

DAVID BEN DAVID
(KOPPERFILD)

Charles Dickens

*Permanent preservation of this book was made possible
by Lawrence B. Lieb
in memory of
Cecelia Lieb*

THE MAX PALEVSKY
YIDDISH LITERATURE COLLECTION

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschhorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified.

If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x153, or by email at digitallibrary@bikher.org

משארלו דיקקענס.

דוד בן דוד (קאפּערפּילד).

אַראַמאַן
אין פיער טהייל.

פריי איבערזעצט פון ענגליש.

3 טער טהייל.

ווי לא

שנת תרנ"ד לפ"ק

ДАВИДЪ ДАВИДОВИЧЪ (КОШЕРФИЛЬДЪ).

Романъ въ четырехъ частяхъ.

Соч. Ч. Диккенса. Переводъ съ англійскаго.

Издание I. Шрифetzцера. и М. Каценеленбогена.

Часть III.

ВИЛЬНА.

Въ типографіи А. Г. Розенкранца и М. Шрифetzцера.

На Лидскомъ переулкѣ, домъ № 2598/13

1894.

Дозволено цензурою 19 мая 1894 года—Вильна.

די באפע מוהוט איהרע מיטלען .

אויף מאַרנען פֿריה, ווען מען האט אַב געשלאססען מיין ציממער, בין איך אויפגעשטאנען, האב זיך אָנגעטהון אונ אַראב אין גאַסט-ציממער. מיסס בעמסי, זינענדיג מיטעך פֿערוונקען אין איהרע געדאַנקען איז געוועסען ביים טיש, אָנגעשפּאַרט אויפֿן טאַן, וואו ס'זיינען פֿערנאַנדער געשטעלט אַלע נאַטווענדיגע עססענוואַרן צום פֿריהשטאַק. דער סאַמאַנוואַר האט געקאַכט האַסטיג, אונ די באַפע האט גיט בעמערקט, ווי דאס וואַסער פון איהם האט זיך גענאַסען אויפֿן טאַן אונ מיטשטוד; גור מיין אַרײַנקוממען האט איהר אַרױס געפיהרט פון פֿערטראַכט זיין. ס'איז גאר קיין ספּק גיט געווען, אז געטראַכט האט זי וועגען מיר, אונ דאָריבער האב איך נאך שטאַרקער געדוסט וויססען איהרע פּלאַנער. דאך אזוי מורא האַבענדיג, זי זאלל מיר גיט אָנגעמען פאַר אַ מוּדוּצָה אונ עוונות־ניק, האב איך זיך אָבער־האַלטען מיט מיינע פֿראַגעס.

גור די אויגען מיינע, וואס האַבען זיך גיט אונטערגעגעבען אזא שטאַרענגע רעוויזיע, ווי די צונג, האַבען זיך אַלע רגע געווענדיג צו מיסס בעמסי. זי פון איהר זייט האט אויך אַפּט געקוקט אויף מיר מיט אזא מערקווירדיגע בליק, פונקט איך זאלל זיך געפינגען ווייט פון איהר אויף אַ הונדערט קלאַפּטער. האַבענדיג געענדיגט דעם מיטאן, האט זי זיך פֿערטראַכט אָבערשפּאַרט אַן רוקען פון שטוהל, אָנגערוקט די ברעמען, פֿערלייגט די האַנד אונ גענומען קוקען אויף מיר אזוי אויפּמערקזאם, אז איך האב זיך אין גאַנצען פֿערלאָרען. אונ כּדי צו פֿערבאַרגען מיין פֿערוויררונג, האב איך זיך מיט נייע פֿלייס גענומען צום מיטאן, גור זייער אונגעשיקט: דאס מעסער האט זיך אַלע וויילע געגלימ־שט אויפֿן נאַפּעל, דאס בייסען איז מיר געפאַלען פון מויל צוריק אויפֿן טעלער, אונ איך האב זיך אייניגע מאַר שיעור דער וואַרנען מיטן טהיי. ענדליך האב איך אַב גערוקט דאס עססען אונ געעצט זיך מיט א-ג-אַראַכעלאַזמען קאַפּ, זינענדיג אויף דער העכסטער שטופּע בעשטירצט פון דער באַפעס נייגריגע בליקען.

- דער, האט זי געזאגט צו מיר נאך אַ לאַנגען שטילשטוייגען.
- איך האב מיט רעספעקט אויף געהויבען די אויגען אונ בעגעגענט אַ לויכטיגען בליק ביי מיין קרובֿת.
- איך האב צו איהם געשריבען, האט זי ווייטער גערעדט.
- צו איהם ?

— צו דיין שטימף-פאטער. ער מוז טהון, וואס איך הייס איהם. אז ניט, וועלל איך זיך מיט איהם אָברעכענען אויף אזא אופן, וואס ער קאן נאר ניט ערנוואַרטען. — ער ווייסט וואו איך געפין זיך איצט? תאב איך געפראַגט צוורדערט פון דער בשורה.

— ווי דען! איך תאב איהם געגעבען צו וויססען, אז דו ביסט געקוממען צו לויפען צו מיר.

— אויב אזוי... ווילט איר מיך אָב שיקען צו איהם? תאב איך געפראַגט, שטאמלענד.

— איך ווייס ניט, האט געאַנטפערט די באַבע. מיר וועללען זעהן. — א! וואס וועט פון מיר ווערען? תאב איך אויסגעשריען, — אז איך וועלל

זיך מוזען געפינען אונטער מ-ר מאַרדקסטאנס שומץ. — דערווויל איז נאך ניט בעשטיממט, האט די באַבע געאַנטפערט, שאַלענד מיט'ן קאפ. — מיר וועללען זעהן.

ביי די וואַרטער תאב איך זיך אין נאנצען פערלאַרען; זיי תאָבען זיך מיר ווי אַ שווערע משא געלייגט אויפ'ן האַרצען. די באַבע האט אויפגעהערט אויף מיך צו קוקען. זי האט אָנגעטאן אַ פארטוד אונג גענוממען וואָשען די גלאַזער; דערנאָך האט זי זיי סיממעטריש צו שטעללט אויפ'ן טאַציל, צונויפגעלייגט דעם טישטוד, גערופען שוואַנעמען אונג געהייסען צוגעמען פון טיש. דערנאָך האט זי אָנגעטאן האַנדשוה, גענומען אַ קליין בערשטעלע אָב שאַרען די ברעקלאַך אונג גענוממען רייניגען די מעבל, אויף וועלכע ס'איז אזוי אויך קיין מינדסטער פול ניט געלעגען. זייגענדיג צופריעדען פון דער אַרבייט, האט זי אויסגעטאן דעם פארטוד, אַראַב גענוממען די האַנדשוה אונג אַוועק געלייגט אין שאַפע אויפ'ן פריהרדיגען אָרט. דערנאָך האט זי אַנידערגעשטעלט איהר אַרבייטס-קאסטעלע אויפ'ן טיש געבען אָפגעגען פּענסטער אונג גענוממען זיך צו דער אַרבייט, פּערשטעלענדיג זיך פון דער זונן מיט'ן גרינען פאַרהאַנגעל.

— עס וואַלט דיר ניט שאַרען ארויף לויפען אין דער הויך, האט די באַבע געוואַגט, אַריינציהענדיג דעם פאַדעם אין גאַדעל, אונג בעגריססען אין מיין נאַמען מ-ר דיקקן. זאג איהם, אז איך בין זייער זיינעריג צו וויססען, וואו תאָלט ער מיט די פּתכים.

איך תאב זיך פליגן אַ הייב געטאן פון אָרט, כּדי צו טהון, וואס זי הייסט. — איך רעבען, אז דו וואונדערט, פאר וואס האט מ-ר דיקקן אזא קוילגען נאַמען? האט מיך פלוזצים אַ פראג געטאן די באַבע אַ קוק געבענדיג אויף מיך מיט דער זעלבע אויפגעקוואַכייט, ווי זי האט געקוקט ביים אַרין ציטען דעם פאַדעם אין דער גאַדעל.

— יע, ס'איז מאַקע מערקווירדיג, תאב איך געאַנטפערט אהן אויבער-תמצאות.

— מיין אקארשט נים, אז ער האט נים קיין אנדער נאמען א ליינגערען, האט די באפע געזאגט מיט איין ערנסטע מינע. דער אמת'ער נאמען זיינער איז באבלי... מ-ר ריטשארד באבלי: דאס איז זיין אמת'ער נאמען.

איך האב שוין געוואלט זאגען, אז מ-ר דיקק'ן וועל איך רופען ביי זיין נאמען, נור די באפע האט עס פערהאפט אונ געזאגט:

— דאך זאלסטו איהם נים רופען ביי זיין נאמען: ער קאן נים ליידען דעם נאמען. דאס איז ביי איהם אזא שגעון. האמשע פערקעהרט היידענדיג, איז דא נאר נים, וואס צו געוואונדערען. איהם האט שטארק מבויש געווען א מענש, וואס טראגט דעם זעלבען נאמען. אט דאריבער רופט מען איהם דיקק אומערדום, וואו ער געפינט זיך, האמשע פון דאנען גייט ער ערגעץ נים ארויס. כן, געדרינק שווע רופט איהם נים אנדערש.

— נומ, באבינקע, איך וועלל איהם רופען מ-ר דיקק, האב איך געאנטפערט אונ געהיילט זיך ערפילצען איהר וואונש.

אויף'ן וועג האב איך מיט זיך א טראכט געטאן, אז אויב מ-ר דיקק האט זיך אין דעם פערלויף פון פריהשטאק אזוי פלייסג בעשאפטניג מיט זיינע כתבים ווי אין דער מינוט, ווען איך בין געאנגען פערביי זיין אפענע טהיר, ווען איך בין אראב צום פריהשטאק, האט ער היבש אוספיייעט אנשרייבען. איך האב איהם ווינקליך געטראפען ביי דער ארבייט. ער האט געשריבען מיט א גרויסע פערדער צו געבוינט דעם קאפ פמעט צום סאמע פאפיר אונ האט נאר נים בעמערקט מיין אריין קוממען — אזוי פערזונקען איז ער געווען אין שרייבען. אין צימער אין ווינקעל האב איך בעמערקט א גרויסען פאפירענען שלאנג, א נאנצע הורבע כתבים, א מעננע שרייב-פעערס אונ ביי א געוויסע דין טינטערס מיט טינט. ענדליך האט דער געהערטער דשווענטלמען מיר בעמערקט.

א! פעב! האט ער אויסגעשריען, אנידערליינענדיג די שרייב פערדער. וואס פאר א וועלט! נור איר וויסט וואס, האט ער ווייטער געזאגט, מאכענדיג נידריגער די שטיממע, — איך וואלט וועגען דעם גאר נים וועלצען ריידען, דא האט ער מיר איינגערויקט א סוד אין אויער: אללע ברואים אויף דער וועלט זיינען משוגע, משוגע, קינד מיינס, אונ די וועלט איז א משוגעים-שטיבעל! דאס האב איך אלליין ענדעקט.

דערנאך האט ער א שמעק געטאן פון א קיילעכדיגע טאפאקערקע טאפאק, אונ האט זיך אפענהערציג פערנאנדער געלאכט.

איך האב זיך נים בעשלאסען אנטפערען אויף זיין טיעפויניגען מיינונג אונ האב זיך געהיילט איבערגעבען איהם, וואס די באפע האט מיר געהייסען.

— געריקט מיסס טראטוויד, האט געזאגט מ-ר דיקק — אונ זאגט איהר, אז איך האב שוין עפעס אוספיייעט אנצושרייבען. יע, מיר דוכט טאקע, אז איך האב

שוין עפעס אוםפייעט, האט ער צוגעגעבען, א פיהר טהוענדיג מיט דער האנד איבער זיינע גרויע האר און א ווארף טהוענדיג א יום-טוב-דיג בליק אויפ'ן כתב. - איר האט זיך געלערענט אין א שוהל?

- געלערענט, סער, האב איך געאנטפערט, - נור ניט לאנג.

- געדיינקט איר, ווען איז געשטארבען טשאַרעלז דער ערשטער? (* האט ער מיך א פּרעג געמאן און א קוק געמאן אויף מיך טיעפֿוינגיג און זיך צוגעקליבען פּערשרייבען מיין אַנטפּער.

- אויב איך האב קיין טעות ניט, האט עס פאסירט אין יאר טוועננד זעבס הונדערט גיין און פיערציגסטען.

הם! האט מ-ר דיקא ארויסגעברענגט, א קראץ טהוענדיג זיך מיט'ן פּענער דינמערען אויפער און א קוק טהוענדיג אויף מיך מיט א ספק, - אין די בייכער מאַקע שטייט אזוי געשריבען, נור דאס איז ניט ריכטיג: דאס האט ניט געקאנט זיין אזוי לאנג. מיט וואס פאר איין אופן האט די פּערזאן געקאנט האבען די זעלבע געדאנקען, וועלכע פלאנמערען זיך ביי מיר אין קאפ?

איך בין געווארען ערשטוינט פון דער פּראגע; נור מאכען די קשיא רעכט, האב איך ניט געקאנט.

- מערקווירדיג, זייער מערקווירדיג, האט ווייטער געברענגט מ-ר דיקא, קוקענדיג פּערטרויערט אויפ'ן כתב און גלאטענדיג זיך די האר, איך האב קיין מאל ניט געקאנט געפינען קיין תשובה אויף דער פּראגע. ביז היינט בלייבט דער אומשטאנד ניט קלאר. נור ס'איז א קנאפע ביזו! האט ער געזאגט א ביסעל מוטהינער - ס'איז נאך גענוג צייט פאראן צו קלעהרען. געריסט ביסס טראטוויר און ניט איהר איבער, אז איך בין פאלקאממען געזונד.

איך האב שוין געוואלט ארויס גיין, נור ער האט מיך אב געשטעלט מיט דער פּראגע:

- און ווי געפאללט איך דער פאפיערענשלאנג (ומי)?

- א שאַנער שלאנג, האב איך געאנטפערט, איך רעכען, אז ער האט א זיבען פונט די הויך.

- דאס האב איך געמאכט. מיר וועללען א מאל צוזאמען אנוועק גיין און אנוועק לאזען איהם. בעטראכט גוט אקארשט, איר בעמערקט אט דאס?

דא האט מיר מ-ר דיקא אנגעוויזען אויפ'ן פאפיר. מיט וועלכע דער שלאנג איז געווען בעצויגען. דער פאפיר איז געווען מיט פיעל סטאראניע בעשריבען מיט זייער א דראכענע כתב נור זייער א רייגען. מיר האט געדוכט, אז טשאַרעלז דעם ערשטענס נאמען האט זיך דא בעגעגענט עטליכע מאל.

א

(* טשאַרלז דער ערשטער - ענגלישער קאניג.

— א! פיעל שטריקלאך זיינען דא פאראן אונ מיט וואס פאר א קונץ זיינען זיי צוגויפגעדרייט! האט אויסגעשרייען מ-ר דיקק. דער שלאנג, אויפהויבענדיג זיך איבער די וואלקען, וועט נויט פערטראגען די פאקטען, וואס זיינען אויסגעצייכענט אין דעם מאנוסקריפט (כתב-יד). איך בענוץ געוואהנליך דעם מיטטער, פרי צו פערשפרייטען וויכטיגע נאכריכט, איך ווייס גוט, וואוהין פאללען זיי אריין. דאס ווענדט זיך אן פיעל זאכען: אן ווינד אונ ז. וו. איברונגענס, בין איך אין דעם הינזיכט פארויכטיג.

דאס געזיכט ביי מ-ר דיקק האט אויסגעדריקט מילדקייט אונ גוטמוטיגקייט אונ האט גוט ווילענדיג אריינגעזעצט רעספעקט ביים צוועהער. איך בין שוין כמעט פארמיג געווען אנגעמען זיינע ווארטער פאר א שפאס. איך האב א שמייכלעל געטאן, ער אויך, אונ מיר האבען זיך צושיידט ווי אמתיע גוטע פריינד.

— נו, וואס? האט די באבע געפראגט, ווען איך בין אראב אין נאכט-צייטער. — וואס מאכט מ-ר דיקק?

— ער געריסט איך אונ זאגט, אז ער איז פאלקאממען געוונד, האב איך געאנטפערט. — וואס פאר א מיינונג האסטו וועגען איהם? האט די באבע געפראגט.

צו לייעב עפעס א פערבארעגען געפיהל, האב איך גוט געוואלט פריי ארויס זאגען מיין מיינונג אונ האב דאריבער געאנטפערט, אז מ-ר דיקק איז א פייער מאן. נור פון דער באבען האט מען זיך גוט געקאנט ארויס מאכען מיט אזא אנטפער. זי האט אוועק געלייגט די ארבייט, צוגויפגעלייגט די האנד אונ געזאגט:

— דיין שוועסטער, בעטסי טראטוויד, וואלט פון קיינעם גוט געליוקענט איהר מיינונג. זיי דו אויך אזוי אפענהערציג אונ זאג, שטער זיך גוט, וואס דיינקסטו וועגען מ-ר דיקק.

— איך... אויף נאמנות, איך ווייס גוט... זאגט איר באבינקע... איז מ-ר דיקק ביים זינן? האב איך געשטאממעלט אונ געפיהלט זיך אין א פערלעגענהייט.

— א, גענויס! האט די באבע געאנטפערט.

— ריכטיג?

— אין דער גאנצער וועלט איז גיטא איין מענש וואס זאלל זיין מעהר ביים זינן אלס ער, האט די באבע געאנטפערט מיט א זיכערען טאן.

איך האב גוט געוואוסט, וואס צו זאגען אונ האב מיט מורא געפראגט:

— טאקע?

— מען האט איהם געוואלט ארויסגעבען פאר א משוגע, האט די באבע געזאגט. איך פיהל פאר א שולד דערצאהלען וועגען דעם יעדעס איינציגען בעוונדער, ווייל אין דעם פערלויף פון א יאר צעהן אונ נאך מעהר-צייט בעטסי טראטוויד, דיין שוועסטער האט אב גענאררט אלע מינע האפנונגען, פערענגיג איך זיך אין זיין געעלטשאפט אונ בענוץ זיך מיט זיינע עצות.

— ווי? האב איך געפראגט ניט פֿערשטייענדיג, וואס די באַבע זאגט.
 — אונד וואס פאר מענשען האַבען זיך געוואנט רופען איהם מיטנע, האט די
 באַבע ווייטער גערעדט. — מ—ר דיךק איז מיינער אַ ווייטער קרוב. איך רעכען ניט
 פאר גויסטיג ערקלעהרען. ווי אזוי ער קומט אום מיינער אַ קרוב. און מיר וואלט
 ער זיכער אַ פֿערפאלגענער געווען צו לייעב זיין ברודערס גאָבאָאָסינקייט.
 איך האב מורא, אז איך האב געצונע'הט אַנשטעלענדיג אַ מינע, פונקט איהר
 מעשה אינטערעסירט מיר זייער, איך האב עס אזוי געטאן, ווייל איך האב געזעהן
 מיט וואס פאר אַ היטץ זי רעדט וועגען איהם.

— דער גאָרישער בעל-גאָות, האט ווייטער די באַבע גערעדט: — האט
 ניט געוואלט האַלטען ביי זיך דעם ברודער, ווייל ער האט דארטען ווינע שטעננות
 וואָנאר אנדערע האַבען גראַסערע שטעננות פאר איהם) אונד ער האט איהם געוואלט
 אָבשיקען אין אַ פֿריוואַט-קראַנקעהויז. אונד דער פֿאָטער אלליין האט פארן מוידט
 איהם געבעטען, ער זאלל זאָרגען פארן אונגליקליכען, וועלכען ער האט גערעכענט
 פאר איין אידאט. געוויס איז ער אלליין, דער פֿאָטער, געווען אַ אידאט, ווען ער
 האט וועגען זעהן געהאט אזא מיינונג. ביי מיר איז דאס גאר קיין ספק ניט.

איך האב ווייטער געמאכט אַ מינע, אז איך בין מיט איהר גאָנגן איינשטימיק.
 — ענדליך האב איך זיך אריין געמישט אין דעם. איך בין אונדעק צום גאָרישען
 בעל-גאָות אונד האב איהם געזאגט: אייער ברודער איז ביי זיין גאָנצען זיין: ער
 איז אסך פֿערשטאָנדיגער פון אייך, סער. זאלל ער זיך בענוצען מיט זיין שטענדיגע
 תּכּוּנָה אונד וואָהנען ביי מיר אין שטוב. איך האב פאר איהם קיין מורא ניט, איך
 בין ניט גאָוה'דיג, איך בין גרייט זאָרגען פאר איהם נט ווי אנדערע. פון זענער צייט
 אָן געפינט זיך מ—ר דיךק ביי מיר אונד מרעט ניט ארויס אָפּירי פון שוועל. אין דער
 גאָנצער וועלט געפינט זיך ניט אַ מענש, וואס זאלל זיין מעהר גוטערציק אונד מילד
 פאר איהם. אונד ווי קלוג ער איז! וואס פאר אַ גוטע עצות ער גיט!... גור דאס
 קאן קיינער ניט פֿערשטיין, אויסער מיר.

די באַבע האט מיט האס אַ טרייסעל געטאן מיטן קאפּ ביים געדאנק, אז
 ס'געפינען זיך מענשען, וועלכע צווייפֿלען אין מ—ר דיךקס געזונדען פֿערשטאָנד.
 — ער האט געהאט אַ שוועסטער, האט די באַבע ווייטער גערעדט, — אַ גוטע,
 לייעב וועזען, צו וועלכע ער איז געווען צו געבונדען מיט דער גאָנצער זעלע. צום
 אונגליק אָבער האט זי גענוממען אַ ביישפּיל פון איהרע תּכּוּנָה אונד האט אויך
 תּוּנָה געהאט אונד ער, דער מאן איהרער, האט זיך אויך פֿערקוקט אויף אנדערע
 מאַנסלייט אונד האט איהר פֿערואַנגליקט. דער אונגליק, צוזאמען מיט דער מורא
 וואס ער האט געפיהלט צום ברודער האַבען אזוי צוטרײַסעלט ביי מ—ר דיךק די
 גערוען, אז ער האט געהאפט אַ היטץ קראַנקייט, וועלכע פארשטייט זיך, קאן מען
 פאר מין פּאָל ניט אַרויפֿען מושנעט. דאמאלס האט ער נאך ניט געוואָהנט ביי

מיר, נור ווען ער דערמאנט זיך וועגען דעם, פאללט אויף איהם אן א טיעפער קימער. האט ער דיר ניט גערעדט עפעס וועגען מ'שאַרלו דעם ערשטען?
 - ער האט גערעדט, באַפֿינקע.

- נו, אזוי איז דאס! האט די באַפֿע געאַנטפֿערט אונ אַריב געטאן די נאָז מיט אַזאַ מינע, ריכטיג ווי די בִּשְׁוֹרֶת האט אויף איהר געמאַכט ניט קיין גוטען איינ-
 דרוק. ער האט אַ ריזילוט ריידען מיט מ'שלים, אַללענאַריש. ביי איהם קומט אויס, אז די יסורים פון דער פֿערזאָן האַבען פֿילדליך אַ פֿערבינדונג מיט זיין אייגענע קבאַנקייט. היינט וואס איז דאָ אזוינס? עס קאן זיין, אז ער האט רעכט. אַללענפֿאלטס איז יעדעס קלויגען מעגשען ערלויבט האַבען אַוועלעכע דמיונות, ווען זיי געפֿאַלען איהם.
 - איר זאגט ריכטיג, באַפֿינקע, האב איר געזאגט.

- די גאַנצע שוועריגקייט בעשטייט אין דעם, האט די באַפֿע פֿאַרטענעצט, וואס אזאַ אַללענאַרישעס ריידען געפֿאלט ניט אַללע מאל דעם המון, וועלכער איז געוואהנט צו גיין ווי אַ בלינדעס פֿערד. דעם נסיון בין איר אַלליין בייגעשטאַנען אונ דאָריכער טאַקע ראט איר מ-ר דיקקן, ער זאלל פון זיינע כתבים ארויסוואַרפֿען די אַללענאַרישע דעמאליען.

- ער שרייבט פון זיין אייגענע לעבען?

- יע, האט די באַפֿע געזאגט, רייבענדיג דעם רוקען-נאָז. ער שרייבט אַ מעשׂת פון אַ קאַנצלער - אַ לאַרד אָדער פון אזוי אַ לאַרד, וואס צאָהלען גוטע געלט, בדי שרייבער זאלען אַפֿטער אונ פֿאַדראַבנער ריידען וועגען ווייערע געשאַפֿטען. באלד וועללען מיר עס שוין אין גאַנצען וויססען. שאַדע וואס ביי אַיזט האט זיך מ-ר דיקק נאָך ניט בעפֿרייט פון זיין פֿערשטעלען אַרט שרייבען וועגען זיך זעלבסט; נור דאס איז אַ קנאַפֿע ביז. זאלל ער אַרבייטען. פֿאַר איהם איז די אַרבייט זייער גוּט־היג.

אין אַמת'ן האב איר זיך דערנאָך דערוואוסט, אז מ-ר דיקק האט צעהן יאָר נאָך איין האַנד זיך געמאַטערט אַרויסוואַרפֿען דעם נאַמען מ'שאַרלו דער ערשטער פון זיינע כתבים; נור יעדען טאג פֿלעגט ער פֿערגעססען אונ ווייטער זיך אומקעהרען צו דער פֿערזאָן.

- איר זאג דיר, קינד מיינס, נאָך אַ מאל, האט די באַפֿע געזאגט. אויסער מיך פֿערשטייט קיינער ניט צו שעצען די מתייערע גייסטליכע אוצרות פון דעם מעגשען. מ-ר דיקק איז דער קלוינסטער מעגש פון די אַללע וואס איר האב געקאַנט. אַמת, ער האט לייעב צו לאַזען שלאַנגען, נור מת רעש? פֿראַנקלין פֿלעגט אויך לאַזען שלאַנגען. ער איז געווען אַ קנאַקער אָדער עפעס אַנדערש וואס, אויב איר האב קיין טעות ניט. אַקנואַקער לאַזט שלאַנגען! אַט דאס איז צום לאַכען!

ווען איר זאָר רעכענען, אז די באַפֿע דערצאָהלט מיר די אַללע דעמאליען, בדי איר זאל דערפון אַראַב געבען אַ לעהרע פֿאַר זיך, וואַלט איר זיך מיט דעם זייער געפֿרייט

געפרייט, ועדענדיג, אז זי טרויט זיך מיר און מיט איהרע פריינדשאפט, אונ איך וואלם
 געמאנט האפען, אז זי וועט מיך פערוארבען. נור עס איז געווען גרינג איבערצייגען זיך,
 אז איהר קאפ איז שטענדיג געווען פערנומען מיט די געדאנקען, אונ מיסס בעמסי
 האט זיי פאר יעדעם איינציגען ארויס גערעדט, ווער ס'האט גור געהאט חשק צו
 הערען. דאס מאל, אז מירן פערמדע וויינען ניט געווען, בין איך געווען איהר צוהערער.
 נור אין דער ועלבער צייט, אז איך האב בערעכענט, וואס פאר איין אנטהייל
 זי געמט אין דעם ארימען אונ אויגליקליכען מ-ר דיקק, פון וועלכען די נאנצע וועלט
 האט זיך געטואנט, האב איך גענומען האפען, אז זיכער וועט מיסס בעמסי אויך
 טהון עפעס פון מיינט וועגען. איך האב דונקעל אנגעהויבען פערשטיון, אז די באבע,
 זיט קונקענדיג אויף איהרע שטעננות, פערדיענט מען זאלל איהר אכטען. דעם טאג,
 אזוי ווי נאכמען, האט זי געפיהרט א מלחמה מיט די אייזלען אונ איין מאל איז זי
 געווארען שרעקליך צוקאכט, ווען א יונגער בחור האט אריין געקוקט אין פענסטער
 אונ געמאכט חן-אויבעלאך צו שוואנעמען. נראסער פאר די אבידע האט די באבע
 גאר זיט געוואוסט.

די צייט, וואס די באבע האט ערווארט איין אנטפער פון מ-ר מארדסטאן
 אויף איהר בריעף, בין איך געווען פיינליך-אונרוהיג; נור איך האב זיך געמארעמ
 דערשטיקען אין זיך מיינע יסורים אונ האב זיך געמאכט כלומרשט פרייליך, האב
 צופריעדען געשטעלט די באבען אונ מ-ר דיקק. מיט איהם צו נאמען האב איך
 א מאל אנועק געלאזט א שלאנג אונ וואלט גערען געווען שפאצירען מיט איהם
 אפט, ווען מיר זאלל ערלויבען מיין קאסטיום. אויף מיר איז נאך געווען די
 ועלבע קלייד, וואס מען האט מיר אנגעטאן ביים ארויסגיין פון וואנע.

ענדליך איז געקוממען דער אנטפער. צו מיין גרויס שרעק האט מ-ר מארדסטאן
 געשריבען, אז ער ועלכסט פארט אהער אונ מארנען קוממט ער, איך בין אויפ-
 געשטאנען דאמאלס פאר טאג אונ גענומען צאהלען די שעה'ן אונ די רגעס. מיין
 האפנונג איז אלס געווארען שוואכער אונ א טוירט-שרעק האט זיך מיר אריין
 גע'נגק'עט אין הארצען. נור זאלל ער שוין קוממען. וואס זיכער, איז אלס בעסער.
 די באבע איז דעם טאג געווען שטרענגער אלס געוואהנליך, נור אין שטוב
 האב איך זיט בעמערקט קיינע פארברייטונג אויף צוגעמען מיין שרעקליכען
 נאכט. די באבע איז געועסען ביים פענסטער מיט איהר ארבייט, אונ איך בין
 כמעט זיט אב געמראמען פון איהר. זיינענדיג פערווינקען אין מחשבות, האב איך
 זיך געמאטערט טרעפען, וואס וועט זיין דער סוף פון דעם וויזוי. מיר וויינען ביידע שטילל
 אב געועסען ביז נאך האלבען טאג. דעם מיטאג האט מען אב געלייגט אויף איין
 אונבעשטימטע צייט, נור ס'איז געווארען ווייער שפעט, האט די באבע געהייסען
 גרייטען צום טיש. אין דעם אויגענבליק איז געווארען א טרענואנע מיט די אייזלען.
 איך האב א קוק געטאן אין פענסטער אונ צו מיין גרויס ערשטוינונג האב איך

דעררעהן מיסס מארדסטאן. זי איז פערטראכטערהייך געפארען פערביי דעם בלומען-גארטן און געגאהנט צו אונזער טהויזער.

פורט, פורט פון דאנען! האט די באבע געשריען, טרייסלענד מיטן קאפ און אויסשטעלענד די פויסט פון פענסטער. איר האט דא ניט, וואס צו טהון. ווי וואנט איר פאהרען אויף פּרעמדע ערד? פורט, פורט!

די באבע איז געווען אזוי ווייט איבערראשט פון מיסס מארדסטאן'ס בייזע רעהינקייט און קאלטבלוזטיגקייט, אז א מינוט איז זי געבליבען זיצען אונגעווענט אונטאנאר, קענען איהר געוואהנהייט, איז זי ניט ארויס געלאפען מיט איהרע פלי-זון אויף דער גאס. גענוצטענדיג זיך מיט דער מינוט, האב איר זיך געהיילט געבען דער באבע צו וויסען, ווער די פערזאן איז; אייננוענס האב איר איהר געצייגט אויפן מאנספערזאן, וואס איז געפאהרען הינטער דער דאמע און געזאגט, אז דאס איז מ-ר מארדסטאן זעלבסט.

— און וואס איז מיר די נפקא מינה, ווער ער איז! האט די באבע אויסגעשריען, ארויסשטעלענדיג דעם קארפער פון פענסטער און געמאכט אעלכע מינעס, וועלכע מען האט בישום אופן ניט געקאנט אננעמען פאר א בעגריסענדיגען קאמפלמענט. — איר וועלט קיינעם ניט ערלויבען מרעטען מיין ערד. הוי, דו פערפוצטער דשוענמלמען, פורט פון וועג! מרייב איהם אראב, שוואנעמע!

שטייענדיג הינטער דער באבען, האב איר געזעהן די מלחמה, וואס איז פארגעקוממען צווישען שוואנעמען און מיסס מארדסטאן. דער אייזעל האט זיך בעשיצט מיט אלע פיער פיס אין דער צייט, ווען שוואנעמען האט איהם געשלעפט פארן צוים, און מ-ר מארדסטאן האט איהם געמריבען פארנוערטס. מיסס מארדסטאן האט געשלאגען שוואנעמען מיטן זאנטיק און האט ארויסגעוויזען, אז זי איז ניט קיין שרייקע. א צאהנדליג ווייסקע-הכה'ניקעס זיינען צונויפגעלאפען און האבען געשריען מיט כל תפחות. באלד איז ארום געלאפען די באבע אלליין, האט געהאפט א אינגעל און האט איהם גוט אנגעקלאפט די ביינער. מ-ס מארדסטאן דערנוויל איז גלייך מיטן ברודער אריין געפאהרען אין הויף און געבליבען שטייהן ביים גאנצען ביז מיסס פעמסי וועט זיי קאנען צונעמען. זיינענדיג אביסעל צורודערט פון דער ביטווע, וואס איז איצט פארגעקוממען און אין וועלכע זי האט גענוממען איין אנטהייך, איז די באבע אריבער פערביי די גאסט מיט גרויס ווירדע צו זיך אין צימטער און האט אויף זיי אפילו ניט א קוק געטאן, ביז שוואנעמען איז אריין און געזאגט אז א דשוענמלמען מיט א לעדי וויללען איהר זעהן.

— איר זאלל ארויס גיין, באביקע? האב איר געפראגט מיט שרעק.

— פאר וואס? פערבלייבט דא, סער.

ביי די ווארטער האט זי מיר א שמוזס געטאן אין ווינקעל און פערשטעלט מיט שטודלען. אין דער פאזע בין איר אב געזעסען די גאנצע צייט, וואס דאס געשפראך האט געדויערט.

כ-ר אונ מיסס מאַרדֶסֶטאַן זיינען אַרײן.

— אַח, איר זײט דאָס? האַט געזאָגט מיסס בעַטְסִי. — אָנפּאַנגס האָב אײך בְּשׁוּם אָפּן גײט געקאַנט רעכענען, אָו דאָס זײט איר. גור, מ'חשבוֹתן, ס'איז אַלס אַײנס: אײך וועלל קײנעם גײט ערלויבֶען פּאַהרען אײבערן גראַו פּערבײ מײן הויז. דאָס איז מײן רעגֶעל (חֵק).

— אײערע רעגֶעלען זײנען אַבִּיסעל מערקווירדיג פאַר אונבֶעקאַנטע, האַט געזאָגט מיסס מאַרדֶסֶטאַן.

— אזוי דײנקט איר?

— יע, אזוי דײנק אײך.

— מערקווירדיג! אונ אײך האָב עס זיך בְּשׁוּם אָפּן גײט געקאַנט פאַרשטעללען.

דאָ האַט כ-ר מאַרדֶסֶטאַן, מוראַ האַבֶענדיג ס'זאלל גײט ארויס קוממען קײן קריג, געזאָגט: מיסס טראַטוויד!

— ביטע אום פּערצײוונג, סער, האַט די באַכע געזאָגט, אַ וואַרף מ'הונדירדיג אויף אײהם אַ שאַרפּזײנגען בליק. — איר זײט, דוכט, דער ועלכער מאַרדֶסֶטאַן, וואָס האַט חתונה געהאַט מיט מײן ועליגען פּלימעניקס, דוד קאַפּפּערפּילד'ס אַטמנה, פון בלאַנדערשטאַניסע וואַטקראַהען, האַטשע, אײך בײן זיך מודה, אָו אײך ווייס גאר גײט, וואָס פאַר וואַטקראַהען זײנען דאָרט בײ אײך. אזוי צו גײט?

— אזוי, מאַדאָם, אײך האָב אײער פּלימעניצע געהאַט פאַר אַ ווייב.

— אונ איר האַט שלעכט געטאַן, וואָס איר האַט חתונה געהאַט, סער, דאָס אַרײמע קינד וואָרט געווען פּיעל גליקליכער, ווען זי וואָרט אײך גײט געקאַנט. אָו איז מײן מײנונג, סער.

— אונ אײך שטימט אײן מיט אײך, מיסס טראַטוויד, האַט געזאָגט מיסס מאַרדֶסֶטאַן, ווייל די אַרײמע קלאַרע איז געווען גאָר אַ וואַרעם קינד.

— געוויס, געוויס, האַט די באַכע געזאָגט, אָט אײך אונ איר, מיר האַבען שוין גענוג געלעבט אויף דער וועלט אונ מיר זײנען פּערזױבערט, אָו קײן מאַנספּערזאָן וועט אונז גײט פּערפּיהרען. גײט אזוי מיסס?

— אַהן אַ צווייפער, האַט געאַנטפּערט מיסס מאַרדֶסֶטאַן, גור פון אײהר אַנטפּער איז גײט געווען אַרויס צו זעהן, אָו זי מײנט עס מיטן גאַנצען האַרצען. אײך בײן גרייט אײנשטימען מיט אײך, אָו מײן ברודער וואָלט אויך געווען פּיעל גליקליכער, ווען ער וואָלט גײט חתונה האַבען מיט אײהר. אײך בײן אללע מאל געווען פון דעם מײנונג.

— אײך צווייפּעל אײן דעם גאר גײט, האַט געאַנטפּערט מיסס בעַטְסִי. — שוואַנעמע, געריסט כ-ר דיקקן אונ בעט אײהם, ער זאל אַראָב אַ הער.

בײ דיקק איז אַרײן איז די באַכע געזעסען שטיל אָו בײז געקוקט אויף די וואַנט. ווי ער האַט זיך גאר בעוויזען, האַט זי אײהם פּאַרנעשטעלט פאַר די גאַסט.

מ-ר דיקק איז מיין אלטער אַמטער פֿריינד; אויף זיינע געזות פֿערלאז איך זיך אין גאַנצען, האט די באַבע געזאָגט אונז אַ שטאַרענגען בליק געטאן אויף מ-ר דיקק, וועלכער האט ביי זיין אַרײן קומען אין גאַסט-צײַמער גענומען בײַסען די גאַנעל אונד באַדוּרן אויסגעוויזען זײער גאַררעש.

גור פֿערשטייענדיג דער באַבעס אַנצוהערעניש, האט ער אַרויס גענומען דעם פינגער פון מײַר אונד געמאַכט אַ פֿערואַרנטע מינע. די באַבע האט אָב געקעהרט דעם קאַפּ צו מ-ר מאַרדסמאַן, וועלכער האט געזאָגט:

— מיסס טראַטוויד, ערהאַלטענדיג אײער בריעף, האב איך גערעכענט פֿאַר גױטהײַ, ווי דער יזשער פֿאַדערט פון מײַר אונד, ס'קאַן זײן, פון אַכטונג צו אײך... — איך דאַנק אײך, סער, האט די באַבע איהם אײבערנעשלאָגען די רײד, גײט אַראַבלאָענדיג פון איהם איהרע שאַרפֿזינגיגע אויגען. — וועגען מײַר זאַלט אײך זיך גײט געאַונדוהײגען.

— האב איך גערעכענט פֿאַר גױטהײַ אויסמײדען שרײַבען בריעף אונד קומען זעלבסט צו אײך, גײט קוקענדיג אויף אײַניגע אונאַנגענאַהמליכקײטען, מיט וועלכע די רײזע איז פֿערקניפט, האט פֿאַרטגעזעצט מ-ר מאַרדסמאַן. — דאַס אונגליקליכע אײנגער, וואס האט אַוועק געוואַרפֿען זײַנע בעשיצער, וואס איז אַנטלאָפֿען פון זײן אַרבייט...

— אין זאַ אַויסזיכט, וואס דערווייזט קלאַהר זײן אונדאַנקבאַרקײט אונד צולאַזקײט, האט איהם אײבערנערסען מיסס מאַרדסמאַן אונד געמאַכט אײַפֿערקומאַס אויף מיין צערריסענעם קאַסטיום.

— דזשענגי מאַרדסמאַן, זײט אזוי גוט אונד שלאָגט מײַר גײט אײבער די רײד, האט דער ברודער געזאָגט. — דאַס אונגליקליכע אײנגער, מיסס טראַטוויד, איז גײט אײַן מאל געווען די סבֿת פון פיעל שטובֿיגע אונדוהײגע סצענעס, ווען מיין אונד פֿערנזייכליכע פֿרוי האט גאָר געלעבט אונד גאָר איהר טוידט. אײך האב אין איהם שטאַרק געמערקט אַ ווילדען אונד צו בושטוועמען האַראַקטער אונד אַזעלכע תּשוקות (אַבנינגונגען), בײַ וועלכע מען האט גאָר גײט געקאַנט דײַנקען בעגײן זיך מיט איהם מיט גוטען. זאַ ערצײהונג וואלט געווען זײער גײט קלוג. אײך אונד די שוועסטער האַפֿען מײַר זיך געמײהט פיעל מאַגליך איז אײַספעסעקען זײַנע מדות, גור אונדער מײַט איז געווען אַמזויסט. אונד באַרײכער האב אײך געפונען זײער פֿאַר גוט, אָדער, ריכטיגער געזאָגט, מײַר האַפֿען געפונען פֿאַר גױטהײַ (די שוועסטער האט דא אַ גלייכע דעה מיט מײַר) מונדליך דערצאהלען אײך די אַללע פֿאַדראַבאַסטען אונד אײַר מאַנט זײן זיכער, מיסס טראַטוויד, אַז מײַר האַפֿען קײן שום פֿניה אין דעם גײט, מײַר זאַגען ווי דער יזשער אונד אַמט פֿאַדערט פון אונד.

— אײך פון מיין זײט, רעכען פֿאַר אײַפֿריג בעשטאַמינען דאַס וואס דער ברודער רעדט, האט געזאָגט מיסס מאַרדסמאַן. אײַפֿריגעס בעט אײך אײך צו

בעמערקען, אז נאך מ'ן טיעפען איבערצייגונג, איז דוד קאמפּעפּילד אזא מו'נעניכטס, וואס די גאנצע וועלט האט עס ג'ט.

— שטארק געזאגט! האט די באבע בעמערקט.

— די פאקטען אבער זיינען נאך שטארקער פון מיינע ווארטער, האט מ'—ס מארדסטאן געאנטפערט.

— הם! האט די באבע א מורמעל געטאן. — רעדט ווייטער, סער.

— וואס עס בעלאנגט אן זיין ערציהונג, טהו איך, ווי איך פערשטיי אלליין,

האט ווייטער אנגעהויבען מ'ר מארדסטאן, אונדאס געזוכט אין אים אלס מער פינסטער געווארען, וואס מער זיינע איינען האבען זיך געמארקט מיט דער באבעס דורך דרינגענדיק. מיינע מיינונגען זיינען געגרינדעט, פון איין זייט, אויף זיין צולאזע צובושהוועטע נאטור, וועלכע איך האב גרינדליך אויסגעלערענט, אונד פון דער צווייטע אויף מיינע מיטטלען צום לעבען. אויף אזא אופן דארף איך קיינעם ג'ט אב געבען קיין רעכנונג אין מיין אויפפיהרונג. ס'וועט זיין גענוג, אויב איך וועלל זאגען, אז איך האב דעם אינגעל איבער געגעבען צו מיין בעסטען פריינד, ער זאלל אויף איהם השגחה געבען אונד האב פאר איהם אב געוויקט א גוטע שטעלל. נור איהם געפאללט ג'ט די ארבייט, וואס פאדערט פון איהם פליסיגקייט. ער גנבהט זיך שטיללערהייט אב פון ארט, שלעפט זיך ארום ווי א בראדראגע איבער די וועגען אונד ענדליך קומט ער ווי א שלעפער צו איך, מיסס טראדויד. איך לאז אייך אלליין בעטראכטען, וואס פאר א סוף ס'וועט אויסגיין דעם אינגעל, אויב איר וועט זיך מיט איהם בעגיין מיט גוטען. איך זעה פאראויס דעם סוף.

— וועגען דעם וועללען מיר נאך האבען צייט צו ריינען, האט די באבע געאנטפערט. נאמיר בעסער איצט ריינען וועגען דער גוטע שטעלל, וועלכע איר האט פאר איהם אויס געוויקט. איר וואלט מסתמא אזא שטעלל אב געזוכט פאר אייערן א זעהן אויך, ווען איר וואלט האבען א זעהן: אזוי צו ג'ט?

— מיין ברודערס א זעהן וואלט געהאט אנדערע תשוקות (גייגונגען) אונד נאך איין אנדער האראקטער: אין דעם איז נאר ג'טא וואס צו צווייפלען, האט געזאגט מיסס מארדסטאן.

— אדער ווען די מוטער זיינע זאלל נאך האבען געלעבט, וואלט דאס ארימע קינד דאמאלס אויך בעטראכטען אזא גוטע שטעלל? האט געפראגט מיסס בעמסי.

— איך רעבען, האט מ'—ר מארדסטאן געאנטפערט, עמו'ואס אנבו'נענדי דעם קאפ, — איך רעבען, אז קלארא וואלט ג'ט גענאנגען אונד אנמקענען. זי וואלט צוגעשטיממט ווי מיר, דאס הייסט ווי איך אונד די שוועסטער, ד'שוענגי מארדסטאן, געפינען גוט פאר איהם.

— הם! אונגליקליכעם קינד!

מ'—ר דיסק, וואס האט די גאנצע צייט געקלונגען מיט די מטבעות אין

קעשענע, האט איצט אנגעהויבען קלינגען אזוי שטארק, אז די באבע איז געווען גענויטיגט און ארום און איהם א שטרענגען בליק, וועלכער האט איהם גלייך געבראכט צום דער.

— און די תכנסות פון דעם אונגליקליכען קינד זיינען אב געשטארבען צו- זאממען מיט איהר? האט די באבע געפראגט.

— אב געשטארבען מיט איהר, האט מ-ר מארדסמאן געאנטפערט.

— נאך איהר טויט האט זיך אב געשטעלט א הויז און א נארמען - זאמ- קראהען, אזוי דוכט, זאגאר דארט איז קיין זאמקראהען ניטא. צו דען האט זי אין צואה ניט אפגעשריבען, אז דאס הויז זאלל געהערען איהר זון?

— דער ערשטער מאן, מיסס בעטסי, האט איהר איבער געלאזט דאס הויז נאר אהן א שום בעדינג און זי האט געהאט רעכט, האט אנגעהויבען מ-ר מארדסמאן, נור די באבע האט איהם מיט גרויס צארען איבערגעריסען:

— אלערמאכטיגער זאמט! נאר אהן א שום בעדינג! איר זאלט אזוי ריידען, סער? מיר דוכט, אז דוד קאפפערפילד קוקט איצט פון היממעל אויף די זאמ- קראהען און וואונדערט זיך, ווי אזוי זיינען זיי אריינגעפאלען צו א פּרעמדען אין די האנד. פערשטייט זיך, אז דער מאן האט געקאנט איבערלאזען זיין גוטס דער ארימער פרוי זיינע נאר אהן א בעדינג. נור ווי באלד די פרוי האט א צווייטען מאל חתונה געהאט, ווי באלד זי האט געהאט דעם אונגליק חתונה האבען מיט אייך, סער... איר זעהט דאך, אז דא געבט שוין די מעשה נאר איין אנדער ווענדונג. צו דען האט זיך ניט געפונען איין מעגש, וואס זאל פאר איהר טויט פערנווארפען א גוט ווארט פאר איהר ארימען אינגעל?

— מיין זעליגער פרוי האט ווירקליך געליעבט איהר צווייטען מאן און האט איהם אין אלס געגלייבט, האט געאנטפערט מ-ר מארדסמאן.

— אייער זעליגע פרוי איז געווען דאס אונגליקליכסטע קינד, זי האט ניט געהאט קיין שום ערפארענהייט אין דער וועלט, וואס איז זייער גויסהייט, נו האמטשע צו ליעב דעם, מען זאל קאנען בעהעררשען זוא מאן, ווי איר זייט, סער, האט די באבע געאנטפערט, שאקלענד מיט'ן קאפ אויף מ-ר מארדסמאן. אייער פרוי איז געווען א טרייהערציגעס קינד, אויב איר פערלאנגט איך זאל ריידען קורץ און שארף. פיעלייכט האט איר מיר נאך עפעס צו זאגען?

— נאך איין זאך, מיסס טראטוויד, האט געאנטפערט מיין שטיף-פאטער. — איך בין אהער געקוממען געמען דודן צו זיך, געמען איהם אהן א שום בעדינג. איך וועלל איהם פערזארגען אזוי, ווי מיר וועט געפאלגען ווערען, אויף וואס איך האב איין אונגעמבארע וואס מען קאן ניט אב געמען רעכט. איך בין ניט געוואנען אב געבען וועמען ס'איז א חשבון אין מינע מעשים און געבען וועלכע ס'איז תכנסות וואס ס'בעלאנגט אן דעם אינגעל. עס קאן גרייליך זיין, אז איר האט געגיינט אויס-

געהערט אלע מעשות, וואס דאס אינגעל האט אויסגעקלעהרט, פדי צו פער-
אנטפערען זיין אנמלופען. אייער בעניין זיך מיט אונז איז ניט זייער דעליקאטנע-
ערדיגט מיר אייך צו זאגען - אונ דאס נאטירליך פריינגט מיר צו זאז רעיון. גור
זייט וויססען, מיסס טראטוויר, אויב איר בעשליסט זיך איין מאל איהם נאך געבען,
וועט שוין דאס נאכגעבעניש קיין ענדע ניט געמען אונ אזוי וועט איר אין איהם איינ-
ווארצלען אלע שדעכטע זיטטען. אויב איר בעשליסט זיך איין מאל שטעללען זיך
צווישען מיר אונ איהם, וועט איר מונען אויף דער פאזיציע בלייבען אויף אייער
נאנצען לעבען. איך שפאס ניט אונ וועלל ניט דערלאזען, מען זאלל מיט מיר
שפאסען. איך בין אהער געקומען דאס ערשטע אונ לעצטע מאל געמען איהם צו
זיך. איז ער פערטיג צו פאררען? אויב ער איז ניט פערטיג אונ איר לאזט איהם מיט
וואס פאר אהרויץ ס'איז ניט אב, זאלט איר וויססען, אז די מתייר פון מיון הוויז איז
פאר איהם צוגעשלאסען אונ איר געמט אויף זיך א הוב אפענען פאר איהם אייער מתייר.
די באבע האט געהערט אויפמערקזאם אונ האט ניט איבער געלאזט איין
ווארט. זי איז געוועסען אין א גלייכע פאזע, פערלייגט ביידע האנד אויף א קניע,
אונ ניט אראב גענומען פון איהם איהרע דורך דריינגעדע בליקען. ווען ער האט
געענדיגט, האט מיסס געמטי, פערבלייבענד אין דער זעלבע פאזע, א קעהר געטאן
די אויגען אין דעם זייט, וואו מיסס מארדסטאן איז געוועסען אונ קורץ א פראג געטאן.
- אפשיך וועט איר עפעס זאגען?

- קיין זאך ניט, מ-ס טראטוויר, האט געאנטפערט מיסס מארדסטאן. - מיון
ברודער האט גאנץ קלאהר ארויסגעזאגט אלס, וואס ס'איז געווען צו זאגען. מיר
שטעלט זיך גור אב בעדאנקען אייך פאר אייער נוטע אויפנאמע אונ פאר אייער
זינדערבארע העפליכקייט, האט מיסס מארדסטאן פערענדיגט איראניש.
גור די באבע איז געבליבען זיצען רוהיג, פונקט ווי דער הארמאט, אונטער
וועלכען איך האב געשלאפען אין טישעטעם.

- מען דארף איצט וויססען, וואס וועט דאס אינגעל ועלכסט זאגען, האט די
באבע געפראגט אקעהר טהוענדיג זיך צו מיר. - דו בינט גרייט - צום פאררען, דוד?
איך האב געאנטפערט, אז גיין, אונ האב איהר געבעטען, זי זאלל מיר פון
זיך ניט אב לאזען, ניט איצט, ניט מארגען אונ קיין מאל ניט. איך האב געזאגט,
אז מ-ר אונ מיסס מארדסטאן האבען מיר קיין מאל ניט געלעבעט אונ האבען מיר
קיין מאל קיין פריינדליכקייט ניט געווינען. אז די מוטער, וואס האט מיר צארט
געלעבעט, איז דורך זיי געווארען פערזאונליקט, אזוי ווי איך אונ פענאמטי ווייסען.
איך האב געזאגט, אז ס'איז נאר ניט געווען נאך איין אונגליקליכער ווי איך, ווען
איך האב זיך געפונען ביי זיי. אונ איך האב שטארק געבעטען די באבע זי זאלל מיר
שטיצען אונ געהילפיג זיין אין נאמען פון מיון זעליגען פאטער, וועלכען זי האט
שטענדיג געלעבעט. איך געדריינג ניט ריכטיג די ווארטער, גור גערעדט האב איך
שאן אונ מיט רייין.

מ-ר דיקק, האט די באבע געפראגט, - וואס זאלל איך טהון מיט דעם אינגעל?
 מ-ר דיקק האט געטראכט, געטראכט און האט ענדליך מיט א לויבטיגע
 געזיכט געזאגט:

שיקט אונגעזאמט נאך א שניידער און זאלל ער אויפגייען א קאסמיום
 פאר איהם.

מ-ר דיקק, האט די באבע געזאגט מיט שמחה, ווייזט מיר אייער האנד:
 איר האט געגעבען א מוהיערע עצה.

זי האט איהם שטייף א דריק געטאן די האנד און דערנאך, צורופענדיג מיך
 צו זיך, האט זי זיך געווענדט צו מ-ר מארדסטאן:

- איר קאנט גיין אדער פאהרען, וואו איר ווילט: דאס אינגעל פעבלייבט
 ביי מיר. אויב ער איז אין דער ווירקליכקייט אזא שלעכטער, ווי איר האט איהם
 פארגעשטעלט, וועלל איך זיך זעהן סטארען טהון פון ווינט וועגען אזוי פיעל, פיעל
 איר, גענויס, גור איבריגעס זייט וויסען, אז איך גלויב ניט אפילו אויף איין האר
 אין קיין ווארט אייערס.

מ-ר מארדסטאן האט זיך אויפגעהויבען פון זיין ארט און, ציהענד מיט די
 אכסלען, געזאגט:

- מיסס טראטוויד! ווען איר וואלט געווען א דשענמלמען...

- א, וואס פאר א נארעשקייט! האט די באבע געזאגטפערט. - רעדט עס ניט.

- ווי אדעל דאס איז! האט מיסס מארדסטאן געזאגט. זיך אויפהויבענדיג פון

איהר ארט. - אדער און דעליקאט, מיסס טראטוויד.

גור די באבע האט די ווארטער אריבער געלאזט פערביי די אויערען, פונקט ווי
 דא זאלל גאר קיין מיסס מארדסטאן ניט זיין.

- און צו דען רעכענט איר, האט די באבע געזאגט, ווענדענדיג זיך צו מיין

שטייף-פאטער, - אז איך ווייס ניט אונ קאן זיך ניט פארשטעלען, וואס פאר איין
 ארט לעבען האט געבאך דאס אונגליקליכע עופ'עלע געפיהרט? צו דען מיינט איר
 אז איך ווייס ניט, ווי שרעקליך איז פאר איהר געווען דער טאג ווען זי, ווערענדיג
 דערצו געבראכט פון איהר ביטערען מול, האט איך, גנאדיגער הערר, דערזעהן
 דאס ערשטע מאל! א דאמאלס האט איר זיך געמאכט פאר א מילדע שאפעלע, וואס
 איז ניט פיהיג צו בעריהרען אפילו א פליג אויף דער וואנד!

- העפליכער פון דעם קאן גאר ניט געבען, האט מיסס מארדסטאן געמערקט.

- צו דען מיינט איר, אז איך האב איך ניט געקאנט פערשטיין, גנאדיגער

הערר... גור איך האב איך אזוי גוט פערשטאנען... ווי, רמשי, איך זעה און
 הער איך איצט - וואס אפען גערעדט, פערשאפט מיר ניט דעם מינדסטען פער-
 געניגען. א, יע, גרויסער נאם! ווער קאן נאך אזוי בעצויכערען און פערנעבענען
 זיך יענעם אין הארצען, ווי מ-ר מארדסטאן, ווען מען זעהט איהם דאס ערשטע

מאל! דאס ארימע פֿערבֿלענדטע עופֿ'עלע, געבאך, האט נאך קיין מאל אויף איהר לעבען ניט געזעהן אזא צויבער-שאנען דישוענטלעכע! ער איז אין גאנצען א מוסטער דער לעבענסווירדיגקייט. ער פֿערנאטערט איהר - ווי קאן זיין אנדערש? ער איז אויסער זיך פון איהר קליינען אינגעל - דאס איז זעלבסט פֿערשטאנדליך. ער וועט איהם זיין א צווייטער פֿאטער, ער וועט פאר איהם זארגען און צארטליך איהם לעבען, און דאס גאנצע לעבען וועללען זיי פֿער-בריינגען אין א ריעכענדיגען גארטען צווישען ראָזען. אזוי, ס'ער? און? גייט פון מיר פֿורט! מיר ווערט מאוס קוקען אויף אייך!

- אין מיין גאנצען לעבען האב איך נאך קיין מאל ניט בעגעגענט אזא פֿענאמען (א זעלטענער מענש) אין א ווייבערשע ספֿאדיצע! האט אויסגעשריען מיסס מארדסטאן.

- און ווען אייך האט ענדליך געלונגען בעהעררשען די גאררשיע עופֿעטשקע - זיי מיר מוחל, גאט גערעכטער, וואס איך רופֿ איהר מיט אזא נאמען - האט איר איהר אנגעהויבען ערציהען אין אייער נוסט, צוגעוואהנען איהר צו אייער העלדעשען חארקטער - גיט אזוי? זי איז אריינגעפאלען ווי א לאסטאצקע צו א יאסטערב אין שטייגעל, איר האט זיך אין איהר איינגעקלאמערט מיט אייערע פֿאזורעס (נאגעל) און געצוואונגען איהר, זי זאלל אייך זינגען פֿרייהליכע ליעדעלאך. א, איך זעה אייך דורך און דורך!

- זי איז שפור אדער משונע! האט אויסגעשריען מיסס מארדסטאן, וועלכע איז געווען פֿערצווייפֿעט פון דעם, וואס די באבע ווענדט זיך גיט צו איהר מיט רייד, - איך בין איהר שטארק הוישר. אז זי איז שפור.

נור מיסס בעטסי האט ווי גיט געהערט די ווארטער, פונקט אין שטוב זאלל אויסקער דעם ברודער קיינער גיט זיין, און זי האט ווייטער א גאס געמאן איהר מבול רייד אויף איהם.

- מ-ר מארדסטאן, ס'ער! איר האט טיראניזירט דאס אונשוולדיגע עופֿעטשקע, איר האט איהר אויסגעמוטישעט, צושלאגען איהר הארץ. זי איז געווען א ליעבע געשאפֿה - דאס ווייס איך. איר האט בענוטצט צו שלעכטס איהר ליעבע - דאס בעסטע זאך, וואס האט נור געקאנט געבען אין איהר נאטור און איר האט איהר פאר דער צייט פֿערטריבען אין גרוב. זייט מיר דאנקבאר פֿארן אמת: גיט זאלע מאל געלינגט אייך צו הערען עס. זאללען זיך אייערע צווינגער בענוטצען מיט דעם, ווי זיי קאנען.

- ערלויבט צו פֿראגען, מיסס טראטוויד, האט איהר איבערגעשלאגען מיסס מארדסטאן, - וועמען רופֿט איר אן צווינגער פון מין ברודער? וואס מיינט איר מיט דעם?

נור זיינענדיג טויב אויף דעם אויער, וואס איז געווען אין מיסס

מארדסטאן'ס זייט, האט מיסס בעמסי גאנץ רוהיג פארטגעזעצט איהר רעדע:
 - דאס שוואכע, עלענדע, שומצלאזע עופעטשקע איז אריין געפאלען אייך
 אין די האנד אונג איז אומגעקוממען. פאר וואס איז אזוי געווארען? איז אומ-
 בעוואוסט. גאט'ס וועגען קאן מען נישט קלעהרען. איך בין געווען גאנץ זיכער, אז
 היינט, מארגען וועט זי חתונה האבען א צווייטען מאל, גור געקעכענט האב איך
 זיך תפחות, אז איהר פערפיהרער וועט זיין, קאן טרעפען, א שלעכטער אבער
 אלס נישט אזא מענש, ווי איר זייט. ס'איז געווען א צייט, מ-ר מארדסטאן, ווען זי
 האט געשיינקט דאס לעבען דעם קינד, וועלכען איר זעהט איצט. איר האט איהם
 געמוטשעט אונ מיט איהם דער מוטער געקריינקט, ארליין נישט צו וויסען פאר וואס.
 ס'וועט קוממען, קאן זיין, א צייט, אז די עראינערונגען וועללען פאר אייך זיין נישט
 זייער אנגענאהם. ס'איז גאר קיין וואונדער נישט, וואס איר קאנט אזוי נישט אנזעהן
 דורן... אה, וואס קרימט איר זיך? איך ווייס אהן דעם אויך, אז איך זאג אמת.
 מ-ר מארדסטאן איז די גאנצע צייט געשטאנען ביי דער טהיר אונג נאך
 געקוקט דער באבען מיט א שמייכלעל אויף'ן געזיכט, האמטשע זיינע שווארצע
 ברעקען, וואס האבען אהן אויפהער זיך צוגויפגעצויגען אונג אויסגעגלייכט, האבען
 אויסגעדריקט אנעפיהל, וואס איז דער הויף (קאנטראסט) פון פרייליכקייט. אויך
 האב איך בעמערקט, אז, נישט קוקענדיג אויף דעם, וואס אויף'ן געזיכט ליגט ביי
 איהם א שמייכלעל, ווערט די פארב ביסלעכווייס ביי איהם פערשוואונדען אונג
 ענדליך האט ער גענומען אטהעמען אויף אזא ארט, פונקט ער זאל געמען
 לויפען פון א שונא.

- גוט מארגען, סער, אונג זייט געזונד! האט די באבע געזאגט. - גוט
 מארגען, מיסס, אונג זייט געזונד! האט די באבע פארטגעזעצט אקעהר טהונגדיג
 זיך פלוצים צו זיין שטועסטער. - אויב אייך וועט איינפאלען דורך פאהרען זיך
 איבערן גראו פערביי מיין שטוב, קאנט איר זיין זיכער, אז איך וועלל ביי אייך
 אראב רייסען דאס זימעלע אונג וועלל עס צו טרעמען מיט די פיס. דאס איז אזוי
 ריכטיג, ווי איר טראגט א קאפ אויף די פלייצעס.

מען בארף זיין א קינסטלער אונג דערצו א גייסטרייכער (געניאלג) קינסטלער,
 אז מען זאל קאנען ריכטיג פארשמעלען דער באבעס פהיווינאמיע, ווען זי האט
 ארויס געקענט די ווארטער פארן צוגויפגעקארטשעמען געזיכט פון מיסס מארדסטאן.
 די ווארטער האט זי ארויסגעקענט מיט אזא ענערגיע, וואס האט נישט דערלאזט
 צו קיין אנטפער. מיסס מארדסטאן האט דערלאנגט איהר האנד דעם ברודער אונג
 זיי זיינען ארויס שטילל נישט צו ריידען קיין ווארט. די באבע האט זיך גלייך א גיידער-
 געזעצט ביים פענסטער הימען, ווי זיי וועללען דא פאהרען אונג איז געווען גרייט ביי
 זייער מינדסטען אראב געמען זיך אן א זייט אויף איהר גראו מאכען מיט זיי א געשלאגן.
 גור אויף דער לאנגע איז נישט געווען נישט קיין איינלען, נישט דער ברודער אונג

ג'ימ די ש'וועססער ! דאס געוויכט ביי דער באַבען איז ביסלעכווייס געווארען העלער אונז וי איז באַלד געווארען פרייהליך . איך בין דערפון געווארען מוסת'יגער אונז האב איהר גענומען קושען פון דאנקבארקייט אונז ארום גענומען איהר ביים האלז . דערנאך האב איך א דריק געטאן די האנד מ-ר דיקקן אונז האב זיך צולאכט .
 - פון איצט אן וועלען מיר ביידע , מ-ר דיקק , געמען דעם אינגעל אונטער אונזער השגחה .

- מיר וועט זיין זייער אנגענאהם געמען אונטער מיין השגחה דנד'ס ווהן , האט געזאגט מ-ר דיקק .

- ב'בן איז אזוי געענדיגט , האט די באַבע געזאגט . - איר ווייסט וואס , מ-ר דיקק ? איך היינט רופען איהם טראטויד .

- אונז זייער גוט וועט איהר טוהן , האט אונטערנעמאלפען מ-ר דיקק . - זאלל זיין טראטויד . . . דנד'ס ווהן טראטויד , זייער גוט .

- טראטויד קאפפערפילד , פערשטייט זיך . האט די באַבע געזאגט .

- דאס איז געוויס אזוי . יע , טראטויד קאפפערפילד , דנד'ס ווהן . זייער גוט .

- די אידעע איז אזוי געפאללען געווארען דער באַבען , אז נאך אין דעם זעלבן אָבענד האט זי מיט די אייגענע האנד געמאכט אויף די נייע קליידער , וואס מען האט אקארשט פאר מיר געקויפט , א צייכען מיט טינט , וואס זאלל זיך גיט אב קעקען : "הרד טראטויד קאפפערפילד" .

אויף אזא אופן האב איך אנגעהויבען א נייען לעבען מיט א נייען נאמען . אייניגע טאג נאך א-ג-ה האנד האט מיר מיין נייע לאגע געזוכט פאר א פרייזיכען חלום . מיר איז נאר אין קאפ גיט איינגעפאללען , ווי ווייט זיינען מערקווירדיג מיינע נייע ערציהער . די ערשטע צייט האב איך נאר גיט געדיינקט וועגען צוקונפט אונז האב זיך די מיה גיט געגעבען טראכטען , וואס ער ווארטעט מיך . איך האב גור געוואוסט צוויי זאכען : ערשטען אז איך האב אויף ענויג געענדיגט מיין בלאנדערסטאנישען לעבען , אונז דאס לעבען , האט זיך מיר איצט פארגעשטעלט , געפינט זיך ווייט פון מיר אונז איז פערדונקעלט מיט א געבעד (טומאן) ; צווייטענס אז דער פארהאנג האט זיך אראב געלאזט אויף מיין לעבען אונז ארבייט ביי מארדסטאן אונז גרינדי אין וויין-געשאפט . פון דער צייט האט קיינער אונז קיין מאל דעם פארהאנג גיט אויפגעהויבען . ערפרישענדיג די עראינערונגען ביי מיין איצטיגען שרייבען , האב איך דעם פארהאנג אויפגעהויבען מיט צימערענדע האנד אונז מיט שמחה לאז איך איהם אראב צוריק . די עראינערונגען וועגען דער צייט זיינען פאר מיר שטענדיג געווען אזוי פיינליך , אז איך האב אפילו קיין מאל די מיה זיך גיט געגעבען דערוויססען זיך , פיעל צייט האב איך פערבראכט דארט אין קאנטאר . ביי א יאר מסתמא , אונז אפשר מער אדער ווינציגער - ווייט איך גיט . איך ווייט גור אז אזא עפאכע איז געווען אין מיין לעבען-געווען אונז אונזעק , א דאנק נאט .

II.

איך הייב אן אנייען לעבען .

ג'ד בין איך מיט מ-ר דיקק גענוארען אמתע גוטע פריינד, אונ ויער אפט פלעגען מיר ביידע, ווען מיר האבען געהאט געענדיגט אונזער ארבייט, ארויס פערנאכט אויף דער גאס לאזען א פאפירענען שלאנג .

מ-ר דיקק האט געהאט זייער א שווערע ארבייט . יעדען טאג איז ער געועססען פאר זיינע כתבים אונ, גיט קוקענדיג אויף זיין גרויס הארעוואניע, זיינען זיי פארנווערטס גיט גענאנגען, ווייל מ'שארלו דער ערשטער פלעגט זיך בענווייזען אויף יעדער זייטער . פערשטירענדיג איין זייטעל, פלעגט מ-ר דיקק זיך געמען צו דער צווייטע אונ אויף דער האט זיך ווייטער בענוויזען די פערזאן, וואס טראגט דעם נאמען . ס'איז געווען צו בעוואונדערען מיט וואס פאר א געדולד ער פלעגט אריבער טראגען די פנעים (געארמטשעס) אונ מיט וואס פאר איין האפנונג ער פלעגט זיך איבער א נייעס געמען זיך צו דער ארבייט . וואס וואלט געווען, ווען די כתבים זאלען ווערען געענדיגט, האט מ-ר דיקק אזוי פיער געוואוסט, פיעל א פרעמדער, נור ער האט זיך טאקע גיט געדארפט מוטשען מיט די פראגעס: ס'איז געווען קלאהר ארויס צו זעהן, אז די כתבים וועלען זיך קיין מאל גיט ענדיגען .

ס'איז זייער ריהרענד געווען צוקוקען זיך צו מ-ר דיקק'ס פתייזאנאמיע, ווען דער שלאנג האט זיך פון זיינע האנד געהויבען צום וואלקען . ס'קאן זיין, אז ער האט אין דער ווירקליכקייט געמטראכט, אז ער פערשפרייט אין די אונגעוואוסטע לופט-קאנטען היסטארישע, סטאטיסטישע, פסיחאלאגישע ידיעות, וואס ער האט פערצייכענט אויף די כתבים, פון וועלכער ער האט געמאכט דעם שלאנג; נור אלעגנפאלס האט מ-ר דיקק גיט דעם געדאנק געהאט אין קאפ, ווען ער איז געועססען הינטערן הייעל אויף דער פרייע לופט אונ ווענדיענדיג די אויגען צום היממעל, גאד געקוקט דעם שלאנג, וואס האט זיך געצויגען אונ געריססען פון זיינע האנד . אין די גליקליכע מינוטען האט ביי איהם אין די אויגען געשיינט גאר א-א-אונגעוואנהליכע פערנונפטע ערלויבטונג . ווען איך פלעג אזוי זיצען געבען איהם אבענדיצייט אונ דער שלאנג איז געפלויגען אין בלויען היממעל, האט מיר געדוכט, אז מיין געעהרטען לעהרערס זעעלע, אראב-ווארפענדיג פון זיך דעם עז פון די אללע וועלטליכע הייטעליכייט, פליהט אויך אין דער הויך אונ שוועבט ארום אונטער די שטערען . נור ווי דאס שטריקל האט זיך צוואומגעגענדיגט, דער שלאנג האט זיך גענוכמען אראב לאזען גידיגער אונ גידיגער, ווי ער האט זיך גענוכמען טרייסלען, צאפלען, ווארפען זיך אונ פאללען ווי א טויטער קארפער . פלעגט מ-ר דיקק ביסלעכווייס אנהויבען קוממען צו זיך אונ ערוואכען פון זיין פאעטישע פערנעסענטייט, אונ איך געדיינט מיט וואס פאר א טרויריגע אונרוהיגקייט

האט ער ווי א פערלארענע בעשעפעניש, וועלכע איז צוגעשטימקט געווארען צו דער ערד, ארום געקוקט זיך ארום און ארום און פערלארען דעם האפנונג. דאסאלס האב איך אויף איהם רחמנות געהאט מיטן גאנצען הארצען.

ביי אזא נאָרענטע בעקאנטשאפט און פריינדשאפט מיט דעם דישענמלמען, האב איך נאך גרינגער געקאנט געפאלען ווערען דער באַכען. אין א קורצע צייט האט זי אזוי ווייט מיך ריעב געקראַנען, אז מיין גייע פאמיליע טראטוויד האט זי פערקירצט אויף טראט און האט מיר זאגאר געגעבען צו האפען, אז מיט דער צייט וועל איך ביי איהר אין הארצען פערנעמען דאס זעלבע ארט, וואס מיין שוועסטער, בעטסי טראטוויד, אויב איך וועלל זיך ווייטער אויפפירען אזוי גוט ווי ביי אירצט. אויב אזוי הייסט עס, אז די באַכע איז געווען מיט מיר צו פריעדען.

— טראט, האט די באַכע געזאגט אמאל, אין עטליכע וואכען ארום, אַבענד-צייט, ווען אויפן מיט איז געווען אַנגעגרייט דער שאַכמאט פאר איהר מיט מ-ר דיקק: — טראט, מיר דארפען ניט פערנעסען וועגען דיין ערצהונג.

די פראגע גור פלעגט מיר צייטענווייט שטערען מיין רוה, און איך בין איצט געווארען מלא שמחה פון דער באַכעס ווארטער.

— דו ווילסט אריין טרעמען אין קענטערבערישען פאנסיאן?
איך האב געאַנטפערט, אז איך וויל זייער און נאך מער דעריבער, וואס קענטערבערי איז ניט ווייט פון דובער.

— גאנץ פיין, האט די באַכע געזאגט. מאַרען ווילסטו פארהען?
— יע באַבינקע, האב איך געאַנטפערט.

— גוט. שוואַנעטע, בעשטעלט אויף מאַרען צעהן א זייער פריה א קאבריאַלעט און א סארע פערדיל און פערפאקט מאסטער טראטוויד'ס זאכען.

איך בין דערפון געווען איבער צופריעדען; גור פלוצים האט מיר דאס הארץ פערקוועמשיט פון ווייהטאג ביים בליק אויף מ-ר דיקק און איך האב זיך פערשעמט פאר מיין ענאאיומוס. ווערענדיג איבערראשט פון דער בשורה, אז מיר מווען זיך גיך שיידען, איז מ-ר דיקק געווארען טרויריג און האט אין גאנצען פערלארען די פייהינקייט בעטראכטען די גאנג אין שפיעלען. די באַכע האט איהם אייניגע מאל א קלאפ געמאן ביי די פינגער און דערנאך האט זי געהייסען שוואַנעטען צו געמען די ברעמי פון מיט, ווייל ס'איז אונמאגליך געווען צו שפיעלען. גור ווען מ-ר דיקק האט דערקערט, אז אויף אללע שבת וועלל איך קומען א הער צו-פארהען און מ-ר דיקק וועט אפט מאַכען א רייע צו מיר איז ער אין איין אויגענ-בליק געווארען ניי בעלעבט און פערשפראכען מיר אַנגרייטען צו מיין ערשטען אראבפארהען אהער א שלאנג, וואס וועט איבער גיין אללע פאריגע זא ווי מיט זיין גרויסקייט און זא מיט זיין וואוילען מאטעריאל. אויף מאַרען פריה איז ער ווייטער און מוסתהי געווארען און פון צער האט ער מיר געוואלט אב געבען דאס גאנצע

געלט, וואס ער האט געהאט, נור די באבע האט דערצו ניט דערלאזט, זי האט איהם נור ערלויבט ער זאלל מיר געבען פינף שיללינג, וועלכע האבען ענדליך אריין געשטייגט, נאך פיעל בעטען פון זיין זייט, אין צעהן. מיר האבען זיך געענענט ביי דער טהירל פון גארטען און פערבליבען אמת'ע גוטע פריינד; מ-ר דיקק איז געשטאנען ביי דער טהירל ביי מיר וויגען פערשוואונדען געווארען פון זיינע אויגען. די באבע, וואס איז געווען קאלטבליטיג צום בעת הקהל, איז גאנץ רוהיג געפאהרען איבער דוכערשע נאסען און קינסטליך אלליין אנגעטריבען (געקעהרעוועט) דאס סארע פערדיל. זי איז געעססען גלייך, אין דער פאזע פון בעסטען קומשער און נאך געקוקט דאס פערדיר. וויגענדיג שוין אונטער דער שטארט, האט די באבע דאס ערשטע מאל א קוק געמאן אויף מיר - און געפראגט:

- דיר איז גוט, טראט?

- זייער גוט, באבינקע, איך דאנק אייך.

די באבע איז געווען זייער צופריעדען, און אזוי ווי ביידע האנד וויגען איהר געווען פערנומען, האט זי מיר א גלאט געמאן מיט'ן פייטשעל איבערן קאפ.

- דער פאנסיאן איז עפעס א גרויסער, באבע? האב איך געפראגט.

- איך ווייס נאך אלליין אזוי גיט. מיר פאהרען איצטער צו מ-ר וויקפילד.

- ער איז דער פערוואלטער פון פאנסיאן?

- גיין מ-ר וויקפילד האלט א באנטאר.

מעהר האב איך ניט געוואגט צו פראגען. דעם גאנצען וועג האבען מיר גערעדט וועגען אנדערע זאכען ביי מיר וויגען געקומען אין קענטערבערי. ס'איז געווען א מארק טאג און מיר האבען געדארפט פארען דורך'ן מארק. די באבע האט ארויסגעוויינען גרויס געשיקטקייט אין קומשערשען קונסט, ווען דאס סארע פערדיל איז א דורך געפאהרען צווישען די וואגען, קארב און קאסטלאך מיט גרינסען. ביי יעדען קעהר האבען זיך געהערט אלעקלליי אנמערקונגען פון די הערביישייגענדע און אייניגע פון זיי האבען געמאכט א ועלכע קאמפלימענטען, וואס האט בשום אופן ניט געקאנט הנפ'עגען אונז. נור די באבע איז זיך ווייטער געפאהרען מיט א וואהרע ריצארישע קאלטבליטיגקייט און איך בין געווען פערזיכערט, אז זי וואלט מיט אזא העלעשאפט דורך געדרהיט זיך דורך גאנצע מהנות מיט חיל פון דעם שונא.

ענדליך וויגען מיר געבליבען שטיין געגען א-נ-אלטמאדישע הויז, די פאסאדע פון וועלכען איז ארויסגעקומען אויף א גרויסען וועג. גאנצע וועגעציאנישע לאדען מיט געשינציטע פיגורען פון אויבען האבען זיך נאך מער ארויס גערקט אויפ'ן וועג און האבען זיי בעטראכט די פערבייגייענדע. דאס הויז איז געווען זייער ריין און זויבער, די צוויי שטייגערגע טרעפ פארן פארדנען אריינגאנג האבען אזוי געשיינט, ריכטיג זיי זאלען זיין צוגעדעקט מיט קלאהרע ליינאנד. אללע ווינקעלאך, סקולפטור-ארבייט, אומאקעס און שויבען האבען געבלאנקט זיי דער ווייטער שניי, וועלכען מען קאן נור זעהן אויף די הויכע בארג.

ווען דאס פערד האט זיך אָב געשטעלט ביים טהויער און מיינע אויגען האבען
 בעטראכט דאס פאנטאסטישע הויז, האב איך בעמערקט א געזיכט ווי פון א ברמינג
 ביים קליינען פענסטער פון אונטערשטען נארען. דאס געזיכט האט זיך בעוויזען
 און באלד פערשוואונדען. באלד האט זיך די פאררדנע טהיר געאָפּענט און דאס
 זעלבע געזיכט האט זיך אַבערמאלס בעוויזען. דא האב איך ווייטער געזעהן, אז
 דאס געזיכט איז ווי פון א וואהרען בר-מינג, האטשע אין אייניגע אָרטער האט זיך
 געזעהן עפעס אַ רויטליכע פארבענשפיעל, ווי דאס רוב קאן מען אָנמערקען ביי
 געלע מענשען. דאס געזיכט האט טאקע געהערט צו אַ געלען בחור פון אַ יאר
 פונפצעהן, ווי איך האב זיך דערנאך דערוואוסט, זאנאר אויסגעזעהן האט ער פיעל
 אַלטער. ער האט ניט געהאט קיין ברעמען ניט קיין אונטערסטע אונגניט קיין
 אויבערשטע און זיינע רויט-ברוינע אויגען האבען ניט געהאט דעם נאטירליכען
 שאטען און בעשיצונג. דאס האט מיך איבערראשט אויף דער העכסטער שטופפע
 און איך האב ניט פערשטאנען, ווי קאן אזא מענש שלאפען. ער איז געווען געקלייבט
 גאנץ פיין אין אַ שווארצען אַנזג. דער ראק מיט די לאנגע פאלעס איז געווען פער-
 שפיליעט אויף אַללע קנאפ ביזן האלו. ויין לאנגע, דארע בויניגע האנד האט זיך
 מיר מער פאר אַלס געווארפען אין די אויגען, ווען ער, קוקענדיג אויף אונז, האט
 זיך אַוועק געשטעלט געבען פערד און גענומען גאַמען איהם די מאַרדע.

— גוט מאַרגען, אוריד גיפּ! האט די באַבע געזאָגט. מ-ר וויקפילד איז
 צו הויזע?

— מ-ר וויקפילד איז צו-הויזע, מיסס, ער געפינט זיך דארט, האט אוריד
 גיפּ געאַנטפערט און אָנגעוויזען מיט זיין לאַנגע האַנד אויף אַ צימער.
 מיר זיינען ארויס פון וואָגען און, איבערלאַזענדיג דאס פערד דעם געלען
 בחור צו די האַנד, זיינען אַריין אין אַ לאַנגען און גיךריגען נאָסט-צימער מיט דער
 פאכאָדע צו דער גאַס. אַרויסקוקענדיג פון פענכטער האב איך געזעהן, ווי אוריד
 גיפּ בלאַזט דעם פערד אין די נאָזלאַכער און פערשטאַפט זיי מיט דער האַנד, בדי
 מכתבא די פאַרע זאַלל גיט אַרויס צוריק. פאַר'ן אַלמען הויכען קאַמין זיינען
 געהאַנגען צוויי בילדער: אויף איינעם איז געווען אויסגעמאַהלט אַ דשענמלמען מיט
 שיווע תאַר, זאַנאר ער איז נאָך געווען יונג, מיט שוואַרצע ברעמען, וואס זיינען
 געווען געווענדיג עפעס אויף אַ פאַקעל פאַפירען איבערגעבונדען מיט אַרויטען
 שנירעל; אויף'ן צווייטען איז געווען אַ לעדי מיט אַ מילדע און צויבערשע
 פּהיוואַנאַמע און מיר האט געדוכט, אז זי קוקט אויף מיך.

איך האב מיט די אויגען געזוכט אוריד'ס פאַרטרעט, ערשט די טהיר האט
 זיך געאָפּענט און אין צימער איז אַריין אַ דשענמלמען. ביי מיין ערשטען בליק
 אויף איהם האב איך ניט וויללענדיג אַב געקעהרט דעם קאַפ צום פאַרטרעט, בדי
 זיך איבערצייגען, אויב ער איז ניט אַרויסגעשפּרונגען פון ראם; גור דער פאַרטרעט

איז געווען אויף א-ג-אָרט; אונד ווען דער דִשׁווענטלעכען איז צוגעגאנגען נאָהענטער, האָב איך דערקענט, אַז ער איז מיט עטליכע יאר אַלטער פאַרן פאַרטרעט.

— מיסס בעטסי טראַטוויד, האָט געוואַנט דער דִשׁווענטלעכען, — איך בין אין דער ווילע געווען פּערנוממען, נור איר דארפֿט מיר פּערצייַהען, וואָס איך בין געווען פּערנוממען; איר ווייסט שוין מייע הירוצים. איך האָב, ווי אייך איז בעוואוסט, איין תּשוקה אין לעבען.

מיסס בעטסי האָט איהם בעדאָנקט אונד מיר ווינען אַרײַן אין קאפינעט אָדער, ריכטיגער געוואַנט אין קאַנטאר, וואָס איז געווען פּערנוואַרפען מיט ביכער, בלעכענע קאַסטלאך אונד ו. וו. דער צימער איז אַרויס אין אַ נאַרמען אונד איך האָב אין וואַנד בעמערקט איין איינערנען שראַנק. דער דִשׁווענטלעכען, ווי איך האָב זיך גלייך דער-וואוסט, איז געווען מ-ר וויקפילד, א-ג-אָדוואַקאט, אַ געניטער אין זײַן געשאַפט אונד דאָבײַ איז ער געווען אַ פּערנוואַלטער (סוכן) פון אַ גוט בײַ אַ לאַרד.

— נו, מיסס טראַטוויד, וואָס פאַר אַ ווינט האָט אייך געבראַכט אין אונזער קאַנט? איך פאַר האָף, אַז גיט קיין בײזער, האָט געוואַנט מ-ר וויקפילד.

— גיין. איך בין גיט געקוממען משפּטען זיך.

— אונד ווייטער גוט. ס'איז שוין לאַנג צײַט געווען אונזעק וואַרפען די אַללע

יוריסטישע עסקים.

די האָר ווינען בײַ איהם געווען אין נאַנצען ווייס אונד די ברעמען ווינען געבלעבען שוואַרץ ווי פּריהר. דאָס געזיכט האָט געהאַט זײער אַ מילדען אויסדרוק אונד בײַ מיר האָט עס אויסגעזעהן ווייטער שאַן. זײנע פּוללע פּאַקען זײנען געווען בעפאַרעכט מיט דעם פּראַכטפּאללען קאַליר, נועלכער קומט, וועדליג איך האָב שוין געוואוסט פון מײַן צוקונען זיך צו מ-ר פּענאַטטי, פון טרונקען אונד מיט דעם טאַקע האָב איך ערקלעהרט, פאַר וואָס איז זײַן שטאַטממע אַזוי הילכענד אונד שטאַרק. מ-ר וויקפילד איז געווען אַנגעצויגען ווייטער רײַן אין אַ בלויען פּראַק, אַ בונטען (ראַבען) שוילעט אונד נאַנקענע הייזען. זײנע פּײַנע מאַנשאַועמען אונד האַלזטוף זײנען געווען אַזוי ווייך אונד ווייס, אַז מײַן קינדערשע פאַנטאַזיע האָט אין זײ געפונען א-ג-אָהנליכקייט מיט די פּוך פון אַ שוואַן (לעבער).

— דאָס אינגעל איז בײזער איין אייניקעל, האָט די באַבע געוואַנט.

— אונד איך האָב נאָר גיט געוואוסט, אַז איר האָט איין אייניקעל.

— מײַן פּלימעניקס אַ אינגעל, האָט די באַבע איהם ערקלעהרט.

— איך האָב גיט געוואוסט, אַז איר האָט אַ פּלימעניק.

נור צו ער האָט יע געוואוסט צו גיט געוואוסט, איז פאַר דער באַבען געווען אַלס איינס אונד זי האָט פאַרמגעזעצט:

— פון אַ קורצע צײַט האָב איך איהם צוגענומען צו זיך אונד האָב איהם געבראַכט אַהער אַכענען אין אַ פאַנסיאַן, וואוּ מען זאַל לערנען גוט אונד

בעניין

ה"ג

בענין זך מיט די קינדער מענטשליך. זאגט, וואו געפינט זיך אזא פאנסיאן, ווער איז דער פערנאמלער אונג וואס איז דארט פאר איין ארדנונג.

— איידער איך וועל זיך בעשליעססען געבען אייך א-ג-אנטפער ווי געהערט איז, האט געאנטפערט מ-ר וויקפילד, — רעכען איך פאר גויטהיט, מיסס בעמסי, ווענדען זיך צו אייך מיט מיין אלטע פראגע. וואס וועקט אייך אדער, ריידענדיג ווי א יוריקט, וואס פאר א מאטיוו צווינגט אייך טהון די זאך?

— וואס פאר א מערקווירדיגער מענטש איר זייט! האט אויסגעשריען די באבע. אייביג ווארפט איר אייער ווענדקע האפען מאטיווען, ווען זיי זיינען געבען אייער נאז, אויבען אויפ'ן וואסער. ס'איז ועלכט פערשטאנדליך, דאס אינגעל דארף זיין גליקליך אונג די פפליכט פון שוהלע מאכען פון איהם א גויטהיטען גליעד פאר דער מענטשהייט.

— בכון וועקען אייך דערצו צוויי זאכען, האט געזאגט מ-ר וויקפילד, טרייסלענד מיט'ן קאפ אונג ווארפענד א-ג-אונגלויבליכען שמויבער אויף דער באבע. אזעלכע וועקער האבען אין יוריקטישען זינן א צו מישטען האראקטער.

— א צומישטע נארעשקייט איז ביי אייך אויף דער צונג, סער! האט די באבע געאנטפערט.

— וויילט איר וויסען וואו איז דער בעסטער פאנסיאן, ניט קוקענדיג אויף דעם, וואס טרייבט אייך דערצו.

די באבע האט צוגעשאקעלט מיט'ן קאפ.

— אין בעסטען פאנסיאן קאן אייער איינגעל ביי איצטיגער צייט ניט אנקומען, האט מ-ר וויקפילד געאנטפערט גאך א קורצען נאכדיינקען.

— פאר וואס?

— אללע בעטלאך אונג ארטער ביים טיש זיינען דארט פערנומען.

— טא וואס איז דא פאר א בייז? וועט ער וואהנען אונג עסען אין א צווייטען ארט אונג אהין וועט ער נאר גיין גערנען.

מ-ר וויקפילד האט מודה געווען אז דאס איז מאגליך. ער האט פארנעלייגט דער באבע, זי זאל אלליין גיין אין פאנסיאן אונג בעטראכטען דארט דעם ארדנונג.

— אונג דערנאך וועללען מיר אריין גיין אין עטליכע הייזער אויסזוכען א דירת פאר אייער אייניקעל, האט געזאגט מ-ר וויקפילד.

די באבע האט איינגעשטיממט אונג מיר האבען זיך זאלכע-דריט גענומען קלייבען צום גיין, נור ביים שוועל האט זיך מ-ר וויקפילד אפגעשטעלט אונג געזאגט:

— פאר אייער קליינען פריינד, קאן זיין וואלט געווען בעסער פערבלייבען דא אונג ווארטען אויף אונג.

די באבע איז דערפון געווען ניט צופריעדען, נור איך האב געאנטפערט, אז איך וועלל מיט פערנעניגען דא פערבלייבען, אויב זיי געפאלט אוי. זיי זיינען אוועק

אללין. איך האב זיך אומגעקערט צוריק אין קאנטאר און זיך געזעצט אויפ'ן שטוהל, וואו איך בין פריער געזעסען.

איך בין אויסגעקומען מיט'ן פנים אנטקעגען אנזיך גיפפן. וועלכער האט אויספיעט אב פיררען אונזער פערד אין א דאכייטיגען שענק און אזוי איצט געזעסען אין א צווייטען צימער, פון וואנען איך האב דאס גרשטע מאל דערזעהן זיין געזיכט פון קיילעכדיגען פענסטער, ביי דער קאנטארקע און געשריבען. זיין געזיכט איז געווען געווענדט צו מיר, גור אַנפאַנגס האב איך גערעכענט, אז ער זעהט מיך ניט, ונייל דאס פאפיר, וואס ער שרייבט, פערשטעלט מיך פון איהם, ווען אפער איך האב זיך בעסער צו געקוקט צו איהם, האב איך בעמערקט, אז זיינע פערשלאפענע אויגען האבען אפט ארויס געקוקט פון אונטער'ן פאפיר און ער האט אויף מיך געקוקט אזוי דורך דרינגענד, אז מיר איז געווארען אונגעקוועם. דאך האט די פערער זיינע ניט אויפגעהערט צו סקריפען, פונקט ער זאלל איהר גאר ניט אב געמען פון פאפיר. אומזיסט האב איך זיך געמאטערט אב ווענדען מיין בליק פון איהם און קוקען אין א צווייטען זייט: אנזיך'ס אויגען האבען מיך צו געצויגען ווי צוויי רויטע זונגען און ניט ווילענדיג האב איך זיי בעמראכט, ווי זיי פלעגען אויף גיין און פערגיין.

ענדליך צו מיין גרויס שמחה איז די באבע און מ-ר וויקפילד געקומען צוריק. דער פאנסיאן איז דער באבען זייער געפאללען געווארען, אבער קיין דירה האט זי ניט געקאנט אב זוכען.

— ווי פערדראסיג דאס איז! האט די באבע געזאגט. איך ווייס ניט, וואס זאלל איך טהון מיט דיר, טראט.

— וואס איז צו ריידען, ס'איז זייער פערדראסיג! האט מ-ר וויקפילד אונטער געטאלפטען. גור איר ווייסט וואס?

— וואס? האט די באבע געפראגט אונגערוילדיג.
— לאזט איבער אייער אייניקעל דערווייל ביי מיר. ער איז, דוכט, א שטיללער אינגעל, און איך האף, אז ער וועט מיר ניט שמערען. דאס הויז איז נוי מיט א פיין געמאכט געווארען צום לערנען. אלס איך דא רוהני, שטילל, און אינערנווייניג פעהלט קיין זאך ניט. לאזט איהם איבער ביי מיר.

— גו, וואס, מיסס טראטוויד? האט פארטגעזעצט וויקפילד. — דאס איז כמעט דאס איינציגע מיטטעל, וואס איך האט זיך אבעשטעלט. ס'איז זעלבסט פערשטאנדליך, אז דאס מאכען מיר גור אויף דערוויילע. אויב מיר וועללען פארד געוואר ווערען, אז פאר אונז איז ניט זייער בעקוועם זיין צו זאממען, וועללען מיר איהם דאמאלס איינארדענען, ווי מיר פערשטייען: דערווייל וועלען מיר ניט היילענדיג זוכען פאר איהם א בעסערען וואהנונג. נאך מיין מיינונג, איז פאר איהם בעסער פערבלייבען דאס מאל ביי מיר. איצט טהוט ווי איר פערשטייט.

— איך בין איך זייער ראנקבאר, מ—ר וויקפילד; מיין אייניקעל, ווי איך זעהט, איז אויף צופריעדען; גור... .

— וואס גור? איך זעה, וואס ביי איך איז אויף'ן געדאנק, מיסס בעמסי. גענוג איך וועגען דעם צו טראכטען. איך צווייג איך ניט אנגעמען פון מיר טובות: איך קאנט צאהלען, אויב איך וויללט. וועגען די אפנים, רעכען איך, וועט אונז ניט זיין שווער איינשטיממען: צאהלט, אויב איך געפאללט.

— נו, אויב אזוי בין איך זייער צופריעדען, האמטשע איך פהוט מיר די גראממע טובה, אויף וואס איך האב זיך גאר ניט געריכט.

— אויב אזוי דארף איך איך איצט בעקאנט מאכען מיט מיין קליינע בעל הבית'טע. קוקט.

מיר זיינען גענאנגען איבער אלטמאדישע טרעפ מיט זייער ברייטע פארענצען, אויף וועלכע מען האט געקאנט אזוי פריי גיין, ווי אויף די טרעפ. די טהיר האט זיך געאפנט, אונ מיר זיינען אריין אין א האלב פינפטערען גאסט— צימער, וועלכער איז געווען בעלזויכטען מיט א דריי פיער פאנטאסטישע שמאלע פענסטער. אלע שטוהלען, טישען ווי אויך די באלקען אויף'ן סופיט זיינען געווען געמאכט פון געלבען דעמב, ווי די פאדלאגע. אין צימער, וואס איז געווען צוגעקליבען מיט א געשמאק, איז אויך געשמאקען א פארטעפאן אונ עטליכע בוקעטען מיט פרישע ברומען. ס'איז לויכט געווען צו בעמערקען, אז ריינקייט אונ זיבערקייט צייכען אויס דעם פאנטאסטישען וואהנונג.

מ—ר וויקפילד האט אנגעקלאפט אין א טהיר, וואס איז געווען אין ווינקעל צימער, אונ צו אונז איז געשווינד ארויס געלאפען א מיידעלע, כמעט אין איינע יארען מיט מיר. זי האט זיך א ווארף געטאן מ—ר וויקפילד'ן אויף'ן האלז אונ האט איהם א קוש געטאן. ביי מיין ערשטען בליק, האב איך בעמערקט אין דער היממעל— וועזען דעם טילדען אונ צארטען אויסדריק פון זענער זעלבע לעדי, וואס האט אויף מיר געקוקט פון ראם, אין וועלכען איז געהאנגען איהר פארטעט. מיר האט אויס— געוויזען, אז דער פארטערט האט אלליין אנגענומען די פארטע פון איין ערוואכענע פרוי אונ דער אריינאל איז פערבליבען א קליין מיידעלע. ביי איהר אין די אויגען האט געפינקעלט איין אויסדריק פון גליק אונ צופריעדענטייט, זאגאר אין דער זעלבע צייט איז איהר גאנצע פיגור געווען דורכגעדרונגען מיט עפעס אזא שטיללע, אונ— גשטערקטע, ערנסטע רוהינקייט, וועלכע איך וועלל ניט פערנעכטען קיין מאל.

— אט איז מיין קלייניקע בעל הבית'טע, האט געזאגט מ—ר וויקפילד, — מיין מאכטער, אנגעסא.

אונ דערעהערענדיג די ווארטער, האב איך אין איין אויגענבליק פערשטאנען, וואס איז די איין זארג אונ תשוקת אין מ—ר וויקפילד'ס לעבען.

די קלייניקע בעל הבית'טע איז געווען ווי צוגעפאסט צו דעם פאנטאסטישען

הויו און מען האט גיט געקאנט קוקען און א ריהרענדען מיטלייד אויפן בינמעל
 שליסעלאך, וואס האט געשטעקט ביי איהר אונטערן קארפאשו. זי האט אויסגעקערט
 דעם פאטער מיט א צויבערשען שמייעל, ווען ער האט מיר פאר איהר פארנעשטעלט,
 אלס איהר שכן. נאך דער רעקאמענדאציע וויינען מיר אויף אין דער הויז בעקוקען
 מיין וואהנונג. די בעל הבית'טע איז גענאנגען פריהער ווייזען אונז דעם וועג. דער
 צימער איז אונז געפאלען געווארען.

אויך געדיינק גיט ווען האב איך נאך וויגענדיג א קינד, געזעהן א מאזאאישע
 קארטיגע. איך געדיינק אפילו גיט גוט, וואס איז געווען דער אינתאלט פון דער
 קארטיגע. נור ווען די קליינע בעל הבית'טע האט זיך אויף די טרעפ צו אונז אפ
 געקערט מיט א ג-ערנסטע מיגע פון א געזעצטען מענשען, האב איך זיך גיט
 וויגענדיג דערמאנט אן יענע קארטיגע און פון דער צייט פלעגט מיר די קארטיגע
 שטענדיג דערמאנען אנגעסען.

מיר וויינען אראב אונטען אין נאסט- צימער וייער צופרידען. מ-ר וויקפילד
 האט געבעטען דער באפען פערבלייבען אויף מיטשאנ, נור זי האט זיך ענטוואנט,
 ווייל נאך איהרע הייד סוז זי קומען נאך פאר ליכטיג א היים. איבערשפארען איהר
 איז געווען אונגעגליך און דערפער האט די קליינע בעל הבית'טע געזעהן פער-
 פערטיגען א ניכען פריהשטאנ. ווען דער פריהשטאנ האט זיך געענדיגט, איז אנגעסע
 אונזעק צו איהר גוכערנאנטן; מ-ר וויקפילד- צו זיך אין קאנטאר. בלייבענדיג אלליין
 האבען מיר זיך געקאנט זענענען, ווי מיר האבען געוואלט.

די באפע האט מיר געוואנט, אז מ-ר וויקפילד האט אלס פערארדענט, ווי
 מען בארף נאר בעסער גיט און מיר וועט דא קיין זאך גיט פעהלען. דערנאך האט
 זי זיך צו מיר געווענדיגט.

— טראט, קינד מיינס, זאלל דיר נאט געבען גליק! סטארע זיך, אז ביינע
 האפנונגען, מיינע און מ-ר דיקק'ס זאלען גיט גיין פערלארען.

וויגענדיג וייער צושרויפט פון איהרע ווארטער, האב איך דער באפען געדאנקט
 און געבעטען אפגעבען א גערום מ-ר דיקק'ן. די באפע האט פארטגעזעצט:

— דו זאלסט קיין מאל גיט זיין גידערטראכטיג, קיין מאל צובגעמישע גיט
 און זיי גיט הארט. אויב דו וועסט אויסמיידען, קינד מיינס, די דריי חטאים הייסט
 עס, אז מיינע האפנונגען וויינען מקוים געווארען.

איך האב צוגעוואנט פאלגען פינקטליך איהר ראטה.

— דאס פערך ווארט אויף מיר ביים טהויער, האט די באפע געוואנט. —
 איך פארר. פערבלייב דא.

ביי די ווארטער האט זי מיר ארום גענוממען און געשווינד ארום פון צימער.
 אנפאנגס בין איך איבערראשט געווארען פון איהר פלוזליכען אפ פאהרען און איך
 האב זיך זאנאר דערשראקען, צו איך האב איהר גיט בעליידיגט מיט עפעס; נור

ארויסקוקענדיג פון פֿענסטער אויף דער גאס, האב איך אפגעבאר ארויסקעווען דעם קיממער, וואס האט זיך אָבעטונקט ביי איהר אויף'ן געזיכט, ווען זי האט זיך אריין געזעצט אין קאבריאָלעט. איך האב פֿעסער פֿערשטאנען מיין פֿאָפּען.

פינף אַ זייגער, ווען מען האט געקלונגען צו מיטמאג, האב איך אין אַרדנונג געבראכט מיינע געבראנגען אונטן פֿון פֿרייהדיק אַראַב אונטען, זיינענדיג פֿערטויג אַרבייטען מיט'ן נאָפּעל-מעסער. געגרייט צום טיש איז געווען פֿאַר צוויי פֿערזאָן - פֿאַר מיר אונטן מ-ר וויקפילד; נור אַנגעסע איז שוין געווען אין ציממער מיט'ן פֿאַטער אונטן האט זיך געזעצט אַנטקעגען איהם. איך האב פֿערשטאנען, אז מ-ר וויקפילד קאן ניט עססען אַזן דער טאַכטער.

נאָך מיטמאג זיינען מיר אַרויף אין דער הויך אין דעם זעלבען גאַסט-ציממער, וואו מיר זיינען פֿריהר געווען. אויף איין טישעל, וואס איז געשטאנען אין ווינקעל, האט אַנגעסע אַוועק געשטעלט אַ גלאזעל מיט אַ קאַראַפּין פֿאַרמישונג פֿאַרן פֿאַטער. איך האב פֿערשטאנען אז דער וויין וואלט ניט געהאט דעם זעלבען טעם, ווען איהם וואלט אַוועק געשטעלט ניט די טאַכטער.

אונטן ער איז געעססען אונטן געזופט ביסלעכווייס, אונטן געטרונקען, ער האט פֿיעל געטרונקען, אַנגעסע איז געעססען ביים פֿאַרטעפּיאַן, האט געשפּיעלט, געזונגן, געאַרבייט, געשמועסט מיט'ן פֿאַטער אונטן מיר. מ-ר וויקפילד איז געווען פֿרייהדיק אונטן בערעך; נור צייטגענויים האָבען זיינע אויגען, אַבשטעלענדיג זיך אויף דער טאַכטער, אויסגעדריקט עפּעס אַ טרויריגען נאַכדיינקען אונטן ער האט געשוויגען. אַנגעסע פֿלעגט עס גלייך בעמערקען אונטן בעמיהען זיך מאַכען איהם פֿרייהליכער עפּעס מיט אַ פֿראַגע אָדער אַ קינדישע לאַקע. מ-ר וויקפילד פֿלעגט גלייך אויפהערען צוטראַכטען אונטן אַנגיסקען אַ זיינע גלאזעל פֿאַרמישונג.

אַנגעסע האט אַנגעגאָסען טהיי אונטן האט אָבענדיצייט געפֿעל הפּתישט ביים טיש. די צייט איז אזוי אַוועק, ביז מיר האָבען זיך אויסגעקליבען שלאָפּען. מ-ר וויקפילד האט איהר אַרומ גענומען, געקוישט אונטן ווען זי איז אַרויס, האט ער געהייסען אַנציינדען ליכט אין קאַנטאַר. דאַמאַלס פֿון איך אַוועק שלאָפּען.

נור אין דעם פֿערלויף פון דעם אָבענד פֿון איך אייניגע מאַר אַרויסקענאנגען אויף דער גאס, פֿרי נאָך אַ מאַר אַ קוק טהון אויף די אַלמע געביידעס, פֿערביי וועלכע מיר זיינען ביי טאג געפֿאהרען. אויך האב איך געוואלט בעטראַכטען נוס דאס הויז, וואו דער שיקוואַר האט מיך איצט געבראכט. אומקערענדיג זיך צוריק, האב איך אַנגעגעגענט אַנדרי גיפּ, וועלכער האט פֿערמאַכט די לאַדען פון קאַנטאַר. זיינענדיג דורכגעדרונגען מיט פֿריינדליכע געפּיהלען צו די אַללע פֿערנאנגען פון דעם הויז, פֿון איך צו איהם אַנטערנענאנגען, בעגרייט אונטן ביים שוידען זיך דערלאנגט די האַנד. נור וואס פֿאַר אַ זעלטזאַמען קבֿוּל'דיגען דריק האב איך דערפּיהלט אין זיינע פינגער! אַנדרי גיפּ האט מיר איצט, נאָך מער, ווי פֿריהר, געדוכט פֿאַר

א וואנדערער פון עולם תהיו. איך האב א ריב געמאן מיין האנד, כדי אב רייבען די סמנים פון זיין בעריהרען.

זיין בילד האט פאר מיר געשוועבט זאנאר ביי נאכט, ווען איך בין געווען ביי זיך אין שלאף-צימער. אפגענדיג דאס פענסטער האפען פרישע לופט, האב איך א קוק געמאן אויף די דאכער פון די ארומיגע געביידעס אונג אין דער מינוט אזוי מיר פארנעקוממען, אז אוריח גיפפ, מיט'ן סערפ פון טוידט אין די האנד, שפרינגט פון איין קוימען אויף'ן צווייטען. איך האב געשווינד פערהאקט דאס פענסטער אונג געלייגט זיך שלאפען.

III.

איך בין ווייטער אין פיעל הינזיכטען א נייער אינגעל.

אויף מארגען פריה בין איך ווייטער אריין געטראטען אין שוהל - לעבען, וואו מיך האט אריין געפיהרט מ-ר וויקפילד. די שוהל'ע האט זיך געפונען אויף א ברייטען הויף אונג זי האט געהאט א געלערטען אונג געזעצטען אויסווערן, וואס אפילו ווערליג ס'האט געשיינט, האבען פערשטאנען די פיינראך, וועלכע האבען מיט גללות שפאצירט אויף'ן גריגען גראו געבען הויז. מ-ר וויקפילד האט מיך פארנעשטעלט פארן דירעקטאר פון אינסטיטוט, דאקטאר סטראנג.

דער דאקטאר סטראנג ווי מיר האט אויסגעוויזען איז געווען אזוי פיעל בעדעקט מיט ראכט, פיעל - די איינערנע פארענצען אונג דער טהויזער פון דרויסען - זייט הויז. ער איז געווען דיק, עלאסטיש אונג שווער אונג געזעסקען ביי זיך אין ביבליאטעק טאקע גאר ווי א געלערטער מאן, נור מען קאן ניט זאגען אז זיינע קליידער זיינען געווען ריין, ווי מען בעדארף אונג אז די האר זיינען געווען פערקאמט מיט גרויס געשיקטקייט. זיינע שווארצע שטיבלעמען זיינען געווען אבגעשפילעט אונג מען האט געקאנט מיינען, אז זיינע שיך, וואס זיינען געשטאנען אויף'ן קאוואר, געגעצען שרעקליך פון מיעדקייט אונג לאנגווייליקייט. זיינע פארבלאוע (פעצוועטנע) אוינען האבען מיר עראינערט א בלינדע קליאמ'שע, וואס האט א מאל געבראדשוועט פערביי דעם פלאנקען געבען קירכהאף אין בלאנדערסטאן. דאקטאר סטראנג האט זיך געווענדט צו מיר אונג געזאגט, אז איהם איז אנגענאהם מיך צו זעהן. דערנאך האט ער מיר דערלאנגט זיין באססיווע האנד, מיט וועלכע איך האב ניט געוואוסט, וואס צו טהון.

ניט ווייט פון דאקטאר איז געזעסקען מיט א-נ-א-רבייט א יונגע אונג שאנע לעדי, דעם דאקטארס א טאכטער, ווערליג מיר האט אנפאנגס געדוכט, ווייל מ-ר סטראנג האט איהר גערופען אנגי. אין א מינוט ארום נאך אונזער אריין קוממען אין קאבינעט, האט זי זיך געשווינד א הייב געמאן פון איהר ארט אונג, שטייענדיג פרייהיליך אויף די קניע, האט זי גענומען אנטהון דעם דאקטאר די שיך. האבענדיג

געענדיגט די ארבייט, האט זי אויז בעגריקט אונ מיר זיינען אללע אריין אין זאל פון קלאסס. איך בין געווען איבערראשט, ווען מ-ר וויקפילד האט איהר גערופען מ-ס סטראנג, אונ איך האב ניט פערשטאנען, צו איז זי דעם דאקטארס א שונד צו א פרוי. גור דער דירעקטאר פון אינסטיטוט האט ניט וויללענדיג רעכט געמאכט מיינע ספקות.

מ-ר וויקפילד, האט ער געזאגט אבשטעללענדיג זיך אין קאררידאר אונ א נידער לייגענדיג אויף מיין אכסעל זיינע האנד, איר האט נאך ניט אב געזוכט א שטעלל פאר מיין פרויס קוויז?

גיין, האט מ-ר וויקפילד געאנטפערט. - גיין, איך האב נאך ניט אב געזוכט. - ס'טהוט מיר זייער לייד. וואס גיכער איך וואלט פטור געווארען פון דעם קלאפאט, וואלט אלס בעקער געווען. דשזאן מילדאן געפינט זיך אין א שלעכטע לאגע אונ שלעפט זיך ארום נאר אהן א בעשאפטיונג; אונ איר וויינט דאך, אז די צוויי שלעכטע זאכען בריינגען צו א סוף נאך איין ארגענען. ניט אוקזיסט האט געזאגט דאקטאר אואטס, אז ליידיג-גיין אונ פוילקייט איז דער ווארעזע פון אללע זינד, האט דער דאקטאר געזאגט אונ אבגעשטעלט אויף מיך זיינע טוידטע אויגען. - דאקטאר אואטס האט געקאנט צו זיין שפריכווארט נאך צוגעבען, האט געאנטפערט מ-ר וויקפילד, - אז אפט קוממט ארויס די גראכטע שלעכטס וואס אייניגע טהוען אונ ארבייטען צופיעל. בלאטעט דורך די היסטאריע פאר די לעצטע צוויי הונדערט יאר, וועט איר זעהן, אויב איך בין גערעכט אדער גיין. פיער צרות האט די מענשהייט געליטען פון די לייט, וואס האבען, ניט קענענדיג אויף קיין זאך, געוואלט ניט אנדערש ווי בייד ווערען.

- זאל זיין אזוי; גור איך האף, אז דשזאן מילדאן וועט קיין מאל ניט קיין געלטגייענער זיין, האט געאנטפערט דאקטאר סטראנג, רייבענדיג פערטראכט זיין קינבאק.

ס'קאן זיין, האט געאנטפערט מ-ר וויקפילד. - גור נאמיר זיך אומקערען צוריק צו אונזער זאך. גיין, דאקטאר, איך האב נאך ניט אב געזוכט א שטעלל פאר אייער ווייבס קרוב. מיר דוכט, אז איך פערשטיי זייער גוט, וואס וועקט אייך בעזארגען אייער ווייבס קרוב, האט מ-ר וויקפילד געאנטפערט נאך דעם, ווי ער האט א קורצע צייט געקווינגקעט.

מיך וועקט נאר א פשוטע זאך, האט דער דאקטאר געאנטפערט, - איך ווילל פערזארגען מיין ווייבס קוויז מיט א גוטע שטעלל.

גו, יע, איך ווייס - אויסזוכען פאר איהם א שטעלל דא אדער ערקענען ווייס, ווי אין אויסלאנד, למשל, האט געזאגט מ-ר וויקפילד אונ בעטאגט די לעצטע ווארטער.

- וואס איז דא פאראן צו קלערען? איך האב געזאגט קלאהר: דא אדער

— אונ פאר אייך איז דאס אלס איינס?
 — אלס איינס.
 — זיכער?
 — זיכערער קאן נאר גיט געבען.
 — אונ איר האט קיין ארזאכע צו פערלאנגען בעסער, ער זאלל פאהרען
 ערנעץ אין א ווייטען קאנט, איידער פערבלייבען דא?
 — קיינע ארזאכען.

— איך מוז אייך גלויבען, נור איך בין זיך מודה, אז אנפאנגס האט מיר
 געדוכט, אז איר האט אין זינן א-ג-אנדער ציעל.

דאקטאר סטראנג האט אויף איהם א ווארף געטאן א הויכדרינגענדען אונ-
 רוהיגען בליק, נור אין איין אויגענבליק האט זיך ביים דאקטאר אויפ'ן געזיכט
 געוויזען א ציבערשער שמייעל, פון וועלכען מיין הארץ איז פולל געווארען מיט
 פרייהליכע האפנונגען. איך בין געווען צופריעדען, וואס דאס מזל ערלויבט מיר
 ענדיגען מיין בילדונג אונטער דער השגחה פון א מענטשען, וועלכער האט אונעק
 געווארפען די קלאסישע שטריינגקייט, אונג בעגייט זיך גוט, מילד. איבערהערענדיג
 נאך אייניגע מאל, אז ער מיינט נאר אהן אויבער-המציאות, איז דער דאקטאר
 סטראנג פרייהיליך געגאנגען פארנוערטס, מיר וויינען געגאנגען נאך איהם. איך האב
 בעמערקט, אז מיר וויקפילד איז געווען ווי בעזארגט אונג האט אייניגע מאל
 א שאקעל געטאן מיט'ן קאפ.

דער קלאס-זאלל איז געווען א לאנגער אונג א ברייטער צימער. די פענסטער
 זיינען ארויס אין א נארטען. אין מיט'ן נארטען זיינען געוואכען צוויי אלעג-
 פלאנצען מיט ברייטע בלאטער, וועלכע, ווי מיר האט געדוכט, זיינען געווען
 געמאכט פון געפארבטע בלעך. פון דער צייט דיענט מיר אלעגנפלאנץ פאר
 א סימבאל (י מזל) פון א שטיילען אונג פערמאכטען לעבען. א פאר דוין אינגלאך,
 וואס זיינען געעסען פאר זייערע ביכער, האבען זיך ביי אונזער אריינקומען
 אויפגעהויבען פון זייערע ארטער, בעגרייכט דעם דייעקטאר אונג געבליבען שטייחן,
 דערזעהענדיג מיר וויקפילד אונג מיר.

— אט האט איר א נייען חבר, יונגע דשענטמלמענעס! האט געזאגט דער
 דאקטאר, — טראמוויד קאפפערפילד.

איינער פון די שולער, דער אלטסטער, מיט'ן נאמען אדאמס איז צו
 געגאנגען צו מיר אונג בעגרייכט מיר. אין זיין לאנגען ראק אונג ווייסען האלזמוך,
 איז ער געווען זייער אהנליך אויף א יונגען פאסטאר, נור זיין פריי-האלטען זיך האט
 ארויסגעוויזען, אז ער איז א וועלטליכער דשענטמלמען. מאסטער אדאמס האט מיר
 פארנעשטעללט פאר די לערער אונג אונגעוויזען מיין אָרט צום זייען אין קלאסס מיט
 אזא העפליכקייט, אז ווען איך וואלט אונגעקוממען אין קלאסס ביי איין אנדער
 אופן, וואלט איך זיך אויך אין גאנצען בערוהיגט.

נור איך האב זיך שוין לאנג אבגעוואהנט פון געוועלשאפט מיט גוטער צווייגענע
 קינדער, לאנג האב איך שוין ניט געזעהן חברים, אויסער מיטק אוואקער און די
 מעלענע בולבע, און מיר איז דאס ערשטע מאל געווען וויער שווער ביים אריינגע-
 טרעטען אין מיין גייען לעבען. וויגענדיג נאך נאר א קינד, האב איך דאך שוין
 אוספייטט אין מיין ביסעל יארען דורך גיין דורך פויער און וואסער און בין געווען
 א סך מער ערפארעגער פון זיי אללעמען צו ואסמען: מיר האט געדוכט, אז איך
 נארר זיי אללעמן אב, וואס איך טרעט אריין אין וויער קרייז ווי א גיילינג, פון
 דער צווייטער זייט האט מיין זיין ביי מארדסטאן און גרינבי אין געשאפט, מיך
 אבגעוואהנט פון אללע קינדישע שפילען און האב געקאנט קריגען ביי מיינע גייע
 חברים א שם פאר א ג-עס הארץ אין די וואכען. אללע מיינע קענטניססע, וואס איך
 האב ערווארבען אין דער היים אונטער דער השגחה פון דער מוטער און ביי מ-ר
 קריקל אין פאנסיאן, זיינען מיר ארויס פון קאפ, נאך ווען איך האב געפיהרט מיין
 בלאטיגען לעבען און איצט, אז מען האט מיך עקוואטענירט פאר אללע מיינע גייע
 חברים אין די אויגען, האט זיך ארויסגעוויזען, אז איך ווייס לחלוטין נאר ניט. מיך
 האט מען אוועקגעצט אויף'ן לעצטן ביינקעל אין קלאסס. נור דאס איז נאך
 א קנאפע ביז. ארבעט פאר דעם איז געווען דאס, וואס אלע ערפארונגען און
 בעאבאכטונגען ווערען איך האב צונויפגעקליבען אויף'ן וועג פון מיין שמוציגען לעבען,
 האבען מיר א סך מער ערווייטערט פון מיינע גייע חברים, אלס מיין אונוויסענדיגייט. איך
 האב זיך געפראנט: וואס וואלטען זיי געטראכט וועגען גייען אינגעל, ווען זיי זאלען
 וויססען, אז ער איז קלאהר אין אללע מנהגים פון טורמע פאר בעל-חובות און האט
 דארטען געקאנטשאפט מיט פיעל מאנטלייט און פרויען? האט זיך אין מיר ניט אב
 געשטעלט עפעס אזוינס, וואס קעגען מיין וויללען קאן ארויס געבען מיין געקאנטשאפט
 מיט מיקאבער - די אללע משכנות קנדהס און וועטשערעס אין די גארקיבען? ווער ווייס?
 ס'קאן זיין, אז ווער פון די אינגלאך האט מיט זיינע אויגען אלליין געזעהן, ווי איך
 האב זיך ארומגעשילעפט א פערשמוצטער, א-ג-אבגעעריסענער איבער די נאססען?
 וואס וועללען זאגען די אללע יונגע הערען, וועלכע האבען אוצרות געלט, ווען זיי
 וועללען זיך דערוויסען, ווי איך פלעג גיין איבער די קראמען קויפען א בולקע
 און א שטיקעל קוגעלע און געבראכען דעם קאפ ווי איין צושפארען א פאר פענס,
 וואס זיינען ביי מיר געווען פערוויקעלט אין א שמוציגען פאפירל? וואס וועללען זיי
 זאגען ווען זיי וועללען ענטדעקען, מיט וואס פאר א חברים איך האב זיך ארויס
 געשילעפט איבער לאנדאנער נאססען? די אללע געדאנקען האבען איינער דעם
 אנדערן געשטופט ביי מיר אין קאפ דעם ערשטען טאג, ווען איך האב זיך געפונען
 אין פאנסיאן ביי דאקטאר סטראנג, איך האב מורא געהאט אויפהויבען די אויגען און
 ווען איינער איז צו מיר צוגעגאנגען, האב איך געפיהלט, ווי דאס גאנצע לייב שוידערט
 מיר פון שרעק. ווי נור די ארבייט אין קלאס האט זיך געענדיגט, בין איך געשווינד
 ארויס

ארויס געלאפען פון זאל, פרי אויסמיידען א פראגע אדער א פריינדליכען שמועס מיט די נייע חברים, ווייל איך האב זיך געשראקען, מאמער בלייב איך אין בויזנות פון מיינעס א נארטישען אנטפער.

מ-ר וויקפילד'ס אלטע הויז האט אויף מיר זייער גוט געווירקט, ווען איך בין צו איהם צוגעגאנגען מיט די בוכער אונטערן ארים. אנקלאפענדיג אין טהיר, האב איך געפיהלט, אז איך ווער ביסלעכווייס רהיגער. ווען איך האב זיך אויפגעהויבען אויף די טרעפ צו זיך אין פאנטאסטישען צימער, האט מיר געדוכט, אז דער שאטען פון די פארענדען אונ די טרעפ לאזט זיך אראב אויף מיינע ספקות אונ פערשטעלט אין גאנצען אלע טרויריגע סצענעס פון מיין פערנאנגענען לעבען. איך האב זיך געזעצט ביים טיש אונ גענומען חזרען די לעקציענען אונ בין אזוי געווען פער-טיעפט אין דער ארבייט ביז פינף א זייער (אין קלאסס פלעגט זיך די ארבייט ענדיגען דריי א זייער). ווי נור מען האט געקלונגען צו מיטאג, האב איך אנוועק געלייגט דאס בוך אונ בין אראב אונטען מיטן האפנונג, אז איך וועלל נאך אפשר זיין גיט דער לעצטער שיללער ביי דאקטאר סטראנג אין פאנסיאן.

אנגעסע איז געוועסען אין גאסט-צימער אונ האט אב געווארט דעם פאטער, ער האט נאך גיט געהאט געענדיגט זיין ארבייט אין קאנטאר. זי האט מיר בעגעגענט מיט א פריינדליכען שמייעל אונ געפראגט, אויב עס געפאלט מיר דער אינסטיטוט. איך האב געאנטפערט, אז יע, נור דאס ערשטע מאל איז מיר געווען זייער שווער אין א קרייז פון פרעמדע קינדער.

— אונ איר, מיסס, האט קיין מאל גיט געלערנט אין א פאנסיאן? האב איך געפראגט.

— א, ווי דען! איך לערען איצט אויך... אלע טאג.

— איך ווייס; נור איר לערנט צו הויז, גיט אין א פאנסיאן.

— אנדערש, קאן גיט זיין, האט אנגעסא געאנטפערט מיט א שמייעל אונ צוגעשאקעלט מיטן קאפ. דער פאטער וועט גיט אייגנולייען אב לאזען מיר פון זיך. זיין בעלת חבור'טע, ווי איך איז בעוואוסט, דארף זיך שטענדיג געפיגען געבען איהם.

— ער ליבעט איך זייער, מיסס?

אנגעסע האט געאנטפערט: „יע“ אונ איז צו געגאנגען צו דער טהיר זעהן, אויב דער פאטער גייט; זי פלעגט שטענדיג ארויס אויף די טרעפ בעגעגענען איהם. גור מ-ר וויקפילד איז נאך גיט ארויף, אונ אנגעסע האט זיך אומגעקערט צוריק. — די מוטער איז געשטארבען גלייך, ווי איך בין געבוירען געווארען, האט אנגעסע געזאגט מיט א טרויריגען קול. — איך קאן איהר נור פון פארטרעט, וואס היינט אין דער נידער. איר האט איהם, ווי איך האב געזעהן, נאכמען בעטראכט: האט איר געטראפען, וועמעס בילד דאס איז?

— ווי זאלל מען ניט מ'רעפּען ? איר זייט זייער אַהנליך אויף אייער מומער .
 — דער פאטער זאגט אויך דאס זעלבע , האט אַנגעסע געאַנטפערט מיט
 פּערנניגען . — מ'ס'ס ! ער זייט !

ביי די ווארטער איז זי איהם אַרויסגעלאפען אנטקעגען אונ אין א מינוט ארום
 האט זי זיך אומגעקעהרט צוריק . מ—ר וויקפילד האט מיך בעגריסט זייער פריינדליך
 אונ געזאגט , אז אויך וועלל זיין גאר אהן א ספּק גליקליך אונטער דער אַנווייזונג פון
 דאקטאר סטראנג , וועלכער איז דער אַרדענטליכסטער מענש אין אללע הינזיכטען .
 — אויך ווייס ניט ריכטיג , נור ס'קאן זיין , אז ס'זיינען פאראן מענשען , וועלכע
 בענוצען צו שלעכטעס זיין צוטרייען , האט געזאגט מ—ר וויקפילד . — מיידט אײס ,
 טראטוויד , די געזעלשאפט פון אַזעלכע מענשען אונ טרוט זיי ניט נאך . ס'איז
 אויף דער גאַנצער וועלט גיטא נאך א וועזען , וואס זאלל האבען אזא צומרוגע צום
 צווייטען , ווי דאקטאר סטראנג . אויך זאג ניט צו דאס איז אַ מעלה אדער אַ חסרון ;
 נור אללענפאלס איז אויך דאס גויטהיג צו וויססען , ווי באלד איר דארפט זיך
 געבען איהם געפינען אזוי אפט .

מ—ר וויקפילד האט גערעדט מיט אַ בייזען טאן אונ ס'איז געווען לייכט
 ארויס צווערן , אז ער האט געפּעס אַ פּערבעהאלטענען בעס . אויך האב ניט אוספּיעט
 צופראגען , וואס איז די אורזאכע דערפון : דער מיטטאנ איז שוין געשטאנען
 גרויס ; מיר זיינען אריין אין עסס-צימער אונ געזעצט זיך אויף די אַרמער .
 נור קוים האבען מיר זיך געזעצט , האט זיך אין טהיר בענויזען אוריה גיפּפ'ס
 קאפ מיט די פּערשלאפענע אויגען . ער האט געזאגט :

— מ—ר מאלדאן בעט ערלויבניש ריידען מיט אויך , סער .
 — נאך וואס ? מיר האבען דאך מיט איהם איצט אלס געפּטרט , האט מ—ר
 וויקפילד געזאגט מיט אַ ג-אפּענען בעס .

— יע , סער , האט אוריה געאַנטפערט , נור מ—ר מאלדאן האט זיך
 אומגעקעהרט צוריק אונ בעט ערלויבניש זאגען עמליכע ווארטער .
 אנהאלטענדיג זיך מיט זיין דארע האנד אן טהיר , האט אוריה געקוקט אויף
 מיך אונ געקוקט אויף אַנגעסען , געקוקט אויף די געריכטען , אויף די טעלער ,
 געקוקט אויף אלס אונ אויף יעדע זאך בעזונדער , נור אויסגעוויזען האט , אז ער
 קוקט אויף קיין זאך ניט אונ מען האט געקאנט מיינען , אז די גאַנצע צייט האט
 ער זיינע רוימע אויגען ניט אראב גענומען פון זיין בעל הבית .

— ביטטע אום פּערציייהנג , סער , האט זיך דערהערט אימגעזענס אַ שטיממע
 פון אונטער אוריה'ס פלייצע .

באלד איז אוריה'ס געלער קאפ פּערשווינדען אונ אין טהיר האט זיך בענויזען
 די פיגור פון דעם , וואס האט גערעדט .

— אויך האב אויך געשטערט . . . ביטטע אום פּערציייהנג , סער , האט דער
 הערייניקומענדר

תעריינקומענדרער געזאגט. - איך האב זיך בעדיינקט אונ ביי מיר איז געבליבען, אז וואס ניכער, איז אלס בעסער, ווי באלד איר לאזט מיר ניט אויסקלייבען. איז אויסלאנד, זאלל זיין אויסלאנד; איך בין גרייט, מ-ר וויקפילד. גור ווען איך האב וועגען דעם גערעדט מיט דער קווינע אננא האט זי מיר געזאגט, אז איהר וואלט געווען אנגענאהמער ווען איהרע פריינד געבען זיך, איידער גאט ווייסט וואו, אונ דער אלטער דאקטאר ...

- דאקטאר סטראנג, וויללט איר זאגען, האט איהם איבערנעשלאגען מ-ר וויקפילד.

- נו, דאקטאר סטראנג, אויב איר וויללט... גור איך ווייסט דאך, אז איך רופ איהם אלע מאל אלטער דאקטאר; איך רעכען, אז דאס איז אלס איינס. - איך ווייס פון קיין זאך ניט, סער, האט געאנטפערט מ-ר וויקפילד.

- זייער גוט, זאלל זיין, ווי איר וויללט. אנפאנגס איז דער דאקטאר סטראנג געווען דעם ועלבען מיינונג, וואס די קווינע מיינע, אנגי; גור איצט לאזט זיך אויס, אז איך צו פערדאנקען, האט ער אומגעפיטען זיין מיינונג. בכן איז איצט איבריג וועגען דעם צוויידען: וואס ניכער איז אלס בעסער. צו לעבע דעם טאקע האב איך זיך אומגעקערט צוריק אונ ערלויבט מיר אייך צוזאגען, אז וואס ניכער איר וועט מיך פון דאנען אבשיקען, איז אלס בעסער. אויב מען מוז זיך ווארפען אין וואסער, דארף מען ניט זיגען ביים ברעג אונ טראכטען.

- פון אונזער זייט וועט קיין אבהאלט ניט זיין, אויף דעם קאנט איר זיך פערלאזען, מ-ר מאלדראן, האט געאנטפערט מ-ר וויקפילד.

- איך דאנק אייך זייער. איך האב לאנג געוואוסט, אז איר זייט אנוטער מענש.

- איך האב ניט פערדיענט קיין דאנק, מ-ר מאלדראן.

- דאס איז שוין ווי איר פערשטייט. איך ווייס גור דאס, אז פון מיין זייט איז

ניט פייין קוקען, ווי מען זאגט, אין די ציינער דעם געשיינקטען פערד. ווען ניט דאס, וואלמען מיר אנדערש געקאנט איינארדענען אונזער געשאפט, ווי געהעריג איז, דאס הייסט ווי מיר ווילען. מיין קווינע דארף גור איין ווארט זאגען דעם אלטען דאקטאר ...

- דאס הייסט, אז מ-ס סטראנג וועט זאגען איין ווארט איהר מאן: אזוי מיינט איר, סער?

- ריכטיג אזוי, האט געאנטפערט מ-ר מאלדראן. מיין קווינע דארף גור זאגען, אז זי וויל דאס אונ דאס אונ איר מאנט שוין זיין זיכער, אז ס'וועט שוין ווערען, ווי זי ווילל.

- פאר וואס רעכענט איר אזוי? האט געפראגט מ-ר וויקפילד אונ האט זיך צערשטרייט גענומען צום מיטמאג.

- פאר וואס? איר דארפט וויסען, סער, אז מיין קווינע איז א שאנע אונ

יונגע פרויענציימער אונ דער אלטער דאקטאר . . . איך מיינ דאקטאר סמראנג איז נאר ניט אהנליך אויף א שאנען אינגעל, האט געאנטפערט מיט א הויכען געלאכטער מ-ר דשזאן מאלדאן. איך בעלידיג קיינעם ניט, מ-ר וויקפילד, אונ מאך דא ניט קיינע אנצוהערעניש. גור צווישען א ועלכע שדוכים מוז מען געבען א געוויסע בעלאהנונג דער ווייט, וואס האט מער געאפפערט.

- ווי זאלל איך איך פערשטיין? איר רעכענט, אז מען דארף געבען א געוויסע בעלאהנונג מ-ס סמראנג.

- אזוי מיינ איך. מיינ קווינע דארף האבען געוויסע פרויולעגיסעס, האט געאנטפערט דשזאן מאלדאן מיט א שמייקעל.

גור בעמערקענדיג, אז מ-ר וויקפילד האט זיך קאלטבליטיג גענומען צום מיטטאג, ניט אנטפערענדיג קיין ווארט, האט מ-ר מאלדאן געמאכט איין ערנסטע מינע אונ געזאגט:

- איצט ווייסט איר מיינע געדאנקען, סער, אונ מיר פערבלייבט גור בעמען אייך אום פערציהונג. ס'איז וערבסט פערשטאנדליך, אז איך וועלל מהון אלס, וואס איר וועט הייסען אונ איך האף, אז מיינע רייד וועללען ניט דערגיין צום דאקטאר סמראנג.

- פילייכט וועט איר מיט אונז עסקען? האט געפרעגט רהיג מ-ר וויקפילד.
 - גיין, איך דאנק אייך, האט געאנטפערט דשזאן מאלדאן. איך עסס היינט ביי דער קווינע. זייט געזונד.

מ-ר וויקפילד האט איהם בעגלייט פערטראכט מיט די אויגען. דשזאן מאלדאן האט מיר געשיינט, איז א פוסטער מענש, זאגאר די ציענע פון זיין געויכט זיינען זייער שאן. ער האט גערעדט ניד אונ ניט בעמראכט זיינע ווארטער, זיין קעהר אונ זיין ריהר האבען אויסגעדריקט עזות אונ אז ער איז ביי זיך פערריסען. דאס איז געווען דער ערשטער איינדרוק, וואס דער מענש האט אויף מיר געמאכט.

נאך מיטטאג זיינען מיר אלע ארויף אין דער הויך אין גאסט-ציימער, אונ איצט אזוי ווי נאכמען האט זיך איבער געחורט די ועלכע סצענע מיט אלע דעמאליען. אנגעסע האט אויפ'ן קיילעכדיגען טישעל אין דעם ועלכען ווינקעל אונעק געשטעלט א גראפין מיט גלאזלאך; מ-ר וויקפילד האט זיך גענומען צום פארטוויין אונ געמורנקען זייער פיעל. אנגעסע האט געשפיעלט אויפ'ן קלאוויר, איז געוועסען געבען פאטער, זי האט געלאכט, געשטיפט, געארבייט, גערעדט אונ געשפיעלט מיט מיר עטליכע פארטיעס אין דאמינע. צו דער צייט האט זי פערפערטיגט סהתי אונ דערנאך, ווען איך האב אראב געטראגען מיינע ביכער, האט זי אין יעדעס בוך אריין געקוקט, אונ דא האב איך געזעהן, אז זי בעזויצט פיעל קענטניסעס, זאגאר זי האט זיך געמאכט, אז קיין זאך ווייס זי ניט. לאנג האב איך מיט איהר געשמועסט וועגען לערנען אונ זי האט מיר געגעבען דעם בעסטען מיטטעל ווי אויסלערנען די לעקציאנען.

פיעל זוממערן און ווינטערן זיינען פאר איבער פון יענער צייט, פרייהליכע און אונזומהיגע, נור זאגאר איצט, שרייבענדיג די ציילען, זעה איך דאס וואונדער- בארע מיידעלע אין איהר צויבערשע שאנהייט און איך הער איהר שאנע און צארטע שטיממע.

פון דער טאג הויבט זיך אן די גומע ווירקונג, וואס אנגעסע האט געמאכט אויף מיינע געפיהלען און געדאנקען. איך האב ליעב די קליינע עממי; נור איך ליעב ניט אנגעסען... גיין! נאר אנדערע געפיהלען און געדאנקען האב איך צו דער לופט-וועזען. איך פיהל ביי זיך זאנפטמוטה, אינגערליכע רוהיגקייט, אמת אומעדום, וואו נור אנגעקע בענוויזט זיך.

אין דער בעשטיממטע שטונדע האט זי זיך געזעגענט מיטן פאטער און איז ארויס צו זיך אין שלאף-צימער, און איבערגעלאזט אונז אלליין. איך האב אויך געגעבען די האנד מ-ר וויקפילדען און געזאלט גיין צו זיך שלאפען. ער האט מיך אפגעהאלטען און געזאגט:

- נו, וואס, מאסטער טראטוויד: ווי רעכענט איר? וועט איר פערבלייבען ביי אונז אדער איך דארף ווען פאר איך א-ג אנדער וואהנונג?
 - א, גיין, סער! האב איך געאנטפערט בעלעבט-ערלויבט מיר פערבלייבען ביי אייך.

- ריכטיג?
 - יע, מ-ר וויקפילד, איך פערלאנג פערבלייבען ביי אייך, אויב איר וועט מיר ערלויבען.

- פון מיין זייט קאן קיין מניעה ניט זיין; נור איר זעהט דאך, אז ביי אונז איז דא זייער אונזומהיג.
 - א, איר קאנט זיין זיכער אז מיר וועט ניט זיין אומעדיגער ווי אנגעסען.
 - ווי אנגעסען! האט ער ווידערהאלט און איז צוגעזאגט צום קאמין. - ווי אנגעסען!

דעם אבענד האט ער געטונקען אזוי פיעל, אז די אויגען זיינען אנגעזאסען געווארען מיט בלוט: אזוי האט מיר געדוכט און דאס האב איך נאך בעמערקט, ווען ער איז געוועסען אין ווינקעל ביים קיילעכדיגען טישעל. איצט אבער האב איך זיינע אויגען נאר ניט געזעהן, ווייל ער האט זיי געהאלטען פערדעקט מיט דער האנד.

- איך וואלט וועללען זיך דערוויסען און דערגיין, האט ער געמוקעלט - צו איז אנגעסען אומעדיג אין דער שטענדיגע געזעלשאפט מיט איהר אלטען פאטער. מיר איז קיין מאל ניט אומעדיג מיט איהר. נור דאס איז נאר א-ג אנדער זאך... יע, נאר א-ג אנדערע.

ער האט גערעדט צו זיך און דאריבער האב איך גערעכענט, אז פון מיין זייט איז ניט שאן אריין מיטען זיך אין זיינע רייד.

- יע, אין מיין אלטע הויז איז אויפגעדריג, האט ווייטער געקעמט מ-ר וויקפילד, - אונ דאס איינפארמיגע לעבען אין די פיער וואנד איז טרויריג. גור אנגעסעטטע מוז זיין געבען מיר... געבען מיר אונ גיט אנדערש וואו. נו, אונ אז אונ וועלל שטארבען אונ איבערלאזען איהר א יתומה? ... אונ אז זי וועט שטארבען אונ וועט מיר איבערלאזען אויף אזא יתום? ... א דער געדאנק גנבעט זיך צו מיר אין קאפ ווי א שרעקליכע ערשיינונג אונ פערניפטעט מיר מינגע גליקליכע שטונדען! ... דעם געדאנק קאן מען גור דערטרונקען אין...

ער האט גיט געענדיגט די פראצע, גור צווייענדיג צום מיטעל מיט גיט קיין גליכע טריט, האט ער זיך געזעצט אויף זיין פריהרדיגען ארט, גענומען מאשינאלנע דעם לידיגען גראפין, א קעהר געטאן איהם אונ איז צוריק צוגעגאנגען צום קאמין.

- אויב די טרויריגע געדאנקען לאזען מיר גיט רוהען, ווען זי געפינט זיך געבען מיר, וואס וועט פון מיר ווערען, ווען זי וועט שוין גיט זיין? האט מ-ר וויקפילד געזאגט מיט א טיעפען קרעכץ. - גיין, גיין, גיין! איך וועלל גיט אריבער לעבען, אויב איך וועלל זיך מיט איהר מונען שיידען. אנגעסעטטע וועט זיך גיט שיידען מיטן פאטער.

ער האט זיך ווייטער אנגעשפארט אן קאמין אונ איז פערזונקען אין טיעפען קלעהרען. איך האב גיט געוואוסט, וואס צו טהון, צו זאלל איך גיין צו זיך אין שלאף-צימער אדער פערבלייבען דא, ביז ער וועט ערוואכען. ענדליך איז מ-ר וויקפילד געקוממען צו זיך, ער האט מיט די אויגען א פיהר געטאן איבערן צימער אונ זיין בליק האט זיך אפגעשטעלט אויף מיר.

- פערבלייב ביי אונ, טראטווי, איך בין זייער צופרידען, האט ער געזאגט מיט זיין געוואהנליכען טאן. דו קאנסט זיין א חבר אונ א געזעלשאפטער פאר אונז ביידען. ס'איז זייער גוט, וואס דו פערבלייבסט ביי אונ. גוט פאר מיר, גוט פאר אנגעסען, גוט פאר אונז אלעמען.

- אונ איבערהויפט פאר מיר, האב איך געאנטפערט. - איך בין זייער צופרידען, וואס מיר וועללען זיין צוזאמען.

- דו ביסט א פינער אינגעל, טראטווי, האט געזאגט מ-ר וויקפילד. אויב אונזער געוועלשאפט פערשאפט דיר פערנעניגען קאנסטו ביי אונז פערבלייבען פיעל דו ווילסט. ביי די ווארטער האט ער מיר געגעבען די האנד אונ האט מיר לייכט א קלאפ געטאן איבערן רוקען.

גענלייטענדיג אנגעסען, גיי איך שטענדיג צו זיך אין קאבינעט, האט ווייטער געקעמט מ-ר וויקפילד. דו קאנסט, אויב דו וועסט וועללען, אויף גיין א תין מיט מיר, דו וועסט דארטען קאנען לעזען א בוך אדער בעשאפטניגען זיך מיט ביין ארבייט. איך האף, אז מיר וועללען איינער דעם צווייטען גיט שטערען.

איך האב איהם בעדאנקט פאר דער ערלויבניס און גענוממען א בוך גיין צו איהם לעזען ביי א האלב שעה, ווייל שלאפען האב איך נאך ניט געוואלט.

נור דערזעהנדיג פיער אין קאנטאר, האב איך גלייך דערפיהלט אויף זיך אורז'ס ביידע רויטע אויגען און איך בין אהן דעת אונזעק צו איהם. אורז'ה איז געזעססען פאר א גרויסען גרינגען בוך און, ס'האט געדוכט, ער האט עס געלעזט זייער אויפֿ מערקואס, דאביי איז זיין צייג—פינגער איבערגעגאנגען פון איין שורת אויף דער צווייטע, איבערלאזענדיג הינטער זיך שמוציגע און פייכטע סיגנים אויףן פאפיר, ריכטיג, ווי איפער איהם זאל קריכען א שאַנעקע.

— איר ארבייט היינט זייער שפעט, מ—ר ניפפ, האב איך געזאגט.

— יע, מאסטער קאפפערפילד, האט אורז'ה געאנטפערט.

איך האב זיך געזעצט אנטקעגען איהם, כדי איך זאל קענען בעסער פיהרען דאס געשפראך און האב דא בעמערקט, אז ביי אורז'הן אויףן געזוכט איז ניט געווען און זיכער האט זיך קיין מאל בעוויזען, וואס זאל אהנליך זיין אויף א שמויכעל: ער האט נור געקאנט אפענען ברייט דאס מויל און מאכען עפעס פאלדען אויף די פאקען. ס'איז קלאר, אז דער מעגש האט קיין מאל ניט געזאגט.

— איך בעשאפטג זיך ניט מיט די קאנטאר—עסקים, מאסטער קאפפערפילד, האט ער געזאגט.

— מיט וואס דען, מ—ר ניפפ?

— איך סטארע זיך ערווערבען בלויז פאר זיך אליין אייניגע יוריסטישע קענטניסע און איצט, ווי איר זעט, לערען איך טיידן. א, מ—ר טייד איז א גרויסער שרייבער, מאסטער קאפפערפילד!

און נאך דעם פרייהליכען אויסגעשריי האט ער ווייטער גענוממען לעזען מיט דער זעלבע אויפמערקזאמקייט, לאזענדיג שמוציגע סיגנים פון זיין צייג—פינגער אויףן פאפיר. נאך קוקענדיג איהם פון מיין געזעס, האב איך בעמערקט, אז זיינע דינגע נאזלאכער האבען געהאט איין אונגעוואהנליכע פיהיגקייט ווערען שטאלער און ברייטער, פונקט ווי אורז'ה ניפפ זאל מיט זיי פינגלען אנשטאדט די אויגען, וועלכע, ס'איז שוין געווען געזאגט, האבען ניט געהאט קיין ברעמען.

— איר זייט און צווייפעל א גוטער יוריסט, מ—ר ניפפ, האב איך געזאגט נאך א קורצע פויזע.

— ווער איך, מאסטער קאפפערפילד? ווי קום איך דערצו? איך בין נאר א קליין מעגשעלע.

ערשט האב איך בעמערקט, ווי אורז'ה האט גענוממען רייכען די לאדאניעס, ריכטיג ווי ער זאל זיי וועלען טרונקען מאכען און דערווארעמען.

— איך ווייס זייער גוט, אז איך בין א ניקטיגער מעגשעלע, האט אורז'ה גערעדט בעשיידען און מיט עניוורת. זאללען אנדערע שטייגען ווי זיי וויללען און ווי זיי קאנען:

מיין קרייז ארבייט איז זייער קליין. מיין מוטער, אזוי ווי איך, איז א פראסטער פרויענצומטער. מיר לעבען זייער געמיין אין איין איינפאכע שטיבלע; נור הערצער האבען מיר פיהלענדע, מאסטער קאפפערפילד, און מיר קאנען זיין דאנקבאר. מיין פאטער האט געהאט זייער א גיכטיגע שטעלל: ער איז געווען א קברן, מאסטער קאפפערפילד.

— אונג מיט וואס בעשאפטונג ער זיך איצט ?

— איצט ? ... איצט איז ער אויף דער אמתער וועלט, האט אוריג געאנט-פערט, אויפהויבענד זיינע דארע האנד צום סופט. יע, סער, מיר קאנען זיין דאנקבאר. אט צום ביישפיעל, דארף איך גיט דאנקען מיין שיקוואל וואס איך געפין זיך ביי מ-ר וויקפילד ?

— ווי לאנג געפינט אין זיך דא, מ-ר גיפפ ?

אוריג האט פערמאכט דאס בוך, מאכענדיג א סימן וואו ער האט געלאזט. — שוין מער ווי פיער יאר, ווי איך האב געהאט דעם גליק אריינטרעטען דא אין קאנטאר, האט ער געוואנט. — דאס האט פאטרט פונקט אין א יאר ארום נאך מיין פאטערס טויט. א, ווי איך בין דאנקבאר מיין בעל טובה ! מ-ר וויקפילד האט מיר געגעבען מיטלען איך זאל ערלערנען אונזערע זאקאנעס און אהן איהם וואלט איך געווען א פערפאללענער, ווייל מיר זיינען זייער אריס.

— אויב אזוי רעכענט איך, מ-ר גיפפ, צו ווערען מיט דער צייט

א-ג אדוואקאט, ווי באלד איך ערלערענט אונזערע זאקאנעס ?

— איך פערטאף מיט גאטטעס הילף, מ-ר קאפפערפילד.

— ס'קאן זיין, אז איך וועט מאכען מיט דער צייט שותפות מיט זייער איצטיגען בעל הבית, האב איך געזאגט, כדי צו געבען איהם א קאמפלימענט: דאמאלס וועט דער קאנטאר האבען א שותפותע פירמע פון וויקפילד און גיפפ. ס'קאן דאך נאך זיין, אז צום סוף וועט איך איבערנעמען אלע געשאפטען אויף זיך און איך וועט זיין דער גאנצער בעל הבית.

— א, גיין, מ-ר קאפפערפילד, גיין ! איך בין צוקליין פאר אזא קארער.

דאביי האט ער געשאקלט מיט'ן קאפ אויף א צייכען, אז גיט אונג, קוקענדיג אויף מיר פון אונטערן שטערען, האט ער ברייט פערנאנדערנעאפענט דאס מויל און פון ביידע זייטען געזוכט האבען זיך ביי איהם געלייגט זייער גיט קיין שאנע פאלדען.

— מ-ר וויקפילד איז זייער א וואוילער מענטש, האט געזאגט אוריג. איך

וועט דא מער זיין, וועט איך איהם בעסער ערקאנען, אלס פיעל איך קאן אייך מיט ווארטער אויסדריקען.

איך האב געאנטפערט, אז אין דעם בין איך זיכער. זאלל זיין, אז איך האב זיך גיט לאנג בעקאנט מיט מ-ר וויקפילדן, נור ער איז מיין באפעס א-ג אלטער

בעקאנטער

בַּעֲקֵאנְטֶער אונ דאס רַעקאַמפּענְדִירט איהם אין מיינע אויגען פֿעסער ווי אלס.
 - א, יע, מ-ר קאַפּפּערפֿילד! איינער באַבע איז זייער אַ ווירדִיגע פֿערזאן!
 ארויסריידענדיג ויין שלמה, האט אורית גיפּפ געמאכט זייער מאוסע תנועות
 אונ דאס מאל האב איך גור פֿעמערקט שלאנג-גרימאסען ביי איהם אין תאלו אונ
 דער באַבעס קאמפּלימענט האב איך אריבער געלאזט פֿערביי די אויערען.
 - איך זאג, אז איינער באַבע איז זייער אַ ווירדִיגע פֿערזאן. זי, דוכט, האט
 זייער ליעב מיסס אַנגעסען; גיט ריכטיג, מ-ר קאַפּפּערפֿילד?
 - איר האט קיין טעות גיט, האב איך געאַנטפֿערט דרייט, זאנאר איך האב
 נאר גיט געוואוסט, ווי קוקט די באַבע אויף אַנגעסען.
 - אונ איר אויך, מ-ר קאַפּפּערפֿילד, פֿערנאַטערט איהר. א, איך בין אין
 דעם זיכער.

- יע, איר האט רַעכט: איהר גיט ליעבען קאן מען גיט.
 - א, איך באַנק איך, מ-ר קאַפּפּערפֿילד, איך באַנק איך! דאס איז זייער
 ריכטיג, איהר גיט ליעבען קאן מען גיט. ביי מיין נאַנצע קליינקייט, פֿערשמיט איך
 זייער גוט, ווי ריכטיג דאס איז. א, איך באַנק איך, מ-ר קאַפּפּערפֿילד!
 זיינענדיג פולל פון אינערליכע געפיהלען, איז ער געשווינד אראבעגעשפרונגען
 פון ביינקעל, וואו ער איז געזעסען אונ האט זיך גענומען קלייבען אַ היים.
 - איך האב געלאזט לאנג דער מאמען ווארטען, האט ער געזאגט, ארויס-
 געמענדיג דעם זייער פון טאש אונ קוקענדיג אויף איהם מיט זינע רויטע
 אויגען. - מיר זיינען, גענויס, אַרים, מ-ר קאַפּפּערפֿילד, אַרים אונ ניכטיג, גור
 דאס שטערט אונז גיט ליעבען איינער דעם צווייטען. ווען איר וואלט אַ מאל
 געפינען פאר גוט אריין קוממען צו אונז אין שטייבעל אזוי אַבענדיצייט אויף
 אַ גלאזיל טהיי, וואלט מיין מוטער זייער שטאַלצירט מיט איינער ווייט, זא גלייך,
 ווי איך, מ-ר קאַפּפּערפֿילד.
 איך האב געאַנטפֿערט, אז איך בין גרייט מיט פֿערנעניגען זיי פֿעווכען, אויב
 זיי וועט דאס ויין אַנגענאהם.

- אזוי אַנגענאהם, אז איר קאנט זיך נאר גיט פארשטעללען, האט אורית
 געזאגט אונ אַוועקגעלייגט דאס בוך אויף דער פֿאליאָע. איך באַנק איך, סער. איך
 רַעכען, אז איר וועט דא גיט זייער לאנג פֿערבלייבען? מ-ר קאַפּפּערפֿילד.
 איך האב געזאגט, אז איך וועל דא פֿערבלייבען, ביז איך וועלל ענדיגען
 דעם קורס אין פּאנסיאן.

- ריכטיג? אַט וואס! האט אויסגעשריען אורית. מען באַרף רַעכענען, אז
 דערנאך וועט איר אריינגערעמען צו אונז אין קאַנטאר אויף אַ שטעלל.
 איך האב איהם פֿעזיכערט, אז איך אונ די באַבע זיינען זייער ווייט פון
 אַוועלכע פּלאַנער; גור דער געדאַנק, האט געשיינט, איז ביי אורית'ן פֿערזעסען

אין קאפ ווי א נאָגעל, אונ ניט קוקענדיג אויף מיינע רייד, האט ער אלס געחורט :
 - א, יע, מ-ר קאפּערפּילד, אין דעם קאן נאר קיין צווייפּעל ניט זיין. איר
 וועט ענדיקען דעם קורס אונ וועט אריינמערעטען צו אונז : דאס איז אזוי ריכטיג, ווי
 צוויי מאל צוויי איז פיער.

ענדליך האט ער צונויפגעלייגט אללע זאכען אונ, קלויבענדיג זיך ארויס גיין,
 האט ער געפראגט :

- קאן איך פערלעשען די ליכט מ-ר קאפּערפּילד ?

- איר קאנט זייער. איך וועלל אין דער פינגסטער אויך אב זוכען דען וועג.
 אורזי האט פערלאשען די ליכט אונ ביים געווענענען האט ער מיר א דריק
 געמאן די האנד. דאביי האב איך דערפיהלט ריכטיג ווי א נאכע פיש וואלט מיר
 בעריהרט די האנד. דערנאך האט ער פערמאכט פון דרויסען די טהיר אונ איז אונעק.
 פערבלייבענדיג אלליין אין דער פינגסטער, האב איך מיט שוועריגקייטען אבגעזוכט
 דען וועג צו זיך אין צימער אונ האב זיך אייניגע מאל אויסגעגלייטשט. דאס האט
 געמוזט זיין די אורזאכע, וואס א נאנצע נאכט האב איך געזעהן חלומות וועגען
 אורזי גיפ, אונ איין מאל האב איך געזעהן, ווי אורזי גיפ ווערט א פיהרער ביי
 א באנדע ים- מערדער אונ בעפאלט אויף פענאמטיס הויז פון זיין שיר וואס איז
 בעפוצט מיט א שווארצען פאן מיט איין אויפשריפט : „פראקטישע לערע פון טיידר“.
 אונעקוויבענדיג די נאנצע ווירטשאפט ביים ארדענמליכען פישער, פיהרט אורזי גיפ
 אונעק מיר אונ עממ, כדי אריינזארגען אונז אין אבגרינד פון ים.

ביסלעכטווייס האב איך זיך צום פאנסיאן צו געוואהנט אונ אין א פאר וואכען ארום
 האב איך זיך געפיהלט אין דער געזעלשאפט פון מיינע נייע בעקאנטע ווי ביי זיך
 אין דערתיים. אמת, אז אין די קינדישע שפיעלען אונ אין קערנען בין איך זייער
 ווייט אב געשטאנען פון מיינע חברים, גור איך האב געהאפט, אז מיט דער צייט
 וועלל איך זיך צו געוואהנען צום שפיעלען, אזוי ווי מיט התכרה וועלל איך דער-
 זאגען די חברים. אין א קורצע צייט איז מיין פערנאנגענעם לעבען פערשוואונדען
 געווארען פון מיין זכרון אזוי, אז איך האב אלליין ניט געגלויבט, אז איך האב זיך
 א מאס געפונען ביי מארדסטאן אונ גרינכי אין ניו-יארק. דערנוייל האב איך זיך
 אין נאנצען אריין געצויגען אין מיין ניען לעבען אונ מיר האט געדוכט, אז איך געפין
 זיך שוין לאנג אין דער געזעלשאפט.

דעם דאקטארס אינסטיטוט איז געווען אין זיין ארט זייער א וואלער אנשטאלט
 אונ ער איז געווען אזוי ווייט פון קריקלס פאנסיאן, ווי ווייט איז גוט פון שלעכטס.
 דער פעדאגאגישער מטייל איז געווען איינגעארדענט, ווי מען דארף נאר ניט בעסער,
 אונ די ערציהונג זא די וויסמליכע ווי אויך די וויססענשאפטליכע איז גענאנגען מיט
 א שטרענגע סיסטעם. דער דירעקטאר האט אין אללע הינזיכטען געגלויבט די
 שיללער אונ פלעגט זיך שטענדיג פערלאזען אויף ווייער עהרען געפיהל. די שיללער

פון זייער זייט, האבען איהם קיין מאל ניט גענאררט. מיר זיינען אללע געווען שטארק איבערצייגט, אז אדף אונז ליגט א גרויסער פפליכט, פערטימען דעם פבוד פון אינסטיטוט, וואו מיר ערציהען זיך. מיר האבען געליעבט דעם אינסטיטוט ווי זייט מיר זיינען גור פיהיג געווען צו ליעבען; מיר האבען מיט איהם שטאלצירט אונ געסטארעט זיך פערדיענען דעם פבוד זיין א שיללער אין דעם אינסטיטוט. מיט איין ווארט דער אינסטיטוט האט געקאנט זיין א מוסטער פיר אללע פעדאגאגען.

אייניגע פון די גראסקערע שיללער האבען געהאט מיט אונ וואהנונג ביי דאקטאר סטראנג אונ פון זיי האב איך זיך דערוואוסט, אז דאקטאר סטראנג האט מיט א יאר צוריק חתונה געהאט מיט א שאגע יונגע לעדי, וועלכע איך האב געזעהן אין קאבינעט. חתונה האט ער געהאט אויס לעבע, ווייל די יונגע לעדי האט ניט געהאט א גראשען ביים לייב אונ זעל, אונ אלס צוגאב האט זי געהאט א גאנצע צעטיל אריבע קרובים, וועלכע זיינען געווען גרויס אוועק לאזען דעם דאקטאר סטראנג מיט א מארבע איבער די הייער. דאקטאר סטראנג איז כמעט שטענדיג געווען פערטיפט אין געדאנקען, ער האט, וועדליג די שיללער האבען מיר ערקלערט, אבגעזוכט גריכישע ווארצלען (שרשים). זיינענדיג פרעמד אין פהילאלאגיע (דכמת הלשונות), האב איך אנפאנגט געמיינט אז, דא ווערט גערעדט וועגען ווארצלען וואס וואקסען אין די גארטנער אונ מיין השערה האט זיך נאך פערשטארקט, ווען איך האב געזעהן, אז דאקטאר סטראנג גייט שטענדיג מיט איין אראכגעלאזטען קאפ; גור דערנאך האב איך פערשטאנען, אז מען מיינט שרשים פון גריכישע ווארטער, ווייל פון א געוויסע צייט איז דאקטאר סטראנג געווען פערנומען מיט א ג-ארכביט צוגויפשטעללען א גריכישע ווארטער בוך (סלאוואר). אדאמס, דער אלטסטער שיללער אין לעצטען קלאסס, וועלכער האט זיך אויסגעצייכענט מיט זיינע פייהינקייטען אין מאטעמאטיקע, האט אויס גערעכענט, ווען דעם דאקטארס ארכביט וועט זיך גענדיגען. נאך דעם רעכענונג איז אויס געקומען, אז דער נייער גריכישער לעקסיקאן וועט זיך גענדיגען מער ווי אין אנדער האלבען מווינער יאר ארום.

דאך איז דאקטאר סטראנג געווען זייער א גוטער מענטש אונ די גאנצע שעהל האט אויף איהם א גרויסען פבוד געלייגט. ווען דער דאקטאר פלעגט שפאצירען אויף דער גרינער וויעזע הין אונ צוריק מיט איין אראב געלאזטען קאפ. האבען די פייגעלאך אויף איהם געקוקט אונ געסטארעט זיך דערווייזען איהם, אז אין וועלכע פערשטייען זיי א סך מער פון איהם, וועלכער איז א וואדערס קינד אין די וואכען. איין שלעפער האט געקאנט צו איהם צוגיין עטליכע מאל א טאג מיט עפעס איין אויסגעקלעהרטע מעשה: דער דאקטאר פלעגט יעדעס מאל איהם אויסהערען אונ געבען א נדבה. דאריבער האבען אללע לערער אונ שיללער געמאכט פאר א חוב פערטרייבען אללע שלעפער, ווי גור זיי פלעגען זיך

בעוויינען אויף'ן הויף. דער דאקטאר האט פון דעם ניט געוואוסט, האמטשע די מעשה פלעגט פאסירען אלע וויילע פאר וויינע אוינען. פערשטייענדיג נום אלע פהילאלאגישע שפיצלאך, איז ער דאך געווען אונבעשיצט, ווי א שפעסעלע, אונ יעדער טוינעניכטס האט איהם געקאנט שערען אונגעשמערט. א נדבן פון דער נאטור, האט ער געקאנט אב געבען די שיד פון די פיס דעם, ווער ס'זאלל נור בעמען. אין אינסטיטוט טאקע האט מען דערצאחלט א שפאטהאפטע היסטאריע אין וועלכע איך צווייפעל ניט, אז דאס איז טאקע אזוי געווען. א מאל אין א ווינטער-מארגען האט ער אפגעגעבען וויינע שיד א-ג-ארימע פרוי, אונ האט דערנאך שפאצירט איבערן הויף אין איינע זאקען אייניגע שמונדען. דאס ארימע פרוי האט זיך מיט דער מתנה געשלעפט פון שטוב צו שטוב, צוועקענדיג מיט זיי דעם קאפ ביי איהר קינד. אלע האבען די שיד דערקאנט פון ערשטען בליק, אונ די מעשה איז געווארען בעוואוסט אין גאנץ שטאדט, אויסער ער אלליין האט דערפון ניט געוואוסט. ווען אין א געוויסע צייט ארום וויינע די שיד געווען אויסגעהאנגען אויף א טהיר פון א טראקטיר, וואו מען האט זיי אויסגעביטען אויף א פלאשיל דשוין, אונ דער דאקטאר איז געגאנגען פערביי, האט ער זיך געוואונדערט, ווי נום די שיד וויינע גענייט אונ געזאגט, אז זיין שוסטער איז ניט פריידיג צומאכען אזעלכע קוויטען ביי די נאוער אונ פיאטעס.

דירענד איז געווען צוועהן דעם דאקטאר מיט זיין שאנע פרוי. ער האט איהר גאלובעט, ווי א פאטער. מיט סמראנג האט זיך בעוואונגט פאר'ן מאן אונ האט איהם, ווערליג ס'האט געשיינט, געליעבט צארטליך, זאגאר איך האב קיין מאל ניט בעמערקט, אז זי זאל געמען א לעבטהאפטען אנטהייל אין זיין גריכישען ווארטערבוך. שמוקער כתבים פון זיין ווערק, האט דער דאקטאר שטענדיג מיט געמאגען אין די קעשענעס ארער אין די אונטערשלאג פון הוט אונ ער פלעגט איהר שטענדיג ערקלעהרען, שפאצירענדיג, וואס איז די הויפט-זאך פון די ווארצלען. מיט סמראנג איז מיר געפאלען געווען צו לייעב פיעל אורזאכען: ערשטען האט זי מיר לייעב געקריגען פון ערשטען מאל, ווען זי האט מיר דערזעהן ביים דאקטאר אין קאבינעט; צווייטענס האט זי מיר גאלובעט אונ גענומען אין מיר א גרויס אנטהייל; דריטען האט זי וויער געליעבט אנגעסען אונ פלעגט יעדען מאג קומען צו אונז. דאך האט זי זיך געפונען אין דעם געגענווארט פון מיין ווירט עפעס ווי געצוואונגען: מיר האט זאגאר געדוכט, אז זי האט מורא פאר איהם; יעדעס מאל, ווען ער פלעגט וועללען גיין איהר בעגלייטען אהיים, האט זי זיך מיט שרעק געטזאגט אונ פלעגט געשווינד א וועק גיין מיט מיר אונ אזוי בין איך געווען איהר שטענדיגער בעגלייטער. מיר פלעגען לויפען וויער זיך פרי אויסמידען וואס פאר א בעגעניש ס'איז, נור כמעט יעדעס מאל האט געטראפען, אז דשוואן מאדראן פלעגט אונז אנגעגענען אויף'ן האלב וועג אונ יעדעס מאל פלעגט ער איבערראשט ווערען, וואס ער זעהט אונז.

מיסס סמראנג'ס מוטער איז געווען אַ בעיאָרמע פֿרוי, איהר פאמיליע איז געווען מיסס מאַרקעלֿהיים, גור די שילֿלער פון אינסטיטוט האַבען איהר גערופֿען אַלֿטער הוואַר, האַבענדיג אין זינן, מיט וואס פֿאַר אַ קונסט זי פֿלעגט בעוואַפֿנען איהרע פיעל קרובים קעגען דאקטאר סמראנג. זי איז געווען פון נידריגען וואופס מיט שאַרפֿזינגיגע אויגען, אויפֿן קאפֿ איז ביי איהר געווען אַ הויכע מיט קינסטליכע בלוטען, איבער וועלכע האַבען זיך געדרייט אונ געפֿלויגען קינסטליכע זוממער-פויגעלאך. ביי אונז האט מען געזאגט, אז די הויכע איז אַראַב געבראַכט געוואָרען פון פֿראַנקרײַך, ווייל ענגלאַנד האט נאך גיט ארויסגעגעבען אַוועלכע מאַדיסמקעס, וואס זאלען פֿיהריג זיין אויסטראַכטען אַ ועלכע קונצען אין פֿרויען-טואַלעט. איה קאַן גיט ערב זיין, אויב די זאגע איז ריכטיג, גור דאס ווייס איה, אז וואו מיסס מאַרקעלֿהיים האט זיך געפונען, דאַרט איז געווען די הויכע, אונ די זוממער-פויגעלאך האַבען געהאט אַ וואונדערליכע פֿייתניקייט פֿליהען אַלע רגע, אונ זיי פֿלעגען זיך ארום דרייטען ארום דאקטאר, ווען ער האט גור געהאט ליידיגע צייט.

איה האב געהאט מאַגליכקייט בעטראַכטען דעם אַלטען הוואַר (זאל די געעהרטע לעדי מיר מוזן זיין פֿאַר דעם נאמען, ווייל מיט דעם מיטויל האט מען איהר גיט געמיינט צו בעררידען חס ושלום) אין איין דיינקוויֿרדיגען אַבענד. דעם אַבענד האט דער דאקטאר געגעבען ביי זיך אין שטוב לכבוד דשױאַן מאלדאן, וואס האט געדארפט תיבת אב פֿאַהרען נאך אינדיען אויף אַ גוטע שטעלל, וואס מ-ר וויקפֿילד האט פֿאַר איהם אַב געזוכט. גראַדע איז אויסגעקוממען, אז אין דעם אַבענד איז געווען דעם דאקטאר געבורטסטאג. מ-ר וויקפֿילד, אַנגעסע אונ איה וויגען געקוממען צום דאקטאר אויף אַ גלאזיל טהיי.

מ-ר דשױאַן מאלדאן איז שוין געווען אין נאסט-צימער. מיסס סמראנג אין אַ ווייסע קלייד, בעפונצט מיט ראַזע-לענטעס איז געוועסען ביים קלאוויר. מ-ר מאלדאן איז געשטאנען געבען איהר אונ געמישט די בלאטער. דאס שפיעלענדע בלוט אויף איהרע שניווייסע וואנגען איז געווען, ווי מיר האט געדוכט, גיט אַווי פֿריש אונ בליהענד, ווי געוואהנליך; דאך האט מיסס סמראנג געשיינט דעם אַבענד, זי איז געווען רייצענד-שאן.

- זאגט, איה בעט איה! מיר איז נאָר פון זינען ארויס! האט אַנגעהייבען מ-ס מאַרקעלֿהיים, ווען מיר האַבען זיך געזעצט. - איה האב נאָר פֿערנעססען, דאקטאר, גראַטולירען איה מיט אייער געבורטסטאג. איה וויגש איה פון נאַנצען האַרצען פיעל יארען.

- איה דאַנק איה, האט דער דאקטאר געאַנטפערט.
 - פיעל, פיעל, פיעל יארען! האט ווידערהאַלט דער אַלטער הוואַר. - לעבט לאנג פֿאַר איה ועלכסט, פֿאַר אַנגי, פֿאַר דשױאַן מאלדאן, פֿאַר אונז אַללעמען. האט מיינער ווי די צייט לייכט! ווי לאנג ביזטו, דשױאַן, געווען אַ קלוין קינד מיט

א נאנצען קאפ גינדיגער פאר מאסטער קאפפערפילד? איך זעה ווי ס'זאלל איצט פאסירען, ווי דו האסט מיט אנגי געשפיעלט געבען די אנרעם-קוסמען אונ ערקלעהרט זיך איהר אין ליעבע.

- אה, מוזערל, פערנעססט עם! האט אויסגעשריען מ-ס סטראנג.

- פערנעססטן? זייער שאן! האט געאנטפערט מארקעלהיים. דו ביזט שוין גיט קיין קינד, מיין ליעבינקע. א-ג-אלטע ווייבעל, וואס האט א מאן, האט זיך גיט צו שעמען מיט אזעלכע זאכען.

- וואס איז דאס פאר א נייעס? האט אויסגעשריען דשזאן מאלדראן. אנגי איז א-ג-אלטע ווייבעל!

- יע, דשזאן, האט דער אלטער הונאר בעשטעטיגט זיינע הייד, ווען איך זאג, אז זי איז א-ג-אלטע פרויענציקער, מיין איך גיט אין יארען, נור מיט מעשים טובים: קאן איך דען זאגען אויף א צוואנציג יאריגע מיידעל - אלטע? נור ביין קווינע איז דעם דאקטאר סטראנגס א פרוי אונ דעריבער איז זי א-ג-אלטע פרויענ-ציקער. אונ פאר דיר, דשזאן, איז א גליק, וואס ביין קווינע האט חתונה געהאט מיט'ן דאקטאר. ער איז א מענטש, וואס האט וואס צו זאגען אונ דו האסט אין איהם געפונען א-ג-אלטען גוטען פריינד: ער וועט דיר אללע מאל שטיצען, פערשטייט זיך, אויב דו וועסט ביי איהם פערדיענען. איך בין גיט גענארום אונ שעם זיך גיט מודה זיין, אז אייניגע קרובים מינע דארפען האבען א שטיצער. אונ דו, דשזאן, א דאנק ביין קווינע אנגי, האסטו געפונען א שטיצער.

דער דאקטאר האט א מאך געטאן מיט דער האנד, זי זאלל אויפהערען היידען וועגען דעם, ווייל דאס איז געווען זייער גיט אנגענאהם פאר דשזאן מאלדראן. מיטס מארקעלהיים האט נאך גאדענמער צוגערקט איהר שמוחה צום דאקטאר אונ, אנשפארענדיג איהר פאכער ביים דאקטאר אויף'ן אכסעל, געזאגט: - גיין, ליעבער דאקטאר, פערציהעט מיר, וואס איך שטעדל זיך אב מיט אזא פערנעניגען אויף די דעטאליען: דאס איז מיין שוואכע וייטע. איך קאן זאגאר זאגען, אז איך בין אויף דעם פערריקט. גאט אלליין האט אייך צוגעשיקט פאר אויז, אונ איר זייט אונזער וואלטהאטער.

- פוסטע זאכען! האט דער דאקטאר געאנטפערט.

- גיין, דאס איז גיט קיין פוסטע זאכען, האט דער אלטער הונאר איבער-געשלאגען: - ביטע אום פערציהונג! איר וועט מיר גיט גויסותען שווייגען, ווען קיין פערמנדע מענשען זיינען נאך גיט דא, אויסער מ-ר וויקפילד, וואס איז אונז אללעמען א גוטער פריינד. איך בין זאגאר גרייט בענוצען זיך מיט'ן רעכט פון א שווייגער אונ זאגאר צוקריגען זיך מיט אייך, אויב איר וויללט... נור פערשטייט זיך, איך ווייס זיך ווי צו האלטען אין א געזעלשאפט אונ דערצו וועט גיט קוסמען. איך ווילל אייך איצט זאגען דאס זעלכע, וואס איך האב אייך שוין א מאל געזאגט,

ווען איר האט געבעטען אום מיין מאכטערס האנד. איר געדיינקט, דאקטאר, ווי איבערראשט איך בין געווארען פון אייערע הייד? איך בין פשוט אויסער זיך געווארען. גענויס, דא איז נאר גיטא וואס צו בעוואונדערען - ס'איז נאר לאבערליך טראכטען וועגען דעם! - נור איבערהויפט האט מיך איבערראשט דער געדאנק, וואס איר וויט געווען אזוי גוט בעפריינדעט מיט איהר ארימען פאטער, ווען זי איז נאך געלעגען אלס זעבס מאנאמליכעס קינד אין וויגעלע; האב איך דאמאלס זיך געקאנט פארשטעלען, אז די האנד פון דעם קליין קינד וועט א מאל געהערען אייך? אט פאר וואס איך בין אזוי איבערראשט געווארען.

— אה, זאלל שוין זיין גענוג! האט דער דאקטאר געבעטען.

— גיין, איך מוז זיך אויסרידען — ביטע אום פערציהונג! איך דערמאן בפיון די אללע פארדאקנאסטען, כדי די תערבייזיצענדע זאלען מיר קאנען אבשלאגען, אויב איך האב א טעות. וייער גוט! ווי גור איר האט ארויס גערעדט אייער פערלאנג, האב איך גערופען אנגי אונ דערצאהלט איהר אלס. פריינד מיינער, זאג איך: איצט אונ ערשט איז דא געווען דאקטאר סטראנג אונ ער איז געווען זא גוט אונ געבעטען אום דיין האנד... פראג איך, צו האב איך איהר האטשע עטוואס געצוואונגען? הם ושלום! איך האב געזאגט נאר איינפאך: געדיינק זיך, אנגי, אונ זאג מיר דעם רייגען אמת: איז דיין הארץ פריי? דאכיי האט זי זיך צו וויינט, ווי א נארר'ישעס קינד אונ געזאגט: „מוטערל, איך בין נאך וייער יונג“ — דאס איז געווען וייער ריכטיג. אויב אזוי, ליעבינקע מיינע, האב איך געאנטפערט: — קאנסטו זיך פערלאזען אויף מיך: דיין הארץ איז פריי. וואס זאלען מיר איצט טהון? דאקטאר סטראנג איז גיט רותיג אונ פאדערט א-ג-אנטפער. מען מוז דאך, נשמתניו, ווי ס'איז ענדיגען. „מוטער, האט אנגי געאנטפערט מיט טרערען. צודען וועט דער דאקטאר ויין אונגליקליך אהן מיר? אויב אזוי זאגט איהם, אז איך שעמץ איהם אונ וויליג איין ווערען זיין פרוי.“ אזוי האבען מיר געענדיגט. אונ דאמאלס, אבער גיט פרייער, — איך בעט בעמערקען דעם הנאי — דאמאלס האב איך געזאגט צו אנגי: מיין פריינד, דאקטאר סטראנג וועט פאר דיר זיין גיט גור א מאן, גור אויך א פאטער. ער וועט זיין דער פארשטיהער פאר אונזער נאנצע פאמיליע, ער וועט אונז ארלעמען ארויס פיהרען פון אונזער שלעכטע לאגע. ער וועט זיין אונזער וואל-טהאטער אונ דער צווייטער פאטער, יע איך האב איך שוין דאמאלס גערופען וואלטהאטער, אזוי ווי איך רוף איך איצט. גיט אין מיין גאטור איז אבזאגען זיך פון מיינע ווארטער: מיט דעם קאן איך זיך ריהמען.

אין דעם פערלויף פון דער לאנגער רעדע איז מיסס סטראנג געועססען שטילל מיט אראנגעלאזטע אויגען צו דער ערד. מאלדאן איז געשטאנען געבען איהר אונ אויך געקוקט אויף דער פארלאגע. ווען די רעדע האט זיך געענדיגט, האט מיסס סטראנג געזאגט מיט א ציטערדיג קול:

— איך האף, מוטער, אז איר האט שוין אלס געענדיגט.
 — גיין, נשמהניו, ווייט גיט אס, האט געאנטפערט דער אלטער הונאר. אונז
 אזוי ווי דו אלליין פראנט מיך, אנגעל מיינער, מוז איך דיר זאגען, אז איך האב נאך
 האלב גיט דערצאהלט. פריער פאר אלס דארף איך דיר אנקלאגען, וואס איך
 בעמערק אין דיר גיט קיין פריינדשאפט צו אייגענע קרובים מיט דער אנקלאגע
 (שוואאבע) ווענד איך זיך צו אייך, דאקטאר סטראנג: בעקוקט גוט אייער
 נארדישע ווייבעלע.

דער דאקטאר האט מיט א נומהערציגען שמייכל א קעהר געטאן דעם קאפ
 אין איהר וייט: מיסס סטראנג האט נאך מער אראב געבויען דען קאפ צו דער
 ערד. איך האב בעמערקט, אז מ'ר וויקפילד האט איהר אין דער מינוט נאך געקוקט
 דורכדרינגענד. מיסס מארקעלהיים האט שמיפענד א מאך געטאן מיטן פאכער אונז
 ווייטער גערעדט מיט א שפאס-טאן.

— די מעשה איז אזוי. גיט לאנג האב איך דער נארעלע געגעבען
 אנצוהערעניש, אז זי דארף איך דערצאהלען פון איין אומשטאנד, וואס האט
 געטראפען אין אונזער פאמיליע. איהר חוב איז געווען טהון מין פערלאנג. גור וואס
 רעכענט איר? זי האט מיר בחלוטין ענטזאגט, ווי זאגט זי, איר זייט שוין אזוי אויך
 צו גוט. געבען אנצוהערעניש, קומט אויס נאך איהרע הייד, איז אקוראט ווי בעטען
 אונז אזוי ווי איר זאגט דער נארעלע צו ליעב גוטסקייט, קיין מאל גיט אב. בבו ויילל
 זי גיט בעטען. ווי געפאלט עס אייך?

— אגני, ליעבע מיינע, דאס איז זייער גוט גוט פון ביין זייט, האט דער
 דאקטאר געזאגט. דו ווייסט דאך, אז מיר איז אללע מאל זייער אנגענאהם
 ערפיללען ביין וואוניש.

— אט מאקע אזוי, כמעט ווארט אין ווארט, האב איך איהר געזאגט. ליעבער
 דאקטאר! האט אונטער געהאפט דער אלטער הונאר. גור שמעלט אייך פאר, אז
 איבער שפארען דעם עקשן איז גאר גיט מאגליך. קיין אנדער ברידת האב איך גיט;
 ערלויבט מיר, דאקטאר, אין אזעלכע פאלע נאר אהן צערעמאניעס ווענדען זיך
 זעלבסט צו אייך.

— ביטע, ביטע, האט געאנטפערט דער דאקטאר. מיר וועט דאס זיין
 זייער אנגענאהם.

— ריכטיג?

— איך פערזיכער אייך.

— נו אויב אזוי איז געענדיגט. איך דאנק אייך, דאקטאר.

דערשלאגענדיג זיך צו דעם וואס זי האט געדארפט, האט מיסס מארקעלהיים
 א קויש געטאן דעם שפיץ פאכער, האט מיט איהם א קלאפ געטאן דעם דאקטאר
 איבער דער האנד אונז איז אוועק צוריק אויף איהר פריהרדיגעס ארט אין
 נאסט-צימער.

ס'האָבען זיך אָנגעהויבן צונויפקלויבן נאָסט און פֿריהר פֿאר אַנערע זיינען געקוממען צוויי לערער און מאַסטער אַראַמס. ס'האָט זיך פֿערבונדען צווישען אללעמען אַ געשפּראַך, איבערהויפט האָט מען גערעדט וועגען דשואַן מאלראַן, וועגען זיין ווייטע רייע, וועגען דער לאַנד, וואוּ היין ער פֿאהרט איצט און ז. וו. אין דער נאָכט נאָרן אָבענדבֿרויט האָט דשואַן מאלראַן געדארפֿט אָב פֿאהרען. די געשאַפטען האָבען איהם געדארפֿט אָב האַלטען אויף עטליכע יאָר אין אינדיען, אויב נור דאָס געזונד וועט איהם גרלויבן זיצען אזוי לאַנג. אללע, ווי איה געדיינק, האָבען געוואַנט, אַז דער קאַנט דאָרט איז זייער אַ נומער און דאָס, וואָס מען בעגעגענט דאָרט אַ מאל אַפֿאר מינערעס און די זונג ברענגט זייער פֿי מאַג איז אַ קנאַפע ביז.

מיסס סמראַנג האָט געוונגען זייער גוט, ווי אַ וואַהרע אַרטיסטין און איה האָב איהר אַפֿט געהערט זינגענדיג, ווען זי איז געוועסען פֿאר'ן קלאַוויר אין נאָסט— צימער. נור איצט, צו פֿון מורא פֿאר'ן פּובליקום אַדער ווייל זי איז ניט געווען פֿי דער שטיממע, האָט זי נאָר גיט געקאַנט אַרויס לאַזען אַ קול. אַנפאַנגס האָט זי געפרובט אַ דוקט (אין צוויי שטימען) מיט'ן קוויין, נור זי האָט אָפּילו גיט געקאַנט אַנהייבען. דערנאָך האָט זי געפרובט אלליין זינגען און ס'איז אַוועק גוט; נור פֿרוצים האָט דער קול אַ צימער געטאָן און די זינגער'ן האָט שוואַך אַראַב געלאָזט דען קאַפּ. דער נומערציינער דאַקטאר האָט אויפֿמערקזאַם געמאַכט, אַז זיין פֿרוי לידעט אַפֿט פֿון גערוען, און דערציינער האָט ער פֿאר געלייגט דעם עולם שפּיעלען אין קאַרטען, האַמישע ער אלליין האָט אזוי פּיעל פֿערשטאַנען אין דעם שפּיעל, פּיעל אין שפּיעלען אויף אַ טראַמפּאָן. דער אלטער הונאר האָט איהם גלייך צוגענומען אונטער איהר קאַמאַנדע אַלס מיט העלפֿער. דער שפּיעל האָט זיך אָנגעפאַנגען און באלד זיינען איבער געגאַנגען אללע זילבערנע מַטפֿעות פֿון דאַקטאָרס קעשענע צו זיין העלדישע שוויגער אין רידיקול (האַנדבֿייטעלע).

נור דאָס איז נאָר גישט. דער שפּיעל איז געגאַנגען זייער פֿרייהליך, האַמישע דער דאַקטאר האָט געמאַכט פּיעל פֿעהלעךען, גיט קנעקנדיג אויף דעם, וואָס די אַרטישטישע זומער—פֿליגעלאַך האָבען גיט אויפֿגעהערט צו פֿליהען איבער זיין קאַפּ. מיסס סמראַנג, פֿיהלענדיג אַ גערוען—שוואַכקייט האָט זיך געטוואַנט פֿון שפּיעלען; דשואַן מאלראַן האָט זיך אויך געטוואַנט אונטער'ן אויסרייד, אַז ער האָט נאָך צופאַקעווען זיינע זאַכען. צו ליעב דעם טאַקע איז ער אַרויס פֿון צימער, נור באלד האָט ער זיך אומגעקעהרט צוריק און האָט זיך געגעצט געבען דער קווינע אויף דער סאַפּע. זיי האָבען געשמועסט שטילל. צייטענווייס פֿלעגט מיסס סמראַנג זיך אויפֿהייבען פֿון איהר אַרט, צוגיין צום דאַקטאר און ווייזען איהם ווי צו שפּיעלען. זי איז געווען זייער בלייך, און די האַנד האָבען איהר געציטערט, ווען זי האָט געצינגט אויף די קאַרטען.

גור צום אבענדברויט איז די פרייליכקייט פערשוואונדערן געווארען. יעדער האט געפיהלט, ווי אונאנגענאהם ס'איז אזא ארט שיידען זיך, און וואס נאהענטער ס'איז אנגעקוממען די מינוט, זיינען די נאכט אלס מער אומעדיגער געווארען. מ-ר ד'שזאן מאלדאן האט זיך געפרובט מאכען פרייהליך, גור אללע האבען געפיהלט, אז דאס איז א געמאכטע זאך און דעריבער איז נאך ארגער געווארען.

דער דאקטאר אבער האט עס ניט פערשטאנען, ער האט געמיינט, אז דאס נאנצע גענעלשאפט פרייהט זיך מיט זיין געגענווארט. ער איז געווען גליקליך ביים געדאנק, אז אלס ארום איהם פרייהט זיך, ווי מען דארף נאר ניט בעסער.

— אנגי, פריינד מיינער, האט דער דאקטאר געזאגט א קוק מהוענדיג אויפן זיינער און געמענדיג דעם באקאל אין האנד: — אט איז שוין במעט אנגעקוממען די מינוט, וואס דיין קוויין דארף אבפארען. זאלל ער פאררען: מיר פארען איהם ניט אבהאלטען. די צייט און דער ים—פלוט ווארט ניט אויפן מעגשען. איך וועגד זיך צו אייך, מ-ר ד'שזאן מאלדאן! אייך ערווארטעט א לאנגע רייע איבערן ים אין גאר א פרעמדע לאנד. גור פיעל מעגשען האבען געמאכט א זעלבע רייעס און אהן א צווייפעל וועללען אזעלכע רייעס נאך זיין ביז די וועלט וועט שטייטן. די שטורמיגע בורעס האבען מוזענדער שיפפען צערשמעטערט און געווארפען אין אבנרונד פון ים, נאנצע מיליאנעס זיינען געבליבען נאנין און האבען זיך אומגעקערט צוריק ניט געשאדט. נאכט וועגען קאן מען ניט קלעררען.

— דאך זאגט, וואס איר ווילט, דאקטאר, האט געזאגט דער אלטער הונאר: מען קאן ניט בלייבען גלייכזילטיג, ווען א שאנער יונגער מאן, וועלכען מען האט פון קינדווייס אן געקאנט, פאהרט אין א ווייטע לאנד אויף יענער ווייט וועלט און לאזט דא איבער אלס, וואס איהם איז לעב. א יונגער מאן מיט אזעלכע אייגענשאפטען פערדיענט מען זאלל איהם שטיצען, ווי ווייט מען קאן, איבערהויפט, אז מיר וויימען ניט, וואס איהם ערווארטעט אויף יענער ווייט אקעאן. ניט יעדער איז פרייהט אויף אזא אפער.

די צייט לויפט געשווינד, מ-ר ד'שזאן מאלדאן, און פערפלייצט אין ים השפחה אללע וואלמליכע געשאפטען, האט ווייטער גערעדט דאקטאר סטראנג. — אייניגע פון אונז קאנען, נאמירליך, ניט האפען זען זיך מיט אייך א צווייטען סאל. וואס עס בעלאנגט אן מיר, קאן איך נאר ווינציג אויף דעם האפען. איך וועל אייך ניט בעלאסטיגען מיט לערעס און עצות: איר האט זיך א לאנגע צייט געקאנט מיט אייער קווינע אנגע, געמט פון איהר א ביישפיעל.

— פארט אייך געזונד, מ-ר ד'שזאן! האט ווייטער געזאגט דער דאקטאר, אויפהויבענדיג זיך פון ארט, דאכיי זיינען מיר אללע אויפגעשטאנען. איך ווינט אייך א גליקליכע רייע איבער די רוישענדיע וואללען פון ים, א גליקליכע קאריער אויף יענעם ווייט אקעאן און גליקליך זיך אומקעהרען אין פאטערלאנד.

מיר האבען אללע געטרונקען פאר איהם א מאסט אונג געדריקט איהם די האנד, אונג גלייך טאקע האט ער גענוממען זענענען זיך געשווינד מיט די דאמען אונג ארויסגעלאפען פון שטוב. איך בין געשווינד ארויס צום טהויער, וואו ס'האט אויף איהם געווארט א-ג-עקריפאשו אונג געזעהן ווי ער האט זיך זייענדיג צורנדערט, אריין געזעצט אין קארעטע. ביי איהם אין האנד, וואס האט איהם געטרייטעלט, איז געווען עפעס א זאך פון ראוע קאליר.

די שילדער האבען געשרייען דריי מאל הורא לכבוד דעם דאקטאר, דערנאך דריי מאל לכבוד זיין ווייב אונג מיר זיינען אללע צוריק אריינגעלאפען אין נאסט-צימער. דער דאקטאר איז געשטאנען אין מיטן צימער, ארום איהם די נאסט אונג האבען געשמועקט פון דשוואים אבפארען. גור פלוצים האט מיסס מארקערהיים אויסגעשרייען:

— אונג וואו איז אנגי?

— גיטא אנגי. אומויסט האט מען צו איהר געשרייען מיט אלערליי קולות: קיינער האט זיך ניט אב גערופען. ס'איז געווארען א שרעקליכער גערודער, גור באלד האט מען איהר געפונען; זי איז געלענען הלשות אונג געוואהנדיקע מיטטלען האבען איהר אויפגעמוטערט. דער דאקטאר האט גענומען איהר קאפ אונג אנדערנעלייגט צו זיך אויף די קניע, אבמאכענדיג די לאקען פון איהר געזיכט אונג געזאגט:

— אריבע אנגי! וואס פאר א פיהלענדעס, וואהרעס אונג צארטעס הארץ! איהר איז זייער שווער געווען איבערטראגען דאס שידען זיך מיטן אינגליצען פריינד פון איהר קינדרייט, וועלכען זי האט אזוי געליעבט. אח, געבאד, געבאד!

— מיסס סטראנג האט געאפענט די אויגען, א קוק געטאן אויף אויז אלעמען אונג מיטן דאקטארס הילף האט זי זיך געשטעלט אויף די פיס. דערנאך האט זי אבערמאלס א ווארף געטאן אויף אויז א פערווייטען בליק אונג אנגעשפארט איהר קאפ ביים דאקטאר אויפן אכסעל, צו ווייל זי האט געפיהלט א שוואכקייט נאדן תלשען אדער ווייל זי האט געוואלט פערבארנען איהר אויפריהונג. מיר האבען געוואלט ארויס גיין אין נאסט-צימער אונג איבערלאזען איהר ביים דאקטאר אונג מוטער אויף די האנד; גור מיסס סטראנג האט געזאגט אז זי פיהלט זיך בעסער אונג וייל פערבלייבען מיט אויז. מען האט איהר איבער געטראגען אין נאסט-צימער אונג אנדערנעלייגט אויף דער זאפע. איך האב בעמערקט, אז זי איז געווען שרעקליך בלייד.

— אנגי, ליעביקע מיינע, האט די מוטער געזאגט פערריכטענדיג איהר די קלייד, — דוכט, אז דו האסט פערלארען דעם באנט... יע, דו האסט פערלארען דעררען! בעמיהט זיך אויסזוכען אנגיס באנט פון ראוע-לענטעס.

דעם באנט האט מיסס סטראנג געטראגען שטענדיג אויפן הארצען. מיר

האָבען איהם גענומען זיכען - איך האב מער פאר אללעמען געווכט - נור קיינער האט ניט געפונען.

- נור געדיינקסטו ניט, אנני, וואו האסטו איהם ניט לאנג געהאלטען? האט די מוטער געפראגט.

ביי דער פראגע האט זיך די טוידטע בלאסקייט אויף מיס סטראנגס וואנגען פערוואנדעלט אין ארויטקייט. זי האט געאנטפערט, אז מיט אייניגע מינוט צוריק האט זי דעם באנט געהאלטען אין די האנד, נור סליענט איהם ניט צו זוכען.

דאך האבען מיר ווייטער אנגעהויבען זוכען, נור מיר האבען ווייטער ניט געפונען. אומזיסט האט מיס סטראנג ווידער האלט אייניגע מאל, אז סליינט ניט אזא קלייניקייט צו זוכען: מיר אבער זיינען אלע געווען אונזרהיג און געזוכט אזוי לאנג ביז איהר איז ווייטער געווארען שלעכט און דערנאך זיינען מיר אלע צוגעגאנגען א היים.

מיר זיינען געגאנגען זייער לאנגזאם, קוים, קוים געריהרט מיט די פיס. אנגעסע און איך, האבען געקוקט אויף דער לבנה, מ-ר וויקפירד איז געגאנגען שטילל מיט אראבעלאזטע אויגען צו דער ערד. וויגענדיג שוין געבען היז, האט זיך אנגעסע דערמאנט, אז זי האט פערגעסען איהר רידיקויל ביין דאקטאר. איך בין געווען בלא שמתה, וואס איך קאן איהר מיט עפעס דיעגען און בין אונעק געלאפען צוריק.

דער דאקטאר איז געזעסען אין א פאטעל ביים קאמין און זיין יוגעסווייב- אויף א קליין ביינקעלע געבען זיינע פיס. דער דאקטאר האט מיט א געגיינטען שמייעל געלעזט עפעס א כתב, וועלכער האט זיכער ערקלעהרט די פערפלאנטערטע טהעאריע פון די גריבישע שרשים; מ-ס סטראנג, אויפהויבענד דען קאפ, האט אויף איהם געקוקט; נור אויף איהר געזיכט איז געווען עפעס אזא מין אויסדרוק, וועלכען איך האב ביי איהר קיין מאל ניט געזעהן. איצט, ווי אלע מאל, איז דאס געזיכט געווען זייער שאן, ניט קנענדיג אויף דעם, וואס עס איז געווען בעדעקט מיט א טוידטע בלאסקייט, נור אין דער זעלבע צייט איז דאס געזיכט געווען משונה, און אויף איהם האבען זיך געשפיגעלט טויענדער געדאנקען, די אויגען זיינען געווען ברייט פערנאנדער געאפענט; איהרע קאשטאניען האר זיינען אראב געפאלען אין פראכטיגע לאקען אויף די אכסלען און אויף דער ווייטער קלייד. וואס האבען איהרע פייערדיגע בליקען אויסגעדריקט? ווייס איך אפילו איצט ניט, ווען איך קוק אויף זיי מיט אויגען, וועלכע זיינען געוואהנט צו בעטראכטען אלע אומ- שטאלטען פון מענשענס נאטור. שאנדע, ערנידרונג, הרטה, שטאלץ, לעבע, צומורזיקקייט, האפנונג - דאס אלס האב איך קלאהר געליענט אין איהר בליק, אויסער דעם, האט איהר פיגור אויסגעדריקט א-נ-אונבעשרייבליכען שרעק.

ביי מיין אריין קוממען איז זי, ווי ס'האט געשיינט, געמוכטען צו זיך.

דאקטאר סטראנג האט אויך געדארפט אוועק לייגען זיין אונגענדליכען כתב. ווען
 אויך בין צוריק אריין אין צימער אוועק שטעללען די ליכט, וואס איך האב גענומען
 פון טיש, האט ער איהר מיט פאטערליכע צארטקייט געלאזט איבערן קאפ און
 געבעטען, זי זאל גיין שלאפען, נור זי האט איהם זייער גענומען בעטען, ער
 זאל איר ערלויבען פערבלייבען מיט איהם די נאנצע נאכט. ביי מיין ארויסגאנג
 האב איך אפגעקערט דען קאפ און געזעהן, ווי מיסס סטראנג האט אנדער-
 געלייגט איהרע האנד צום מאן אויף די קניע און איין געפראגט אין איהם איהר
 בליק, וועלכער איז איצט געווען אביסעל רוהיגער, ווי פריער. דער דאקטאר האט
 זיך ווייטער גענומען פארן כתב.

די קארטיגע האט אויף מיר געמאכט א טיעפען איינדרוק און גיט אין מאל
 האב איך אין דער שפעטערדיגע צייט איהר ארויסגערופען ביי זיך אין געדאנק צו
 לייעב אורזאכען, וואס דער לעזער וועט וויסען אין דער צייט.

IV.

דאס מזל שמייעלעלט צו פאר אייניגע מענישען *

פון דער צייט, וואס איך בין אנטלאפען פון מארדקסאן און גרנביס ווייג-
 האנדעל, האב איך נאך קיין איין מאל גיט דערמאנט וועגען פענאטי; נור ס'איז
 זעלבסט פערשטאנדליך, אז איך האב איהר הייבט נאך מיין קוממען אין דויכער
 געשריבען אבריעף, און דערנאך, אז איך האב זיך איינגעלעבט ביי דער פאפען,
 האב איך איהר געשריבען א צווייטען בריעף און פארדראנגע דערצאהלט איהר פון
 מיין גייען לעבען. ביי מיין אריינטרעטען אין אינסטיטוט צום דאקטאר, האב איך איהר
 ווייטער אוועק געשיקט א גרויסען פאקעט. פון דעם געלט, וואס איך האב ערהאלטען
 א מתנת פון מ-ר דיק, האב איך אפגעשיקט א תאלפע גיניע איינצאהלען איהר
 מיין חוב און איצט ערשט האב איך זיך בעשלאסען דערצאהלען איהר פון
 מדינת ניו-יארק אין טארמייקע.

אויף די אלע בריעף האט זי געאנטפערט מיט דער ערשטע פאסט מיט דער
 זעלבע אקוראטנאסט, וואס דער אריסטער פריקאזיק אנטפערט זיין בעל הבית
 אויף א גויסהיגען בריעף, זי האט געבאד אויסגעמאטערט איהר נאנצע מארד אויס-
 שרייבען מיר דיטילד איהרע געפיהלען, וואס האבען זיך געשמויסען אין איהר
 הארצען, ווען זי האט בעקומען די ערשטע בשורה פון מיין אנטהויפען, פיער
 זיימלאך פערשריבען מיט קורצע ואצען און א-ג-אנהויב און און מיט גרויסע
 פלעקען טינגל האבען מיר דערנווען, אז זי האט דאס פאפיר צו וויקט אין טרעקען,
 שרייבענדיג. קיין הכם אין דער וועלט וואלט גיט געהאט בכת ערקלערען דעם

אינהאלט פון בריעה, וועלכען נור פענאמטי אלליין האט פערשטאנען; נור זי האט געוויינט, ווען זי האט איהם געשריבען: וואס דארף מען נאך?

דאך האב איך לייכט פערשטאנען, אז פענאמטי האט א פאראורטייל וועגען דער באפען און ס'איז געווען גרינג ארויס צו געהן, אז איהר איז שווער אומפייטען איהר מיינונג וועגען איהר. „ס'איז מ'שווגה" האט זי געשריבען: — „וואס מיר האבען ביז אהער וועגען מיסס בעטסי קיין גוטעס גיט געהערט. און אט זאגט איר פונקט דעם היפף. דאס איז דאך, ווי זאגט מען דאס, א גוטער מוסר". פענאמטי האט מורא געהאט פאר דער באפען, דאס האט מען געקאנט ארויסזעהן פון די גערוסקען, וואס זי האט געשריבען צו דער באפען מיט פחד. איך האט זי מורא געהאט פאר מיר און האט געקעכענט, אז איך וועלל נאך אנטלויפען א צווייטען מאל פון דוכער. דאס האב איך פערשטאנען פון די אנצוהערעניש, וואס זי האט מיר געגעבען אין די בריעה, אז דער דילישונאנס גייט פון דוכער אין יארמאאו דריי מאל א וואך און איהר אדרעס ווייסען אללע קאנדיקטארען.

איין נאכריכט אין איהר בריעה האט מיר ארויף געבראכט אויף טרויריגע געדאנקען. זי האט געשריבען, אז אין אינגער אלטען הויז האט מען געמאכט א ליצעטאציע אויף די נאנצע מעפעל, אז מ-ר און מיסס מארדסטאן זיינען אוועק געפארען און מען ווייסט גיט וואו, און אז אינגער הויז ווערט פערקויפט אדער פערדונגען. איין גאט ווייסט, אז ווען דער שטיף-פאטער האט מיט דער שוועסטער געוואהנט אין הויז האב איך איר דארט קיין שום הלך גיט געהאט, נור דאך איז מיר שווער געווען צו טראכטען, אז אינגער אלטער גיטעט ווערט איצט פער-ווארפען, דער נארטען וועט פוסטעווען און אהן א צווייפעל אויף די ארטער, וואו פריהר האבען געבליט נאנצע בייטען בלומען, וועגען וועלכע מ'זעט האט אזוי געווארנט, וועללען איצט פערדעקט ווערען מיט קראפעווע. איך האב זיך פאר-געשטעלט מיט א גרויס קלאפונג אין הארצען, ווי דער ווינד קלאגט אונטער די וואנד פון אינגער הויז, ווי די טראפען רעגען קלאפען אין די שטיבען, ווי פוסט ס'זיינען געווארען אללע צימערען און ווי פאר'ן שיינ פון דער לבנה געהן זיך שאטענס פון גייסטען און ערשיינונגען אין שטיללע האלבע נאכט. נאך א מאל זיינען מיר ארויף אויפ'ן געדאנק די צוויי קברים אונטער די ברייטצווייגיגע בוימער און מיר האט איצט געדוכט, אז צוזאמען מיט'ן הויז איז אכגעמעקט געווארען דער לעצטער זכר פון מיין פאטער און מוסער.

ווייטער קיין גייעס האב איך גיט געפונען אין איהרע בריעה. פארקום איז געווען, נאך איהרע ווארטער, ווייער א גוטער מאן, האמשיע ער איז א בוסעל קארנלאך נור דאס איז א קנאפע זאך, ווייל יעדער מענטש האט זיינע פעהלעכען און זי (פענאמטי) האט זיי ווייער פיעל (האמשיע ביז איצט ווייס איך גיט אין וואס זיינען געשטאנען איהרע פעהלעכען). דער קליינער שלאף-צימער ביי מ-ר

בארקים אין היזו איז שטענדיג גרייט פאר מיר און בארקום לאזט מיר פריינדליך גערסקען. מ-ר פענאטמי איז געוונד, נאט צו באנקען, חס איז אויך געוונד; מיסס גודמידשו טרויערט, ווי פריהר, די קליינע עממי ווילל מיר אלליין ניט קושען, גור די בעט פענאטמין, זי זאלל מיר אבשיקען דעם קוש.

די אללע ידיעות האב איך פינקטליך איבער געגעבען דער פאבען, רעכענענדיג פאר גויטהיג פערשווייגען גור וועגען דער קליינע עמילינע, ווייל נאך מיין רעכענונג איז אויס געקומען קאן די פאבע צו איהר ניט פיהלען קיין ליעבע.

די ערשטע מאנאטען פון מיין לערנען אין אינסטיטוט, פלעגט מיסס בעמסי קומען צופארען זייער אפט אין קענטערבערי און כמעט יעדעס מאל אין איין אנדער צייט, כרי, ווי איך פערשטיי, טרעפען מיר פלוצים; גור צום גליק האט זי מיר שטענדיג געטראפען ביי ביכער און יעדעס מאל האט מען איהר געגעבען דעם בעסטען מיינונג וועגען מיר, וואס האט איהר דערצייגט, אז איך מאך גרויסע פארשריטע אין לערנען. דאריבער האבען זיך באדד אויפגעהערט איתרע פלוצליכע וויזומען. איצט פלעג איך זיך מיט איהר זעהן א פאר מאל אין כאנאט אין די שבתים טאג, ווען מיר איז געווען ערלויבט פארען אין דוכער. מ-ר דיקק פלעגט צו מיר קומען מיטוואך ריכטיג אין האלבען טאג. ער פלעגט ביי מיר פערברייבען ביי אויף מארגען פריה.

ביי יעדער ריזיע פלעגט ער מיט בריוונגען זיין לעדערנען פארמפעל מיט אללע שרייב געצייג וואס איז גויטהיג צו זיינע כתבים. יעדעס מאל האט ער מיר א זאמחה אנגעוואנט, אז ער פערענדיגט שוין די כתבים און נאר גיך ווערט ער פון זיי פטור.

מ-ר דיקק האט זייער ליעב געהאט אינגבער-לעקאבלאך און כרי פער-שאפען איהם פערנניגען ביי זיינע רייוועס, האט די פאבע מיר געגעבען ערלויבנים מאכען פאר איהם א קאנטע אין א לעקאך-קראמיל, גור דאך האט די פאבע פריהר בעווארענט, אז פאר קיין פאלל זאלל מען מיר ניט בארנען מער ווי פאר א שיללינג אין בעט-לעט. דאס, ווי אויך דער רעכנונג פון טראקטיר, וואו מ-ר דיקק פלעגט שלאפען, וואס איך פלעג אבשיקען דער פאבען, זי זאלל איינצאהלען, האבען מיר ארויף געבראכט אויפן געדאנק, אז מ-ר דיקק האט גור רעכט געהאט קלאפען מיט זיין געלט אבער ניט אויסבעפען עס. און דאס איז טאקע אזוי געווען. דערנאך האב איך זיך דערוואוסט, אז די פאבע האט מיט איהם אויסגענומען א הנאי, ער זאלל ניט אויסגעבען איין פענס אהן איהר ידיעה. ער האט זיך שטענדיג געסמארעט נאך געבען איהר און האט איהר קיין מאל ניט גענאררט. דאס האט איהם געראטעוועט פון פיעל איבריגע הוצאות, און מ-ר דיקק האט מיר איינגערויבט א סוד, אז די פאבע איז אין דעם הינזיכט, ווי אין אללע הינזיכטען, די קלינסטע פרוי אין דער וועלט. די ווארטער האט ער

ארויס געטרעדט אזוי שטילל, אז מען האט זיי קוים קוים געהערט, און ער האט דאבוי געדרייט מיטן קארפער.

א מאל, קומענדיג צו פארען מיטוואך האלבן טאג, איז ער אריין צו מיר אין צימער מיט א פערזאנלעך געזיכט און געזאגט:

— טראטויד, ווייסטו ניט, ליעבער פריינד, וואס פאר א מאנסקפערזאן דרייט זיך ארום אונזער שטוב און שרעקט איהר?
— וועמען? די באבען?

— מ—ר דיקק האט צוגעשאקעלט מיטן קאפ אויף יע.

— אט דאס איז די מעשה, האט ער געזאגט:— איך האב אנפאנגס גערעכענט, אז מיסס בעקטי האט פאר קיינעם אין דער וועלט קיין מורא ניט, ווייל— וועגען דעם בעט איך דיר, דו זאלסט קיינעם ניט ריידען, טראטויד— דיין באבע, איז די קלינסטע פרוי אויף דער וועלט.

ארויסריידנדיג די ווארטער, איז ער אפגעטראטען אויף עטליכע טריט, פרי בעסער זעהן דעם איינדרוק, וואס אויף מיר האבען זיי געמאכט.

— דאס ערשטע מאל, האט זיך דער מענטש בעוויזען, אויב איך האב קיין מעות ניט... ווארט... נאט, גיב זפרון... יע, יע, ער האט זיך בעוויזען אין טויענד זעבס הונדערט גיין און פיערציגסטען יאר... אין דעם זעלבען יאר ווען משארלו דער ערשטער איז געשטארבען. דו האסט, הובט זיך, טראטויד, געזאגט, אז דאס איז געווען אין טויענד זעבס הונדערט גיין און פיערציגסטען יאר?
— יע, סער.

— איך בעגרייף ניט, ווי אזוי האט עס געקאנט פאסירען, האט מ—ר דיקק געזאגט פערטראכט, זיינענדיג דורכגעדרונגען מיט פינסטערע עראנגערונגען. צו דען בין איך טאקע אזו אלט.

— רעכענט איר, סער, אז דער מענטש האט זיך דאס ערשטע מאל בעוויזען אין יענעם יאר? האב איך געפראגט.

— גענויס, יע. איך בין כמעט זיכער, אז דאס איז אזוי, האט מ—ר דיקק געאנטפערט נאך א קורצען נאכדרייקען. און דו, ליעבער פריינד, פון וואגען ווייסטו דאס יאר? פון געשיכטע?

— יע, סער.

— נו, אומנויסט די מיה. די געשיכטע (היסטאריע) שרייבט דאך קיין מאל קיין ליגענד ניט?

— א, גיין, סער, קיין מאל ניט! האב איך געאנטפערט ענטשלאסטען.

איך בין נאך געווען זייער זינג און צוטרויליך, אז איך זאלל צווייפלען אין דעם, וואס די געשיכטע (היסטאריע) זאגט.

— די מעשה עפעס פערפלאנטערט זיך זייער, האט דיקק געזאגט, שאקלענד

מיט'ן קאפ. ווער ווייס פיערלייכט האט זיך דא אריינגענוגט א ראדיקאלנער מעות. נור נאר נישט... יע... דער מענש האט זיך וויקליך געוויזען דאס ערשטע מאל אין דער זעלבע שעה, ווען משארלו'ס מארד האט זיך איבער געקייקעלט צו מיר אין קאפ און די מעשה האט פאסירט נאר איינפאך געוואהנליך. מיר ווייזען מיט מיסס מראטוויד ארויס שפאצירען נאך מ'היי אבענדייט: דא האט זיך געבען אינגערע פענסטער געוויזען דער מענש.

- ער האט אפשר שפאצירט? האב איך געפראגט.
 - שפאצירט - ווער? נור ווארט, איך וועלל זיך א וויילע בעדיינקען. גיין, גיין. ער האט ניט שפאצירט. קיינער האט ניט שפאצירט.
 פרי קורצער מאכען די מעשה, האב איך איהם פראקט געפראגט:
 - וואס האט דער מענש געטאן?

- וואס הייסט וואס? ס'איז נאר ניט געווען. ער איז נור אונטער גענאנגען צו איהר פון הינטען און א שוישקע געטאן... וואס האט ער געזאגט, ווייס איך ניט. זי האט אב געקעהרט צו איהם דאס פנים און געפאללען הלשות. איך בין געשטאנען און געקוקט אויף איהם. ער איז אנוועק. וואו ער איז אנוועק צו אין דער ערד, צו אונטער דער ערד, ווייס איך ניט, א וואונדערבארע זאך! איך ווייס נור, אז ער האט זיך געהאלטען.

- און פון דער צייט, וואס ער האט זיך געהאלטען, האט איר איהם מער ניט געזעהן?

- אט דאס טאקע איז דער גאנצער רעסענסיש, וואס איך האב איהם געזעהן, האט מיר דיקק געאנטפערט, שאקלענדיג וויכטיג מיט'ן קאפ. ביז עקסטערן ביי נאכט האט ער זיך ניט געוויזען, מיר ווייזען ווייטער ארויסגענאנגען שפאצירען; ער איז צו איהר צוגענאנגען פון הינטען. איך האב איהם גלייך ערקאנט:

- און ער האט ווייטער דערשראקען דער באפען?
 - זי האט אנגעהויבען ציטערען, האט געזאגט מיר דיקק, און איבער געמאכט ווייטער ריכטיג ווי דאס איז געווען, דאכוי האבען די ציינער ביי איהם גענומען סקרידוען. - זי האט זיך אנגעחאפט פאר'ן פארעניץ. זי האט געשריען. קום אונטער אהער, מראטוויד, האט מיר דיקק געענדיגט, צושלעפענדיג מיר צו זיך, פרי בעסער סידען מיר אין אויער: קאסטו מיר ניט ערקלערען, פאר וואס האט זי איהם געגעבען געלט אין דער ליכטיגע נאכט.

- געוויס איז דאס געווען א-ג-ארימאן.
 מיר דיקק האט א שאקעל געטאן מיט'ן קאפ אויף א צייכען, אז ניט און אייניגע מאל ווידער האלט מיט גרויס עגערגיגע:
 - גיין, בער, ניט קיין ארימאן. וואס פאר א-ג-ארימאן! גיין, דו האסט א מעות. עט, ווי קומט ער צו א-ג-ארימאן!

דערנאך האט ער אין קלאהרע רייד מיר דערצאהלט, אז שפעט ביי נאכט האט ער אלליין מיט זיינע אויגען געווען פון פענסטער, ווי די באבע האט מיט דעם מענשען גערעדט ביי דער טהורל פון נארטען אונג האט איהם פאר דער שוין פון לבנה געגעבען געלט. ער איז אונזעך אדער, ריכטיגער, אריינגעפאלען אין דער ערד אונג פון דער צייט האט מען איהם שוין מער ניט געווען. די באבע איז געשווינד אונג געהיים אריין צוריק אין שטוב אונג אויף מארגען פריה איז זי ניט געווען ביים מוטא. דאס אלס האט זייער געשטערט זיין רוה.

ביים אנהויב מעשה, האב איך ניט אנגעהויבען צו צווייפלען, אז דער אונגעוואוסטער, וואס האט אנגעשראקען מ-ר. דיקקן, אין בלויז בעשאפען געווארען ביי איהם אין פאטאזיע אונג ער געהערט צו יענעם טהייל ברואים, וואס האבען א שייכות מיט משאלזו דעם ערשטען; נור דערנאך ווען איך האב מער בעטראכט די מעשה, זיינען מיר איינגעפאלען אנדערע מחשבות: סקאן גריידי זיין, אז איינער פון דיקק'ס קרובים האט געוואלט אב געמען דיקקן פון דער באבע אונג די באבע, וואס האט זייער ליעב דיקקן, האט געגעבען א געוויסע סוממע געלט מען זאל איהם איבער לאזען, ווי פריהר, ביי איהר. איך האב געלעבט מ-ר. דיקקן אונג ניט ווייניגער פון דער באבע האב איך זיך געשראקען פאר זיין צוקונפט. די שרעק, נאמירליך, האט בעשטאטיגט מינע תשערות אונג ווען ס'פלעגט קומען דער מיטוואך, ווען מ-ר. דיקק האט געדארפט קומען צו פאררען, פלעג איך זיך פראגען וועלל איך נאך זעהן ווי ער זיצט געבען קומשער אויף די קאזלעס אין דלישואנס אונג פארט צו צו איינער הויז? דאך פלעגט ער אללע פיערצען טאג קומען צו פאררען אונג א רהיגער שמויכעל האט געשיינט אויף זיין צוקנייטשטען געזיכט. פון דער צייט האט מ-ר. דיקק שוין מער ניט גערעדט וועגען דעם אונגעקאנטען מענשען וואס האט זיך געוויזען דער באבען.

די מיטוואך'ס זיינען געווען די גליקליכסטע טאג אין מ-ר. דיקק'ס לעבען, אונג איך בין געווען גליקליך מיט איהם. באלד האבען זיך פון איהם דערוואוסט אללע שיללער פון אינסטיטוט. ער פלעגט זיך מיט אונג צוואממען שפיעלען אונג העלפען אונג לאזען פאפירענע שלאנגען אונג האט אין דעם ארויסגעוויזען גרויס געשיקטקייט. ווי אפט פלעגט טרעפען אין א קריטישע מינוט, איינהאלטענדיג אין זיך דעם אמהעם, פלעגט ער נאכקוקען די שיללער, ווען זיי האבען זיך געשפיעלט אין מארקטארנע באללען. ווי אפט, ארויפקלעטערנדיג אויף'ן בארגיל מיט'ן הוט אין דער האנד, פלעגט ער שרייען מיט כף הכחות אונג מאכען מיט די האנד, ווען זיי האבען געשפיעלט אין "האו אונג וואלף"! אין די מינוטען ווען ער איז געווען העכסט בעלעבט, האט ער פערנעסען טשאלזו דעם ערשטען מיט זיינע ענוים, אונג מיסס בעמסיס נאזנישע פייהניקייטען אונג זיינע אונגענדליכע פתבים - אלס אויף דער וועלט האט ער פערנעסען! פיעל מאל אין די ווינטער - טאג האב איך

בַּעֲמֻקְתָּם, וְיִדְעַר גַּעְתֵּרֶמְעַר זָקֵן וְעֵלְכֶע אִיז בְּעוֹיִימְט מִיט שְׁוֹנֵע הָאָר, שְׁמִיִּים אִין שְׁנַיִ בַּיִם בְּרַעַג טִיף אַנְמֻקְעֵנְען וַיִּנְד, דִּי נָאוּ אִיז אִיהֶם וַיִּים פֿון פֿראַסְט, דִּי בֶאָקֵען בְּלוֹי אונַ עַר שְׁמִיִּים אונַ פֿאַטשֶׁט מִיט דִּי הָאָנַד, וַעֲנֵן מִיר גְּלִיטְשֵׁען זִיד אַיִבֶּר'ן אִיז.

דערפֿאַר אַפֿער האָבֵען אִיהֶם אַלְלֵע שִׁילְלֵער פֿון אִינְסְטִימוֹט לֵיעב גַּעְתָּא אונַ אַרְלֵע אִין אִיזן קוֹל גַּעזֹאנְט, אַז אִין קְלִינֵע וּאָכֵען אִיז עַר דְּעַר גְּרֶאסְטֵער מַעֲנִישׁ. עַר פֿלֵעֲנִט אִויס־שְׁנִידֵען פֿון אַפֿעֲלִסִין—שְׁאַלְעֵבִין אַזְעֵלְכֶע וואַנְדֶּר־בֶּאָרְע שְׁפִרִיכוֹוֶארְטֵער (דַּערוֹוִזֵען), וְעֵלְכֶע וואַלְטֵען אַ גַּעוואַהַנְלִיכֵען מַעֲנִישֵׁען נֶאָר גִּיט אִיזִנְפֿאַלְלֵען אִין קֶאָפּ. עַר הָאָט גַּעקֹאנְט מֶאָכֵען אַ שִׁיפֿפֿעַר פֿון יַעֲרֵען מֶאטֶעֶרִיאל, וואַס אִיהֶם אִיז אַרִיִּינְגֶּפֿאַרְלֵען אִין הָאָנַד, פֿון בִּינְדֶּר פֿלֵעֲנִט עַר אִויס־שְׁנִידֵען פֿינְדֵרֵען צום שְׂאָכְמֶאט, פֿון אַלְטֵע קֶאָרְטֵען— מֶאָכֵען קֶאָרְטֵען אִין רֶאמַעֲשֵׁען גַּעשְׂמֶאק; גוֹד אַיִבֶּעֶר־הוֹיפֶט הָאָט עַר בַּעוֹוִזֵען וַיִּין קוֹנְסֶט אִין דִּי אַרְבִּיִּים, וואַס מִזִּינְען גַּעבְרוּיכְט גַּעוֹען שְׁטְרִיִק אונַ שְׁטְרוּיֶה. מִיר וַיִּנְעֵן אַלְלֵע גַּעוֹען וַיִּכְעַר, אַז פֿון דִּי מֶאטֶעֶרִיאלֵען קֶאָן עַר מֶאָכֵען אַלֶס צו וואַס דַּעס מַעֲנִישֵׁענֶם הָאָנַד וַיִּנְעֵן פֿיֶהֶיג.

מ-ר דִּיקְק'ס נֶאמֶען אִיז גַּעוואַרְען גְּרֶאסְטֵער, וואַס פֿון טֶאג, אונַ עַר הָאָט גִיד דַּעֶר־רִיִּיכְט צום דִּיקְקֶטֶאָר אַלִּיִין. אַ מֶאל הָאָט מ-ר סְטְרֶאנְג גַּעשִׁיקְט רֹזֶפֶען טִיף צו זִיד אִין קֶאבִּינֵעט אונַ פֿאַרְדֶּאבְנֵע נֶאָך גַּעפֿרֶאגְט אויף מ-ר דִּיקְק'ן: אִיךְ הָאָב אִויס־דַּעֶר־צֶאָהֶלֶט אַלֶס, וואַס אִיךְ הָאָב גַּעוואַוסְט אונַ גַּעֲתֶעֶרְט פֿון מִיטֶס בַּעֲטִפִי וַעֲנֵען אִיהֶם. דַּעס דֶאָקְטֶאָרֶס גִּינְעֶרִינְקִיִּים הָאָט דַּעֶר־גִּינְיִכְט צו דַּעֶר הֶאָכְסְטֵער שְׁטוּפֶפֶע, אונַ עַר הָאָט מִיר גַּעֲתִיִּסְען, אַז אִיךְ וואַל פֿאַר אִיהֶם פֿאַר־שְׁטֵעֲלֵען מ-ר דִּיקְק'ן, ווי גוֹד עַר וועַט קוֹמֶען צו פֿאַרֵען. אִיךְ הָאָב אִיהֶם פֿאַרְגַּעֲשְׁטֵעֲלֵט אונַ עַר אִיז דַּעס דֶאָקְטֶאָר וַיִּיעַר גַּעפֿאַלְלֵען גַּעוואַרְען. עַר הָאָט אִיהֶם זֶאנֶאר עַרְלוֹיבְט קוֹמֶען גְּלִיִּד אִין אִינְסְטִימוֹט, גִּיט אַבְשְׁטֵעֲלֵענְדִיג זִיד אִין קֶאנְטֶאָר פֿון דִּי דִילִישׁוואַנְסֵען אונַ אַבוואַרְטֵען דֶא בִּיז דֶאס לַעֲרִנְען וועַט זִיד עַנְדִּינְען. פֿון דַּעַר צִיִּים פֿלֵעֲנִט מ-ר דִּיקְק, וואַס הָאָט זִיד גַּעֲרַעֲכֵענְט פֿאַר'ן גְּלִיקְלִיכְסְטֵען מַעֲנִישֵׁען אִין דַּעַר חַעֲלֵט, קוֹמֶען אַקוֹראַט צוּוֹעֶלְף אַ וַיִּינְגֶּר אונַ שְׁפֶאצִירֵען אַיִבֶּר'ן הוֹיפֶ בִּיז אונְזֶער אַרְבִּיִּים אִין קֶלאַסֶס הָאָט זִיד גַּעַנְדִּיגְט. אַפֿט פֿלֵעֲנִט אִיהֶם אִויס־קוֹמֶען וַיִּיעַר פֿיעַר צו וואַרְטֵען, ווייל מִיטוואַךְ אִיז גַּעוֹען מֵעַר אַרְבִּיִּים. דֶא, אויף'ן הוֹיפֶ, הָאָט עַר זִיד בַּעקֹאנְט מִיט'ן דֶאָקְטֶאָרֶס פֿרוֹי, וועֲרֶכֶע אִיז אַיִצֶם גַּעוֹען וַיִּיעַר בְּלִיִּד אונַ פֿלֵעֲנִט קִיין מֶאל גִּיט אַרוֹיס פֿון צִימֶער. אויף אַזא אופֿן אִיז מ-ר דִּיקְק גַּעוואַרְען אַיִס מֵעַר בַּעוואַוסְט, אונַ הָאָט עַנְדִּלִיךְ גַּעקֶראַנְען עַרְלוֹיבְנִישׁ פֿרִיֶה אַרִיִּי־קוֹמֶען אִין קֶלאַס גוֹפֶא. דֶא פֿלֵעֲנִט עַר זִיד שְׁטֵעֲנְדִיג וַעֲצֵען אִין זַעֲלֵכֶען וַיִּינְקֵעל, אויף'ן זַעֲלֵכֶען שְׁטוּהַל, וְעֵלְבֵען מַען הָאָט דַּאֶרִיבֶּער אַ נֶאמֶען גַּעֲעֶבֶען דִּיקְק.

דַּעס דֶאָקְטֶאָר הָאָט מ-ר דִּיקְק גַּעֲרַעֲכֵענְט פֿאַר'ן גְּרֶאסְטֵען פֿהִילֶאזֶאף אִין

דער וועלט. א לאנגע צייט האט ער גערעדט מיטן דאקטאר ניט אנדערש ווי אהן א היטעל אפילו דאמאלס, ווען זיי זיינען שוין געווען גוט בעפריינדעט, און שפאצירט אין א ווינקל הויף, וואס מיר האבען גערופען "דעם דאקטארס אללעע". ווי אזוי האט עס פאסירט, אז דער דאקטאר האט, שפאצירענדיג, גענומען פאר זיין פריינד לייגען שטיקלאך פון זיין גריכישען לעקסיקאן - האבען מיר בשום אופן ניט געקאנט מ'רעפען און ער הייס אזוי עס פאר אונז געבליבען א רעסעניש.

איך זעה, ווי איצט, ווי די צוויי זעלטזאמע פריינד גייען הין און הער פאר ביי די פענסטער פון קלאסס: דער דאקטאר לעזט מיט א גענויגען שטייבעל און ערקלערט דעם תוך פון די גריכישע שרשים, מאכענדיג מיט די האנד; מ-ר דיקק, זיינענדיג פעראינמערקסירט מיט פהילאלאגיע, הערט זיך צו און בלינדעלט מיט די אויגען, איינהאלטענדיג דעם אמהעם, האמישע צייטענווייס פליהען אנוועק זיינע געדאנקען אויף די בלייערנע פליגלען פון די גריכישע ווארטער אין אונגעקאנטע ארטער. די סצענע האט מיר דאמאלס, אזוי ווי איצט פערשאפט די גראסטע פערנעניגען. ווען מענשען וואלטען קאנען שטענדיג זעהן פאר זיך אזעלכע צוויי פריינד ווי דאקטאר סטראנג און מ-ר דיקק, וואלט מ'זאל אויפגעהערט די גאנצע תב'קעריי אויף דער וועלט און ס'וואלט געווארען א אידיילישע רוהיגקייט אנטשטאדט דעם ענאאיסטישען פילדערען, וואס ס'טהוט זיך אין אונזער צייט.

אנגעסע האט זיך אויך בעפריינדעט מיט מ-ר דיקק. אויך האט ער ניט געקאנט ניט בעקאנען זיך מיט גיפפן, נויל ער איז זייער אפט געווען ביי אונז אין הויז. גור איך בין פאר איהם געשטאנען אויף'ן ערשטען פלאן. אין קענטערבערי פלעגט ער קומען אלס מיין משגיח און אפעקון, גור אויסגעקוממען איז פונקט פערקערט: ער איז געווען אונטער מיין אפעקע און איך האב איהם געדארפט אפהיטען. אין אלע צופאלע, וואס האבען געפאדערט שכל, האט מ-ר דיקק געפראגט מיין מיינונג און געפאלגט, וואס איך האב געזאגט. ער האט טייער געשעצט מיינע גרויסע פייהיגקייט, וועלכע איך האב בעקוממען נאך זיין מיינונג אין ירושה פון מיין באבען.

א מאל דאנערשטאג פריה, ווען איך האב בעגלייט מ-ר דיקקן צום דילישזאגס, האב איך אנגעגעגענט אויף'ן וועג גיפפן, און ער האט מיר דערמאנט, אז איך האב איהם א מאל צוגעזאגט בעזוכען זייער ארימע שטיבעל.

- גור וואס איז פאראן צוהיידען? האט אורי'ה געזאגט מיט די גרימאסען פון א שלאנג. - פערשטייט זיך, אז איר וועט ניט האלטען ווארט, מ-ר קאפפערפילד: מיר זיינען צוגראפע מענשען אז מיר זאלען קאנען פיהרען בעקאנטשאפט מיט אזא דישענטימען, ווי איר זייט, סער.

ביי איצט האב איך נאך ניט געקאנט בעשטימען, צו ליעב איך אדער איך פערתאס אוי'הן, און מיינע געדאנקען האבען זיך געוויגט צווישען די ענטגענע-

געזעצטע געפיהלען, ווען איך בין געשטאנען אין גאס אונג געקוקט איהם אין געזיכט. נור אלענפאלס איז מיר געווען א שאנדע צוהערען אזא מיינונג וועגען מיין גאָר, אונג איך האב געאַנטפערט, אז איך בין גרייט צו גיין, ווען ער וויל, אזויב ער וועט מיר בעטען.

א, אויב אזוי, מ-ר קאפּערפילד, האט געזאגט אוריה: - אויב, דאס הייסט איר פּעראַכטעט אונז ניט פאר אונזער אַרמיקייט, קאנט איר ניט קוממען צו אונז אַבענד? נור אויב איר שעמט זיך מיט אונז, מא בעאונרוהיגט זיך ניט, מ-ר קאפּערפילד: מיר פּערשטייען זייער נוט אונזער אונרוהדיגקייט אונג מיר וועללען זיך ניט בעקלאגען אויף אזא דזשענטלמען ווי איר זייט.

איך האב געאַנטפערט, אז איך וועלל פריהער בעטען ערלובניש ביי מ-ר וויקפילד'ן אונג אויב ער וועט ערלויבען - אין וואס ס'איז גאר קיין ספּק ניטא - וועלל איך מיט גרויס פּערגעניגען קוממען צו זיי אויף א גלאזיל טהיי.

זעכס א זייער. ווען די אַרבייט אין קאנטאר האט זיך געענדיגט, האב איך אוריהן געזאגט, איך בין גרייט צו גיין.

א, די מומטער וועט זייער שטאלצירען מיט אזא גאסט, ווי איר זייט, מ-ר קאפּערפילד! האט גיפ געזאגט, ווען מיר זיינען ארויס אויף דער גאס. - דאס הייסט, זי וואלט געוויס שטאלצירט, ווען גאָר זאלל ניט זיין קיין זינד.

דאך גלויב איך אז אין דער פריה האט איר אזוי ניט געדיינקט, ווען איר האט מיר גערעכענט פאר א בעל גאָר, האב איך געזאגט.

א, גיין, מ-ר קאפּערפילד, חס ושלום! האט אוריה געאַנטפערט. - גלויבט מיין געוויססען, מ-ר קאפּערפילד: איך האב גאר ניט אנגעהויבען אזוי צו דייןקען! אזא געדאנק איז מיר גאר אין קאפּ ניט אריין געקוממען. מיר זיינען גראבע מענשען. ארימע אונג מען דארף גאר קיין גאָר ניט האבען, אז מען זאלל זיך מיט אונז שעמען. מיר קאנען זיך אונג פּערשעמען קיינעם ניט.

- איר האט, דוכט מיר, זייער פלייסיג זיך בשאפטונג אין דער לעצטע צייט מיט יוריספרודענץ (געזעצלעגע)? האב איך געפראגט, כדי אום בייטען דעם שמועס. - איך לעז אביסער, מ-ר קאפּערפילד, איר האט רעכט. נור קאן מען דען דאס רופען בעשאפטונג? האט אוריה געאַנטפערט מיט א ענינות-קול. א שעה אדער צוויי ביי גאכט, איז דאס ניט מיט א מאַל - וואס איז דאס פאר א בעשאפטונג? איך לעז אלס דעם הערן מידד.

- מיר דוכט, אז ער איז א שווערער שרייבער, האב איך געזאגט. - פאר מיר איז ער זייער שווער, האט אוריה געאַנטפערט, נור פאר א דזשענטלמען מיט אייערע פייהיגקייט וואלט גאר ניט געווען שווער. איך בין זיכער אין דעם.

דערנאך האט ער גענומען פויקען מיט די דארע פינגער פון דער רעכטע האַנד איבער'ן קינבאק אונג געזאגט:

פאר א מענטשן מיט אַזעלכע פּיהיגקייט ווי ביי מיר, געפינגען זיך ווירקליך ביים הערן טייד ווייזער שווערע אַרמער.

— אין וואס בעשטייט די שוועריגקייט?

— דער הערר טייד בענוצט ווייזער פיעל לאמיינישע ווארטער און טערמינען.

— דאס נאר? אפּשײַר וואָרט איר זיך לערנען לאמיון, מ—ר גיפּט? איך וועלל

מיט'ן גראסמען פּערגעניגען לערנען מיט אייך.

— א, איך דאַנק אייך, מ—ר קאַפּפּערפּילד, האט אורזיך געאַנטפּערט,

שאַקלענד מיט'ן קאַפּ. — איך גלויב, אז איר ווילט עס טהון מיט'ן גאַנצען הארצען:

גור איך קאן די טובת גיט אַנגעקען.

— פאר וואס?

— ווייל איך בין ווייזער א ניקטיגער מענטש, מ—ר קאַפּפּערפּילד.

— עט, נאררעשקייט!

— גיין, פּערציייהעט מיר, מ—ר קאַפּפּערפּילד. איך בין אייך ווייזער דאַנקבאַר;

איך וואלט ווייזער וועללען לערנען לאמיון, גור איך פּערשטיי ווייזער גוט מיין

ניכטיגקייט און גראבתייט. אהן דעם איז אויך פאראן פיעל מענטשן אויף דער

וועלט וואס זייגען גרייט פּערווארפען מיר מיט בלאַמע: וואס וועט שוין זיין, אז

איך וועלל נאך זיי בעליידיגען מיט דעם, וואס איך וועלל ערווערפען קענטניסע?

גיין מ—ר קאַפּפּערפּילד, בילדונג איז גיט פאר מיר. אזויגע מענטשען, ווי איך,

דארפען וויסען ווייזער ארט און גיט קריקען אין די הויכע פּענסטער. וואס האכער

זיי וויללען זיך אויפהויבען, פאללען זיי אלס גידידיגער; אזוי פיהרט זיך שוין די

וועלט, מ—ר קאַפּפּערפּילד.

קיין מאל איז זיין מויל גיט געווען אזוי ברייט אפּען, און די קנייטשען אויף

זיין געזיכט אזוי עקעלהאפט, ווי אין דער מינוט, ווען ער האט גערעכט די הייד,

דאכיי האט ער זיך געדרייט און געשאקעלט מיט'ן קאַפּ.

— מיר דוכט, אז איר האט א טעות, אורזיך, האב איך געזאגט. איר דארפט

גור וועללען און איך וועלל אייך ביסלעכווייט אונטער העלפען אין לערנען.

— א, איך צווייפעל אין דעם גיט, מ—ר קאַפּפּערפּילד, אפּילו אין דאר גיט.

— טא וואס איז די מניעה?

— מער גיט ווי צו ליעב דעם, וואס איך בין א קליין מענטשעלע. איר שטייט

אזוי הויך, אז אייך איז אונטאגליך פּערשטיין מיינע געפיהלען. איך וועלל בשום אופן

גיט מרוצה ווערען קריגען שוואים צו ליעב דעם גור, וואס איך וועלל ווערען

עטוואס געביידעטער. זאללען זיי גיין אין ווייזער וועג און איך אין מיינעם. אט איז

אונזער ארימע שטובעל, מ—ר קאַפּפּערפּילד.

מיר וויינען אריין פון גאס טהיר אין א גידיגען אלטמאדישען ציממער און

האַבען דאָרט געמראַפּען מיטם גיפּ, א קליינע לעדי וואס איז כּמעט געווען אין אלס

נעראמען

די

געראטען אין זעהן, סיידיען וואס איר געזיכט איז געווען נאך מער אַבגעשטאַרבען. זי האט מיך בעגעגענט מיט אַ זאָלעכסטער גיידרונג, ווי ווייט מען קאן זיך פארשטמעלען אונג האט גערעכענט פאר גיטהיג בעמען ביי מיר ערלויבניש אַ מויט טהון איהר זעהן, ווארום האַמישע זיי זייגען קליינע מענשעלאך איז צווישען זיי די ליעבע זייער שטאַרק אונג זי האַפט, אַז מיט דעם וועט זי קיינעם נישט בעלידיגען. דער דער איז געווען האַלב אַ נאַסט-צימער אונג האַלב אַ קיך, גור מען קאן נישט זאָגען, אַז ער האט זיך אויסגעצייכענט מיט זיין ריינקייט. דער מיט איז געווען געדעקט צו טהיי; דאָס וואַסער האט געקאכט אויפ'ן דרייפוס. אין די אויגען האט זיך מער פאר אַלס געווארפען גיפ'ס קאנפאַרקע, געבען איהר איז געלעגען אַ זאַקיל מיט פּאַפירען. אויפ'ן דער רויטע פּאַליצע זייגען געשטאַנגען עמליכע ביכער אונג אין מיט'ן טיך'ס „פּראַקטישע לערע“. אין ווינקעל איז געשטאַנגען אַ בופעט מיט כלים אונג הינטער איהם עמליכע שטודיעלען. די מעפעל איז געווען גאַנץ געוואהגליכע, גור צושטעלט גאר אַהן אַ געשטאַק.

מיסס גיפ'ס איז געווען געקליידט אין אַ טרויער-קלייד. איהר מאן איז געשטאַרבען לאנג, גור זי האט אַלס געטראגען מרויער, ווייל אַ זאָ קאסטיום האט מסתמא דערווייזען איהר צובראכען געמיט. איין אויסנאָהם איז גור געווען די העלע הויבע ביי איהר אויפ'ן קאַפ, גור די אַללע איבריגע זאַכען זייגען געווען אזוי שוואַרץ, ווי אין די ערשטע טאג, ווען דער מאן איז געשטאַרבען.

— דער טאג, ליעבער אורז, דאַרף זיין אויסגעקריצט אויפ'ן די לוחות פון אונזער תאַרץ, האט מיסס גיפ'ס געזאגט: — געוויס וועסטו קיין מאל נישט פּענענסטען, אַז מ'— קאַפּערפילד האט אונג בעגליקט מיט זיינעם אַ ווייט.

— איהר וועלל קיין מאל נישט פּענענסטען, מוטערל, קיין מאל נישט.

— אַ, ווען זיין פאַטער וואלט דערלעבט ביו היינטיגען טאג! האט אויסגעשריען מיסס גיפ'ס. מיר וואלטען אַללע דריי געקאנט פרייהען זיך מיט אונג נאַסט. די קאַמפלימענטען זייגען מיר געווען פריקע; דאך האט מיר דער געבראַנק, אַז מען געסט מיך אַן פאר אונג וויכטיגען נאַסט, זייער גע'הנפעט אונג ביי מיר איז געבליבען, אַז מיסס גיפ'ס איז אַ ליעבענסוויירדיגע פרוי.

— מיין אורז, האט שוין לאנג געווארט אויפ'ן דעם קבוד, האט מיסס גיפ'ס געזאגט. ער האט אַלס מורא געהאט, אַז איר וועט זיך שעמען מיט אונזער אריינקייט, אונג איהר בין זיך מודה, אַז איהר בין אויך געווען דעם זעלבען מיינונג. מיר זייגען אַללע מאל געווען זייער קליין אונג געוויס וועללען מיר שוין אזוי שטאַרבען. — מיר דוכט, מאדאם, אַז די זאַך איז גאר נישט אזוי, ווי איר שטעללט פאר, האב איהר געזאגט.

— איהר זאנק איהר, מער, אויב אייך דוכט טאַקע אזוי, האט מיסס גיפ'ס געאַנטפערט: מיר קאנען זיך זייער גוט אונג קאנען זיין זאַנקבאַר.

מיסם ניפפ האט זיך געוועזט גארענמער צו מיר אונ אויך אנטקעגען. זיי האבען גענוממען מיר מכבד זיין מיט די בעסטע שפייזען אויפ'ן מיט אונ געבעטען, איך זאל וואס מער געניססען. די באשעריי זאכען האבען מיר ניט געשמעקט, נור איך האב זיי געדאנקט פון גאנצען הארצען פאר זייער גוטען וויללען. זיי האבען זיך געסמארעט, זיי ווייט זיי האבען געקאנט, צופריעדען שטעלען מיך, נור דאך האט עס זיי ניט געשטערט פיררען א בעלעבטען שמועס. אנפאנגס האבען זיי פערצייגען א הייד וועגען דער באבען אונ איך האב זיך בענוצט מיט דער געלעגענהייט דער-צאהלען פון איהר אייניגע האראקטערע זאכען; דערנאך האבען זיי פערצויגען א הייד וועגען טאטעס אונ באמעס: איך האב זיי דערצאהלט, ווער זיינען געווען מיין פאטער אונ מוטער, וואו זיי האבען זיך געפונען אונ ווען זיי זיינען געשטארבען. דערנאך האט מיסם ניפ געגעבען עפעס ווי אנצוהערעניש וועגען א שטיף-פאטער אונ איך האב שוין געוואלט אויסדערצאהלען פון מ-ר אונ מיסם מארדסטאן, נור איך האב זיך גלייך געהאפט, אז די באבע האט מיר געהייסען וועגען זיי שווייגען. נור קאן דען א יונגע אונ ווייכע פראבקע (קארלאק) ביי שטיין קעגען צוויי שטארקע פראפענציהערס? קאן דען א צארטער אונ א יונגער צאהן איינשטיין אויף א-ג-ארט קעגען די צוויינגלאך פון גענימע באנטיקטען? אויך אונ די מוטער האבען פון מיר ארויסגעצויגען אלס, וואס זיי האבען געדארפט. צו מיין גרויס חרפה, האב איך זיי דערצאהלט אזעלכע זאכען, וועגען וועלכע איך האב זיך פריהער געגעבען א ווארט ניט צו רייזען פאר קיינעם, אונ די קינדישע אפענהערציגקייט איז געווען נאך נארדישער, וואס איך האב בתמימות געמיינט, אז איך בין זייער פאטראן (פעשיצער).

די מוטער אונ דער ווהן האבען זיך געליעבט זייער צארמליך דאס איז געווען גאנץ קלאהר. די צארמקייט האט אויף מיר געמאכט א גוטען איינדרוק ווי איינע פון די ריזענדיגע ערשיינגען פון דער גאטור; נור ביי אללעם דעם האב איך זיך ניט געקאנט אב וואונדערען פון קונסט, מיט וועלכען זיי האבען זיך אזוי סימפאטיש איבערגעווארפען מיט ווארטער: איינער פון זיי האט נור געדארפט געבען א ווינק, איז גלייך פון דעם ווינק געווארען א גאנצע קארטיגע. ווען ביי מיר האט זיך שוין אויסגענומען אללע רייד וועגען זיך יע, מהשבותין, וועגען מיין זיין ביי מארדסטאן אונ גרייבן אין וויין-האגערעל האב איך זיך אפילו מיט א האלב ווארט ניט אויס-גערעדט, האט די מוטער מיט'ן ווהן פערצויגען א געשפרעך וועגען מ-ר וויקפילד אונ אנגעבע. דאס געשפראך, וואס איז געווען געפירט מיט גרויס קונסט, איז געווען זייער אהנליך אויפ'ן שפיעל אין קריקעט. אויך האט דער ערשטער א ווארף געמאן די פילקע צו דער מוטער: די מוטער האט איהם אונטערגעהאפט אונ איבער געווארפען צוריק צום ווהן: דער האט איהם צוגעהאלטען עטליכע מינוט אונ באלד ווייטער איבער געווארפען צו דער מוטער אונ אויף אזא אופן האבען זיי אזוי

לאנג געווארפען די פילקע, ביי מיר האט זיך דער קאפ פערדרייהט אונ אויך האב שוין גיט געוואוסט ווער, ווי מ'שפיעלט. די פילקע זעלבסט האט אויך אלע רגע געביטען איהר געזיכט. דא איז מ-ר וויקפילד געווען די פילקע, דא אנגעסע, דא ווייטער מ-ר וויקפילד'ס גוטע אייגענשאפט, אונ דא ווייטער מיין צארטעס צוגעבונדענקייט צו מיסס אנגעסע, דא מ-ר וויקפילד'ס פראקטישע ארבייט אונ זיין יארליכע תכנסה, דא אונזער שמוביגע ארט לעבען נאך מיטמאן, דא דער פארטוויין, וואס מ-ר וויקפילד מרינקט, פאר וואס מרינקט ער, וואס איז די אנדראכע דערפון אונ וואס פאר א רחמנות ס'איז אויף איהם. דאס איז געווען א צופערשע פילקע וואס האט אנגענוממען אלעראלי געשטאלטען, זי איז געווען אלס אונ אין דער זעלבער צייט קיין זאך גיט. אויך האב אויסגעפלידערט אלס, וואס איז געווען פערבארען ביי מיר אין הארצען. די מוטער מיט'ן זון זיינען געווען ווייטער צופרייענען פון ווייטער נאכט, איבערהויפט האט עס אויסגעווינען אוריה, וועלכער האט אהן אויפהער געצויגען מיט די ברייטע נאולאכער.

גור מיר איז געווארען שווער, אונ אויך האב זיך שוין געקליבען גיין א היים, ערשט מיט בליק איז געפאלען אויף א פיגור וואס איז א דורך געלאפען פערביי דער טהיר, וואס איז געווען א ביסעל אפען, כדי אב פריישען די רופט אין צימכער. די פיגור איז פערשאוואנדען געווארען, גור באלד, אין א מינוט ארום, האט זי זיך ווייטער געווינען געבען טהיר, אויף א רגע אב געשטעלט זיך, אריין גערוקט דען קאפ אין טהיר אונ ענדליך אויסגעשריען מיט א הויכען קול:

— קאפערפילד! איז עס מאגליך?

דאס איז געווען מ-ר מיקאבער... מ-ר מיקאבער זעלבסט מיט דער לארנעמקע אויפ'ן אויבערשטען קנאפיל פון ראק, מיט א שווארצען טראכט, מיט א דשענמל-מעגישע מינע, מיט א ליעבען געטאנונג אין דער שטיממע — מיקאבער אין נאנצען פון קאפ ביי די פיס.

— ליעבער קאפערפילד! האט מ-ר מיקאבער געזאגט, געבענדיג מיר די תאגד, — א פארג מיט א פארג געגעגענען זיך גיט; אבער א מעגיש מיט א מעגישען — דאס איז שוין נאר א-ג-אנדער מעשה. אזא געגעגעניש וועקט אין מעגישען זיין דיינקענס-קראפט אונ ערקלעהרט איהם, אז דעם מעגישענס טהון, זוכען, ארבייטען האבען דעם ממשות פון א זויפען-בלאז... מיט איין ווארט, דאס איז נאר איין אונגעוואהנליכע געגעגעניש. גייענדיג שפאצירען איבער די נאכטען פון דער שטאדט, האב אויך געטראכט, ווי די פארטונע (דאס מזל) דרייהט זיך ווי א ראדיל אונ ווי זוכט מען אב א מיטעל צווינגען איהר, זי זאל א ווארף טהון א גינסטיג שמייכעל אויף יענע מעגישען, וועלכע האבען ביי איצט בלויז געזעהן איהר בייזען שטערן, אונ וואס דיינקט איר? אויך געגען אן א זינגען אונ צארטען, אונ דאריבער נאך מער ווערטהעסען פריינד, וועלכער האט מיט איד

וויינע אויגען געזעהן פיעל וואונדערבארע סצענעס אין די סאמע אויסגעצייכענטע
עפאכע (צייט) פון מיין לעבען. - קאפפערפילד, לעבער פריינד מייער, וואס
מאכט איר ?

איך קאן ניט זאגען אויף גענויס, צו האב איך זיך דערפרייהט, דערזעהענדיג
מ-ר מיקאבער דא, ביי גיפן; גור אללען פאללס איז מיר אנגענאהם געווען
זעהען איהם. איך האב איהם שטארק געדריקט די האנד און געפראגט, וואס
מאכט מיסס מיקאבער.

- איך דאנק אייך, לעבער פריינד, האט געאנטפערט מ-ר מיקאבער, און
פערריכט דעם קראגען. דער פהיוישער ארגאניזם פון מיין פרוי געפינט זיך אין
א געוונדען צושטאנד. דער צווילינג האט פון א געוויסע צייט אויפגעהערט וויינען
די קראפטגע פייכטקייט פון די נאטירליכע קוואללען... מיט איין ווארט, מיסס
מיקאבער האט אנטוואהנט די קינדער און זי רייזט איצט מיט מיר צוזאמען. איהר
וועט זיין זייער אנגענאהם, קאפפערפילד, בענייען די בעקאנטשאפט מיט אזא
אדעלגעבוירענע יונגען מעגשען, וועלכער האט שוין פיעל מאל דערציילט, אז ער
איז ראוי צו דיעגען ביים אלטאר פון פריינדשאפט.

איך האב געאנטפערט, אז איך וועלל אריין קומען צו זיי.

מ-ר מיקאבער האט א שטייכעל געטאן, פערריכט דעם קראגען און א ווארף
געטאן ארום זיך א העפליכען בליק.

- איך האב געפונען מיין יונגען פריינד קאפפערפילד, האט ער געזאגט מיט
א דזשענטלמענישען טאן, - און געפונען איהם, א דאנק דעם היממעל, ניט אין
איינזאמקייט, זאנדערען געבען א טיש מיט שפייז אין איין אנגענאהמע געזעלשאפט
פון א לעדי א וויטווע (אלמנה) און נאך איינעם, וועלכער איז, און א צווייפער,
איהרער איין אייגען שפראצלינג... מיט איין ווארט, איהרער א זון, האט מ-ר
מיקאבער פערזענדיגט און א ווארף געטאן א צויבערשען שטייכעל אויף דער מוטער
און זון. איך געהט זיך די עהרע פארשטעללען פאר אייך, סער, און פאר
אייך, מילעדי.

אויף אזא אופן בין איך געווען געצוואונגען פארשטעללען מ-ר מיקאבערין
פאר דער מוטער און זון.

- ווען זיי האבען זיך גענומען פאר איהם נייגען מיט גרויס עהרעפורכט,
האט ער זיך מיט גרזות אנדער געזעצט אויפן שטוהר און דזשענטלמעניש א מאך
געטאן מיט דער רעכטע האנד.

יעדער פריינד פון מיין פריינד קאפפערפילד, זאלל זיין ווער עס איז,
פערדיענט מיין אויפטעקנאמקייט, האט מ-ר מיקאבער געזאגט.

- מיר וויינען פראקטע מעגשען, סער, און זייער ניקטיג, דאס מיר זאללען
זיך רופען מאסטער קאפפערפילד'ס פריינד, האט געזאגט מיסס גיפס, - ער איז

געווען אזוי גוט און אריין צו אונז אויף א גלאזל טהיף, פאר וואס מיר וויינען איהם זייער ראנקבאר. ערלויבט אונז, סער, אייך אויך בעדאנקען.

— מאדאם, האט מ-ר מיקאבער געאנטפערט אונ דשוענטעלמעניש פערנייגט זיך. איר זייט זייער גוט. וואס טהוט איר, קאפפערפילד? אלס ווייטער אין וויין געשאפט?

די פראגע האט ארויסגערופען א העללע פארב ביי מיר אויפ'ן געזיכט און איך האב זיך געסטארעט וואס ניכער ארויס פיהרען איהם פון דעם הויז. איך האב גענומען די הוט און געמאכט הארץ און געאנטפערט, אז איך לערען ביי מ-ר סטראנג אין אינסטיטוט.

— איר לערענט? האט מ-ר מיקאבער געואגט, אויפהויבענד די ברעמען. — די בשורה ערפילט מיין גאנצע הארץ מיט שמחה.

דערנאך האט ער זיך געווענדט צו מ-ס מיקאבער און געואגט: — געוויס, דער יונגער שכל פון מיין פריינד קאפפערפילד, וואס איז רייך מיט פיעל ערפארונגען און פיעל פראקטישע לערע, פאדערט ניט קיין גרויס הארעוואניע. זיינע טהייערע פיהרניקימען איז א גוטע פעלד פאר דער קונסט און וויססענשאפט, וואו ס'וועלען וואכסען בעלעבענדע געוויכסע, מיט איין ווארט, קאפפערפילד קאנן ווייט פערקריכען אין בילדונג.

אזוי גיט האט א פאטש געטאן מיט די האנד און א הויב געטאן די אויגען צום סופיט, און האט מיט דעם ארויס געוויזען, אז ער פיהלט מיט וואס מ-ר מיקאבער רעדט.

— אפשיר וועלען מיר איצט געהן צו מ-ס מיקאבער, סער? האב איך געואגט, כדי ניכער ארויס פטרען איהם פון שטוב.

— מיט'ן גראסקען פערגעניגען ליעבער פריינד, אויב איר ווילט מיין פרוי פערשאפען עהרע האט געאנטפערט מ-ר מיקאבער. — אט דא, אין דעם געגענווארט פון אונזערע נייע פריינד, קאן איך לאזענדיג חרפה אן א זייט, זאגען נאנין אפען, אז איך געהער צו יענעם קלאסס מענשען, וועלכע איז בעשערט אין דעם פערלויף פון פיעל יאר, פיהרען א שווערע מלחמה מיט פינאנסען—אומשטאנדע.

סער ווי דאס האט שוין ניט געפעהלט; איך האב געוואוסט, אז ער וועט באלד פערציהען א רייד וועגען זיינע פערפלאנטערטע געשאפטען, וועלכע שטעלען ארויס פון גוטען זייט זיין האראקטער.

— ס'פלעגט טרעפען אונ דאביי נאנין אפט, אז איך פלעג ארויס אלס זיענער פון דעם קאמפף (מלחמה); נור אויך פלעגט טרעפען, אז די שטארקע קראפט פון די אומשטאנדע פלעגט מיר צורייבען אויף זאמד. ס'איז געווען צייטען ווען איך פלעג מיט שטאלץ אויפהויבען דעם קאפ צום היממעל און זייענדיג דורך געדורכגען מיט גרויס עגעריגע, זאגען מיט גאראציי: „ואלל די גאנצע וועלט פאר מיינע אויגען

הרוב ווערען, וועלל איך אונטערשראקען פאללען אונטער איהרע חורבות; גור ס'זיינען געווען אויך אַ ועלכע צייטען ווען, זיינענדיג צוגעשטיקט פון אללע זיימען, האב איך זיך געמוזט אונטער געבען אונטער דער האנד פון הארטען מזל, אונ ווענדען זיך צו מיסס מיקאבער מיט קאמאן'ס ווארטער: „פלאמאן, דו רעדסט זייער געזונד. אלס איז פערלארען. איך קאן שוין מער ניט שטריימען.“ גור קיין קאל האב איך מיט געהאט אזא נרויסען פערנגעניגען ווי אין דער צייט, ווען איך פלעג אויסניססען מיין ביטער הארץ פאר מיין אדעלגעבוירענען פריינד קאפפערפילד.

נאך דער רעדע האט זיך מ-ר מיקאבער אויפגעהויבען פון שטוהל, געווינגשט א גוטע נאכט אונ איז מיט מיר ארויס.

מיר זיינען אוועק צו איהם אין אכסניד, ער איז געשטאנען אין א ברודיגע נארקיד אין א קליון ציממערל, וואס איז געווען אבגעטהיילט מיט ברעמלאך פון אללגעמינען זאל. דער דור'ל איז געשטאנען אין מיט'ן צווישען קיד אונ בופעט, ווייל ס'האט זיך דא געהערט אי דער ריח פון קיד אי א זויערקייט פון משקאות.

מיר האבען געטראפען מיסס מיקאבער אין איין אינטערעסאנטע פאנע, האלב ליענדיג אויף א קליינע זאפקע. ביי אונזער אריין קוממען, האט זיך מ-ר מיקאבער צו איהר געווענדעט מיט די ווארטער:

— ג'שמת'לע, ערלויב מיר פארשטעללען דיר דעם אדעלען שיללער פון ד-ר סטראנג'ס אינסטיטוט.

מיסס מיקאבער איז געווען איבערראשט אונ זייער ערפרייהט, ווען זי האט מיך דערזען. מיר איז אויך געווען אנגענעהם איר צו זעהן. איך האב זיך געענצט אויף דער קליינער זאפקע געבען מיסס מיקאבער; מ-ר מיקאבער איז ארויס אין אללגעמינען זאל ליינען א בלאט ציימונג, פלייכט וועט ער געפינען א נויטהיגע מודעה.

מיסס מיקאבער האט מיר דערצאהלט, פאר וואס זיי האבען זיך ניט אב געשטעללט אין פלימוט ביי דער טאמאשוזע, וואו זיי האבען אנפאנגט בדעת געהאט זיך צו בעזעצען. צו דער דיענסט דארף מען קיין שום טאלאנט ניט האבען אונ דארט האט זיך ניט געפונען קיין אנטשטענדיגע שמעלל פאר איהר טאלאנטפאללען מאן. ווייטער האט זי דערצאהלט, אז איהרע קרובים, דערוויסענדיג זיך, אז מ-ר מיקאבער איז אראב געפאהרען אין פלימוט מיט'ן ווייב אונ מיט דער גאנצע געזונד, האבען איהם צוגענומען ניט זייער שאן, ווי זי האט געהאט רעכט צו ערווארטען, זאגאר קאלט. ביי אועלכע אומשטאנדע וואס האט זיך אבגעשטעלט מ-ר מיקאבער'ן צו טהן? לייזען ביי די קרובים געלד אונ אומקעהרען זיך צוריק אין לאנדאן.

— אונ איר האט אזוי געטאן? האב איך געפראגט.
 — געוויס אזוי, מיר האבען זיך אללע אומגעקעהרט צוריק אין לאנדאן אונ בעראמען זיך מיט מיינע אנדערע קרובים, וואס פאר א שמעלל זאל איצט בעמערטען מ-ר מיקאבער. אויך איז לייכט צו פארשמיידן, מאסמער קאפפערפילד, אזוי

צו אנדערש א שטעלל סוז ער אב זוכען, ווייל מיר זיינען איצט א געווינדל פון זעכס מענשען. מיינע קרובים האבען איהם געראמען מאכען א געשאפט מיט שטיין-קויצען. מיר האבען זיך נאך געפרעגט וועגען דעם געשאפט און האבען זיך דער-וואוסט, אז אין מידוע וואלט מ-ר מיקאבער מיט זיין טאלאנט אויסגעטראמען א גוטען וועג. מיר זיינען מאקע אהין געפארען בעקוקען דעם עסק מיט אינגערע אייגענע אייגען. איך זאג מיר, וויי, איר קאנט זיך פארשטעלען, איך וועלל אויף קיין אופן ניט מרוצה ווערען שיינען זיך מיט'ן מאן אפילו אויף נאר א קורצע צייט. נאר'ן בעטראכטען דעם געגענד ארום מידוע, בין איך געקומען צום ירוש, אז מאכען א געשאפט מיט די קוילען דארף מען האבען א גרויסען טאלאנט און א גרויסען קאפיטאל. מ-ר מיקאבער האט א טאלאנט און דוקא א גרויסען טאלאנט, גוד קיין קאפיטאל ניט, ווי אלע ווייסען. מיר האבען זיך געדארפט אומקעהרען צוריק; גור איז דען מאנליך, זאגט, ניט אזוי? פאהרען פערביי אזא בעריהמטע שטאדט ווי קענטערבערי איז און ניט אראב פאהרען אהער? אט זיינען מיר אראב געקומען אהער... צו לעב צוויי אורזאכען: ערשטען, האבען מיר נאך קיין קאל ניט געזעהן דעם היגען סאכאר, און ער פערדיענט, אז מען זאל איהם געהן געהן; צווייטען האבען מיר גערעכענט, סאכער ניט אונז דא פארט א שטייבעל די פארטונע (מזל). גור אט געפינען מיר זיך דא שוין דריי טאג און אונזערע געשאפטען פערבעסערען זיך ניט. איך, וועלכער איז מיט אונז פערקניפט מיט'ן הייליגען בונד פון פריינדשאפט, קאן איך זאגען נאנץ אפען, אז מיר ערווארטען דא געלד פון לאנדאן, אויב ניט וועלען מיר ניט האבען מיט וואס בעצאהרען דא אין אכטגור.

איך האב איהר ארויסגעזאגט, ווי ווייט איך פיהל מיט זייער שלעכטע לאגע. דער ווייל איז מ-ר מיקאבער אריין אין צימבער.

— מיר פערדריסט, האב איך געזאגט, — וואס איך האב ווינציג געלד! מיר וואלט געווען זייער אנגענאהם העלפען איך אין אייער גויטה.

מ-ר מיקאבער האט א מאך געטאן מיט דער האנד און געזאגט מיט א ריזענדיגען קול:

— קאפערפילד, איר זייט אונזער אמתער גוטער פריינד. א מענש, וואס געפינט זיך אויף דער האכסטער שטופפע פון אונגליק, וועט שטענדיג געפינען א פריינד, וועלכער איז פיהיג פארלייגען איהם... האמטשע א בריטונע.

ביי דעם שרעקליכען אנצוהערעניש האט זיך מיכס מיקאבער א ווארף געטאן איהם אין די ארמען און געבעטען איהם, ער זאל זיך בערוויגען. ער האט זיך בענאסען מיט טרערען, גור אין עטליכע מינוט ארום בערוויגט, לבל הפחות אויף אזוי פיעל, אז ער האט אריין גערופען דעם בופעטציק און בעשטעלעט אויף מארגען פריה א הייסען פודדינג פון גיערען און א געריכט פון ים-ראקעס.

איך האב זיך צוגעקליבען גיין א היים, ווייל ס'איז שוין געווען שפאט. זיי האבען מיך געבעטען, אז איך זאלל מארגען קוממען צו זיי אויף מיטטאג. אין דער מיטטע איז געווען אונמאגליך ענטווארען, גור איך האב זיי געאנטפערט, אז איך בין איצט פערנומען מיט'ן לערנען און איך צווייפעל, אויב איך וועלל האבען צייט קוממען צו זיי. מ-ר מיקאבער האט אבער געאנטפערט, אז ער וועט ארליין גיין צום ד-ר סטראנג און בעטען איהם, ער זאלל מיך בעפרייטען אויף א זאנצען טאג. - גור אויב איר ווילט, קאן מען דעם מיטטאג מאכען איבער מארגען, האט געזאגט מ-ר מיקאבער. - דאס געלט, און א צווייפעל, ליגט שוין פאר אונז גרייט אויף פאצט: מען דארף עס גור אבגעמען. מארגען פריה גיי איך נאך דאס געלט.

אויף מארגען פריה, עלף א זייגער, האט מען מיך ארויסגערופען פון קלאסס. איך האב דא געטראפען מ-ר מיקאבער. ער איז געווען זייער פרייהרדיג און געזאגט, אז דער מיטטאג וועט זיין א גראסארטיגער. איך האב איהם געפראגט, צו האט ער דאס געלט ערהאלטען. אנטשטאדט א-גאנצער האט מיר מ-ר מיקאבער שטייף געדריקט די האנד און איז אונעק.

אבערצייט, האב איך, זיצענדיג ביים פענסטער, בעמערקט צו מיין גרויס איבערראשונג און אונרוהיקייט, ווי מ-ר מיקאבער שפאצירט געארעכט מיט אור'הין איבער דער גאס. אור'הי האט זיך געניגט מיט גרויס תבנית און געדאנקט פאר די ערקע, וואס אזא באקאנטשאפט פערשאפט איהם; מ-ר מיקאבער האט מיט גרדזת ארויסגעווינען, אז ער איז גרייט שטיצען אור'הין. ווען איך בין אויף מארגען געקוממען פיער זייגער אויף מיטטאג, האט מיר מ-ר מיקאבער דער-זאהלט, אז נאכטען אבענד איז ער געווען צוגאקט ביי מיסס גיפס, און זי האט איהם מכבד געווען מיט פונט.

- אט וואס, ליעבער קאפערפילד, האט געזאגט מ-ר מיקאבער - ביין פריינד גיפס האט א גרויסען טאלאנט, מיט דער צייט וועט ער זיין א בעריהמטער אדוואקאט. דו ווייסט דאך, איך בין א פתיזיאנאמיסט (געזוכטפארשער) און מיר איז שווער א מעזת האבען. ווען איך זאלל זיך בעקאנען מיט דעם יונגען מענשען אין יענע אונגליקליכע צייט, ווען מיר איז אויסגעקוממען פון בריק אין וואסער... ווערליג איך זעה... וואלט איך מיט מיינע מלוות גאר אנדערש געקאנט ענדיגען. איך האב געוואקסט, אז מ-ר מיקאבער האט אפילו איין פרוטה גיט געגעבען קיין מלוות און דארבער האב איך גיט פערשטאנען, ווי האט ער געקאנט נאך בעסער מאכען מיט די מלוות, ווען ער זאלל האבען געקאנט אור'הין דאמאלס. גור איך האב קיין פראגעס גיט געמאכט, זאגאר איך האב זייער געוואלט וויסען, וואס האט ער גערעדט מיט גיפס וועגען מיר. דער ווייזט, וואס ער האט געמאכט גיפס איז מיר זייער גיט אנגענאחט געווען, און איך האב אפט וועגען דעם געמאכט.

דער מיטטאג איז געווען אויף'ן שאַנסטען אופן. ס'איז געווען נומע פיש, געבראטענע קאלבן-ניערען, בראטוואורשט, עוף, א פלום-פּוּדִינג. וויין און שאַטלאַנד־ישעם ביער איז געווען גענוג. גאָרן־מיטטאג האט מ'ר מיקאבער אלליין געמאכט א פּאַנש.

מ'ר מיקאבער איז געווען זייער פרייהליך און ביז איצט האב איך איהם נאך קיין מאל ניט געזעהן אין אזא גומען מוטח. דאס געזיכט האט געשיינט פון פּאַנש, די אויגען האבען געפינקעלט און דער שטערן האט געגלאנצט, פונקט ווי ער זאלל זיין בעדעקט מיט טרוואכס (לאק). ער האט זיך ניט געקאנט אב לויפען פון אונזער שטאָרט. נאך זיינע הייד, האט ער מיט'ן ווייב געהאט דא אהלע פּערנניגען, וואס א געבילדעטער רייזענדר קאן פּאדערען אונ קיין מאל וועט ער ניט פּערנעססען די פרייהליכע שטונדען, וואס ער האט דא פּערבראכט. דא האבען זיי געטרוונקען א טאכט פאר מיין געזינד און דערמאנט אללע דעמאלטען פון אונזער ערשטע בעקאנטשאפט, ווען איך האב זיי געהאלפּען פּערמשיבונגען הפּצים, בליס און ביקער. דערנאך האב איך זיך אויפגעהויבען פון מיין אָרט און געטרוונקען פאר מ'ס מיקאבערס געזינד.

מ'ר מיקאבער האט דאביי אויסגעשרייען דריי מאל „הורא“ און גענומען אויסרעכענען אללע מעלות, וואס מ'ס מיקאבער בעזיצט. ער האט געזאגט, אז זי איז זיין פיהרערקע אויף'ן לעבענסוועג, זיין לערערקע און פריינד און טיעפער פּהילאָזאָף. ענדליך האט ער מיר געבראטהען, אז ווען ס'וועט קוממען די צייט, זאלל איך אנדערש ניט ווי חתונה האבען מיט אזא לעדי, ווי מ'ס מיקאבער אויב נור - ס'איז א גרויסער ספק - ס'געפינט זיך נאך אזא צווייטער עקנעמפליאר אויף דער גאַנצער וועלט.

וואס דער פּאַנש איז געווארען ווייניגער איז אלס מ'ר מיקאבער געווארען פרייהליכער. ווען מיסס מיקאבער איז אויך ענדליך געווארען לוסטיגער האבען מיר גענומען זינגען א ליעדעל. ביי די ווארטער: „נא דיר מיין האנד, אמתער פריינד“, האבען מיר אללע געגעבען איבער'ן טיש איינער דעם צווייטען די האנד און ווען מיר האבען געהאלטען ביי לעצטען קופלעט איז אונזער שמחה געווען אזוי גרויס, אז מ'ר מיקאבער האט מיך שיעור ניט דערשטיקט אין זיינע אַרמען.

מיט איין וואָרט, איך האב נאך קיין מאל ניט געזעהן מ'ר מיקאבער'ן אזוי אמת פרייהליך ווי אין דעם אָבענד. מיר האבען זיך געגענענט ווי די בעסטע פריינד אויף דער וועלט און איך האב ניט געצוויפעלט, אז דאס מזל האט שוין זיי אַנגעהויבען צו שמויכעלען.

אויף מאַרגען זעבען א זייער אין דער פּריה, האב איך געהאלטען פון מ'ר מיקאבער א בריעף וועלכער, וועדליג ס'איז אונטען געשטאנען, איז געווען אַנגעשריבען נאכטען אָבענד, האלב צערן, דאס הייקט אין א פיערטעל שעה ארום

נאך מיין געזעגענען מיט זיי. דער לעזער קאן לייכט זיך פארשטעלען מיין
איבערראשונג ווען איר האב אנגעהויבען לעזען די פאלגענדע ציילען.
„וונגער פריינד מיניער,

ליעבער קאפפערפילד!

מיין שיקנאל איז שוין בעשטיממט. אלס איז פערלארען! האבענדיג בעהאלטען
מיין שרעקליכען טרויער, וואס רייסט מיר דאס הארץ, אונטער א מאסקע פון
א געמאכטע פרייהליכייט, האב איר געוואלט געבען דיר צו וויססען היינט
אבענד, אז איר האב שוין קיין האפנונג ניט בעקוממען געלד. ביי אועלכע מכוז/דיגע
אומשטענדע, וואס בעטריבען מיין זעלע, האב איר מיט פיעל מיה קוים געפועלט
ביים בער אכסנדיג, ער זאל ביי מיר געמען אנטשארט געלד א וועכסעל, אויף
וועלכען איר ווערט איינצאהלען אין לאנדאן, וואו ס'געפינט זיך איצט מיין רעוידענציע.
דער סראק פון צאהלונג איז אין פיערצעהן טאג ארום; נור איר ווייס זייער נוט,
אז ניט נור אין פערצעהן טאג, נור אפילו אין פיערצעהן טאגאמען ארום, וועלל איר
ניט האבען א פרוטה ביים לייב אונ זעעל. דער רעזולטאט איז אונגליק. די וואלקען
וועלען זיך צונויפקלייבען, דער בליין וועט א פינגקעל טהון, דער דונער וועט
א קלאפ טהון אונ דער בוים וועט פאללען.

יע, זאלל פאר דיר זיין א ביישפיעל, ליעבער קאפפערפילד, דאס מול פון דעם
מענשען, וועלכער שרייבט מיט א ציטרנדע האנד די פאלגענדע ציילען. זאל ער
שטענדיג לייכמען אלס וועגפיהרער אויף'ן האריוואנט פון דיין לעבען. דאס איז דער
איינציגער ציעל, וואס ער מיינט מיט זיין שרייבען. אויב דער ציעל וועט זיין
גרייכט, קאן זיין אז א לויכטיגער שטראהל וועט בעלייכמען די לעצטע טאג פון זיין
לעבען אין דער ענגע תפיסה, וואו איהם וועט בעשערט זיין מיט געוויסענסכיפע
שיידען זיך מיט'ן קלאגליכען לעבען.

דאס איז דער לעצטער גריעה, וואס דו, ליעבער קאפפערפילד, ער האלטסט
פון דיין אונגליקליכען פריינד

וויילקינס מיקאבער.

ווי פון דינגער געטראפען בין איר א וויילע געבליבען זיצען נאך'ן לייגענען דעם
גריעה, דערנאך האב איר מיין ארבייט געווארפען אן א זייט אונ געלאפען אין
גארקיר זאגען א טרייסט-ווארט דעם אונגליקליכען מיקאבער. אויף'ן האלבען וועג
האב איר אנגעגענגט א לאנדאנעם דילישואנס אונ צו מיין גרויס פערוואונדערונג
האב איר אויף'ן אימפעריאל דערזעהן מיינע פריינד. מ-ר מיקאבער האט מיט
א צויבערשען שמויבעלע געקוקט אויף'ן ווייב אונ פון זיינע אויגען איז געווען לייכט
ארויסצווערן, וואס פאר איין אינערליכע רוהיגקייט אונ גליקעליגקייט עס הערשט
ביי איהם. זיי האבען ביידע געקנאקט ניס אונ פערטורנקען מיט עפעס א משקה
פון א געפלאכטע פלאשעל.

זיי האבען מיר גיט געזעהן, און איר האב גערעכענט פאר בעסער גיט ווייזען
 זיך פאר זייערע אויגען, כדי גיט צושטערען זייער רוח.
 איר האב זיך פערקעהרעטעט אין א קליין גאססעל און בין גלייך אוועק אין
 אינסטיטוט. איר בין געווען צופריעדען, וואס זיי זייגען אב געפאהרען, גור אין
 דער ועלכע צייט האב איר געפיהלט א שרעקליכע דאגה...
 ביי אללעם דעם, האב איר געליעבט די מענשען און האב געווינשט פון
 גאנצען הארצען, אז דאס מוז זאלל שוין זיי א מאל א שמייעל טהון.

V.

א פלינקער בליק אויף'ן איבערגעגאנגענען וועג פון לעבען.

וואו זייט איר פערפלויען, וואו זייט איר אנטלאפען איר פערגאנגענע מאג
 פון שוהל - לעבען, די לעצטע יארען פון מיין קנאכענאלטער ביז די ערשטע יארען
 פון מיין בליהענדיגען יוגענד! ס'איז פון איר ביין מינדסטער סימן גיט פערבליבען,
 און דארט, וואו פריהר האט געפלאסען א האסטיגער טיעפער טייך, זעה איר
 איצט א שטאלען גראבען, פערנוואקסען מיט גראז.
 דאך וועלל איר א פרוב טהון איבער טראגען זיך אויף די פלינגען פון
 פאנטאזיע צו יענער עפאכע.

אין אינסטיטוט בין איר גיט דער לעצטער שיללער. אין עטליכע חדשים האט
 מיר געלונגען איבער יאגען פיעל חברים. גור דער ערשטער שיללער מאהלט זיך
 אלס אין מיין דהיון פאר א מאכטיגע געשאפט גאר פון א בעווינדער פאראדע
 מענשען, און דער קאפ דרייהט זיך מיר פשוט ווען איר טראכט וועגען די הויכקייט,
 אויף וועלכע ער שטייהט. אומזיסט פערזיבערמ מיר אנגעסע, אז, ס'קאן גרייליך
 זיין, אז ס'וועט קומען א צייט ווען איר זעלבסט, שטארבליכער מענש, וועלל
 ארויף קלעמערען אויף'ן סאמע שפיץ פון דער קלאסישע חכמה; איר אנטפער,
 אז דאס איז פהיזיש אונגאנליך, ווייל דער ערשטער שיללער פון דאקטאר סטראנג'ס
 אינסטיטוט איז א גרויסער שוועני גאון, וועלכער פון איין בליק ווייס אלס. ער שיצט
 מיר גיט, נוי סטירפארס, ער רעכענט זיך גיט פון מינע פריינד, גור איר שעין
 איהם, נוי ווייט מאגליך איז אונ קאן זיך גיט אב וואונדערען פון זיינע פייהיגקייטען.
 וואס וועט פון איהם ארויסקומען, ווען ער וועט ענדיגען דעם אינסטיטוט? וואס
 פאר א שטעלל וועט ער בעקומען ביי דער מענשהייט? אט מיט די פראגען
 בעשאפט איך זיך, ווען איר טראכט וועגען ערשטען שיללער פון אונזער אינסטיטוט.
 גור וועמעס פיגור טרעט ארויס פאר מיין אינגערליכען בליק? דאס איז מיסס
 שעפערד, וועלכע איר לעב.

מיסס שעפערד ערציהט זיך אין א פאנסיאן, די איז נאך א קליין מיידעל און

מראַנט א ספּענצער, נור איך פּערנאָמער מיסס שפּעהערד. זי האט א קיילעכדיגען געױכט אונ געקריױעלטע האר. װנטאג גױען די מױדלאך פון איהר פאנסיאן, װאן מיר גױען, אונ איך קאן נישט אַברױסען די אױגען פון מיסס שפּעהערד אונ, אומקערענדיג זיך אַהױם, חור איך מיט זיך אױפער טױזענדער מאל: - „א, מיסס שפּעהערד, רױצענד שאַנע מיסס שפּעהערד!“

א היבשע צױט האב איך געצױיפּעלט אין מיסס שפּעהערד׳ס געפיהלען צו מיר, נור ענדליך האט זיך דער שיקנאל אױף מיר דערפארעמט: מיר האבן זיך בעגעגענט אין פּאנץ-פּאנסיאן. דאָרף איך נאך דערצאהלען, מיט װעמען האב איך געטאנצט? איך בעריהר מיסס שפּעהערד׳ס האַנדשױה אונ איך פיהל, װי אונױללענד גױט מיר אױפער א שױדער אױפער׳ן נאנצען קארפּער. איך האב איהר קױן זאך בעזאנדערס נישט געזאגט, נור מיר פּערשטױהען אױנער דעם צױױטען. מיסס שפּעהערד אונ איך לעבען נור מיט דעם אױנציגען געבאנק אז גלױך פױם ענדיגען דעם קלאסס זאללען מיר זיך פּעראױנציגען מיט׳ן עהעבונד (חתונה האבן).

פאר װאס, פּראַנט זיך, האב איך מיסס שפּעהערד געגעבען א דױך בראַזילישע גױס? גױס קאנען נישט דיעגען פאר אױן עמבלעמע (צױבען) פון מױן לעבע, װױל זױ זױגען אַלױ (פּעטט) אין טעם אונ אזױ האַרט, אז זױ איז שױער צוקנאקען אפילו מיט דער טהיר. דאָך פיהל איך, אז איך האב איהר געדארפט געבען בראַזילישע גױס. אױסער דעם האב איך איהר געגעבען א פונט נוטע קאנפּעקטען אונ זױער פיהל אפּעלסיגען. אױן מאל האב איך זאגאר בנגבא א קױש געמאן מיסס שפּעהערד - דאס האט פאסירט אין קארריראר נאָך באל - אונ איר מאַנט מיר שױן גלױבען אױפן װארט, אז דער קױש האט מיר פּערוונקען אין אים פון גליק. נור װעלכע פּעדער איז אין שטאנד אױסצודריקען מױן בעס אונ בעטריבונג, װען אױף מאַרען האט זיך פּערנאנדערנעמראַנען א קול, אז די לעהרערקע פון פּאנסיאן האט איהר געשטעללט אין װױנקעל, פאר װאס זי האט נישט געהאלטען איהרע שטרימפּע אין א געױסקע פּאנע.

לאנג איז מיסס שפּעהערד געװען דער אױנציגער טרונכילד פון מױן לעבען אונ איך בין געװען טיעף אין האַרצען פּערויכערט, אז קױן קראפּט אין דער װעלט װעט אונ נישט קאנגען שױדען. דאָך האט זיך אונזער בונד צורריסען אונ איך קאן נישט בעגרייפּען, װי אזױ דאס האט פאסירט. מיסס שפּעהערד אונ איך זױגען קאלט געװאָרען אױנער צום צױױטען. מען האט מיר א מאל דערצאהלט, אז מיסס שפּעהערד האט געזאגט, דאס איך זאל נישט װאנען גלאצין אױף איהר מיט די אױגען. באלד האט מען מיר דערצאהלט, אז זי שעצט מער מאסטער דשװאַנסן: דאס איז שױן געװען צופיעל! דשװאַנס איז נאר אױן אױנפאכער אױנגעל. נאך עמליכע מאג - אונ צױשען אונ איז געלעגען א גאנצער תּהום. א מאַל האב איך בעגעגענט דעם נאנצען פּאנסיאן מױדלאך. גױענדיג פּערבױ מיר, האט מיסס שפּעהערד געמאכט

א קרובע הויה אויף מיר אונג א שמיכל געמאן צו איהרע א פריינדן . צווישען אונג
 איז שוין אלס געענדיגט . איך בין געווען גרייט אפפערען פאר איהר דאס גאנצע
 לעבען, אונג פלוצים! ... דערפון קאן דער לעזער זעהן, אז איך בין געווען
 זייער נארעש .

מער האט שוין קיינער ניט געשטערט מיין רוהע, אונג איך מאך גוטע
 פארשריט אין לערנען . איך קוק שוין מער ניט אויף די יונגע שיללערינען פון פאנסיאן ;
 זאלל דארט זיין האמטשע צוויי מאל, דריי מאל אזוי פיעל, אונג זאלל יעדערע זיין
 וואונדער שאן : איך קוק קאלט אויף'ן גאנצען פרויעג-געשלעכט : פאר וואס מאנצען
 ניט די מיידלאך אלליין אונג גיבען אונג ניט קיין רוה? איך שרייב לאמיניטישע שירים
 אונג בין ניט מקפיד אויף מיינע קליידער . דאקטאר סטראנג האט וועגען מיר דעם
 בעסטען מיינונג אונג זאגט פאר אלעמען, אז פון מיר וועט ארויס קומען א גרויסער
 מענש . מ-ר דיקק ציטערט אשוו פאר פרייד ; די באבע שיקט מיר א מתנה אנגייע .
 אט שטייט פאר מיינע אויגען די פיגור פון א יונגען קצב . ווער איז ער ?
 א שרעק פאר אלע קינדער פון קענטערבערי . מיר אלע קינדער גלויבען, אז די
 אכטענע חלב, מיט וועלכען ער שמירט די האר, ניט איהם צוגאר איין אונגאמירליכע
 קראפט אונג דארבער קאנן ער זיך בארוקען אפילו מיט ערוואכסענע . ער האט
 א ברייטע צורה, א דיקע אונג א קורצע תולו, רויטע פאקען, איין אכזריותע תארץ
 אונג א שלאנגען-צונג . זיין גאנצע ארבייט איז רייצען זיך אונג שלאנגען די יונגע
 דיטענטלעמענעס פון דאקטאר סטראנגס אינסטיטוט . ער זאגט אפפען אז זיי וועלען
 איהם האפען לאנג צו גערייניקען . אייניגע פון זיי, מיך אויך אין דעם צאהל, ווייס
 ער מיט די גאמען אונג בעריהומט זיך אזוי העזערדיג, אז ער קאן יעדען פון אונג
 צושלאנגען, ווען אפילו אין תאגד, צו די רעכטע צו די לינקע, וועט איהם זיין
 צוגעבונדען צום רוקען . ער היט צו די קליינע קינדער אונג רייסט זיי פאר די האר.
 עמליכע מאל פאר די חברים אין די אויגען האט ער מיך גערופען אויף קלאפ .

דאס צווייט מיך אויספרובען מיינע כוחות מיט איהם .
 די צייט איז א זוממער אכענד, דער ארט - א גרינער בארג . איך קום מיט
 גאך עמליכע שיללער, ער - מיט א אינגעל פון א טראקטור אונג א קומענעקעהער .
 איך שמעדרל זיך מיט'ן קצב פנים צו פנים . אין איין אויגענבליק צינדט ער אן ביי
 מיר אין לינגען אויג צעהן טויזענד ליכט . גאך א מינוט - אונג איך ווייס שוין ניט -
 וואו בין איך, וואו זיינען מיינע חברים . מיט שוועריגקייט דערקאן איך, ווער פון
 אונג איז איך אונג ווער - דער קצב : מיר דריייען זיך, בייקלען זיך אונג שלאנגען
 פערצווייפעלט איינער דעם צווייטען . א מאל זעה איך דעם קצב צושלאנגען,
 צובלומיגט, גור גבורהדיג אונג אדוואשונגע, א מאר זיין איך אויף די קניע ביי מיין
 סעקונדאנט (קאמפפצייגע) אונג זעה פאר זיך קיין ואך ניט . גור פלוצים מרעט איך
 וויימער ארויס אויף דער סצענע אונג פערקאסערענדיג די ארבעל, ווארף

איך זיך מיט וואוסה אויף מיין גענגער, נועלכער בלייבט הארט, ווי גראניט.
 ענדליך פערליר איך אין גאנצען דעם בעת אונג פאלל אויפ'ן גרינען גראז; מען הויבט
 מיך אויף אונג איך אפען די אויגען, ווי גאר א שטארקען שלאף. דער קצב סהזט
 אן זיין ראק אונג קלייבט זיך גיין א היים. דער קויסענקעהרער אונג טראקטיר
 משרת בעגריססען זייער חכר אונג שריגען מיט א פרייהליך קול. דערפון שליסס
 איך, אז דער קצב האט מיך געווענט.

איך געפין זיך אין שטוב ביי זיך אין צימקער. צו די אויגען ליינט מען מיך
 צו רויהע פלייש; דאס הארין אונג די באקען רייבט מען מיט עמסיג אונג בראנפען;
 אויף מיין אויבערשטע ליפ איז א גרויסער ווייסער פענקער. דריי פיער טאג זיין
 איך פערשפארט ביי מיך אין צימקער אונג ס'איז א שרעק אויף מיך א קוק צו טוהן:
 געשוואלענע באקען, רויטבליזע בויגען ארום די אויגען מאכען מיך פאר א פארזעהעניש.
 מיך וואלט געווען זייער אונגמוטהיג, ווען גיט אנגעסע, וואס פערבייט מיך
 א שוועסטער. זי גיט ארום מיך, געהט א-ג-אנטהייל אין מיין צער, לענט מיך
 פאר. די צייט לויפט געשווינד אונג איך בין גליקליך אין אנגעסעס גענעלישאפט.
 איך דערצאהל איהר אלס אויס. די דראקע מיט'ן קצב אויפ'ן גרינען גראז איז איהר
 בעוואוסט מיט אלע דעטאליען. אנגעסע שטימט אין, אז איך האב געמוזט
 מאכען מיט איהם דעם געשלאג, נור דאך ציטערט זי ביים געדאנק, אז איך האב
 זיך געוואגט אויף אזא שרעקליכען טהאט.

מאנאטען, יארען ווערען פערשוואונדען, דער ערשטער שילדער אין אינסטימוט
 איז שוין גיט אראפס. ער האט שוין לאנג געענדיגט דעם קורס, אונג ווען אראפס
 פארתס אראב מיט א ווייט צום דאקטאר סטראנג, איז גיט אלע דערקאנגען איהם.
 אראפס ציעל איז ווערען א-ג-אדוואקאט אונג טראגען א פארוק. איך קוק אן
 פערוואונדערט, אז אראפס איז א שטיללער אונג א בעשיידענער יונגער מאן, אז אין
 זיין וואופס זעהט זיך גאר גיט עפעס בעזאנדערס. ביז איצט האט ער גאר אויף די
 געשאפטען פון דער וועלט גיט געמאכט קיין ווירקונג, אונג איך ווייס, אז די וועלט
 פיהרט זיך מיט איהר שטייגער, פונקט ווי אין איהר ואלל זיך גאר גיט געפינען
 קיין אראפס. דאס וואונדערט מיך זייער אונג זייער.

אט בין איך דער ערשטער שילדער ביי דאקטאר סטראנג אין אינסטימוט.
 וואס פאר א ניקטיגעס פאלק זיינען די אינגלאך, וואס זיצען אויף די הינטערסטע
 בייגן אין די נידריגע קלאססען! דאך בין איך גיט שטאלץ אונג דער קאפ האט זיך
 מיך גיט פערדריהט אויף די הויכקייט, וואס איך האב פריהר געקענט אז מען
 קאן גאר גיט עררייכען. איך געהם אנטהייל אין די קליינע שילדער אונג יעדער
 זייער הלמיד דערמאנט מיך, וואס פאר א אינגעל בין איך געווען, ווען איך בין
 אהער אריין געטראמען. אה, ווי לאנג דאס איז געווען! דער קליינע קאפערפילד
 קומט מיך אויס איז געווען גאר א-ג-אנדער בעשאפעניש, גאר גיט אהנליך אויף

מיר. ווידער בין איך דען מאַקע אַ מאל געווען אַ קלייניקער? ניין, איך האב
 איבערגעלאזט דעם קליינען קאפּפּערפּילד הינטער זיך אויפ'ן ברייטען לעבענסוועג
 אונג איצט דערמאן איך איהם, ווי אַ נייען אינגעל, וועלכער האט קיין שום שייכות
 ניט מיט'ן ערשטען שיללער פון דאקטאר סמאנאג'ס אינסטיטוט.

אונג וואו איז דאס קליין מיידעלע, וועלכע איך האב געזעהן דעם ערשטען
 מאנ פון מיין אריין אויף דירה צו מ-ר וויקפילד? זי איז שוין נאָטא. ביי מ-ר
 וויקפילד אין הויז פיהרם די ווירטשאפט דער ארגינאל פון פארטרעט, וואס היינט
 אין זאל אויף דער וואנד. אנגעסע, מיין ליעבע שוועסטער, אזוי רוף איך איהר
 אין געדאנקען, מיין טרייסט, ראטה-געבערין, פריינד, וואס איז גרויס טהון פון
 מייןט וועגען אלס אין דער וועלט, איז אַ וואַדע פּרױענצױמער.

אזוי בין איך אויסגעוואכסען, מאנגבאר געווארען, רייך געווארען מיט
 קלאסטישע בילדינג: זעהט זיך אין מיר ניט נאך עפעס אַ פּעראַנדערונג? ווי דען!
 איך טראג אַ גאַלדערן זייגער מיט אַ לאנגע קייטעל. אַ גאלדערן רינג אויפ'ן לינקען
 קליין פינגערל, אַ ברייטען פראק מיט לאנגע פאלדען אונג אויסער דעם שמיר איך די
 האר מיט בע רישע פעטקייט: דאס אלס זאגט ניט אויף קיין נומס. צו דען בין איך
 זייטער פערלעבט? יע. איך פערנאמער די אלטערע מיסס לארקיןס.

די אלטערע מיסס לארקיןס איז שוין ניט קיין מיידעלע. ס'הייבט זיך נאר ניט
 אָן. זי איז הויך, שלאַנק, אַ ברױנגעטקע מיט שוואַרצע האַר אונג שוואַרצע אויגען,
 מיט איין ווארט אַ וועלטענע שאַנהייט. יונגעס פריילען האט מען איהר ניט געקאנט
 אַרנרופען, ווייל איהר שוועסטער, וואס איז אינגער געווען פון איהר מיט פיער יאר,
 איז שוין אויף ארויס פון די יארען. דער אלטערע מיסס לארקיןס וועט זיין גוטע
 דרייסיג יאר, אונג מיין ליעבע צו איהר לאזט זיך נאר ניט בעשרייבען.

די אלטערע מיסס לארקיןס איז בעקאנט מיט פיעל אפיצירען. פאר מיר איז
 דאס שרעקליך, איך קאן עס ניט אריבער טראגען. איך זעה אפט מיט מייע אויגען,
 ווי זי רעדט אויף דער גאס מיט די אפיצירען. די העררען שטעלען זיך בכיף אָב,
 ווען זיי דערזעהען אויפ'ן טראטואר די הימעלע פון דער אלטערע מיסס לארקיןס מיט
 אַ צווייטע הימעלע, וואס געהערט צו דער אינגערע שוועסטער. איך בארף בעמערקען,
 אז די עלטערע שוועסטער האט זייער אַ שאַנען געשפאק צו היטעלאך. זי שמיכעלט
 צו די אפיצירען, רעדט מיט זיי זייער פרייהלויך אונג ס'איז לויכט ארויס צו זעהן,
 אז די געזעלשאפט פון די אפיצירען געפאלט איהר זייער. ווען איך האב נור
 ליידיגע צייט גיי איך דאס רוב שפאצירען אין די ארטער, וואו איך האף אַנגעגעגען
 מיסס לארקיןס. איך בין גליקליך אַ נאנצען טאג. אויב מיר געלינגט קאמפישע אין
 מאל איהר בעגריסען - אין דערין איז קיין עזות נאָטא: איך האב דעם גליק זיין
 בעקאנט מיט מיסס לארקיןס'ס פאטער, צייטענווייס בעגליקט זי מיר אויף מיט
 אַ גיין. אַט, ווייס איך, בארף זיין אַ באל, וואו מיסס לארקיןס וועט טאנצען מיט

די אפיצירען: וועלכע צרות קאנען זיך גלייכען צו מיינע, וואס איך טראג איבער ערב דעם פאל?

די לעבע נעמט ביי מיר אב דעם אפפעמיט און צווינגט מיר טראגען זייע האלוטיכער. דעם איינציגען פערנעניגען געפין איך נור אין דעם, וואס איך פון זיך אויס אין מיינע בעסטע קליידער פאר'ן שפיגעל און פון די שטוינעל פריה, ביי טאג, אבענד און פאר'ן שלאף. זיינענדיג אזוי פערפוצט, ווער איך ביי זיך אין די אויגען געהויבען און האף געפאלען ווערען מיסס לארקיןס. אלס, וואס געהערט נור צו איהם אדער וואס ס'האט א שייכות צו איהר, איז ביי מיר זייער טהייער. ביי מיר לארקיןס, איהר פאטער, האב איך חן. ער איז שוין א בעיארקטער מענטש מיט א צווייאיען קינפאק און מיט א בעלמקע אויף'ן אויג. איך בעגענען ניט די טאכטער זיינע, סמארע איך זיך איהם ערגעץ אב זוכען. ער הערט פון מיר שטענדיג איין פראגע: "וואס מאכט איר? וואס מאכען אייערע לעדי און געזונד?" מיר ווערט מאוס פאר זיך, וואס איך חזר איבער שטענדיג די איין פראגע און איך פיהר, אז דאס פלוט שפארט מיר ארוין, ניט ווילדענדיג, אין געזוכט.

מיר פערדריקסט זייער, וואס איך בין נאך אזו יונג! אומזוכט חשבון איך און חשבון איבער מיינע יארען: אלע מאל קומט אויס, אז איך בין מער ניט אלט ווי זעבעצען יאר, און דאריבער טויג איך זיכער ניט פאר מיסס לארקיןס. נור וואס איז דאס פאר איין אונגליק? ס'וועט קוממען די צייט, און מאקע נאר ניד, אז מיר וועט ווערען איין און צוואנציג יאר. דאריבער שפאציר איך אלע אבענד פערביי מיר לארקיןס'ס הויז, זאגאר דאס הארץ דריקט זיך צוגוף פון ווייהטאג אדער פערנייט פון דאגה, ווען איך זעה דא אפיצירען, אדער איך הער זייערע שטיממען אין נאכט— ציממער—וואו די אלטערע מיסס לארקיןס שפיעלט אויף די תארפע, די גאסט צוגייען, די ליכט לעשען זיך אויס, דאס געזינד שלאפט, און איך דרייט זיך נאך ארום דער שטוב און מאטער זיך מרעפען, אין וועלכען ציממער שלאפט מיסס לארקיןס. פאר וואס זאל דאס הויז זיך ניט אנצינדען? די פלאמען וועט אלס ווערען גראסער און גראסער, מענשען וועלען זיך צוגופלויפען און וועלען קוקען מיט שרעק, איך געהם דריקסט א ליימער און שמעלל צו צום פענסטער פון שלאף— ציממער, וואו מין ליעבענדיגע ליגט אין תלשות, געהם איהר אין מיינע ארמען און טראג איהר בעהומוזאם אראב, דערנאך קלעמער איך ווייטער ארויף אויף דעם ליימער נאך איהרע זאכען, נור די פלאמס האפט מיר ארום און איך שטארב מיט א העלדישען טוידט. דאמאלס, ווי דער לעזער זעהט, בין איך געווען פייהיג ליעבען אהן א קאריסט און מין איינציגע פאנטאזיע איז געווען אויסצייכנען זיך מיט וואס ס'איז פאר דער אלטערע מיסס לארקיןס און שטארבען געבען איהרע פיס.

נור ניט אלע מאל האב איך געהאלטען פון פלאטאנישע ליעבע. אט ניט מיר לארקיןס א פאל, פון וועלכען איך האב זיך דערוואוסט מיט דריי וואכען פריהר. איך

זיין ביים שפיענגעל א פאר שעה און מיין פאנטאזיע שפיעלט זיך פערנאנדער. איך שטעלל זיך פאר ווי איך ערקלעהר זיך מיסס לארקניס אין מיין הייסע ליעבע, זי ווערט אנגעצונדען פון איבערראשונג און, ווי א שעמעדיג מיידעלע, שפארט זי אן איהר קאפ ביי מיר אויפן אפסעל און זאגט:

— א, מ—ר קאפפערפילד, קאן איך גלויבען מייע אויערען?

אלס איז געגנדיגט. אויף מארגען פריה, איך ליג נאך אין בעט, קוממט צו מיר מ—ר לארקניס און זאגט:

— ליעבער קאפפערפילד, די מאכטער האט מיר אללעס דערצאהלט. ס'מאכט גיט אויס, וואס איר זייט נאך אזוי יונג. איך וויל לינג איין אויף אייער בונד. אט האט איר צוואנציג טויזענד פונט: זייט גליקליך.

די באבע איז אנפאנגט אין בעס און מאכט מיר פארוויקע פאר מיין ביינע היילעניש, נור דערנאך ווערט זי בעסער און גיט אונז איהר ברכה. מ—ר דיקק און ד—ר סטראנג זיינען עדות ביי מיין חתונה. איך זיין מיט גרויס ענוות. און געגע צייט בין איך טאקע געווען א גרויסער עניו, דאך האט עס מיר גיט געשטערט האבען אועלכע פאנטאזיעס.

איך בין אויפן באל, ליכט ברענגען דוצענווייס, שטיממען הערען זיך הונדערטער; מוזיק, בלומען, עפאלעמען און אין מיטן בעזויבערטען קרייז איז די אלטערע מיסס לארקניס, וועלכע פערדונקעלט אלס מיט איהר שאנהייט. זי איז אין א בלויז קלייד און ביי איהר אויפן קאפ—בלויז בלומען, איך ציה מיט די אכקלען און פערשטיי גיט, פאר וואס בעפוצט זי דעם קאפ מיט פערניסמייניכט (בלומען)? מיינט זי דען ערנסט, אז דער, וואס האט געהאט האמטשע איין מאל דעם גליק איהר צו זעהן, קאן איהר פערנעסען?

דאס ערשטע מאל אין מיין לעבען געפין איך זיך אויף אזא באל צווישען ערוואכסנע, מיר איז דא זייער גיט בעקוועם, איך האב דא קיין קרייז גיט, און קיינער, ווי ס'שיינט, ווילל אויף מיר גיט א קוק טהון. איין מ—ר לארקניס גייט צו מיר צו אונ פראגט, וואס הערט זיך עפעס גייעס אין אינסטימוט, און וואס מאכען מייע הברים. מערקווירדיגע פראגען! צו דען האט מען מיר אהער איינגעלאדען, פרי מבויש צו זיין מיר? אהיבשע צייט שטייה איך אונגעוועגט ביי דער וואנד און מייע אויגען זיינען צוגעשמידט צו דער בעהערשערין פון מיין הארץ. ענדליך—א וואס פאר א שמחה!—האט מיר בעמערקט מיסס לארקניס, זי ווערסט, די אלטערע מיסס לארקניס!

— איר טאנצט? פראגט זי מיר מיט א צויבערשען שטייכעל אויף די ליפפען.

— מיט איך, אויב איר וועט ערלויבען, אנטפער איך פערנייגענד.

— אונ מער מיט קיינעם גיט?

— מיט אנדערע וואלט איך גיט וועלען טאנצען.

מיסס לאַרקײַנס שְׁמײַכעלט אונ װערט רוײַטלאך-דאס הייסט, מיר דוכט, אז זי װערט רוײַטלאך.

- זײער נוט, זאגט מיסס לאַרקײַנס, - מיט פֿערנײַגען בין איך גרויס מאַנצען מיט אייך, גור נאָדן קאָדרייל. איצט בין איך אַננאַשוֹרײַט.

איך צאהל די רגעס, ענדליך קוממט אן די געװײַשטע מינוט. מען שפּיעלט אַ װאלס. איך גיי צו צו מיסס לאַרקײַנס.

- איר װאלסירט דען? פֿראַגט מיסס לאַרקײַנס מיט אַ צװײפֿעל. - אויב ניט, װעט דער קאפיטאן בײלי.

גור איך טאנץ אַ װאלס אונ זאגאר ניט שלעכט. איך געהס מיסס לאַרקײַנס אונ גיי מיט איהר שטאלץ פֿערבײַ קאפיטאן בײלי, ער קראפּירט, פֿערשטײט זיך, פון פֿערדראַס, גור מיר אארט עס גאר ניט, איך געהס איהר ארום בײ דער טאלע

אונ מיר דײהקען זיך... וואו, ווי, לאנג, קורץ, איך װײס פון קײן זאך ניט, אונ מיר דוכט, אז איך שװײמס איבער דער אונגענדליכע אַבערפֿלאַכע אונ הײב זיך אײן דער לופטען הויך, הויך אטו צו די שטערן, זײנענדיג פֿערבלעדט, בעצװיכערט, בערווישט, פֿערװוירט פון די פֿערניסמײניגכט בײ דער בלויער סילפידע (ײיסט) גור אַט זײגען מיר אַלליין אײן אַ קלײן צײמערל אונ זיצען אויף אַ זאפּקע. מיסס לאַרקײַנס איז געפאלען דאס בלומל, װאס שטעקט בײ מיר אײן פֿראַק-דאס בלומל איז אַ יאפּאנישע ראַזע, װאס איך האב געקויפט פאר אײן האַלבע קראַנע. איך גיב איר מיט שטחה אב דעם בלוס אונ זאג:

- גור איך פֿאדער פאר איהם גאר אײן אונשאטצבארען בעלאהנונג, מיסס לאַרקײַנס.

- װאס?

- אַ בלומעל פון אײער בוקעט. איך װעל עס האלען אזוי טײיער, ווי אַ קארנער זײן גאלד.

- איר זײט גיט קײן שרעקעדיג אײנגעל, זאגט מיסס לאַרקײַנס. געבט.

זי גיט מיר אַ בלומעל, דוכט, מיט אַ געגײניגען שײַכעל. איך דריק עס צו פֿריהר צו די ליפּפען, דערנאָך צום האַרצען. מיסס לאַרקײַנס לאכט זײער פֿרײהליך, גיט מיר איהר האנד אונ זאגט:

- איצט פֿיהרט מיר אב צום קאפיטאן בײלי.

איך האב גאך גיט אוספּיעט אויסניכטערען זיך פון מאַנצען אונ פון געשפּראַך אונטער פיער אײגען, ערשט מיסס לאַרקײַנס גײט צו וײטער צו מיר מיט גאך אַ בעיאָרטען מענשען, װעלכער האט דעם גאַנצען אַבענד געשפּיעלט אײן קארטען.

- אַט דאט איז ער מײן סבּיעלר פֿרײנד, זאגט מיסס לאַרקײַנס. - מיר צעסטל װײל זיך מיט אײך בעקאַנען, מאכטער קאפּערפּילד.

פאר מיר איז דאס זײער הנײַפּהײַדיג: איך פּרוב טרעפען, אז דער בעיאָרטער רשענמלכסן

ד'שענענעמלען איז א נאהענמער פריינד פון מיסס לארקוינס פאמיליע.
 - אייער געשמאק, סער, איז ווייער א שאנער געשמאק, ער פערשאפט אייך
 עהרע, זאגט מ-ר צעסקטעל-גור איך האף, אז איך פערלאנגט ניט פיעל, ווייל,
 פערשטייט איר מיר, אנדערע קאנען אייך איבער יאנען. אללענפאללס איז מיר
 ווייער אנגענאהם בעקאנען זיך מיט אייך. אויב איר וועט א מאל זיין אין אונזער
 געגענד, אין אשפארד קאנט איך צו אונז אראכפארען צוגאסט אונ זיין ביי
 אונז פיעל איר וועט וועלען.

איך דאנק מיט א-ג-אמ'ת מ-ר צעסקטל אונ דריק איהם שטארק די האנד.
 מיין פאמיליע שפעלט זיך נאך מער פערנאנדער. איך טאנץ נאך א מאל מיט מיסס
 לארקוינס, אונ זי זאגט, אז איך טאנץ א וואלס ווייער גוט.

דעם גאנצען וועג, גייענדיג א היים האב איך זיך געפיהלט גליקליך. אנאנצע
 נאכט האט מיין פאמיליע געטאנצט אונ א גאנצע נאכט האב איך געהאלטען די
 בלויע סילפידע ביי דער טאליע. מיין שפרות הויערט אזוי עמליכע טאג נאך
 א-ג-האנד; גור איצט גענען איך שוין ערקעין ניט אן מיסס לארקוינס. זי זעהט זיך
 ניט אויף דער גאס אונ ניט ביי די פענסטער פון ווייער הויז. איך הויב שוין
 אן צו דאג'ן אונ דאס פערוועלקטע בלומעל בעלוינט מיר ווייער שוואך פאר
 דעם, וואס איך זעה ניט די בעהערשערין פון מיין הארצען.

א מאל נאך מיטטאג, ווען מיר זיינען ווי געוואהנליך געוועסען ביי אונז אין
 נאכט-צייקער, האט זיך אנגעסע געווענדט צו מיר אונ געזאגט:

- טראטוויד, איר ווייסט ווער ס'האט די טאג התננה?
- גיין, איך ווייס ניט. וואס איז?
- ס'האט התנה איין פערואן, וועלכער איר האט זייער ליעב.
- ווער איז דאס? איך האף, אז ניט איר, אנגעסע?
- ניט איך! איר הערט, פאטער, וואס ער זאגט? ... גיין, טראטוויד, איר
 זייט א שלעכטער טרעפער. ס'האט התנה די אלטערע מיסס לארקוינס ... טרעפט
 מיט וועמען? ...

- מיט'ן ... מיט'ן ... מיט'ן קאפיטאן ביילי, האב איך קוים ארויסגעערעדט:
 - גיין, ניט מיט'ן פאר'ן קאפיטאן, גור מיט מ-ר צעסקטל.

א שרעקליכער טרויער גרישונעט מיר דאס הארץ אונ א וואך צוויי גייה איך,
 ווי א דערשלאגענער. גיטא שוין דער גאלדערן רינג אויפ'ן קליין פינגערל, די יום-
 טוב קליידער וויינען בעהאלטען, איך טראג דעם אלטען ראק אונ אפט בעוואש איך
 מיט מיטערע טרענען דאס פערוועלקטע בלומעל. אזא דעבען איז פאר מיר שווער
 אונ איך בין געווען מלא עמחה, ווען דער קצב האט מיר ווייטער פארגעלייגט
 טאכען א דראקע. איך האב א ווארף געטאן דאס בלומעל, דרייט ארויס
 געמראטען קענען מיין פיינד אונ דאס מאל איז דער קצב געווען צושלאגען.

נאך דעם זיעג, צינד זיך ווייטער אן מיין הארץ צו נאך א פערואן, וואס איז א מוסטער דער שאנהייט און פאלקאמענהייט. דער גאלדערן רוזג און בערן-פעטט טרעטען ווייטער ארויס אויף דער סצענע. נור זיי טרעטען ארויס דאס לעצטע מאל אויף'ן לעבענסוועג פון מיין יוגענד. נאך עראיגערונגען קאן איך ניט ארויס-רופען פון דער ווייטער עפאכע.

VI.

איך קיב זיך צו ארום זיך און מאך איין ערפינדונג.

איך ווייס ניט ריכטיג, צו האב איך זיך געפרייהט אדער געדאנה'ט, ווען ס'איז אנגעקומען די לעצטע שעה, וואס איך האב זיך אויף אייביג געדארפט שיינען מיט דאקטאר סטראנג'ס אינסטיטוט. מיר דוכט, אז איך האב זיך אי געפרייהט אי געדאנה'ט. איך בין געווען ווייטער גליקליך אין אינסטיטוט, האב ווייטער געשעצט מיין דירעקטאר, און אלע קינדער האבען מיך געליעבט. דאריבער איז מיר געווען ווייטער שווער שיינען זיך מיט'ן אינסטיטוט און דאס הארץ האט מיר גערויסטען. גור צוליעב אנדערע סבות פריי איך זיך, וואס איך ענדיג מיין לערנען. איך פאנטאזיר, דווי איך וועלל ארבייטען פאר'ן פלל און וואס פאר א נאמען איך וועלל זיך ערווערבען. איך טרעט איצט אריין אין געוועללשאפט אלס יונגער מאן, מיט א קלאסישע בילדונג, מיט א וואריטען הארץ טהון נומעס פאר די מענשהייט, מיט ליעבע צו אלס, וואס גוט איז און וואס עהרליך איז, מיט א גרויסען חשק ערווערבען זיך א נאמען: וואס קאן ניט ערווארטען אזא מענש אויף'ן ברייטען לעבענספעלד? די פאנטאזיעס האבען שלאף געמאכט מיין טרויער און איך האב זיך געשיידט מיט'ן אינסטיטוט אהן קלעמעניש. דאס שיינען זיך מיט די חברים האט אויף מיך אויך ניט געמאכט קיין שווערען אייגנרוק. ס'קאן זיין, ווייל דאס אריין טרעטען אין לעבען האט זיך מיר געמאהלט אין שאגע פארבען. די אלע נסיונות וואס איך האב צוגיפגעקליבען אין מיין קינדשהייט, האבען מיר קיין נומין ניט געבראכט, איך האב געקוקט אויף'ן לעבען ווי אויף א צובערשע סקאזקע, וועלכע איך, דער קינפטיגער הערוי, האב איהר געדארפט לעזען מיט גרויס שמחה.

די באבע און איך האבען פיעל געקלעהרט, וואס פאר א מין ארבייט זאלל איך זיך אויסקלייבען. א יאר צוויי האב איך אלס געבראכען דעם קאפ און געזוכט איין אנטפער אויף דער פראגע: „צו וואס בין איך מער געגיינט?“ נור אומזיכט. איך האב אין זיך ניט געפונגען קיין שום איבריגען נייגונג עפעס צו איין ואך. אפט פלעגט מיר ארויף קומען א פאנטאזיע געמען א שיפף און מאכען א רייזע ארום דער וועלט צוגויף קלייבען ידיעות וואס זאללען צוגייטן קוממען פאר דער געזערטער וועלט, גור אויף אויספיהרען דעם פלאן האב איך געדארפט האבען: ערשטען, א גרויסען קאפיטאל וואס גיט איך און ניט די באבע האבען געהאט, צווייטען האבען מיר

זעפען האלט ידועות אין פאררען איבערן ים און דארטער האב איך געמוזט אויסזוכען א-ג-ארבייט וואס זאלט ניט זיין שווער פאר דער באבעס קאפיטאל. און זאלל זיין, וואס ס'וועט זיין, איך וועל אויסזוכען א-ג-ארבייט, וואס מיין געוויססען און עתידע וועלען פון איהר ניט ליידען.

— מ-ר דיקק, אלס אפעקטן און משגיח, פלעגט אויך זיצען דערפון, ווען מיר פלעגען מאכען פלעגער וועגען מיין צוקונפט (עתיד) און זיין געוויכט האט אויס-געדריקט טיעפונגיגקייט, נור ער האט זיך קיין מאל ניט אריין געמישט אין היידען, אויסער איין מאל ווען די באבע איז צו איהם זייער צוגעשטאנגען, ער זאלל ארויסזאגען זיין מיינונג, האט ער פעסט געזאגט זיין מיינונג, אז גלייכער פאר אלס איז, איך זאלל ווערען א מיסאנאניק און לייטען בליים. איך ווייס ניט, ווי אזוי איז איהם איינגעפאלען אזא געדאנק, נור די באבע האט איהם אויסגעהערט מיט פעס און פון דאמאלס אן, האט שוין מ-ר דיקק ניט פארגעלייגט קיין שום עצות, ער איז געוועסען שטילל און געקלונגען מיט'ן געלד אין קעשענע.

— ווייסט וואס, טראט? האט די באבע זיך צו מיר געווענדט אין א פריה-מארגען, ווען איך האב שוין געהאט געענדיגט דעם אינסטיטוט, — פון אונזערע אללע עצות זיינען מיר נאך דערווייל צו קיין נאך ניט געקוממען; איך רעכען, אז דאס האט געדולד, היילען זיך פאר מען ניט: מען קאן נאך מאכען א פעהלער, אז דאס גאנצע לעבען וועט מען חרטה האבען, נאמיר זיצען ביים ים און ווארטען אויף א שאנען וועטער. און דו דערווייל בעמראכט די וועלט מיט אנדערע אויגען, ניט ווי א חדר-אינגעל. פערשטייהסט?

— איך פערשטייה, באבינקע.
— איך היינט, אז א קליינע רייזע וואלט פאר דיר געווען זייער נומצליך. דו שטימסט איין אויף דעם.

— איך שטימסט זייער איין, באבינקע.
— איך רעכען, אז אויף א תחלה זאל זיך דיר פערנעלעווסטען דורך פאחרען איבער די אלטע ארטער... גו זאלל זיין האמשע, וואו די פרוי מיט'ן מאוס'ן נאמען נאחטנט- ווי רופט מען איהר, האט די באבע געזאגט, ארייב טהונגענדן די נאז.

מען דארף בעמערקען, אז זי האט קיין מאל ניט געקאנט פערצייהען פענאמטין איהר נאמען.
— א בעסער פאר דעם האט איר גאר ניט געקאנט אויסטראכטען, האב איך געזאגט פלעגער.

— און זייער שאן! איך האב שוין לאנג וועגען דעם געמראכט. ס'איז גאנץ נאמירליך און לאבענסווערט, וואס דו ליעבסט דיין אלטע ניאנע און דו פערלאנגסט זעהן זיך מיט איהר. וואס דו וועסט נור טהון, גלויב איך, וועט זיין נאמירליך און לאבענסווערט.

— איך וועלל זיך זעהן סטארען, אז איר זאלט אין מיר קיין טעות ניט האבען.
 — איך וועל זיך אין דיר ניט גאררען. דאס אויפפיהרונג פון ביין שוועסטער,
 בעמסי טראטוויד וואלט שטענדיג געווען גאטליך און לאפענסווערט: דאס
 מיידעלע וואלט קאנען דיעגען אלעמען פאר א ביישפיעל. דו זאלסט זיך סטארען,
 טראט, ויין ווירדיג דיין שוועסטער, בעמסי טראטוויד.

— איך האף ויין איך ווירדיג, באבע: פאר מיר איז דאס אויך גענוג.
 — ס'איז זייער נוט, כ'לעבען, וואס דאס ארימע קינד, דיין מוטער, האט ניט
 דערלעבט ביו דער צייט, האט געזאגט מיסס בעמסי, ווארפענדיג אויף מיך
 צארטע בליקען, — אז ניט, וואלט זי אזוי שטאלצירט מיט איהר זידן, אז איהר
 קליין קאפעלע וואלט זיך איהר פערדרייט. און גאט מייער! ווי דו דערמאנסט
 מיר איהר! איך קאן ניט ניט טראכטען וועגען דיין מוטער, ווען איך קוק אויף דיר.
 — איך האף, אז די עראינערונגען זיינען פאר איך ניט אונאנגענאהם.

— ער איז אזוי אהנליך אויף איהר, דיקק, האט די באבע ווייטער גערעדט:—
 אזוי אהנליך אויף איהר ווי צוויי טראפען וואסער. זי, די אונגליכע, שטייט מיר
 איצט פאר די אויגען, ווען אין יענעם אבענד איז זי פלוצים געווארען טרויריג,
 פונקט איך זאל איהר איצט זעהן. אט קוקט ער אויף אויף מיך מיט די עלבע אויגען.
 — ע! האט אויסגעשרייען מ—ר דיקק. — איז ער אהנליך, זאגט איהר?

— ער איז אהנליך אויף דוד'ן אויך, האט די באבע געזאגט.
 — ריכטיג! ער איז אהנליך אויף דוד'ן אויך! האט מ—ר דיקק ווידערזאגט.
 — דו ביזט א העלד טראטוויד, פון קאפ ביו די פיס... דאס הייסט, איך
 וויל זאגען, אז דו ביזט א וואזלער און א שאנער יונג אין קארפערליכען זינן, גור
 ניט דאס מיין איך. קארפערליכע אייגענשאפט — איז ביי מאנסטערזאגען א מפל.
 דער עיקר וויל איך אז דו זאלסט דיעגען פאר א מוסטער אין מאראלישען זינן.
 און פריהר פאר אלס דארף מען, אז דו זאלסט האבען א שטויפע דעה. שטעלל זיך
 האבער פאר אלע אויסשטענדע און ארבייט, ווי א זעלבסטשטאנדיגער, גענערישער
 מענש, וועלכער מהוט גור דאס, וואס דער געזונדער שכל זאגט איהם, אט ווי איך
 ווילל, דו זאלסט זיין. זיי מיט איין ווארט, א מענש מיט א האראקטער, וועלען
 אלע מיידע האפנונגען מקיים ווערען. דיין פאטער און מוטער וואלטען א סך
 ווייניגער געלידמען, ווען זיי זאלען האבען געפעס א שטיקעל האראקטער.

איך האב געאנטפערט, אז איך וועל זיך סטארען, ווי ווייט גור מאגליך וועט
 זיין, אויס ארבייטען א האראקטער, ווי זי ווינשט.

— און פרי דו זאלסט ביסלעכווייס צו געוואהנען זיך זיין זעלבסטשטאנדיג
 און ניט אפהענגיג אן קיינעם זא אין געדאנקען, ווי איך אין אויפפיהרונג, האב
 איך זיך בעדיינקט, דו זאלסט מאכען די קליינע ריזע אלליין. אנפאנגס האב איך
 גערעכענט, דו זאלסט פאהרען צו זאמען מיט מ—ר דיקק, גור איצט האב איך
 זיך בעדיינקט, אז ער זאל פערבלייבען דא נעבען מיר.

מ-ר דיקק איז געווארען אומעדיג אונג האט אראפגעלאזט דעם קאפ, נור באלד איז ער געווארען פרייהליך, ווען ער האט דערהערט, אז ער וועט האבען די עהרע בעשיצען אונג הימען די בעסטע פרוי אין דער וועלט.

- אויסער דעם, דארף מ-ר דיקק ענדיגען וויינע פתכים.

- א, יע, יע, יע! האט אונטערגעהאפט מ-ר דיקק. איך וועלל איצט, מ'ראטוויי, זיצען פון פריה ביו שפעט אונג ענדיגען פאר איין מאל. שוין צייט. זיי האבען מיר שוין דערעסקען. אונג ווען זיי וועלען זיין געענדיגט... געענדיגט... דאס הייסט דערשריבען ביזן סוף - דאמאלס... דאמאלס וועללען מיר אויסקאכען אגרוימען קעסעל מיט פיש אונג ס'וועט זיין וואוילע זופ!

די באבע האט קיין מאל קיין פיעל שהיות ניט געמאכט. ביי איהר איז געווען גערעדט אונג געטאן. ווי נור מיר האבען געענדיגט אונגער געשפראך, איז שוין מיין משעמאדאן געשטאנען גרייט, אונג די באבע האט מיר געגעבען א בייטעל פולל מיט גאלד. איך האב געדארפט שוין זעצען זיך אונג פאהרען. די באבע האט מיר אויף'ן וועג אנגעגעבען פיעל עצות אונג קושען. זי האט מיר געראמען פערבריינגען עמליכע טאג אין לאנדאן, פארענדיג פון אדער אין סופפאלק. מיין ביווע האט נאך איהר רעכנונג געדארפט דויערען דריי וואכען אדער א נאנצען חדש. אויף די גאנצע צייט האט איך געהאט פרייהייט צו טהון, וואס איך ווילל, נור איך האב געמוזט צוזאגען דריי מאל אין וואך שרייבען בריעף.

אנפאנגס בין איך געפאהרען אין קענטערבערי זעגענען זיך שליעסליך מיט אנגעסע, מ-ר וויקפילד אונג מיט'ן דירעקטאר פון אינסטיטוט. אנגעסע האט זיך ווייטער געפרייהט מיט מיין קוממען אונג זי האט געזאגט, אז נאך מיין אבפאהרען איז זייער הויז נאר ניט אהנליך אויף זיך זעלבסט.

- אונג איך בין געוויס ניט אהנליך אויף זיך זעלבסט נאך'ן שידען זיך מיט אייך, האט איך געזאגט. - אהן אייך אנגעסע איז מיר פונקט, ווי מיר ואלל פעהלען די רעכטע האנד; נאך מעהר: אהן אייך פיהל איך ניט דען קאפ אויף די אכסלען. אייערע עצות זיינען טהייער פאר יעדען, ווער ס'האט נור געהאט דעם גליק אייך צוקאנען.

- אונג מיר דוכט, אז אללע מיינע בעקאנטע האבען זיך אויפגערעדט פערציהען אונג פערדערבען מיך מיט קאמפלימענטען, וועלכע איך פערדיען נאר ניט, האט אנגעסע געאנטפערט מיט א שמייכעל.

- א, גיין אנגעסע! עס קאן נאר אמת'ער ניט זיין, ווי די ביינונגען, וואס מען ניט אויף אייך; אונג איר געוויס פערדיענט זיי ווי מען דארף נאר בעסער ניט, ווייל קיין מיידעל וועט זיך ניט פערגלייבען צו אייך. אין אייך געפינען זיך די בעסטע אייגענשאפטען פון א פרוי אונג אייער האראקטער איז עדעל אויף דער האכסטער שטופע.

— אַמאָ וואָס! ... איר רעדט שוין כמעט צו מיר, ווי איר זאלל זיין — א צווייטע מיסס לאַרקיןס, האָט אנגעסע געוואָנט מיט אַ הויכען געלאַכטער.

— וואָס איז דאָס פאַר אַ שפּאַס, אנגעסע! איר האָב ניט ערוואַרטעט, אז איר זאלט בענוצען צו שלעכטס מיין אַפּענהערציניקייט, האָב איר געאַנטפּערט, ווערענדיג ניט וויללענדיג רוים ביים עראַינערונג און מיין בלויע קראַסאוויצע. דאָס איז ניט ריהמליך פון אייער זייט; נור איר קאַנט זיין זיכער, אז איר וועלל אַללע מאל זיין אַפּענהערציני מיט אייך. אין דעם הינזיכט איז מיר שווער אומפּייטען זיך. וועט מיט מיר טרעפּען איין אונגליק אַדער ווייטער אַ הייסע ליעבע, וועלל איר אייך אַללע מאל דערצאהלען, אפילו ווען איר וועלל ליעבען מיט אַ-נ-אַמט.

— ריכטיג? נור איר, דוכט מיר, זייט מיט אַ-נ-אַמט געווען פּערליעבט אין מיסס לאַרקיןס.

— א, דאָס איז געווען אַ קינדער שפּיעל! האָב איר געוואָנט אונ געפּיהלט דאָך איין אונרוה. נור איר בין שוין ניט קיין חדר-אינגעל, איצט איז אַ-נ-אַנדער צייט. ס'קאָן זיין, אז ס'וועט קומען אַ צייט אונ, זיכער, נאָך גיך, ווען מיין ליעבע צו דער אויסגעוואוילטע פון מיין האַרץ וועט האַבען אַללע סימנים פּו אַ שטאַרקע, פייעריגע לידענשאַפט ... איר בעוואונדער, אנגעסע, ווי אזוי זייט איר בין איצט נאָך ניט געווען פּערליעבט.

אנגעסע האָט זיך פּערנאָנדערנעלאַכט אונ אַראַבנגעלאָזט דעם קאַפּ. — יע, איר ווייס, איר זייט נאָך ניט געווען פּערליעבט, וואָרום זאלל זיך אַנדערש וואַלט איר מיר דעם סוד פּערטרויט אַדער נָכּל הפּחות וואַלט איר אַלליין פּערשטאַנען פון אייער אויפּפירונג אייערע געפּיהלען.

ביי די וואַרטער האָט אַ העלער פאַרבי בעדעקט איהרע באַקלאַך.

נור איר זייט נאָך ניט געווען פּערליעבט, האָב איר פאַרמאָגענעצט, — אונ דאָס איז ביי מיר קלאַר. פון די מאַנסביל, וואָס איר קאָן, איז קיינער ניט ווערס אייער ליעבע; ס'קאָן זיין, אז עס וועט זיך געפינגען אַ מענש, וועלכער וועט מיט זיינע פּהיזישע אונ מאַראַלישע אייגענשאַפטען איבערגיין אין אייערע אויגען אַללע זיינע קאַנקוררענצען אונ וועט זוכען דעם גליק בעהערשען אייער האַרץ אונ האַנד; נור איר האָפּ, אז איר וועט עס ניט טהון אַהן ביי אַן איינזיגלינג. אונ איר דערנוויל וועלל מיט זיעבען אויגען בעמראַכטען אייערע פּערעהער אונ דער, וואָס אייך וועט געפּאלען, וועט פון מיר ווערען שטאַרענג אונטערזוכט.

אזוי האַבען מיר אַבגעשמועסט ביי אַ האַלב שעה. פּלוצים האָט אויף מיר אנגעסע אַ וואַרף געטאָן איין אונרוהיגען בליק אונ געפּראַנט:

— טראַסוויד, איר דאַרף אייך פּראַגען וועגען איין זאך, וועגען וועלכע, קאָן זיין, מיר וועט לאַנג ניט געלינגען ריידען מיט אייך. די פּראַגע קאָן איר קיינעם פון פּרעמדע ניט מאַכען. האָט איר ניט בעמעקט פון אַ געוויסע צייט ווערס דער פאַטער ביסלבוזייס פּערנאָנדערט?

איך האב שוין לאנג בעמערקט די פעראנדערונג אונ אפט געוואונדערט זיך, ווי אזוי בעמערקט עס גיט אנגעסע. געוויסס האט מיין געזיכט איצט אויך אויס- געדריקט דעם וואונדער ווייל אנגעסע האט אראב געלאזט די אויגען, אונ איך האב בעמערקט טרערען אויף איהרע ברעמען.

— ערקלעהרט מיר, וואס זאלל דאס בעדייטען? האט זי געפראגט מיט א שמילל קול.

— מיר דוכט... זאלל איך מיט אויך ריידען אפפען, אנגעסע? איר ווייסט, ווי ליעב איך האב מ-ר וויקפילד.

— א, רעדט, אום גאטמעס וויללען!

— מיר דוכט, אנגעסע, אז אין איהם ווארצעלט זיך איין ביסלעכווייס די אונגליקליכע געוואנהייט, וועלכע איז מיר לייכט געווען בעמערקען אין איהם גלייך ביי מיין ארזיין קוממען אין אייער הויז. די געוואנהייט וועט איהם קיין גוטס גיט בריינגען. ער איז אפט בעסנדיג אונ... גור ס'קאן זיין, אז איך האב א טעות.

— גיין, טראטווייד, איר האט קיין טעות גיט, האט אנגעסע געזאגט שאקלענד מיט'ן קאפ.

— די האנד ציטערן איהם, די צונג רעדט גיט ארויס דימילד גאר געוואהנליכע ווארטער, אין די אויגען ברענגט עפעס א ווילדעס פייער. אונ איך האב בעמערקט, אז גראדע אין די אונגליקליכע מינוטען, קוממט מען שטענדיג צו איהם מיט געשאפטען.

— אורזיט קוממט, האט אנגעסע געזאגט.

— יע. ס'קאן גרייליך זיין, אז דאמאלס איז ער גאר גיט פייהיג בעטראכטען א געשאפט, אללענפאללס איז איהם גיט אנגענאהם, וואס פרעמדע מעגלען טרעפען איהם אין אזא צושטאנד. דערפון ווערט איהם אויף מארגען ארגער אונ אויף איכער- מארגען נאך ארגער, אונ אזוי פעררייט ער ביסלעכווייס דעם מומח, ווערט בעסנדיג אונ אומעדיג. בעאונרוהיגט זיך גיט, אנגעסע, אויב איך וועלל אויך דערצאהלען, אז א מאל, טרעפענדיג אייער פאטער אין אזא צושטאנד, האב איך בעמערקט, אז ער ווייגט, ווי א קינד, אנגעשפארט דעם קאפ אן קאנטארקע.

איך האב נאך גיט געענדיגט די פראגע, ערשט אנגעסע האט לייכט בעריהרט מיט דער האנד איהרע ליפפען אונ האט זיך פלינג א ווארף געטאן צו דער טהיר בעגעגענען דעם פאטער. זי האט איהם א קוש געטאן אונ אנגעשפארט זיך אויף זיין אפסעל. דער אויסדריק פון איהר געזיכט, ווען זיי האבען זיך ביידע צו מיר געווענדט, איז געווען ריהרענד. איהרע שאנע אויגען האבען אויסגעדריקט א טיעפע צארטקייט אונ דאנקבארקייט צו איהם פאר זיין ליעבע אונ פאטערליכע זארג. מיר האט געדוכט, אז זי בעט מיך אויך, איך זאל צו איהם האבען א ועלכע געפיהלען אונ זאלל איהם גיט בעשולדיגען אפילו אין געדאנקען.

זי האט שטאלצירט מיט'ן פאטער און אין דער זעלבע צייט האט איהר דאס הארץ געבראכען פון זיין אונגליקליכע רגילות. די אלע געפיהלען האב איך געלייענט אין איהרע אויגען.

אין דעם מאג האט מען אונז פערופען צום דאקטאר אויף מ'היי, און מיר זייגען צו דער בעשטיממטער צייט אונעק אהין. מען האט אונז אריין געפיהרט אין קאבינעט, וואו ס'זייגען געזעסען דער דאקטאר, דאס ווייב און די שוויגער. אויף מיין רייע האט דער דאקטאר געקוקט מיט אזא ערנסטקייט, אזוי ווי איך זאלל פאררען אין היגע. ער האט מיר אנגענומען פאר א געהערמען נאסט און געהייסען צו ווארפען קוילען אין קאמין, כדי ער זאלל מיר בעסער קאנצען בעטראכטען. - שוין ווינציג נייע מענשען, ווי מ'ראטוויר, וועלל איך זעהן אין מיין לעבען, וויקפילד, האט דער דאקטאר געזאגט, ווארעמענדיג די האנד ביים קאמין. - איך בין שוין געווארען פויל און פיהל, אז איך דארף שוין רוהען. אין א מאנאט זעכס ארום לאז איך אונעק אלע מיינע שיללער.

- יע, אין די לעצטע צעהן יאר רעדט איר אפט וועגען דעם, דאקטאר, האט מ-ר וויקפילד געאנטפערט.

- ביז איצט האב איך גערעדט און איצט וועלל איך טהון, האט דער דאקטאר געאנטפערט. דער ערשטער לערער פון אינסטיטוט וועט פערטרעטען מיין שטעלל. אזוי האב איך שוין בעשלאסען און אנדערש וועט גיט זיין. איר וועט דארפען, וויקפילד געמען אויף זיך די מיה מאכען צווישען אונז דעם קאנטראקט. איר זאלט אונז פערבינדען וואס שטארקער, ווי מען טהוט מיט מענשען, וואס האבען אויף זיך א השד.

- און דאכיי וועלל איך דארפען זעהן, מען זאלל איך גיט נארדען, גיט אזוי, דאקטאר? האט מ-ר וויקפילד געזאגט. אייך איז גיט שווער אב צו נארען מיט א קאנטראקט, דאס איז אלעמען לאנג בעוואוסט, איך בין אייך גרייט צו דינגען. אין מיין פראקטיקע פאלגען מיר אויס נאך ארבעט געשאפטען.

- גור איך, א דאנק גאט, וועלל שוין מער קיין געשאפטען גיט האבען, האט דער דאקטאר געאנטפערט מיט א שמייקעל, סיידען אויף דער אלטער וועלל איך זיך געמען צום ענדיגען דעם ווארטערבוך, דערנוייל האב איך נאך אפילו האלב גיט אנגעשריבען. ס'איז פאראן נאך א געשאפט, וואס מען דארף ענדיגען פאר'ן ווארטערבוך. דאס געשאפט בעלאנגט אן מיין ווייב.

מ-ס סמראנג איז געזעסען ביים טיש הינטער אנגעסע און אנגענאסען מ'היי; גור ווען מ-ר וויקפילד האט אויף איהר געווענדט זיין דורכדרינגענדיגען בליק, האט זי אראב געלאזט די אויגען און אב געקעהרט דעם קאפ אין צווייטען זייט. דער אדוואקאט האט איהר אלס נאך געקוקט.

- מיר דוכט, אז די טאג איז געקומען די פאסט פון אינדיען, האט מ-ר וויקפילד געפראגט נאך א קורצער פויגע.

מיר האבען ערהאלטען א בריעף פון מ-ר דשזאן מאלדאן, האט דער דאקטאר געזאגט.

- ארימער דשזאן! האט אונטערגעחאפט מ-ס מארקעלהיים, און א מרייסעל געטאן מיטן קאפ. - ווי געפאלט אייך, וואס ער מוז יארען לאנג פֿרעגלען זיך אין הייסען זאמד אונטער די ברענגדיגע שטראהלען פון דער פייערדיגע זונן! אללע זאגען, אז קיין גראסערע הריגה פאר אונזערע אויטאפיער ווי דער דארטיגער קלימאט איז - איז נאר ניטא. דשזאן מאלדאן האט געשיינט פאר א שטארקען יונגען מאן; אין אמתין אבער איז ער זייער שוואך. ער האט זיך אין גאנצען פערלאזט פאר זיין אכפאטרען אויף זיין שטייפע דעה און הארטען האראקטער, גור איר האט א טעות געהאט, ליעבער דאקטאר, רעכענענדיג, אז ער איז אזוי שטארק אין קארפער. פראגט ביי אנגי... זי ווייס בעסער. זיי האבען זיך ביידע געהאדעוועט צו זאממען, האבען שפאצירט געארמט און געשפילט צו זאמען. דיין קווין, אנגי איז דאך קיין מאל ניט געווען קיין געזונדער און שטארקער אינגעל? גיט אזוי, מיין ליעביגקע?

גור מיסס סטראנג איז געבליבען זיצען מיט אראבעלאומע אויגען און גיט געאנטפערט קיין ווארט.

- דארף איך דען פון אייערע ווארטער גיט שליססען, אז מ-ר מאלדאן איז קראנק, האט געפראגט מ-ר וויקפילד.

- קראנק? ! גיין, געעהרטער, מיט דעם איין ווארט קאן מען גיט ארויס היידען די לאגע פון א מעגישען, ווען מען רעדט וועגען דשזאן מאלדאן, האט דער אלטער הוואר געאנטפערט בעלעבט.

- מאקע! האט מ-ר וויקפילד אויסגעשריען.

- איך זאג אייך, האט פֿערשטארקט איהרע הייד דער אלטער הוואר. דשזאן האט אהן א צווייפעל געליטען פון דער זונן, האט געוויסט א פאר דויז מאל קדחת געתאט און אויסגעשטאנגען אללע מכות, וואס פֿערמרייבען דארט אזוי פיעל מעגישען פון דער וועלט. וועגען הימציגען פיעבער איז דאך נאר גיטא וואס צו היידען דעם פיעבער האט ער געקראגען גלייך ווי ער איז אהין געקומען.

- ער האט אייך וועגען דעם געשריבען? האט מ-ר וויקפילד געפראגט.

- געשריבען! ? אה, געעהרטער, איר קאנט זייער ווינציג דשזאן מאלדאן, אז איר מאכט מיר אזא פראגע, האט געאנטפערט מ-ס מארקעלהיים. - געשריבען? גיין. איר קאנט איהם צוכונדען צו די קאפיטעס פון פיער פערד - וועט ער אייך דאמאלס אפילו אויך גיט שרייבען.

- מוטער! האט מ-ס סטראנג געבעטען.

- הער, אנגי, מיין ליעביגקע, איך בעט דיך איין מאל פיר אללע מאל ערנסט, דו זאלסט מיר לבל תפחות גיט איבער שלאגען, אויב דו ווילסט גיט פֿערשטארקען.

ביינע רייד, האט מ-ס מארקעלהיים געאָנטפּערט מיט בעס. די ווייסט אלליין ווייך גוט, אז דיין קוין מאלדאן וועט גיכער מרופּזת ווערען זיין צוגעבונדען צו די קאפיטעס פון פיער פּערד... גור פאר וואס קארנ איך אין די בהמות? בריינגט פיער, אכט, זעכצען, צוויי אונ דרייסיג, פיער אונ זעכציג ווילדע פּערד, בינט צו צו ווייכע קאפיטעס דשאַן מאלדאן - אונ דאמאלס אפילו פּערזיכער איך אייך, דאקטאר, אז ער וועט גיכער מרופּזת ווערען שטארקען צוואנציג טויזענד מאר, איידער גיין קעגען אייער וויללען.

- דאס הייסט מ-ר וויקפילד'ס וויללען, האט דער דאקטאר געאָנט מיט אַ דחמנות פנים. איברייגעס, האב איך אין דעם אויך גענומען אין אנטהייל: איך האב געבעטען וויקפילד, ער זאל אויסזוכען אַ שטעלל דא אדער אין אויסלאנד.

- אונ איך האב דאמאלס געזאָגט, אז פאר דשאַן מאלדאן איז שאַנער פּאָהרען אין אויסלאנד, האט געאָנטפּערט מ-ר וויקפילד. איך אלליין בין שולדיג אין דערין אונ געהם די פּעראַנטוואַרטליכקייט אויף זיך זעלבסט.

- אַח, וואס פאר אַ פּעראַנטוואַרטליכקייט? האט געאָנטפּערט דער אלטער הונאר. איר האט דאך עס געטאן פון זיין טובה וועגען. גור אז ער קאנן דאָרט ניט זיין. יע, אזוי איז דאס, ער קאן דאָרט ניט זיין. וועט ער בעסער מרופּזת ווערען שטארקען אַ מיליאן מאל אויף'ן נאָמד, איידער גיין קעגען דאקטאר'ס וויללען. איך ווייס, וואס איך רייד. געדיינקט מיין וואָרט.

- גו, נו, בערוהיגט זיך, מ-ס מארקעלהיים, האט דער דאקטאר געזאָגט, - מיר וועלען זיך סטארען, אז דערצו זאל ניט קוממען. אויב מ-ר דשאַן מאלדאן וועט זיך מוזען אומקעהרען צוריק אהער, וועלען מיר איהם שוין אָכהאלטען דא אונ אויס-זוכען דא פאר איהם אַ שטעלל. מ-ר וויקפילד וועט געמען אויף זיך די מית אויסזוכען דא פאר איהם אַ שטעלל.

מ-ס מארקעלהיים איז פון די וואַרטער געוואָרען ניי בעלעבט אונ געזאָגט צום דאקטאר, אז ער איז, ווי זי האט אללע מאל געדיינקט, דער בעסטער מענטש אויף דער וועלט, אונ פּערזייענט, אז אללע גוטע מענטשען זאללען איהם שאַצען. אייניגע מאל האט זי אַ קוש געטאן דעם שפיץ פאכער אונ האט מיט איהם ענדליך אַ קלאפ געטאן דעם דאקטאר איבער דער האַנד. דערנאָך האט זי פאָוורירט געמאכט דער טאכטער פאר וואס אאָרט איהר ניט פאר אירע קרובים. ענדליך האט מ-ס מארקעלהיים פּערצייען אַ רייד וועגען נאך אייניגע מענטשען פון איהר פאמיליע, זעלבט פּעהלט גור דעם דאקטארס פּראַטעקציע, אז זיי זאללען ווערען גאר גרויסע מענטשען.

די נאָצע צייט איז מ-ס סטראַנג געעססען מיט אַראַבעלאַזמע אויגען אונ ניט אויסגערענט אפילו איין וואָרט. מ-ר וויקפילד האט די נאָצע צייט פון איהר די אויגען ניט אַראַב גענומען, פונקט ווי ער זאל וועללען איבערלעזען איהרע פּערבארנענע

פֿערבאָרענע געדאַנקען. ענדליך האט ער געפראָנט: וואס שווע שרייבט מ-ר
דשוואַן מאלדאן?

— אזו איר וויללט קאָן מען אייך איבער לייענען דעם בריעף, האט מ-ס
מאַרקעלהיים געזאָגט. ער שרייבט צום דאָקטאָר... נור וואו איז ער? אַמ הערט.
„מיט גרויס קיממער גיב איך אייך צו וויסען, געעטרעטער דאָקטאָר, אז איך
בין פון היגען קלימאט געוואָרען שוואַך אונ, מיר דוכט אז איך וועלל מוזען אויף
א געוויסע צייט פאָהרען אַ היים, ווייל די דאָקטוירים זאָגען אז מיינ געזונד קאָן
זיך נור פֿעריכטען אין דערהיים.“

— נו וואס וועט איר אויף דעם זאָגען, מ-ר וויקפילד? האט מ-ס מאַרקעלהיים
געפראָנט מיט אַ יום—טובֿ דיג קול. אַרימער, אַרימער יונגער מענטש! די נאַנצע רעטונג
זיינע בעשטייט נור אין דער לופט אויף זיין געבורטס־אָרט. נור דא, ווי איר זעהט,
שטערט ער זיך אַ ביסעל צו ריידען. צו אַנגי שרייבט ער קלאַרער. אַנגי ווייז מיר
דעם בריעף.

— גיט איצט, מוטערל! האט מ-ס סטראַנג געאַנטפֿערט מיט אַ שוואַכען קול.
— פֿאַר וואס גיט איצט? האט געאַנטפֿערט מ-ס מאַרקעלהיים. אויף נאַמנות זאָג
אייך דיר, אז דו קומסט מיר אויס אין אייניגע פֿאללע לאַבערליך אונ איך געפֿין גיט
אין דיר קיין שום פֿריינדליכקייט צו די גלידער פון דיין געוועזענע פֿאַמיליע. מיר
וואַלטען קיין מאל דעם בריעף גיט זעהן, ווען איך זאל ביי דיר גיט איינבעטען
ווייזען מיר איהם— אזא מרייטשאַפט ווייזט דו דעם דאָקטאָר סטראַנג? גיט גוט, מיינ
ענגעל? זייער גיט גוט, נו. וואו איז דער בריעף?

מ-ס סטראַנג האט קעגען איהר וויללען געמוזט דערלאַנגען דעם בריעף.
דער בריעף איז איבער געאַנגען דורך מיינע האַנד צום אַלמען חוואַר, דאָביי האָב איך
בעמערקט, אז אַנגי האט געציטערט, ווען זי האט מיר איהם געגעבען.
— אַמ איצט וועלען מיר זעהן. האט געזאָגט מ-ס מאַרקעלהיים צושטעללענדיג
די לאַנגעמקע צום אויג. — ווי רופט מען דאָס אָרט? זעהט, וואס ער שרייבט.
„די זכרונות וועגען די אַלמע צייטען, מיינ ליעבע אַנגי...“

— נו, אונ אזוי ווייטער. דאָס איז נאָך נאָר גיט. ווייטער אָבער:

„מען דאַרף בעמערקען, אז דער ליבענסווירדיגער אַלמער פֿראַקטאָר...“
— ווער קאָן עס ויין? אַח, מיינ גאַמ! וואס פֿאַר אַ פֿערצוקמע האַנד איז ביי
דיין קוין, אַנגי, אונ וואס פֿאַר איין אונגעבילדעטער נאָרר איך בין! „דאָקטאָר“,
געוויס, אונ איך לייגען— פֿר אַ קט אַר; ליבענסווירדיגער—יע. פֿערשטייהט זיך, אז
ליעבענסווירדיגער.

זי האט אויף אַ רנע אויפֿגעהערט צו לייענען, אַ קויש געמאָן דעם שפֿיץ פֿאַכער,
בעווייזענדיג מיט דעם נאָר אַ בעזאַנדערע צאַרמקייט צום דאָקטאָר, וועלכער איז
געזעסען זייער געריהרט.

— נו איצט, דוכט, האב איך געפונגען דעם עיקר. העקט!
 „דו וועסט, זיכער, זיך ניט וואונדערן, ליעבע אנגי...“
 — א חרוש מעשה! פערשטייט זיך, אז ניט, אנגי ווייס גאנץ נומ, אז איהר
 קווין איז א שוואכער. וואס איז דא צו בעוואונדערן. דאס איז גאנץ נאטירליך. וואס
 האב איך דא געלייענט? יע, יע.

„דו וועסט, זיכער, זיך ניט וואונדערן, ליעבע אנגי, אז נאך אלע צרות, וואס
 איך בין אויסגעשטאנגען אין דער ווייטער מדינה איז ביי מיר געבליבען ניט אנדערש
 ווי געמען איין אטפוסק מחמת מיין קרייניק אדער נאר ווארפען די שמעלע, אויב
 מען וועט מיר ניט אב לאזען אויף א געוויסקע צייט. די צרות, וואס איך בין אויס-
 געשטאנגען אונ שטייט אויס, האבען ביי מיר די לעצטע פחות ארויס גענומען, אונ
 איך האב זיך בעשלאסען אויף אלס. ניט אלס קאן א מענטש אריבער טראגען, ליעבע
 אנגי, זאגאר האבענדיג א גוטען וויללען.“

— נור וואס איז פאראן וועגען דעם צו ריידען, האט מ—ס מארקעלעיים געזאגט,
 צונויפלייגענדיג דעם פרייע. אז מען זאלל בערעכענען, איז פאראן צו בעוואונדערן
 פיעל זאכען אויף דער וועלט! א יונגער מאן האט געלימען אונ ליידיט די ארנסטע
 יסורים, ווייל אויף איהם האט רחמנות געהאט דער בעסטער מענטש! האט אייך דען,
 דאקטאר, געקאנט ארויף אויף'ן געדאנק, אז איר וועט אונוויללענד פערשאפען רישואן
 מאלדאן אזעלכע צרות?

די גאנצע צייט האט מ—ר וויקפילד ניט אויסגעקענדט א האלבען ווארט. אומזיסט
 האט זיך די אלטע לעדי אלע וויילע צו איהם געווענדט מיט פראגען: ער איז
 געוועסען שטייל אונ געקוקט אויף דער ערד. באלד האט מען אויפגעהערט צו
 ריידען וועגען מאלדאן, אונ דאס געשפראך האט גענומען איין אנדער ווענדונג. נור
 מ—ר וויקפילד איז געבליבען זיצען ווי פריהר. זעלמען האט ער אויפגעהויבען די
 אויגען אונ אויף א רגע א קוק געטאן מיט בעס דא אויף'ן דאקטאר, דא אויף'ן
 ווייב אונ דא אויף זיי ביידען.

דאקטאר סטראנג האט וייער ליעב געהאט מוזיק. אנגעסע האט זיך געזעצט
 צום פארטעפיאן אונ מיט געפיהל געזונגען א פאר זאכען. דערנאך האט זיך געבען
 איהר געזעצט מ—ס סטראנג אונ זיי האבען ביידע געזונגען צוזאמען. זאגאר מ—ס
 סטראנג איז איצט געווארען פרייהליכער, דאך האט איהר מ—ר וויקפילד נאך
 געקוקט מיט אנגערוקטע ברעמען אונ ס'איז געווען וייער קלאהר ארויס צו זען,
 אז איהם געפאלט ניט אנגי'ס פריינדשאפט מיט אנגעקען. וואס בעדייט עס? איך
 האב זיך געראינגערט אן דעם טאג, ווען מאלדאן איז אב געפאהרען, ווי איך האב
 געזעהן ביי איהם אין הארד דעם ראוע—באנד, אונ—א שרעקליכער פערדאכט האט
 זיך מיר פערננבעט אין הארצען. אנגי'ס אונשולדיג שאנהייט האט אין איין אויגענ-
 בליק פערלארען איהר רייץ, אונ איהרע קינדיש גאאווע מאגערען האבען פערלארען

זייער גראציע. איך האב פערשטאנען, אז מ-ס סטראנג קאן גיט זיין אנגעסע'ס פריינדן.

ביידע פרויענציימער זיינען געווען פרייליך און א דאנק זיי, האבען מיר גיט בעמערקט, ווי דער אבענד איז איבער געלאפען. נור צום סוף האט געטראפען א וואך, וועלכע איך האב קיין מאל גיט געקאנט פערנעססען. ווען די צוויי יונגע פריינדיגען האבען זיך געזענענט און אנגעסע האט געוואלט אומארמען און א קוש טהון אנגי, האט זיך מ-ר וויקפילד, ווי גיט פכיון, אריין געשטעלעט אין מיטן, צווישען זיי און אבגעפיהרט זיין טאכטער פון מ-ס סטראנג. איך בין אין דער מינוט געשטאנען ביי דער טהיר, און האב איהר גשהומם אנגעקוקט: איהר געזיכט האט געהאט דעם זעלבען אויסדריק, וואס איך האב אין איהר בעמערקט אין יענעם דינקוויירדיגען אבענד, ווען דישאן מאלדראן איז אבגעפאהרען נאך אינדיען.

איך קאן גיט זאגען, וואס פאר איין איינדרוק האט די סצענע אויף מיר געמאכט, די סצענע האט געשוועבט פאר מייע אונגען דען גאנצען וועג, וואס איך בין גענאנגען א היים. מיר איז געווארען זייער אויפן הארצען און דער גאנצער געגענד האט פאר מיר פערלארען זיין ריין.

אויפן קומענדיגען פריהמארגען האב איך זיך שוין ענדליך געבראפט שיידען מיטן אלטען הויז, וועלכעס איז פיעל יאר געווען בעלעבט פאר מיר פון אנגעסע'ס געגענווארט. דער געדאנק וועגען אונזער שיידען זיך האט פולל געמאכט מיין גאנצע הארץ. אהן א צווייפעל וועלל איך דא אין ניקען ווייטער זיין און וועלל ווייטער שלאפען אין מיין שלאף-ציימער, נור די גליקליכע אלטע צייט איז אויף אייביג פערשוואונדען און איך וועלל שוין מער גיט זיין קיין שכן ביי מ-ר וויקפילד. מיט א פערקלעמטע הארץ האב איך איינגעפאקעוועט מייע זאכען און מיין דאגה האט בעמערקט אפילו אנריה, וועלכער האט מיר געהאלפען פאקען זיך. ער האט זיך געדרייט ארום מיר און געלאכט און מיר איז גיט וויללענדיג ארויף אויפן געדאנק, אז אנריה פרייהט זיך מיט מיין אבפאהרען.

ענדליך האב איך זיך געזענענט מיט אנגעסען און מיט איהר פאטער, נור מיר האט גיט געלונגען הארטען זיך „מאנסבילש" און האב גיט ארויסגעוויזען א שטייפען נייסט, וועדליג איך האב דאמאלס גערעכענט, פאסט פאר א מאנסביל. איך בין אונטק אויף פאסט און געזעצט זיך אין דילישואנס. איך בין איצט געווען צופרידען מיט אלס, און האב געוואלט זאגאר שלום ווערען מיט מיין אלטען פיינד, דעם קאזב, און א ווארף טהון איהם פון דילישואנס פינג שיללונג אויף א זכרון. איך האב דעם קאזב איצט געזעהן פון דילישואנס, ווי ער שטייט און האקט פלייש. ער איז אללע מאל געווען ביז און העקליך די צוויי ציינער וואס איך האב איהם אויסגעבראכען אין דער לעצטער דראקע, האבען איהם העסליכער

ג'ט געמאכט; נור איצט איז זיין פּה'יזאנאמיע געווען אזוי ווילד, גרויזאם, אז איך, ג'ט קוקענדיג אויף מיין וועללען שלום ווערען, בין איבערגעפּאָהרען פּערביי איהם שטילל און די פינף שיללונג זיינען געבליבען ביי מיר אין קעשענע.

ארויספּאָהרענדיג פון שטאדט האב איך זיך די ערשטע ואך געסטארעט אנגעמען א מינע פון א בעיארטען און גענעצטען דשוענטלמען און צו ליעב דעם מאַקע האב איך זיך געמאטערט ריידען מיט א געדריכטען באסאווען קול. מיר האט דאס געקאסט גענוג מיד; נור איך האב זיך איינגעגלויבט, אז א באסאווער קול צייגט אויף גענעצטקייט. דער ערשטער, וואס האט מיט מיר אריינגעטראטען אין א שמועס, איז געווען דער פּוהרמאן.

— איר פּאָהרט, סער, ביז דער לעצטע סטאנציע? האט געפראגט דער פּוהרמאן.

— יע, וויליאם, האב איך געאנטפערט מיט איין אראבלאזענדיגן טאן (דער פּוהרמאן איז מיר געווען בעקאנט). — איך פּאָהר אין לאַנדאן און פון דארט אין שופּפאלק.

— איר וועט דארט פּאָהרען אויף'ן פּאלעוואניע, סער?

דאס איז געווען אקוראט ווי ער זאלל מיר פּראַנען, אויב איך פּאָהר ג'ט צום באַפינער זאליוו מאַכען א האַנגרעל מיט וואַלפּיש; נור מיר איז געווען אנגענאהט צו הערען, אז ער רעכענט מיר פייהיג צו אזא ואך, וואס פינעך דשוענטלמענעם טווען. איך האב אנגענומען א וויכטיגע מינע און געאנטפערט:

— איך ווייס ג'ט. דערנוויל איז נאך ג'ט בעשטימט.

— די פינגלאך זיינען איצט זייער שרעקיג, האט וויליאם געזאגט.

— אנדערש קאן ג'ט זיין אין דער צייט, האב איך געאנטפערט.

— איר זייט, סער, א סופּפאלקער?

— יע.

— מען זאגט, אז דארט מאַכט מען נומע טוינאכצלאך, האט וויליאם געפראגט.

איך האב וועגען דעם נאר ג'ט געוואוסט, נור וועלענדיג איינהאלטען דעם פּבּוד פאר אונזער שטאדט, האב איך צוגעשאקעלט מיט'ן קאפּ אויף א צייכען, אז יע און צוגעגעבען, אז די שטאט ריהטט זיך ג'ט אומזיסט.

— און ווי זיינען ביי אייך די פּאנטישען (אזעלכע פּערד)? מיר דוכט, אז אייערער א פּאנטיש, ווען מען זאלל איהם גוט אויספּאָהרען, האט נאר זיין גליכען ג'ט. און איר, סער, בעשאַפּטיגט זיך ג'ט מיט פּאנטישען?

— גיין, ביז איצט איז מיר ג'ט אויסגעקוממען.

— אט דער דשוענטלמען, וואס זיצט הינטער אייך, פיהרט אַנדויסען געשאפּט

מיט פּערד.

דער דשוענטלמען, אויף וועלכען דער פּוהרמאן האט מיר אנגעוויזען, איז געווען זייער מאוס.

– נים אמת, סער? האט געפראגט וויליאם.
 – וואס נים אמת?
 – איר האנדעלט דאך מיט סופפאלקער פאנטשעס.
 – א פינע מעשה! געוויס האנדעל איך. ביי מיר זיינען פאראן פערד פון אלע פאראדעס אויך הינד. פערד און הינד זיינען מיינע ליידעגשאפט. זיי פערבייטען מיר עסקען טרינקען, שלאפען, לענען, שרייבען, השבונען און רויבענען. אט וואס! ס'איז נים אנגענאהם צוועהן, האט וויליאם געזאגט צובויגענדיג זיך צו מיין אויער, – אז אזא ארדענטליכער דשענטלמען ויצט הינטער אייך און מיר.

ס'איז קלאר געווען ארויסצוועהן, אז ער נים מיר אנצוהערעניש, איך זאלל מיין ארט אב טרעטען דעם מערווירדיגען דשענטלמען. איך בין רוים געווארען און מאכענדיג הארץ, האב איך ארויסגעווינען בערייטשאפט בייטען זיך מיט די ארמער.

דעם אומשטאנד האב איך שטענדיג גערעכענט פאר מיין ערשטע מופלח אויפ'ן ווירקליכען לעבענסוועג. איך האב בכיזון געדונגען דאס ארט, בעצאהלט פאר איהם מיט א האלב קראנע מער, אנגעמאן מיין בעסטען ראק, פערבונדען זיך מיט א פראנטישע שאל, כדי אלע פערבייניגענדע און פאהרענדע זאלען פערבונדען האבען, קוקענדיג אויף מיר. ערשט אויף דער ערשטער סטאנציע נאך טרעט איך איך אב מיין ארט – און וועמען? נאר איין אונווירדיגען מענשען.

איך בין געווען געוואהנט פון די קינדערשע יארען צווייפילען אין מיינע אייגענע פערדיענסטען, סיי אמת'ע סיי פאלשע, און דאס ספקען האט זיך נאך איצט, גאמירליך, געדארפט פערנאקסערען פון דער קליינע געשיכטע, וואס מיט מיר האט געטראפען אין דילישואנס. אומזיסט האב איך זיך געמאטערט ריידען ווי פרייהר מיט א געדיכטען פאס, פון וואס איך האב שוין געקראגען א תייזערונקייט אין האלז; דאס בעוואוסט זיין, אז איך בין נאך זייער יונג האט מיר נים אוועק געלאזט אויף איין מינוט, און איך האב זיך גערעכענט אין גאנצען צושלאגען.

פון דעסמוגענען בין איך דאך געווען א יונגער מאן, גוט ערצייגען און האב גערייזט מיט גאלדערנע געלט אין קעשענע. ס'איז אנגענאהם געווען, ויצענדיג מיט רחבת אין דילישואנס, בעקקען די ארמער, וואו איך האב א מאל, פער-מאטערט, צושלאגען, עלענר, געשלעפט זיך צופוס פון לאנדאן אין דובער, יעדעס בארגעלע, שטיינדעלע, צווייגעלע האט ביי מיר ארויס גערופען זכרונות פון יענער צייט. יעדער בראדיגע אויפ'ן וועג האט אויף מיר ארויף געווארפען א שרעק און צייטענווייס האט מיר געדוכט, אז דעם מעשאנזניק'ס שווארצע האנד האלט מיר פאר'ן קראגען פון תעמד. ווען מיר זיינען דורך געפאהרען משעטעם, האב איך מיט די אויגען געזוכט די שמוציגע קראמיל, וואו דער אלטער משונגענער האט ביי מיר געקויפט

די קורטקע אונ געלאזט מיך פֿרעגלען זיך אויף דער זונן אונג ווארטען אויף זיינע געלט. ווען מיר זיינען ענדליך געפאררען פֿערביי סאלעם, בין איך געווען גרייט אראב שפּרינגען פון דילישואנס אונ אוועק געבען אלס אויף דער וועלט, מען זאלל מיר נור ערלויבען אַנשלאַגען דעם עם-האַרץ קריקל אונ בעפרייען אללע שירלער פון פּאַנסיאָן.

מיר האָבען זיך אַב געשטעלט אין אַ טראַקטיר מיט'ן נאַמען: גאַלדענער הירש. דער מִשְׁרַת האַט מיך אַריינגעפיהרט אין אַללגעמיינע זאל; אַ מיידע' האַט מיר אַנגעוויזען מיין שלאָף-צימער, וואס איז געווען ענג, פֿערשטיקט אונ אַנגעצויגען מיט אַ ריח פון שטאַל. דער צימער האַט אויסגעזעהן ווי אַ קבר. דא, אזוי ווי אין וועג, האַט קיינער גיט געהאַט פאר מיר דרך ארץ, ווי געהעריג איז, אונ איך האָב געזעהן, אז מען רעכענט נאָך מיר פאר אַ אינגעל. דאס מיידעל פון טראַקטיר האַט אַרויסגעוויזען אזא גלייכגילטיגקייט צו מייע וואַרטער, אז איך האָב זיך געפונען בעלידיג; דער מִשְׁרַת האַט זיך מיט מיר גענאָנגען פאַמיליאַרנע אונ האַט זיך גענומען די מידה געבען מיר עטליכע פֿריינדליכע עצות.

— איר וועט איצט, זיכער, מיטטאָגען, סער? האַט דער מִשְׁרַת געפֿראַגט.

איך האָב געאַנטוּפֿערט: יע.

— וואס וועט איר הייסען פֿערפֿערטיגען? יונגע דשוענטלמענעס האָבען געוואהנליך ליעב עופות: וועט איר גיט הייסען צוגריימען אַ געבראַמענע הירנדעל? איך האָב געזאָגט, אז איך קאן גיט ליידען געבראַמענע הירנער.

— ריכטיג? יונגע דשוענטלמענעס, ווייס איך, האָבען פֿיינד רינד-אונ שעפּטענפֿלייש, וועט איר גיט הייסען אַ קאלכען קאַטלעט?

איך וואלט גערען וועלען בעשטעללען אַ-ג-אַנדער געריכט, נור קיין אַנדערע איז מיר אויפֿן געדאַנק גיט אַרויף, אונ איך האָב גיט ווילענדיג געהייסען צוגריימען אַ קאַטלעט.

— איר וועט הייסען צוגריימען מיט שוועמלאַך? האַט ווייטער גערעדט דער לאַקוי איינזשמיבעלענד אונ אַראַב געבויען דעם קאַפּ אויף איין זייט. — יונגע דשוענטלמענעס האָבען זייער ליעב שוועמלאַך.

איך האָב אַ ברזם געטאן מיט זייער אַ געדיכטען פּאַס אונ געהייסען דער-לאַנגען אַ קאַטלעט מיט קאַרטאָפֿעל-בריהע.

— אַט וואס איך וועלל איך בעמען, האָב איך געזאָגט מיט איין ערהאָבען קול, ווען דער מִשְׁרַת האַט געהאַלטען ביים אַרויסגיין. פֿראַגט, אויב ס'זיינען דא גיטא קיין בריעף אויפֿן נאַמען פון עסקנואיר טראַטנויד קאַפּערפֿילד.

פֿערשטייט זיך, אז קיין בריעף איז גיט געווען אונ ס'האַט גיט געקאַנט זיין; נור איך האָב מיט דער פֿראַגע געוואלט מאַכען אויפֿן מִשְׁרַת אַ עפּטעקט (אינדרוק). דער מִשְׁרַת איז פֿאלד אַריין צוריק אונ געאַנטוּפֿערט אז פֿאַר'ן עסקנואיר

מַרְאָטוּויד קאַפּפּער־פּילד איז נײַטא קײן בְּרִיעַף, און דער אַנמפּער, פּער־שׂטײט זײַך, האט מיר זײַער אײַבער־ראשׂט. דערנאָך האט ער גע־דעקט דעם מײש און גע־פּראַנט זײַעלעךען ווײן טרײַנק אײַך געוואהנליך צום מיטטאָג: אײַך האב געהײסען דער־אַננען אַ האלבע פּינטע חערעס און האב זײַך באלד געהאַפּט, און געוויס וועט ער מיר די פּאַרצײאן צוגײפּניסען פון די בײַסלאַך, וואס איז פּערבליבען אין די פּלאַטלאַך. אײַך האב טאַקע קײן טעות נײַט געהאַט: אַ קוק טרווענדיג דורדן שפּאַלט פון וואַנטיל, וואס האט אַבגעטהײלט מײן צײַמקער פון לאַקײַס, האב אײַך געזעהן, אַז ער לײַדיגט אױס פּיעל פּלים מאַכען פאַר מיר אַ געטרייַנק און אין דעם צושטאַנד האט מען אײַהם געקאַנט אַנגעמען פאַר אײַן אפּטײַקער, וואס שטעללט צונױף אַ רפּואַה נאָך דאָקטאָר'ס רעצעפּט. דער ווײן איז געווען אַרבער ווי שלעכט, האטשע דער מײַשרת האט מיר פּערזױכערט, אַז דאס איז דער בעסטער סאַרט און מען האט אײַהם נײַט לאַנג געבראַכט פון אױסלאַנד. אײַך האב צוגײפּגעקליבען אַללע מײַנע כּחות און אױס־געטרוקען בײַזן לעצטען טראַפען.

צום סוף מיטטאָג בין אײַך פּרײַהליך געוואָרען (דערפון זעהט מען אַרױס, אַז אַ רפּואַה קאן אַ מאַר מאַכען אַ גוטען אײַנדרוק אױף שטערבליכע), און האב זײַך בעשלאַסען נײַן אין טעאַטער, מען האט געגעבען יולי זענואר. פאַר מיר זײַגען אױפּגעשטאַנען די אַלטע ראַמער. ווי לאַנג האב אײַך אױסגעליטען פּיעל יסורים פון זײַ אין קלאַסס? אײַצט אַבער זײַגען זײַ נײַט געווען שטערענג, זײַ זײַנען אַרױס פון קבֿר מיט'ן אײַנצײגען זײַער וועקען דעם עסטעמישען געשפּאַק אין האַרצען פון זײַער געוועזענעם שײַלער. די פּאַנטאַסטישע דעקאַראַציע פון טעאַטער, מוזיק, ליכט, אַקטאָרען, גרויסעם פּובליקום, דאס דעקלאַמירען שעקספּיר'ס ליעדער, אפּלאַדירען: דאס אַלס האט מיר פּערטומאַניעט מײן קינדײַש קאַפּ און אײַך בין געווען דערפון ענטזײַקט. צוועלף אַ זײַגער האט זײַך געענדיגט, און ווען אײַך בין אַרױס אין גאס אױף'ן רעגען, האט מיר גערױכט, אַז אײַך האב זײַך אַראַב געלאָזט פון די וואַלקען אין אַ טרויער טהאַל, וואו אַרײַמע בעשאַפּענישען דאַרפּען אײַביג קלאַפען מיט די קאַלאַשען אײַבער'ן בלאַמיגען ברוק און פּיהרען אַ שוואַכע מלחמה מיט די זאַמטיקעס קעגען די גרויסע טראַפען רעגען.

אײַך בין געוואָרען געשטאַנען אײַבער'ן מיט'ן גאס און אַנגעקוקט, וואס טהוט זײַך דא מיט מיר, גע-בנדיק אין דער וויסטיע דונקלע וועלט; פון די קלאַפּ אַבער, וואס אײַך האב געקראַגען פון פאַרענט און הינטען, בין אײַך געקומען צו זײַך און אײַך בין אַהן דעת אַוועק צום גאַלדענען הירש, דא אין אַללגעמײַנען זאל, צו בײַסענדיג מיט פּיש און פּערטרייַנקענדיג מיט פּאַרטער, האב אײַך מיט פּערטרייַנקען עראַניערט אַללע דעמאליען, וואס אײַך האב געזעהן און געדערט אין טעאַטער. ס'איז געווען גוט שפּעט, ווען אײַך בין געווען אַזױ פּערטייעפט אין די פּאַעטישע בילדער און האב נײַט בעמערקט ווי די צײַט גײַט און אַז אין וואַל איז אַרײַן אַ שאַנער

יונגער מאן, געקליידט נאך דער לעצטער מאדע מיט גרויס געשמאק זאגאר פון באנצען קאסטיום איז געווען ארויסצווערן עפעס ווי אבגעלאזענקייט, וואס איז פאר אייניגע דשענמלמענעס א מין פראנטאוסטווא. ער האט זיך געזעצט ניט ווייט פון מיר; גור איך האב אויף איהם ניט געקוקט.

ענדליך צוויי אויגער נאך האלבע נאכט האב איך זיך צוגעקליבען גיין צו זיך אין נומער וואס האט פערשאפט גרויס פערניגען דעם שלאפיגען קישרת, וועלכער האט שוין לאנג אונגערדורדיג געדרייט זיך אין אלע זייטען, פונקט ווי ער זאלל האבען א קאנוואלסיע אין די פיס. גייענדיג פערביי דעם יונגען אונגעקאנטען, האב איך ניט בייזן א קוק געטאן איהם אין געזיכט - איך האב א קוק געטאן, אונ די פיס זייגען מיר ווי צו געשמידט געווארען צום ארט. דער שאנער דשענמלמען האט מיר ניט ערקאנט, גור איך האב איהם פון ערשטען בליק דערקאנט.

אין איין אנדער צייט, ביי אנדערע אומשטאנדע, וואלט איך געוויס ניט געוואנט אונטער גיין צו איהם און איך וואלט אבגעלייגט דאס זעהען זיך אויף מארגען און אהן א צווייפעל וואלט איך איהם שוין מער ניט געטראפען. גור אין דער מינוט בין איך געווען בעצויבערט פון טעאטור-וואונדער און געפיהלט אז איך מוז פאר וועמען אויסניסען מיינע געפיהלען. דער יונגער דשענמלמען איז געווען א מאל מיין בעשיצער און געוויס פערדיענט ער א דאנק פון מיין זייט. די אלטע פריינדשאפט האט אויפגעלעבט אין מיין הארץ אין איין אויגענבליק: איך בין צו איהם אונטערגעבאנגען און געזאגט:

- סטירפארם! וועמען זעה איך?

ער האט אויף מיר א קוק געטאן ווי א מאל, גור איך האב געזעהן, אז ער דערקאנט מיר ניט.

- איר האט מיר פערנעסען, מ-ר סטירפארם! האב איך געזאגט ווי מיט א ברונז מאן.

- מיין נאט! האט ער פלוצים אויסגעשריען גשהומם, - איז דאס דער קליינער קאפערפילד?

איך האב איהם געחאפט פאר ביינע האנד און ווען איך זאלל זיך ניט שעמען און ניט מורא האבען בעלידיגען מיט דעם מיין געווענענעם פריינד, וואלט איך זיך איהם א נוארף געטאן אויפ'ן האלז און צווייגט זיך.

- קיין מאר, קיין מאל, קיין מאל בין איך ניט געווען אזוי צופריעדען, ליעבער סטירפארם! ... א, ווען דו זאלסט וויסען, ווי מיר איז אנגענאהם דיך צו זעהן!

- איך זעלבסט בין אויך זייער צופריעדען, מיין ליעבער, האט ער געאנטפערט, דריקענדיג מיר שטייף די האנד. גור דו פערציהסט זיך זייער, קאפערפילד; דאס ווייזט, אז דו ביזט נאך א קינד.

א דאָנט: אַבי איהם איז אנגענאהם צו זעהן מיין שמחה. איך האב אָנגעריבען די מ'ערען, וואס האבען מיר גערונגען פון די אויגען, פערנאנדערנעלאכט זיך אונגעשיקט, אונ מיר האבען זיך געזעצט איינער נעבען צווייטען.

— נו, ווי קוססו א הער? האט ער מיר געפראנט, א קלאפטווענדיג מיר איבערן אכסעל.

איך האב איהם אין עמליכע ווארטער דערצאהלט, וואס איך האב געטאן, וואו איך געפין זיך. האב איהם געפראנט, וואס מ'הוט ער.

— איך האב שוין לאנג געענדיגט מיט'ן פאנסיאן אונ איצט געפין איך זיך אין אקספארד. דארט מאטערט מען מיר פון איין סעמעסטער ביזן צווייטען. איצט פאָהר איך צו דער מוסער. דו ביזט איצט א סך שאַנער געווארען, קאפּפּערפילד, זאנאר דיין געזיכטסאויסדריק האט זיך ניט געאַנדערט.

— איך צווייפעל! ... זעהסטו, דיין געזיכט האט זיך גאר ניט געאַנדערט. איך האב דיר ערקאנט פון ערשטען בליק. גור דיין געזיכט געהערט צו יענע, וועלכע מען קאן קיין מאל ניט פערנעסען.

סטירפארס האט זיך צולאכט אונ האט פערריכט מיט דער האנד זיינע געדיכטע, געקרויזטע האר.

— די מוסער וואהנט אונטער דער שטאדט, ניט נויט, אונ אזוי ווי דער וועג איז שלעכט אונ אין שטוב ביי אונז איז אומערדיג, האב איך זיך בערעכענט איבער נאכטען דא אין טראקטיר. אין שטאדט בין איך סך תבל א שעת זעכס, אונ איך האב די צייט איבער גערעמעלט אין טעאטער.

— איך בין אויך געווען אין טעאטער, סטירפארס... אין קאווענט-נארדען. דער ספעקטאקל איז געווען וואונדער גוט.

— מיין לעבענסווירדיגער פריינד, האט מיר סטירפארס געאַנטפערט מיט א גרויס געלאכטער אונ האט מיר א קלאפ געטאן איבערן אכסעל, — דו ביזט א וואהרע מאַגאזינע (מאגזעלינע), אויב איך זאל דיר זאגען דעם ריינען אמת. איך בין אלליין געווען אין קאווענט-נארדען אונ קאן דיר זאגען, אז ס'טרעפט זעלטען אזא האסליכער ספעקטאקל. — עי, סער!

דער געשריי איז געווען צום בופעטיציק, וועלכער האט אונז שוין לאנג נאך געקוקט מיט גרויס ביינדרע. איצט איז ער צו אונז אונטער גענאנגען מיט דרד ארץ.

— וואו האט איר אָנגעפיהרט צום נאכטען מיין פריינד, מ-ר קאפּפּערפילד'ן? האט סטירפארס געפראנט.

— וואס זאנט איר, סער?

— וואו וועט שלאפען מיין פריינד קאפּפּערפילד? וואס פאר א נומער האט איר איהם געגעבען? איר פערשמיט?

דער בופעמציק האט גענוממען קנעמען מיט די פיס און ניט געוואוסט, וואס צו אנטפערען.

— איר הערט דען ניט, וואס איך רייד? האט ס'מירפארס איבערגעחורט.
— איך בעט אום פערציהונג, ס'ער... מ-ר קאפפערפילד שטייט אין פיער און פיערצינסמען נומער.

— וועלכער שווארץ — יאר האט אייך געהייסען אריין רוקען איהם אין יענער קאנורע?

— איך בעט אום פערציהונג, ס'ער... מיר האבען ניט געהאט די עהרע צו וויסען... מיר האבען ניט פערשטאנען, אז מ-ר קאפפערפילד דארף האבען א שאנען דער. אויב איר וועט הייסען, וועללען מיר פאר איהם אבראמען דעם צוויי און זעבצינסמען נומער. ס'וועט זיין גלייך מיט אייער נומער. געפאללט אייך, ס'ער?
— פערשטייט זיך, אז מיר געפאללט, האט ס'מירפארס געאנטפערט. מ'ראנט שוין איבער זיינע זאכען און ווייטער זייט פארזיכטיג.

דער בופעמציק איז גלייך אוועק טהון, ווי מען האט איהם געהייסען. ס'מירפארס האט גענוג געשפאכט פון מיין פריהרדיגען צימער. מיר זיינען גאך ביי א מינוט צעהן געעססען אין אלגעמיינע זאל און אוועק צו זיך אין די נומערען. ס'מירפארס האט מיר געבעמען, איך זאלל צו איהם מארגען צעהן א זייגער פריה אריין פריהשטאנען און איך האב, פערשטייט זיך, מיט פערנגינגען איינגעשטימט. מיין זייער צימער איז געווען א רייגער און א פראכטיגער. אין מיטן איז געשטאנען א פייער בעט, וואו ס'האבען געקאנט שלאפען פאר גויט א מאן פינג-זעכס, איך בין פערזונקען אין די פוהאווע בעטגעוואנד און באלד זיס איינגעשלאפען. אויף מארגען איך בין אויפגעשטאנען גאך פיעל זיסע תלומות פריש און געזונד.

VII.

ס'מירפארס'ס היין.

אכט א זייגער פריה, האט א מיידעל געאפענט די טהיר פון מיין שלאף-צימער און געזאגט, אז זי האט מיר אריין געמראגען ווארימעס וואססער צום ראזווען. די ווארטער, האבען טיעף געריהרט מיין אייגענליעבע און איך האב א טיעפען זיפן געמאן ביים געדאנק, אז איך, אונבארדיגער, ברויך ניט א ועלכע זאכען. איך האב זיך אויפגעהייבען פון בעט אומעריג און גענומען זיך אנטהון, זייגענדיג געקריינגט פון חשד, אז דאס מיידעל האט, זיכער, געלאכט פון מיר, אריינטראגענדיג דאס ווארימע וואסער. ס'איז גאר קיין צווייפעל ניט, אז דאס מיידעל האט בעמערקט ווי מיר האט דאס בלוט אריין געשפארט אין געזיכט פון בושע, ווען איך בין געגאנגען איבער די טרעפ אין אלגעמיינען זאל.

וואו ס'איז גרייט געווען פריהשטאג, וויינענדיג בעאנרוהיגט פון מיין יונגהייט, האב איך זיך גיט געקאנט בעשליססען גיין פערביי דער מיידעל, דערזעהענדיג איהר אין קאררידאר מיט א בערשטיל אין האנד. איך האב זיך אכגעשטעלט ביים פענסטער און גענומען קוקען, בלומרשט. אויף דער בראנענע סטאטיווע פון משארלז דעם ערשטען, וועלכע איך האב, איברייגענס, גאר גיט געזעהן צו ליבע דעם געבעל, וואס האט איהר בעדעקט. איך בין אזוי לאנג געשטאנען ביז דער משרת איז צו מיר צוגעלאפען און געזאגט, אז מ-ר סמירפארס ווארט אויף מיר אונטען. גור אונטען איז סמירפארס גיט געווען. מען האט מיר אריין געפיהרט צו איהם אין צימער מיט מאלין-רויטע פארהאנגען און א מירקישען קאוויאר. דאס פיער האט העלל געברענגט אין קאמין און די הייסע געריכטען ווינען געשטאנען גרייט צום פריהשטאג אויף א שניי-ווייסע טישטוך. אי דאס פיער, אי דער פריהשטאג אי סמירפארס און אלע הפצים פון דעם פראכטיגען צימער האבען זיך אב געשפיעגעלט אין קלייגען פארבאט אין קליין קיילעכדיגען שפיעגעל איבערן בופעט. אנפאנגס האב איך זיך צוגעשעמט, פערשטייענדיג, ווי ווייט איך בין פון איהם, גור פון זיין בנעימות'דיג ריידען און לעבענסווירדיגקייט איז מיר די בושט באלד פערשוואונדען געווארען. דער משרת, וואס האט נאכטען גערעדט מיט מיר אזוי פאמיליארנע, איז איצט ארום גענאנגען אויף די שפיץ - פינגער און האט מיט עתדעפורכט אויסגעפיללט אונזער בעפעהל.

- איצט דערצאהל מיר, וואס מיט דיר איז? האט זיך סמירפארס צו מיר געווענדט, ווען מיר ווינען פערבליבען אלליין. - איך דארף וויסען פאראבגע, וואס טוהסטו, וואו הין פאהרסטו, נאך וואס - אלס וואס עס בעלאנגט אן דיר. מיר דוכט, אז דו געהערסט מיר איצט אין גאנצען, ווי דו ביזט.

איך בין געווען מלא שמחה פון ווינע ווארטער און האב איהם אויסדערצאהלט ווי די באבע האט נאך פיער עצות מיר גאראטען מאכען די רייע פרי צוגויפקלייבען גויטהיגע גסיונות און ידיעות אויףן לעבענסוועג.

- דערפון שליסס איך, האט ער געאנטפערט, אז תילען זיך תאסטו גיט וואס. דאריבער וועסטו פאהרען מיט מיר אין נייגעט צו מיין מוטער און גאכטען ביי מיר אין הויז א צוויי מאג. איך בין זיכער, אז איר וועט איינער דעם צווייטען געפאללען ווערען. מיין מוטער איז א גוטע פרוי, זי שטאלצירט א ביסעל מיט איהר זותן, האט לייעב צו ריידען וועגען זיינע מעלות, וואס ער האט קיין מאל גיט געהאט. גור דו וועסט איר געוויס פערצייטען די שוואכקייט. פון דיר, בין איך זיכער, וועט זי ויין עגמציקט. - מיר וואלט געווען זייער אנגענאהם איבערצייגען זיך אין דעם. דערנייל אבער איז ביי מיר דער פונקט אין ספק.

- עמ! דא איז קיין ספק נישט, האט סמירפארס געזאגט. געדער, וואס לעבט מיר, האט רעכט פון איהר פארערען איהר גענוימקייט.

— אויב אזוי פֿערהאָפּ אײך זײן דיין מוטערס לעבלינג .
 — זײער גוט . מיר פֿאָהרען אונ וואָס נײַכער אײז בעסער . נור פֿריהר ווײל
 אײך דיר , אַלס נײלינג אין וועלט זאָכען , בעווײזען אײניגע וואונדער זאָכען פֿון דער
 שטאַדט . אונ אין אַ שעה צוויי אַרום פֿאָהרען מיר אין נײגעט .
 — גלייך נאָך פֿרײשטאַט בין אײך אַרײן צו זיך אין צײמער אונ אַנגעשריבען אַ
 ברייף צו דער באַבען , אײך האָב אײהר געשריבען פֿון מיין אונטערװאַרטעט בעגעגעניש
 מיט מיין אַלמען חֵבֶר אונ אז אײך פֿאַר צו אײהם אין נאַסט אײף עמליכע טאַג . דערנאָך
 זײגען מיר געפֿאָהרען בעקקען לאַנדאָן , מיר זײגען געווען אין ווערזײנען , אין
 מוועאָוס סטירפֿאַרס האָט אומערום אַרויסגעוויזען גרויסע פֿערשיעדענע ידיעות ,
 מיט וועלכע , וועדליג ס'האָט געשיינט , ער האָט גאַר נײט שטאַלצירט .
 — אײך וואונדער זיך , סטירפֿאַרס , פֿון דינע ידיעות , האָב אײך געזאָגט , אײך
 צווייפֿעל גאַר נײט , אז דו וועסט אין אַקספֿאַרד דערנרייכען די האַכסטע געלערטע
 שטופֿע . ס'איז פֿערשטאַנדליך , וואָס דיין מוטער שטאַלצירט אזוי מיט דיר .
 — אײך וועלל דערנרייכען די האַכסטע געלערטע שטופֿע ! פֿון וואָגען געמסטו
 עס זיך , מיין לעבער ! האָט סטירפֿאַרס געזאָגט מיט אַ פֿרייהליכען געלאַכטער .
 זײן , דעווי . . . ערלויב מיר בעסער רופֿען דיר דעווי * , אזוי וועט זײן שאַנער .
 — רוף אויב דו וויללסט .
 — זײער , ווײל דו ביזט זײער אַהגלייך צו אַ מאַרגאַריטקע , האָט סטירפֿאַרס
 געזאָגט . זײן , לעבער דעווי , אײך דיניק גאַר נײט אויסטרעטען פֿאַר זיך דעם וועג אין
 אַקספֿאַרדישען אוניווערזיטעט , פֿאַר מיר אײז גענוג דאַס , וואָס אײך ווייס . דאַס
 גענעלשאַפט , וואו אײך וועלל לעבען , וועט פֿון מיר גאַר נײט פֿאָדערען , אײך זאַל
 זײן אַ דאַקטאָר פֿהילאָאָפּ .
 — אונ קבֿוד . . .
 — ע , מיין לעבער ! אײך זעה , אז בײ דיר איז דער דמיון שטאַרקער פֿאַרן
 קאַלמען שכל , מײך קאַן ווייניג וואָס פֿרייהען , וואָס אײניגע פֿעבאָמטען וועללען
 בעוואונדערען מיין וויסענשאַפט . זאַללען דעם קבֿוד זוכען די יעניגע , וואָס זײגען
 גרייט זיך פֿערדאַרבען בײם שרייב טיש . אײך פֿערנין זיי דעם לאַרבער — קראַנץ .
 — אײך האָב דאַס געשפֿאַרד פֿערבויגען אונ האָב אײהם געגעבען אײן אַנגער
 ווענדונג , סטירפֿאַרס האָט מיט געהאַלטען . כּפֿלל האָט ער לעב געהאַט אײבער
 שפֿרינגען פֿון אײן זאַך אײף דער צווייטער .
 מיר האַבען , אומקעהרענדיג זיך פֿון שטאַט , נאָך אַ מאַל צוגעביסטען אונ
 דער קורצער ווינטערדיגער טאַג איז ניד פֿערשוואונדען געוואָרען , ס'איז שוין געווען
 פינסטערלאַך , ווען אונזער עקיפּאָז האָט זיך אָב געשטעלט אין נײגעט געבען אײן
 אַלמען

* דעווי הייסט גאַנצענבֿלוסאַכען (מאַרגאַריטקע) .

אלמען געמיינערטען הויז, וואס איז געשטאנען אויף א הייכען בארג. אונז האט בעגעגענט א בעיאהרע פרוי, זאגאר ניש זייער אלט, פון שאנען שטאלצען וואופס אונ מיט א שאנען געזיכט. דאס איז געווען זיין מוטער, זי האט איהם ארום גענומען אונ גערופען ליעבער דזשעסס. ער האט מיך פאר איהר פארגעשטעלט אלס זיין בעסטען פריינד, זי האט מיך בעגריסט מיט איין ערהאבענע מינע.

דאס הויז איז געווען איין אלטמאדישע אונ א פראכטיגע אונ איז געשטאנען איינזאם. פון די פענסטער האט זיך געזעהן נאנץ לאנדאן. ווען איך האב זיך אנגעצויגען צום מיטאג, האב איך בעמראכט די שווערע מעבעל מיט אויסגענייטע קוויטען, די אלטמאטערישע קארטיגעס, וואו ס'זיינען געווען אויסגעמאלט גראסארטיגע לעדים אין קארסעטען מיט געפודרעטע האר. מיר האט געדוכט, אז זיי זיינען ארום, ווי לעבעדיגע היז אונ צוריק איבער די וואנד.

אין עסס-צייטער איז אויסער דער ווירטהיז געזעסען נאך א צווייטע, א שווארצליכע לעדי פון נידריגען וואופס. די לעדי איז ווייט ניש געווען קיין רייצענד שאנע, דאך, דערזעהנדיג איהר דאס ערשטע מאל, האב איך בשום אופן ניש געקאנט אב רייסען פון איהר די אויגען, איך ווייס ניש צו ליעב וואס, צו איז דאס געווען ווייל איך האב איהר דערזעהן אונגעריכט, אונ ביים טיש איז מיר אויסגעקומען זיצען קענען איהר, אדער ווייל איהרע געזיכטסצייגע זיינען אין דער וויקליכקייט געווען מערקווירדיג, איהרע האר זיינען געווען שווארץ ווי סמאלע אונ איהרע שווארצע אויגען האט זיך געזעהן נאר איין אונגעוואהנליכער שיינ, זי איז געווען זייער דיין, אונ איך האב בעמערקט א שראמס ביי איהר אויפן לויפ. דער שראמס וואס איז געווען געקומען פון א וואונד, האט זיך געצויגען פון דער אויבערשטע לויפ ביזן קניבאק: די וואונד האט זיך פערטהילט, נור א סימן איז פערבליבען אויף אייביג אונ האט געמאכט די לויפ זייער מאוס, בעמראכטענדיג נומ דאס פריילען, בין איך געקומען צום שלום, אז זי האט שוין געוויס דרייסיג יאר אונ, גאמירליך, גארט זי זייער האבען חתונה, זי איז אהגליך געווען אויף א הויז וואס האלט ביים איינפאלען אונ שטייט שוין עמליכע יאר צום פערקויפען, נור ליידער, געפינען זיך קיין בעלזים ניש אונ דאס הויז ווערט פערווארפען. איהר דארקייט איז איהר געוויס געקומען פון אינגערליכען פייער, וואס האט זיך איצט מיט איין אונגעוואהנליכע קראפט געשפארט פון איהרע אויגען, געפינענדיג אין די קלייניגקע לאבעראך דעם איינציגען וועג אויף ארויסגעהן.

מען האט איהר מיר פארגעשטעלט אלס מיסס דארטל, זאגאר סטירפארם אונ די מוטער האבען איהר גערופען מיסס ראוע, אדער נאר פראסט ראוע. זי האט דא שוין לאנג געוואהנט אונ איז געווען מ-ס סטירפארס א חברתה. אין איהר ריידען א זאגערבארע זאך, וואס זי האט קיין מאל ניש ארויסגעוואגט אפפען, וואס זי ריינקט, זי פלעגט נור געבען אנצוהערעניש אדער געבען שטענדיג

פראגעס אַנשטאַרט אַנטוואַרטען. אזוי, צום ביי שפּיעל, מ-ס סטירפּאַרס האַט מער אין שפּאַס געזאָגט, אַז איהר זוהן פּיהרט אין אַקספּאַרד ווייער אַ צושטרייטען לעבען. - ריכטיג? אזוי דיינקט איר? האַט מיסס דאַרטל אונטערנעמאָפּט. - נור דאָס איז דאָך גאַר אַ געוואַהנליכע זאַך. יונגע מענשען טרעפּען אַריין אין אַקספּאַרד, בדי... אַפּשיר האַב איר אַ מעות?

- יונגע מענשען טרעפּען אַריין אין אַקספּאַרדלישען אוניווערסיטעט, כדי זיי זאללען דערנאָך קאָננען זיין רייכסבעאַמטע, אויב איר פּערלאַנגט צו וויססען, ראַזע, האַט מ-ס סטירפּאַרס געאַנטפּערט קאַלטלאַך.

- אַ, געוויס! דאָס איז ווייער ריכטיג, האַט מיסס דאַרטל פּערשטאַרקט. - נור ווי אזוי קוממט עס? .. איברייגענס, קאַן זיין, אַז איר האַב אַ מעות, אונט איר טהוט ווייער גוט, וואָס איר פּערריכט מינע פּעהלערען. - יע, יע... גיט אַמט? - וואָס גיט אַמט? האַט געפּראָגט מ-ס סטירפּאַרס.

- וואָס? איר האַט דאָך שוין געזאָגט, אַז גיט אַמט, האַט מיסס דאַרטל געאַנטפּערט. איר האַב אַ מעות געהאַט אונט מיך פּרייהט, וואָס איר האַב אַ מעות געהאַט. איצט, אויב מען וועט אין מיין געגענוואַרט געמען ריידען וועגען פּרייהליכען אונט צערשטרייטען לעבען פון די יונגע מענשען אין אַקספּאַרד, וועלל איר גיט אַנדערש ווי פּערשטאַפּען זיך די אויערען, ווייל איצט ווייס איר, אַז דאָס איז גיט אַמט. - אונט ווייער גוט וועט איהר טהון, אויב איר וועט זיך פּערשטאַפּען די אויערען,

האַט מ-ס סטירפּאַרס געזאָגט, - דער פּראַפּעסער, וועלכען איר האַב געבעטען אַכטונג געבען אויף מיין זוהן, איז איין אַרדענטליכער דזשענטלמען; דאָס ווייס איר גוט. ווען אפילו איר זאלל זיך גיט פּערלאַזען אויף מיין זוהן, וואָלט איר דאַמאלס אויך אין גאַנצען פּערלאַזען זיך אויף'ן פּראַפּעסאָר.

- טאַקע? האַט מיסס דאַרטל אויסגעשריען. זאָגט, איר בעט איר: דאָס איז מיר גאַר אויף'ן רעיון גיט ארויף. איז ער, זאָגט איר, איין אַרדענטליכער דזשענטלמען? איר ווייסט גאַנץ זיכער אין דעם?

- יע, גאַנץ זיכער, האַט מ-ס סטירפּאַרס געאַנטפּערט. - ווי גוט דאָס איז! האַט מיסס דאַרטל אונטערנעמאָפּט. - וואָס פאַר אַ נחמה דאָס איז פאַר אונז אַללעמען! איז ער טאַקע אין דער ווירקליכקייט,

איין אַרדענטליכער דזשענטלמען? אויב אזוי, וועט ער דאָך גיט... נור פּערשטייט זיך, אַז דאָס קאַן גיט זיין, אויב ער איז איין אַרדענטליכער דזשענטלמען. ווייער גוט. איצט וועלל איר שוין זיין ווייער רודיג. איר קאַנט זיך גאַר גיט פאַרשטעללען, ווי דאָס מאַכט איהם הויך אין מינע אויגען. אַ דזשענטלמען אונט דערצו גאַר איין אַרדענטליכער - דאַרף מען גאַר בעסער?

אזוי האַט מיסס דאַרטל אַלס געשאַטען מיט פּראַגעס. מיר האַט געדוכט, אַז זי איז גרייט ווידערשפּריכען מיין פּריינד, סטירפּאַרס'ן, אויב ס'וועט זיך מאַכען דערצו

דערצו א געלעגנהייט. צום סוף מיטמאנ האט זיך געמאכט די געלעגנהייט.
 ווען מ-ס סטירפארס האט געפראגט, נאך וואס פאהר איך אין סופפאלק, האב איך
 געאנטפערט, זעהן זיך מיט מיין אלטע גיאנע אונ מיט מ-ר פענאטמיס געזינד.

— ווי גליקליך וואלט איך געווען, סטירפארס, ווען דו וואלסט אויף פאהרען מיט
 מיר! האב איך זיך געווענדט צו מיין פריינד. א ביסעל ביזוטו שוין בעקאנט מיט דעם
 געזינד. דו געדיינקסט דעם שיפפער, וואס איז צו מיר געקוממען אין פאנסיאן?

— דוכט מיר, אז איך געדיינק, האט סטירפארס געאנטפערט, א הויכער,
 אונגעשיקטער מאנסביל מיט גראבע מאנערען. ער איז דאמאלס געווען מיט זיין ווהן.
 — גיין, דאס איז געווען זיין פלימעניק, וועלכען ער האט צוגענומען פאר
 א ווהן. ער האט נאך א פלימעניצע, זייער א שאנע פרייען, וועלכע ער ערציהט.
 ווי זיין אייגען טאכטער. איך בין זיכער, אז דיר וועט זיין אנגענאהם א קוק טהון
 אויף זיין בעל-הביתעשאפט.

— דארט מוז טאקע זיין איין אריגינאלע ווירטשאפט, האט סטירפארס געאנטפערט.
 ס'קאן גיט שטערען דורך פאהרען זיך אונ א קוק טהון אויף די פארדע מענשען.
 מיר פארען, דעזי. אללענפאלס וועט מיט דיר גיט זיין אימערדיג.

מיין הארץ האט אין מיר אנגעהייבען צושפרינגען פון שמחה, אז מיר וועללען
 פאהרען צוזאמען. נור מיסס דארמל האט אין זיינע ווארטער אבגעזוכט שפייז פאר
 איהר שארפזינגקייט, ווען סטירפארס האט אונפארזיכטיג ארויסגעקערט, אז מ-ר
 פענאטמיס הויז געזינד געהערט צו א בעזונדער פארדע מענשען.

— אט וואס! האט מיסס דארמל אויסגעשריען. — אה, זאגט, איך בעט אייך!
 איז דאס טאקע אזוי?

— וואס טאקע אזוי, האט סטירפארס געפראגט.
 — די פארדע מענשען, סער, ווי איר זאגט. געהערען זיי טאקע צו א בעזונדער
 ראנג מענשען אונ האבען מיט אונז קיין שום פערזייגונג גיט? דאס מוז זיין
 זייער אינטערעסאנט.

— אומזיסט וואונדערט איר זיך, מיסס ראזא, אין מיינע ווארטער איז קיין שום
 רעמעניט ניטא, האט סטירפארס געאנטפערט קאלטבליטיג. זיי ווינען טאקע אויף
 אונז גיט אהנליך. זיי פיהלען גיט ווי מיר. אויף זיי איז שווער צו מאכען איין איינדרוק,
 בעליידיגען זייער דעליקאטנאסט. איבערהויפט, איז ביי זיי די נאטור גראב אונ
 דארפער פיהלען זיי גיט זייער.

ריכטיג? זאגט, איך בעט אייך, ווי קלוג אלס איז איינגעארדענט! האט מיסס
 דארמל געאנטפערט. איר האט מיר איצט געטרייסט אונ בערוהיגט, מ-ר סטירפארס.
 ס'איז אנגענאהם צו הערען פון אייך, אז די מענשען פיהלען גיט זייערע יסורים. אפט
 פלעגט טרעפען, אז איך פלעג בערויערען די פארדע מענשען, נור איצט א דאנק
 אייך, וועלל איך וועגען זיי גארניט דיינקען, אין אמת'ן ווינען די מענשען גליקליכער
 פון

פון אונז. דאס גאנצע לעבען דארף מען זיך מאַקע לערנען. איך בין זיך מודה, איך האב לאנג געבראכען דעם קאפ אויף די שאלות, נור איצט האט איר מיר געאפענט די אויגען, סטירפארס. וואס איך האב פריהר גיט געוואוסט, איז איצט פאר מיר קלאהר, ווי דער טאג. ריכטיג, ס'איז א סך בעסער צו פראגן אלס אנטפערען... גיט אזוי?

מיר האט געדוכט, אז סטירפארס האט געשפאסט, כדי איבערראשען מיסס דארטל אונ האט געווארט, אז ווען מיסס דארטל וועט אונזען גיין, וועט ער ערקלארען זיין געדאנק. נור אומזיכט. ווען ביידע דעדים זיינען אונזעק געגאנגען צו זיך אונ איך מיט סטירפארס'ן האבען זיך אפגעשטעלט אלץ, האט סטירפארס בלויז געפראגט, וואס פאר א מיינונג האב איך וועגען מיסס דארטל.

— זי איז זייער קלוג, סטירפארס, גיט אמת?

— קלוג? זי האפט יעדעס ווארט אונ מאלט. איהר צונג איז א וואהרע בריטווע אונ זי שארפט איהר שוין עטליכע יאר נאך איין האנד. פון שארפע האט זיך איהר ארגאניזם אויסגעדראגט זי האט זיך אויסגעשארפט אין גאנצען פון קאפ ביז די פיס.

— וואס פאר א מערקווירדיגער שראמם ביי איהר אויף'ן ליפ! האב איך געזאגט.

— דער שראמם, קאפפערליד, איז מיין ארבייט.

— וואס פאר איין אונגליקליכע אונפארזיכטיגקייט!

— גיין, דאס האב איך גיט געמאכט אונפארזיכטיג. ווען איך בין נאך געווען

א אינגעל, האט מיר מיסס דארטל ארויסגעבראכט פון געדולד, אונ איך האב אויף איהר א שליידער געטאן מיט איין האמבער, דערפון קאנסטו שליססען, וואס פאר א חיה איך בין געווען אין יענע צייט.

מיר איז געווען זייער גיט אנגעגאהם, וואס איך האב פערצויגען איבער דעם

א שמועס, נור האפען צוריק האב איך שוין גיט געקאנט.

— פון יענער צייט האט סטירפארס ווייטער גערעדט, — טראגט זי דעם סימן

ביי זיך אויף'ן געזיכט אונ וועט איהם שוין טראגען ביז'ן קבר... אויב נור איהר איז

בעשערט פערזעהיגען זיך אין קבר. איך דיינק ערנסט, אז די פרויענצימער וועט ערגעץ

גיט געפינען קיין רוה. זי איז מיינע א שוועסטער קינד'ס א טאכטער, די מוטער

איז איהר אב געשטארבען גלייך, נאך איהר געבוירען ווערען. ווען דער פאטער איז

איהר אויך אפגעשטארבען, האט איהר מיין מוטער גענומען צו זיך. די עלטערן

האבען איהר איבער געקאנט ירושה צווי מויווענד פונט. דאס געלט ליענט אין באנק

אונ זי ריהרט אפילו גיט די פראצענט אונ אזוי וואכסט איהר קאפיטאל זייער גיך.

— און א צווייטעל ליעבט זי דיך, ווי א ברודער, האב איך געזאגט.

— הם! האט סטירפארס א מורקעל געטאן אונ אב געקעהרט זיין בליק צום

קאמין. גיט אללע ברענדער זיינען געליעבט פון זייערע שוועסטער אונ ס'מירעפען

א מאל אזעלכע שוועסטער ... נור אט איז גומער וויין. נאמיר אנפאנגס טרינקען פאר דיין געזונד, און דערנאך וועללען מיר זעהן, וואס דער פון וועט ארויס.

דער וואלקען איז אויגענבליקליך אראב פון זיין געזיכט און ער איז באלד געווארען דער זעלבער סטירפארס.

ווען מען האט אויפגערופען צו טהיי האב איך גיט געקאנט זיענען אין זיך מיין גיינדיגע און האב מיט אנטהייל געקוקט אויף איהר שראמס. באלד האב איך בעקערקט, אז דער שראמס איז געווען דער סאמע געפיהלפאלסטער טהייל אויף איהר געזיכט. ווען מיסס דארטל פלעגט בלייב ווערען, האט זיך פריהר פאר אלס געפימען דער שראמס און האט אנגענומען דעם קאליר פון בליי.

מ-ס סטירפארס האט וויער ריעב געחאט איהר זוהן, זי האט גערעדט וועגען איהם נאר אהן אויפהער, און ס'איז קאנטויג געווען, אז אללע איהרע מחשבות זיינען פערנגומען מיט איהם. זי האט מיר בעוויזען דעם מעדאליאן, מיט זיין פארטרעט ווען ער איז נאך געווען א קינד. דארט איז נאך געלעגען זיינע קינדישע חאר. מ-ס סטירפארס האט איין פארטרעט פון דער לעצטע צייט געמראגען ביי זיך אויפן הארצען. אללע בריעף האט זי געהיט אין א שאן קאסטעלע, וועלכע האט זיך שטענדיג געפונען געבען איהר ביי דער האנד. זי האט השק געהאט איבער לייגענען פאר מיר אללע בריעף, נור סטירפארס האט גיט דערלאזט.

ביי טהיי האט מ-ס סטירפארס מיר דערצאהלט, אז דער זוהן האט איהר טאקע א מאל דערצאהלט פון א קליין אינגעלע, וועלכען ער האט וויער ריעב געקריגען אין פאנסיאן ביי מ-ר קריקל; דעם נאמען געדיינקט זי גיט, נור פערשטייט זיך, אז דאס בין איך געווען.

ער איז אימבער גראסמוטהיג און אדעל, האט מ-ס סטירפארס געזאגט מיט שטאלץ.

איך האב דערצו מיטן נאנצען הארצען איינגעשטיממט, און מ-ס סטירפארס האט גיט געצווייפעלט אין מיינע געפיהלען. זי האט אויפגעהערט ריידען מיט מיר מיט גילות, אויסער סיידען ווען זי האט געריחמט איהר זוהן, אין די מינוטען איז זי געווען וויער שטאלץ.

די שוהל, פערשטייט זיך, איז גיט ווערט געווען האבען ביי זיך מיין זוהן און גיט אין איהר האט ער געדארפט ערהאלטען די ערשטע בילדונג, נור דאמאלס בין איך געווען געצוואונגען דערצו. אויסער דעם האט דער גרויסער שכל פון מיין זוהן געפאדערט, אז די דערער זאללען פיהלען מיט וועמען זיי האבען צו טהון. מ-ר קריקל איז טאקע געווען אזא מענש, ער האט געוואוסט, אז מיין זוהן שטייט האכער פאר איהם. ווייטער האב איך געוואלט, אז ער זאל זיך געפינגען צווישען קינדער, און מיינע האפניג זיינען מקנים געווארען. אין פאנסיאן ביי מ-ר קריקל איז ער געווארען א מויל איבער אללעמען און האט זיך געפיהרט נאנץ פיין, קיינער האט

איהם ניט מ'קנא געווען און קיינער ניט פיינד געהאט, איצט לערענט ער אין אוניווערזיטעט און ס'איז נאר קיין ספק ניט, אז אויב ער וועט וועלדען, וועט ער קונה שם ויין אין דער געלערטער וועלט. דשוועמס האט מיר דערצאהלט, אז איר, מ-ר קאפפערפילד, זייט מיט איהם ווייזער בעפריינדעט און נאכמען ביי דער בעגעגעניש האט איר פערנאססען פריידע-טרערען. וואס איז פאראן זיך צו לייקענען, אועלכע געפיהלען צו מיין וזהו ביי פּרעמדע מענשען, וואונדערען מיר ניט; נור דאך קאן איר ניט בלייבען גליקליטיג צו די פּערזאנען וועלכע שאצען נאך די וויידע די גייסטליכע און זיטליכע אייגענשאפטען פון מיין וזהו. איר בין ווייזער צופריעדען זעהן אייך ביי זיך אין הויז, מ-ר קאפפערפילד, און איר קאן אייך פון מייןער זייט פּערזיכערען, אז מיין וזהו ליעבט אייך מיט א-ג-אמת; איר קאנט האפען אויף זיין שיצונג.

מיסס דארטל, וואס האט מיט סטירפארסען דערווייל געשפיעלט אין טריקמראק, האט ארויסגעוויזען אזא ברענן אין שפיעלען, אז ווען איר ווארט איהר איצט געהאט געזעהן דאס ערשטע מאל, וואלט איר געזאגט, אז פון דעם קאפּדרייהיגען שפיעל איז זי אזוי אויסגערארט געווארען. און דאך האט זי איין ווארט ניט פּערהערט פון אונזער געשפראך, און איר צווייפעל ניט, אז זי האט מיר נאך געקוקט יעדען ריזר. אַעבנדזייט, זיצענדיג ביים קאמין, האט מיר סטירפארס צו געזאגט ערנסט בעדיינקען זיך וועגען אונזער רייע אין סופּפאלק. היילען זיך דאך מען ניט. ביי א נואך צייט קאננען מיר לעבען אין גייגעט. די גאסטפריינדליכע מ-ס סטירפארס האט פּערשטארקט דעם וזהנ'ס ווארטער. סטירפארס האט מיר אנגערופען דעזי, און דאס האט ארויס גערופּען מיסס דארטל אויף דער סצענע:

— אַח, ריכטיג, מ-ר קאפּפערפילד? האט זי געפראגט — איז דאס טאקע אייזער פאמיליע? און פאר וואס רופט ער אייך מארגאריטקע? טאקע צו ליעב דעם, וואס ער רעכענט אייך פאר וונג און אונזשולדיג? ערקלעהרט מיר, איר בעט אייך: איר פּערשטיי ניט די זאכען.

איר בין רויט געווארען, ווען איר האב איהר געאנטפערט, אז דאס טאקע מוז ויין די סבת.

— א! אזוי נאר! האט ווייטער גערעדט מיסס דארטל. — נו מיר איז ווייזער אנגעגאחט, וואס לכל תפחות האב איר דאס מאל קיין מעות ניט געהאט. איר פראג טאקע פשוט צו ליעב דעם, ווייל איר ווילל קיין מעות ניט האבען. ער רעכענט אייך פאר א יונגען און אונזשולדיגען און צו ליעב דעם זייט איר - זיין אמת'ער גומער פריינד. א! דאס איז א רייצענדע קארטיגע.

מיט די ווארטער איז מיסס דארטל אנוועק צו זיך אין שלאף צימער, מ-ס סטירפארס איז ארויס גלייך נאך איהר. איר און סטירפארס זיינען נאך אויף א היבשע וויילע פּערקליבען זיצען ביים קאמין און האבען דערמאנט אונזערע בעקאנטע פון

פארמער פאנסטאן . ענדליך זיינען מיר אויף געגאנגען שלאפען . פאר'ן ליינען זיך בין איך אריין צו סטירפארס'ן אין ציממער . דער ציממער איז געווען פערפוצט מיט געקונסטעלטע פאמעלען , קישעלאך , פוס-ביינקעלאך . אויף דער וואנד איז געהאנגען מ-ס סטירפארס'ס פארטרעט , פונקט ווי זי זאל האבען פערנניגען קוקען אויף איהר זיידן , ווען ער שלאפט .

א היבשע וויילע בין איך געזעססען ביי זיך אין ציממער אונ פערזונקען אין געדאנקען וועגען מיין גליק . איך בין געזעססען אונגעווענט , נור ענדליך האבען זיך מיינע אויגען אפגעשטעלט אויף מיסס דארטל'ס פארטרעט , וועלכער האט מיר אויפמערקזאם אנגעקוקט .

דער פארטרעט איז געווען זייער ריכטיג מיט'ן אריגינאל , דער קינסטלער האט נור גערעכענט פאר איבריג אויסמאהלען דעם שראמס , נור איך האב איהם אלליין צוגעגעבען מיט'ן דמיון . דא האב איך איהם געוועהן בלויז אויף דער אויפערשטע ליפ , ווי איך האב דאס ערשטע מאל בעמערקט , צו מיטמאג , דא האט ער זיך אויסגעצויגען ביז'ן קינפאק , אזוי ווי איך האב בעמערקט , ווען מיסס דארטל איז אין פעס געווארען .

פאר וואס האט מען אויפגעהאנגען דעם פארטרעט ביי מיר אין שלאף-ציממער ? האב איך קיין אנטפער ניט געפונען . אונ קדי איך זאל פערנעססען אן דעם בילד , האב איך זיך געשווינד אויסגעמאן , פערלאשען די ליכט אונ געלייגט זיך שלאפען , נור אפילו אין בעטט אונטער דער דעקע (קאלדרע) , האט מיסס דארטל געקוקט אויף מיר מיט איהרע ברענגענדיגע אויגען , אונ מיר האט געדוכט , אז איך הער , ווי זי פראגט : - מאקע ? איז דאס ריכטיג אזוי ? - אין שלאף, געהענדיג אונרוהיגע חלומות, האב איך אללעמען אונ יעדען געוונדער געפראגט „איז דאס מאקע אמת ?“ , האמשע איך דער ערשטער האב ניט געוואוסט , וועגען וואס ס'רעדט זיך , אונ וואס פאר איין אמת דערניי איך . איך האב זיך אויפגעהאפט אונ געזעצט אויף'ן בעטט , נור די פראגע האט זיך אלס געדרייחת ביי מיר אויף דער צונג .

VIII.

די קליינע עממי .

אין דעם הויז איז געווען א מושרת , וועלכער האט מיר היבש פון ערשטען בליק אויסגעוויזען פאר א אידעאל פון רעספעקטעבעלנאסט (כפבדיג האלטען זיך) . בעדיענט האט ער בלויז סטירפארס'ן אונ פלעגט איהם בעגליימען אין אנוועזוויטעט . געגאנגען איז ער ניט אנדערש ווי אויף די שפיץ פינגער אונ איז געווען בעשיידען , שטייל , ערנסט , אויפמערקזאם , ער איז שטענדיג געווען אונטער דער האנד , ווען מען האט איהם געברויכט אונ האט קיין מאל ניט געטארטשעט אין די אויגען ,

אויב מען האט איהם ניט געדארפט. נור די הויפטאייגענשאפט זיינע איז געווען רעספעקטעבעלנאסט, דאס איז איין אייגענשאפט, וואס מען בענדענענט זייער זעלמען צווישען משרתים, דער רעספעקטעבעלנער דיענער האט זיך פאר אייך ניט געבויגען - ס'הייבט זיך גאר ניט אן - ער האט שטענדיג געטראגען א נעקראכטאלמען האלמוך מיט א הויכען קראגען, דער קאפ מיט גלאט - פערקאממע האר איז שטענדיג געשטאנען גלייך אונ זאנאר ערהאבען. גערעדט האט ער שטילל, נור זייער לויט, ארויסריידענדיג דעם סוף אויף א שפעעליאווען ארט אונ פלעגט אין ריידען דוקא אויסקלייבען ווארטער וואס האבען אין זיך פיעל סוף'ען, אלס וואס אויף איהם אונ ארום איהם איז געווען, איז געווארען רעספעקטע-בעלנע. ווען די נאטור זאלל איהם פערקרימען די גאז אדער זי זאלל איהר אויבער-קעהרען מיט'ן עק ארויף, דאס הייסט מיט די נאזלאכער צו די אויגען אדער צו מאשטשען איהר גאר צום שטערן מיט די נאזלאכער צו די האר, וואלט עס אלס פערקוממען אויף זיין געזיכט א רעספעקטעבעלנען אויסזעהן. די נאנצע לופט ארום איהם איז געווען אנגעצויגען מיט רעספעקטעבעלנאסט; הוישד זיין איהם, אז ער וועט וואס ס'איז טהון ניט ווי געהעריג איז אדער אנגעלומפערט, איז געווען אונ-מאנליך, ווייל ער איז געווען רעספעקטעבעלנע פון קאפ ביז די פיס. געבען איהם טהון עפעס ניט קיין שאנע ארבייט, וואלט געהייסען שרעקליך בעליוזיגען זיינע רעספעקטעבעלנע געפיהלען. דאס טאקע האבען אין שטוב אללע דיענסמען זייער נוט פערשטאנען אונ ווען דער רעספעקטעבעלנער דיענער האט געלייגענט א פלאטט - צייטונג, האבען די דיענסמען דערווייל געטאן פאר איהם די קליינע אונ נידריגע ארבייט.

ער איז געווען א בעל צורה אונ יעדער קעהר זיינס איז געווען ערנסט אונ דאס האט גאר מער חן צוגעגעבען זיין רעספעקטעבעלנאסט, אפילו דאס וואס קיינער אין נאנצען הויז האט ניט געוואוסט זיין נאמען, האט מען אויך געקאנט ערקלעהרען מיט זיין רעספעקטעבעלנאסט. זיין פאמיליע איז געווען ליטטיקער אונ ס'איז זעלבסט פערשטאנדליך, אז פון די משרתים האט קיינער געוואנט טהון איהם דערווידער. ווען ער זאלל זיך רופען פיסער אדער טאם אדער דיקק, וואלט מען איהם, נאטייליך, געקאנט א מאל שיקען פאשען חזרים, אבער ליטטיקער איז שוין גאר אנדערש.

זיין רעספעקטעבעלנאסט איז פאר מיר געווען א-ג-אפקומעניש, ווייל אין דעם געענווארט פון דעם רעספעקטעבעלנעם דיענער, פלעג איך זייער פיהלען מיין יונגענד. ווי אלט איז ער אלליין געווען, האב איך ניט געקאנט וויסען, אלס צו ליעב דעם, ווייל ער איז געווען זייער רעספעקטעבעלנע. ס'קאן זיין, אז ער האט שוין געהאט אויבער פונפציג, אונ אפשר האט ער נאך קיין דרייסיג ניט געהאט.

איינער איך האב אויף געאפענט די אויגען ביי זיך אין בעטט, איז שוין ליטטימער

ליטטימער געווען ביי מיר אין ציממער: ער האט מיר אריין געמאכט און וואסער צום ראזערן, און האט גענוממען מיינע קליידער רייניגען. ווען איך האב אויפֿגעווישען די סטראע פון פענסטער, איז ער שוין ווייטער געווען אין ציממער און האט געבען בעטט א גיידער געשטעללט מיינע שטייוועל און אראב געבלאווען פון פראק דעם שטויב, וואס מען האט קוים, קוים געקאנט בעמערקען.

איך האב איהם בענקריסט מיט א גוט מארגען און געפראגט, פיעל איז דער זייגער. ער האט ארויסגענוממען פון קעשענע א ווארטען רעספעקטעבעלעגען זייגער, א דריק געמאן די טריבעדער (שפראנזיגע), געאפענט איהם, א קוק געמאן אויפֿן ציפערבלאט, ווייטער א דריק געמאן די טריבעדער און ערשט געאנטפערט, אז ס'איז פונקט תאלב גיין.

מ-ר סטירפארס'ן וועט זיין אנגענאהם צו הערען, ווי האט איר געשלאפען, סער.

— איך דאנק, האב איך געזאגט. — מיר איז געווען זייער גוט. וואס מאכט

מ-ר סטירפארס.

— איך דאנק, סער. מ-ר סטירפארס איז געזונד.

— קאן איך האבען די עהרע טהון נאך געפעס פאר אייך, סער? קליינגען וועט מען דא גיין א זייגער. און תאלב צעהן וועט מען פריהשטאנען, האט ער ווייטער געזאגט.

— גיין; סער בארף איך קיין זאך ניט. איך דאנק.

— איך דאנק אייך, סער. אייער דיענער.

מיט די ווארטער האט זיך ליטטימער שטילל ארויסגעגעבעט פון ציממער, פערמאכענדיג הינטער זיך די טהיר מיט אזא פארזיכטיגקייט, פונקט ווי איך זאלל אייזט האבען פערזונקען אין א זיססען שלאף, פון וועלכען מיין גאנצעם לעבען היינט אב.

אלע פריהמארגען האבען מיר גערעדט אין דעם ועלכען טאן, ניט צוגעבענדיג אפילו איין וויב, און דאך פלעג איך זיך יעדען פריהמארגען פיהלען פאר א אינגעל אין זיין געגענווארט, ניט קוקענדיג אויף דעם, וואס מיט יעדען טאג ווער איך האכער ביי מ-ס סטירפארס און מיסס דארטל אין די אויגען.

ליטטימער פלעגט אונז בריינגען צופיהרען געזאמטעלעט פערד און סטירפארס, וואס האט אלס אין דער וועלט געקאנט, האט מיר געלערענט רייטען. ליטטימער פלעגט בריינגען ראפיערען (שווערדען), און סטירפארס האט מיר געלערענט פערבמען. ליטטימער פלעגט בריינגען תאנדשור, און סטירפארס האט מיר געלערענט באקסירען (שלאגען זיך מיט די קולאקעס). מיר איז נאר ניט געווען מאוס פאר סטירפארס'ן, וואס איך בין איין עם הארין אין די אלע זאכען, נור געשאמט האב איך זיך, ווי א גנב, פאר ליטטימער'ן און פאר איהם אין די אויגען האב איך ניט געקאנט א קעדר טהון זיך. איך האב ניט געקאנט הוישד זיין ליטטימערען, אז ער

איז

איז א ברירה אין די אללע קונצען און דאך אין זיין געגענווארט פלעגט מיר דאס פנים פלאסמען פאר בוששה פון מיין עם - הארצע שקייט.

איך פערציה בפיון אזא לאנגען געשפראך וועגען דעם משרת, ווייל שפעטער צועט ער שפיעלען ניט קיין קליינע ראליע אויפ'ן דראמאטישען לעבענסוועג.

די טאג זיינען גיך איבערגעלאפען אין פערשיעדענע פערננטען. וואס מער איך האב ערקאנט סטירפארסן, איז ער אלס מער גראסער געווארען אין מיינע אויגען גענאנגען איז ער זיך מיט מיר ווי מיט א שפיעלכעל, גורדאס איז מיר זייער געפאלען געווען, ווייל עס האט מיר דערמאנט די אמאליגע יארען אין פאנסיאן און דערנויזען אז ער האט זיך צו מיר ניט אומגעביטען. דאך האב איך געזעהן, אז ער שאצט מיר האכער פאר אללע זיינע פריינד און ער איז מיר א וואהרער גוטער פריינד.

ענדליך האט ער זיך געשלאסען פאחרען מיט מיר אין סופפאלק און דער טאג פון אונזער אברייזען איז געקוממען, אנפאנגס האט סטירפארס זיך געשלאגען מיט דער דעה געמען מיט זיך ליטמיכערן אדער ניט, נור צום סוף איז ביי איהם געבליבען דאזען דעם משרת צוהויז. דער רעספעקטעבעלענער דיענער האט איינגעפאקעוועט אונזערע זאכען, איך האב איהם איבערגעלאזט עטליכע מטבעות, און ער האט זיי צוגענומען זייער ריהניג.

מיר האבען זיך ווייער פריינדליך געזעגענט מיט די דאמען און איך האב געדאנקט מ-ס סטירפארס פאר איהר נאסטפריינדשאפט. די לעצטע זאך, וואס מיר האט זיך געווארפען אין די אויגען איז געווען ווייטער ליטמיכער, מיר האט געדוכט, אז ער איז דורכגעדרונגען מיט א געדאנק, אז איך בין גאך צו יונג פאר איין ארדענטליכען דישענטלימען.

אין לאנדאן האבען מיר זיך איבערגעזעצט אין א דיליטשאנס, וואס איז גענאנגען אין יארמאוו. איך קאן ניט אויסדריקען אללע מיינע געפיהלען, וואס האבען זיך פערננטעמ אין מיין הארץ, ווען איך האב א קוק געטאן אויף די אללע בעקאנטע ארטער. איך בין געווען אזוי אויפגערירט, אז איך האב ניט בעמערקט, ווי מיר זיינען אריין געפארען אין די שמאלע און ענגע יארמאווער גאסלאך. מיר האבען זיך אפגעשטעלט אין א האטעל און איבערגענאכטעט. אויף מארגען אין דער פרייט, גאך איידער איך האב זיך אויפגעדייכען פון בעט, האט שוין סטירפארס געהאט צייט ארום שאפציען איבערן ברעג ים און בעקאנגען זיך מיט אללע שיפפער.

- איך האב געזעהן, אויב איך האב נור קיין טעות ניט, האט סטירפארס געזאגט, קומעדיג צוריק פון שאפציר, - דיין פריינד'ס שטיבעלע, אויפ'ן ברעג האב איך געזעהן עפעס א מין שופפעל מיט א גרויסען קוימען, פון וועלכען איז גענאנגען א רויך.

איך האב איהם געזאגט, אז דאס איז דאס הייזעל.

- איך האב ווייער געוואלט אריין גיין א היין און אנרופען זיך מיט דיין נאמען

האט סטירפארס געוואגט, - זיי וואלמען געוויס גערעכענט, אז דער קליינער קאפפערפילד איז אזוי אויסגעוואכסען, אז מען קאן איהם שוין נאר ניט דערקאנען. איך האב געאנטפערט, אז דאס וואלט געווען ניט שלעכט.

- ווען וועסטו מיך פארשטעלען פאר די מענשען, דעו? האט סטירפארס געפראגט. מען דארף ווענען דעם בעצייטענס אברידען.

- מיר דוכט, אז בעסער איז ביי נאכט, ווען דאס נאנצע געווינדל וועט זיצען ביים קאמין. איך וואלט וועללען, דו זאלסט זיי זעהן אין בעסטען אופן. דו שטימסט איין, אז דאס איז זייער איינמערעסאנטע געווינדל.

- נו, זאלל זיין אזוי, אבער זאלל זיין אבער, מיר איז אלס איינס.

- פערשטייט זיך, אז זיי דארפען ניט וויסען, אז מיר געפינען זיך דא, האב איך געוואגט, זיינענדיג זייער צופריעדען. מיר וועלען פלוצים אריין קוממען.

- געוויס, האט סטירפארס געאנטפערט. אויב אנדערש וועט זיך פערלירען דער גאנצער עפעקט. מען דארף זעהן די מענשען, ווי זיי זיינען.

- מיר דוכט, סטירפארס, אז דו דייןקסט גאנץ ערנסט, אז די מענשען זיינען נאר א בעזונדערע פארערע אונ האבען קיין שייכות ניט מיט אונז.

- הע, גענוג דיר, ראמאנטישער דעו! האט סטירפארס געאנטפערט בעלעבט.

לוינט נאר דערמאנען מייע ויכתיים מיט עפעס א מיסס ראוע? צום שווארץ יאר דאס פרייזען. דעם אמת וואגענדיג, האב איך פאר איהר א ביסער מורא. זי זיצט מיר שוין לאנג אויפ'ן האלד. נאמיר איהר לאזען צורוח. נו, וואו ווילסטו איצט געהן? זעהן זיך מיט דער אלטע גיאנע?

- יע. פריער פאר אלס מוז איך איהר בעזוכען.

- זייער גוט. האט סטירפארס געאנטפערט, א קוקטהוענדיג אויפ'ן זיינער.

איך רעכען אז דארט וועט מען דיך בעוויינען אונ קושען א שעה צוויי. גענוג צייט? איך האב געאנטפערט מיט א פרייהליך געלאכטער, אז צוויי שעה איז גענוג,

אונ ער וועט טהון זייער גוט, אויב ער וועט דערנאך קוממען צו מיין גיאנע.

- דו קאנסט זיין זיכער, האב איך איהם געוואגט, - אז זיין נאמען וועט דא גלייך ווערען בעוואוסט אונ מען וועט דיך אויפגעמען מיט דער זעלבער שמחה, ווי מיך. פענאטמי ווייס שוין, סטירפארס, אז דו ביזט א גרויסער מענש.

- איך בין גרייט צו גיין וואו דו ווילסט אונ טהון וואס דיר געפאללט. לאז מיר פענאטמיס אדרעס אונ אין צוויי שעה ארום בין איך דארט.

איך האב איהם געוואגט, ווי ער זאלל אב זוכען מ-ר פארקויס'ס דירה אונ בין ארויס פון האטעל אליין.

ס'איז געווען א שאנער ווינטער טאג, די ערד איז שמויף געווארען פון די פרעסט, וואס זיינען ניט לאנג געווען. דער בלויזער ים איז געשטאנען אונבעווענליך, אונ אין איהם האט זיך געשפיענעלט דער היממעל-לאזער, די זונן האט גענאסען

וועללען ליכט און ניט געברענגט מיט איהרע שטראהלען. אלס איז געווען לעבענדיג און פריש. איך האב געפיהלט אין קארפער אזא לעבענדיגקייט און פרישקייט, אז איך בין גרייט געווען אכשטמעלען יעדען פערבייזייענדען און דריקען איהם פריינדליך די האנד.

יאַרמאאווער נאססען האבען מיר איצט געדוכט זייער קליין. מען דארף לעבענען, אז די נאססען, וואס מיר זעהן אין די קינדישע יאהרען, קומען אונז אום קליין, ווען מיר זעהן זיי אין א סך יארען ארום. גור אזוי האב איך ערגעץ קיינע פערנדרעוונגען ניט געמערקט.

אט איז זי, מיין ליעבע גיאנע אין איהר אייגענע קיך און איז פערנומען מיטן פערפערטיגען מיטמאג. ווען איך האב זיך אנגעקלאפט, האט פענאטמי מיר געאפינט די מוהיר און געפראגט, וואס דארף איך, איך האב אויף איהר א קוק געטאן מיט א שמייעל, גור זי האט גאר בדהה ניט געהאט אנטפערען מיר מיט א שמייעל.

— מ—ר באַרקיס איז צו הויזע, מאדאם? האב איך געזאגט מיט א גראבען קול.

— צוהויזע, סער; גור ער ליידט פון רענומאטיזם און ליגט צום בעט, האט

פענאטמי געאנטפערט.

— מאכט ער נאך איצט אויך נסיעות אין בלאנדערסטאן?

— יע, סער, ווען ער איז געזונד.

— אונז איר, מ—ס באַרקיס, בעזוכט א מאל בלאנדערסטאן?

זי האט מיר א רנע אויפגעקראם בעטראכט און איך האב בעמערקט

א האכטיגע בעווענונג אין איהרע האנד.

— איך האב געוואלט נאך פראגען ביי אייך וועגען א דארטיגע הויז,

וועלכעס, דוכט מיר, האט זיך א מאל גערופען... יע, אזוי טאקע איז דאס....

בלאנדערסטאנער וואטמקראהען.

זי איז אכגעטראטען מיט א טריט א הינטער און האט אונבעשלאסען

אויפגעהויבען איהרע ביידע האנד.

— פענאטמי! האב איך אויסגעשריען.

— מיין ליעבער דעווי!

מיר האבען זיך געווארפען איינער דעם צווייטען אין די ארמען און בענאסען

זיך מיט גרויסע טראפען טרערען.

איך וואג ניט בעשרייבען מיט העללע פארפען די אללע נארעשקייטען, וואס

פענאטמי האט ארויסגעווינען ביי דער בעגעגעניש, ווי זי האט געוויינט, געלאכט,

געשטאלצירט מיט מיר און בעדויערט וואס מיין ארימער מוטער איז ניט בעשערט

צו זעהן איהר איינציגען זוהן. איך האב זיך אויך געפרייט גלייך מיט איהר און מער

זיך ניט בעזארגט, מאכער איז דאס ניט פאמיג פאר א יונגען דישענמלמען. איך

האב נאך קיין מאל אין מיין גאנצען לעבען אזוי פיעל ניט געוויינט אונ געלאכט, פיעל איצט.

— באַרקיס וועט זיין אזוי צופריעדען זעהן דיר, אז דאס וועט איהם העלפען א סך מער פון די אללע שטיקעך וואס מען ניט איהם, האט פענאטמי געזאגט, אויסווישענדיג מיט'ן פארטוד די טרערען פון די אויגען. זאל איה איהם גיין זאגען, אז דו ביזט דא? אונ אפּשר וועסטו אלליין ארויף צו איהם אין דער הויף אונ זעהן זיך מיט איהם?

פערשטייט זיך, אז איה האב געוואלט; גור פענאטמי האט זיך ארויסגעקליבען פון צימער ניט אזוי גיך, ווי זי האט גערעדט. זי איז אייניגע מאל צוגעגאנגען צו דער טויר, גור דא האט זי זיך אומגעקוקט אונ אומגעקערט זיך צוריק, פרי נאך א מאל א וויין טהון אונ א לאך געבען ביי מיר אויף'ן אכטעל. ענדליך וויינען מיר ביידע ארויס אונ זי איז פריהר אלליין ארויף צו איהם מודיע ויין איהם פון מיין קוממען.

מ—ר באַרקיס האט מיר צוגענומען מיט דער גראסטע שמחה. לידענדיג פון א שרעקליכע ברעכעניש אין גאנצען קארפער, האט ער מיר ניט געקאנט א דריק טהון די האנד גור אנטשארט דעם האט ער מיר געבעמען, איה זאל איהם אויף א צייכען אין אונזער פריינדשאפט א ציה טהון פאר'ן פראנזעל פון זיין מיטן, וואס איה האב אויסגעפילט מיט'ן גראסטען פערגניגען. ווען איה האב זיך געזעצט אויף'ן ברעג בעט, האט ער געזאגט, אז איהם איז זייער אנגענאהם דערמאנען, ווי מיר פלעגען א מאל פאטרען אויף בלאנדערסמאנישען וועג. מ—ר באַרקיס איז געלעגען אויף'ן רוקען אונ געווען צוגעדעקט מיט א ווארעמע דעקע.

— איר געדיינקט, מ—ר דוד, וועמעס נאמען האב איה אויסגעקריצט אויף די קאזעס ביי זיך אין וואגען? האט געזאגט מ—ר באַרקיס אונ געוואלט ארויס רופען א פרייליכען שטייכער אויף זיין יסורים'דיג געזיכט.

— פאר וואס זאלל איה ניט געדיינקען, מ—ר באַרקיס! מיר האבען דאך דאמאלס גרנסט גערעדט.

— ס'איז שוין א סך יארען אריבער פון יענער צייט. ניט אזוי, סער?
— יע, דאס איז שוין געווען זייער לאנג.

— איה האב קיין חרטה קיין מאל ניט געהאט אונ איצט האב איה אויך קיין חרטה ניט אויף מיין חתונה. איר געדיינקט, מ—ר דוד, ווי איר האט מיר דערצאהלט, אז זי באקט ביי אייך זעמעלאך אונ קאכט אללע שפייזען פאר אייער מוסער?
— איה געדיינק, מ—ר באַרקיס.

— אונ איה קאן אייך זאגען, אז איר האט מיר דערצאהלט דעם ריינען אמת, האט מ—ר באַרקיס געזאגט, שאקלענדיג מיט זיין מיטן — דאס איז געווען דער אייניציג ריהר, וואס ער האט געקאנט מאכען. — דאס איז אזוי אמת, ווי דאס

געלט, וואס מען צאהלט אין ביי דער ראנאמקע. אונ וואס קאן זיין ריכטיגער פון ראנאמקע געלט?

מ-ר באַרקיס האט אויף מיר אַ וואַרף געטאן אַ פֿראַגענדיגן בליק אונ אײַך האב געמוזט פֿערשטאַרקען זיין מיינונג.

יע, סער, קיין זאך קאן ניט זיין ריכטיגער נוי ראנאמקע געלט, האט מ-ר באַרקיס איבער געהערט. - יעדער אַריבער פֿוהרמאן, וועט עס אײַך זאגען, ווען ער ליגט קראַנק. אײַך בין זייער אַרים, מ-ר דוד.

מיר מוהנט עס זייער לייד, מ-ר באַרקיס.

ריכטיג, מ-ר דוד, אײַך בין זייער, זייער אַרים.

דא האט ער אנגענועגנדיג אלע זיינע קראַפטען, אונ מיט פיעל מאטערניש ארויסצויגען די האַנד פון אונטער דער דעקע אונ ער האט מיט דער האַנד אנגענומען פארן עק שטעקען, וואס איז געשטאנען ביי איהם צוקאפענס, דאביי האט זיין געזיכט אנגענומען א טרויריגע מינע. עטליכע מינוט האט ער מיטן שטעקען געשארט אין קאסטיל, וואס איז געשטאנען ביי איהם אונטערן בעט מיט זיין עק ארויס צום שטוב.

אײַך האלט דא אלטע שטאכטעס, סער, האט ער געזאגט.

מאקע?

טרויט מיר. שאַדע, וואס דא איז ניטא קיין געלט אויף אַ שלעכטען טאג.

אײַך בעדויער זייער מ-ר באַרקיס.

בעדויערט פיעל איר וויללט, אָבער קיין געלט איז פאַרט ניטא! האט מ-ר

באַרקיס געזאגט, פֿערנאנדעראַפֿענענדיג ברייט זיינע אויגען, גלויבט מיר אויף נאַמנות, סער, אז קיין געלט איז דא ניטא.

אײַך האב געאַנטפֿערט, אז אײַך בין אין דעם גאַנצן זיכער. מ-ר באַרקיס האט

א קוק געטאן מיט ריהרענדיגע אויגען אויף זיין פרוי אונ געזאגט:

מיר איז זייער אנגענאהם זאגען אײַך, סער, אז קלאַראַ פֿענאַמטי באַרקיס -

איז די בעסטע פרוי אויף דער וועלט. ס'איז גאר ניטא אַ זעלכע וואַרטער איהר צו לויבען. בעכידה זיך מיין ליעבע, צוגרייטען היינט עפעס אַ בעסערען מיטטאג אַ טדייערער גאסט וועט מיט אונז היינט עססען. גרייט צו וויין, מיין ליעבע.

אײַך האב געוואלט בעטען מ-ר באַרקיס'ן, אז ער זאלל צו ליעב מיר ניט

מאכען קיין אײַברוגע קאסטען, נור פֿענאַמטי וואס איז געשטאנען פון צווייטען זייט בעט, האט צו מיר גענומען ווינקען אײַך זאלל ניט ריידען.

אַמאָת, אַ ביסעל געלט, האב אײַך, האט באַרקיס געזאגט, נור איצט קאן

אײַך זיך בשום אופן ניט דערמאנען, וואו ליגט עס. אײַך בין זייער מיעד, מיין ליעבער.

אויב איר וועט פון דאנען ארויס מיט מ-ר דוד וועלל אײַך אַ ווילע אַ דרעמעל מוהן אונ דערנאך, אז אײַך וועלל אויף וואכען, קאן אָפֿשר זיין, אז אײַך וועלל געפינען.

אונז האט זיך מער ניט אכגעשטעלט צו טהון ווי ארויס גיין פון ציממער. ווען מיר זיינען ארויס פון טהור. האט מיר פענאטמי דערצאהלט, אז ס'ד בארקיס, וואס איז אין דער לעצטע צייט געווארען א גרויסער קמפן (קארנער), פראוועט שטענדיג אועלבע שטיק, ווי גור ער דארף געמען א שיללינג פון גרייטען. דאביי האט ער, ווערליג זי האט דערצאהלט, געליטען שרעקליכע יסורים, ווען ער האט געדארפט, פערבלייבענדיג אלליין, דרייהען זיך אין בעט בדי בעקוממען די הייליגע שאטוללע. באלד טאקע האבען מיר דערהערט שרעקליכע קרעכצען, וואס האבען זיך ארויסגעריסען ביי דעם אונגליקליכען ליידענדען פון זיין אוננאטירליכען אנשטייניגען זיך. ביי פענאטמי האבען זיך געוויזען מרערען אין די אויגען. דאס קרעכצען האט געדויערט אזוי לאנג, ביז ער האט אנגענומען די פריהרדיגע לאגע אין בעטט. דערהערענדיג, אז ער רופט אונז, זיינען מיר ווייטער אריין צו איהם.

— איר זעהט, ווי איה שלאף זיך גיך איבער, האט געואגט ס'ד בארקיס. איה בין געווארען ניי בעלעבט אונ איה האב זיך גלייך דערמאנט, אז ביי מיר אונטער דער קישען איז געלעגען א גיניע. אט איז זי.

פערשטייט זיך, אז מיר האבען זיך געמאכט בלומרשט, אז מיר גלויבען איהם. זיין געזיכט האט געשיינט פאר פרייד ביים געדאנק, אז די הייליגע שאטוללע בלייבט ווייטער א סוד אונ דאס פערניגען האט איהם געקאנט דיענען פאר א גוטען בערהאנונג פאר אללע זיינע יסורים.

איה האב פאראויס געוואוסט, אז פענאטמי וועט צוגעמען סמירפארסן ווי מיין בעשיצער אונ דארבער ווי איהר בעסטען פריינד, גור צוגענומען האט זי איהם מיט א סך מער פריינדליכקייט אונ צוגעבונדענקייט, ווי איה האב ערווארט. זיין שארפניגיקייט, פרייליכקייט, גוט האלטען זיך, שאנקייט האבען געמאכט, אז אין פינף מינוט האט ער אין גאנצען בעזיענט איהר הארץ.

סמירפארס האט איינגעווייליגט מיטשאנען מיט אונז צוזאממען. ער איז ארויף צום הולה אין ציממער אונ האט איהם פשוט בעלעבט מיט זיין היידען. זיין היידען, זיין לאכען איז געווען אונגעצוואונגען אונ אין זיין יעדען קעהר האט זיך געווען אזא חן, אז אפילו איצט קאן איה זיך ניט אב וואונדערען, ווען איה בעטראכט די אללע דעמאליען פון דער סצענע.

פענאטמי האט ניט אנדערש געוואלט, איה זאל נאכטיגען ביי איהר אין שטוב אין ציממער, וואס איז פון לאנג געווען בעשטימט פאר מיר אונ גערופען זיך דעוויס ציממער. איה האב א קוק געטאן אונבעשלאסען אויף סמירפארסן, גיט וויסענד ווי צו טהון.

— א, וואס איז דא פאראן צו קלערען! האט סמירפארס געזאגט. די גאנצע צייט, וואס מיר וועללען זיך געפיגען אין ירמאוו, וועסטו דא נאכטיגען.

— אונ דו, סמירפארס?

— פֿערשטייט זיך, אז איך וועלל נאכמינען אין האַמעל.
 — דאס איז אַבער גיט זייער אַרטיג פון מיין זייט, האב איך געזאגט. איך
 האב דיך אראב געפיהרט אין אַ פֿרעמדע שטאָדט און לאז דיך דערנאָך איבער אַלליין.
 — עט, נארעשקייט, מיין ליעבער! ביי אונז דאַרפֿען קיינע צערעמאניעס
 גיט זיין. דו געהערסט צו דיין גאַנצע לויט דער געזעצט פון דער נאַטור, און
 דאַריבער איז נאָר איבריג וועגען דעם צו ריידען.

די אַלגע בעסטע און שאַנסטע אייגענשאַפטען פון דעם יונגען מענשען האַבען
 זיך אַרויסגעוויזען אין זייער גאַנצען גלאַנץ אין אַבענד, ווען מיר האַבען זיך
 געקלויבען גיין מיט אַ ווייט צום שיפּפעל—שטייבעל פון מ—ר פֿענאַטמי. איך האב
 דאמאלס גערעכענט, אין וואס איך צווייפעל איצט אויף גיט, אז דאס פֿערשטיין
 און וויססען, וואס פֿאַר אַ קראַפט ער האט געפֿאלען ווערען יעדען איינציגען,
 האט איהם בעניטערט און צוגעגעבען פֿרישע קראַפטען ער זאלל וועגען אלס,
 וואס גור ס'האט געקאנט האַבען אַ בעריהרונג מיט איהם. ווען איינער וואלט מיר
 דאמאלס זאָגען, אז מיין גלאַנצענדער פֿריינד שפּיעלט מיט זיין שאַרפֿינגיקייט,
 פֿדי מאַכען שפּאַס פון גוטע מענשען, וועלכע קריבען איהם אַרויס פון זיין תּיבֿתּ
 ווי ער טרעט איבער זייער שוועל— אַ, מיט וואס פֿאַר אַ בעס וואלט איך דאמאלס
 אויסגעהערט די נאַרישע, הענעדיגע, מאַסע רבילות!

דער ווינט האט געוואָרעט קלאַליך און אומערדיג, ווען מיר זיינען געגאַנגען
 צו מ—ר פֿענאַטמי'ס פֿאַנאַסטישע הייזעל.

— זייער אַ ווילדער אַרט, סטירפֿאַרס, גיט אַמת? האב איך געזאגט.
 — יע, דא איז גיט זייער פֿרייהלך, איבערהויפט ביינאַכט. דו הערסט, ווי
 דער ים ראָוועט? אָן זעהט זיך עפעס אַ פֿייערל.
 — דאס איז טאַקע מ—ר פֿענאַטמיס הייזעל.
 — אזוי טאַקע האב איך גערעכענט. היינט אין דער פֿריה בין איך טאַקע
 צו דעם הייזעל צוגעגאַנגען.

מער האַבען מיר דעם גאַנצען וועג גיט גערעדט מיר זיינען זייער שטילל צו—
 געגאַנגען צום שטייבעל. איך האב געהייסען סטירפֿאַרס'ן ער זאלל זיך האַלטען אָן
 מיר און איך האב אַב געזוכט די טהיר.

פון שטוב האט זיך געטרעט אַ הויכעס געשפֿראַך און ווען מיר זיינען אַריין
 האט איינער אַ פֿאַמיש געמאַן מיט די האַנד, געפֿאַמישט האט, צו מיין גרויס וואונדער,
 מיסס גנדמידשו, וואס איז שטענדיג געווען פֿרוגזדיג, בעסנדיג. גור גיט איין
 מיסס גנדמידשו איז געווען אזוי פֿרייהלך. מ—ר פֿענאַטמי איז געווען ענטזיקט און
 איז געשטאַנען מיט אויסגעשפֿרייטע אַרמען, פונקט ווי ער זאלל וועלען אַרום
 געמען די קליינע עממי. חס איז געשטאַנען צושטראַקען און פֿערשיעדענע געפֿיהלען
 האַבען זיך אין איהם געשטויסען און ער האט געהאַלטען עמיליען פֿאַר דער האַנד.

ריכמיג ווי ער זאלל איהר וועלען צו פיהרען צו מ-ר פּענאַטטי. די קליינע עממי האט מיטגעפיהלט מ-ר פּענאַטטי'ן אונג האט זיך איהם געוואלט ווארפען אויפ'ן האלד גור אונזער אריין קוממען האט איהר אב געהאלטען ווייל זי האט אונז די ערשטע בעמערקט. איך בין צוגעגאנגען צו מ-ר פּענאַטטי אונג געגעבען איהם די האנד. נאך'ן ערשטען איבעראשונג האט חם אויסגעשריען:

— מאַסטער דעווי! אהא! דאס איז דאך מאַסטער דעווי!

ס'איז אין שטייבעל געווארען א גערודער. מיר האבען איינע די אנדערע געדריקט די האנד אונג אלע צוזאמען גערעדט; ווען איינער א ווייניגער זאלל שטיין דערביי, וואלט ער מיינען, אז מיר וויינען אלע משונגע געווארען. מ-ר פּענאַטטי איז אלע רגע צוגעגאנגען דא צו מיר אונג דא צו סטירפארס'ן, האט אונז געדריקט די האנד, גענויט זיך, געווינגט, געקרייזעלט וויינע האר, געשמיכלט, געלאכט אונג מווינענד מאל איבער געהורט, אז מיר האבען איהם היינט געמאכט א גרויסען יום-טוב.

— אה, נאט מיינער! האט מ-ר פּענאַטטי געזאגט. ווער האט זיך עס געזאלט רייכמען, אז צוויי דשוועגמלמעגעס וועלען היינט בעזוכען מיין הויז. אזא גליק. אפילו אין תלום תאב איך דאס ניט געזעהן. עממי, נשמה'ניו, קום אהער! קום אונטער אהער מיין קליינע צויבערין! דאס איז מאַסטער דעווי'ס חבר, דער ועלכער דשוועגמלמען, פון וועלכען דו האסט שוין געהערט, עמיליע. זיי וויינען צו אונז געקוממען מיט מאַסטער דעווי אין אזא נאכט... אין אזא שאנע נאכט, וועלכע דיין פעטער וועט שוין בער ניט זעהן. הורא! יונגע דשוועגמלמעגעס.

נאך דער רעדע האט מ-ר פּענאַטטי פּערדעקט מיט וויינע ברייטע האנד דאס שאנע געזוכט פון זיין פלימעניצע, האט איהר א קוש געטאן אין לעמערן, צוגעדריקט צום הארצען, א גלאט געטאן איבער'ן קאפיר אונג ענדליך אב געשמויסען פון זיך. ווען עמיליע איז אונזעק צו זיך אין צימער האט ער אויף אונז א קוק געטאן ענטציקט פון וואס ס'איז לייכט געווען ארויס צו זעהן אז אין דער נאנצער וועלט איז ניטא קיין מעגש גליקליכער פון איהם אין דער ווילע.

— אז די צוויי דשוועגמלמעגעס... ערוואכסענע דשוועגמלמעגעס... צוויי שאנע דשוועגמלמעגעס... האט מ-ר פּענאַטטי אנגעהויבען.

— אזוי איז עס מאַקע, פעטער דן, האט חם אויסגעשריען. — אזוי איז דאס. גוט געזאגט. מאַסטער דעווי-איז א ערוואכסענער דשוועגמלמען. מאַסטער דעווי איז א העלד א דשוועגמלמען. גוט געזאגט, פעטער דן.

— אויב די צוויי ערוואכסענע דשוועגמלמעגעס, האט מ-ר פּענאַטטי ווייטער גערעדט, — וועלען ניט איינזוילדיגען פּערצייטען מיר, וואס פון אזא שמה גיי איך אראב פון זיגן... בין איך גרייט מיט דער גראַסטער תכנה בעמען מהילה ביי די

צוויי גרוואקסענע ד'שענמל'מענעס. עממי, נ'שמת'ו! ... זי ווייס, וואס איך ווילל
איצט דערצאהלען אונ דאריבער, איך בעט פ'ערציייהנג, האט זי זיך בעהאלטען. רוף
איהר אריין אויף איין מינוט, אלטע מאטראנע.

מיסס גוד'מירלשו האט צוגעשאקעלט מיט'ן קאפ אונ איז ארויס.

— אויב די נאכט וועט ניט זיין די ג'דיקליכסטע אין מיין לעבען, האט מ'—
פ'ענאטטי פארטגעזעצט, — בין איך פאקע ווי מען רופט עס א ב'המה, א ב'המה וואס
פיהלט ניט, מיינע הערען! איר האט דאך בעמערקט מיין קליינע עממי? האט ער
געזאגט, וועגנענדיג זיך צו סטירפארסן. דאס איז אזא מיידעל, האב איך די עהרע
איך צו זאגען, וואס די וועלט האט ניט איהר גלייבען.

סטירפארס האט צוגעשאקעלט מיט'ן קאפ אונ מ'— פ'ענאטטי האט איהם
דערפאר בעראנקט. עס האט צו מיר אייניגע מאל צוגעווינקט אויף א צייבען,
אז ער שטיממט איין מיט'ן פעטערס מיינונג.

— די קליינע עממי, האב איך די עהרע איך צו מעלדען, האט מ'— פ'ענאטטי
פארטגעזעצט איז אויסגעוואכסען אונ ערצויגען געווארען ביי אונז אין שטוב ... דאס
הייסט זי איז דא אויסגעוואכסען ווי א ברומעל, אויב איר וועט אזא פראסטען מענשען,
ווי מיר, ערלויבען אויסדריקען אויף אזא ארט מיין געבראנק. אונ דאריבער איז
עמיליע אונגערע, דאס הייסט פון אונזער געזינד. זי איז ניט מיינע קיין מאכטער—
איך האב קיין קינדער ניט געהאט; נור איך וואג זיך צו זאגען, אז קיין פאטער
ליעבט ניט אזוי שטארק זיין קינד, ווי איך די קליינע עממי, זאגאר זי איז שוין
ניט קליין. איר פערשטייט?

— איך פערשטיי זייער נוט, האט סטירפארס געזאגט.

— איך דאנק אייך זייער, איך האב געוואוסט, אז איר וועט פערשטיין, האט
מ'— פ'ענאטטי געזאגט. — מאסטער דעווי געדיינקט איהר פון קליינערתייד אונ
איר זעהט איהר איצט, נור ניט מאסטער דעווי אונ ניט איר קאנט וויססען אונ
פיהלען, וואס איז זי פאר אונז געווען, אונ איז איצט אונ דארף זיין פאר אונזער
שיפפעל—שטיבעל. איך בין א פראסטער מענש, נור איך זאג אייך זיכער אז מער
ווי א פרויענציממער איז ניט פייהיג אזוי שטארק צוליעבען, ווי איך ליעב די קליינע
עממי. ס'איז פאראן נאך א מענש, מיינע הערען, וועלכער האט געקאנט די
קליינע עממי נאך דאמאלס, ווען איהר פאטער האט זיך דערטרונקען. ער האט
איהר געצינאצעט אויף די האנד, ווען זי איז נאך געווען א קינד, ער האט זיך מיט
איהר געשפיעלט, ווען זי איז געווען א מיידעלע אונ קאן זיך איצט פון איהר זאטט
ניט אבקנקען, ווען זי איז געווארען א פרויעלען. דער בחור איז א פראסטער,
א פראסטער אונ א הארטער, ווי איך אלליין, נור דאך איז ער א קינדמילכער
א שיפפער אונ איבערהויפט — איין ארדענטליכער מענש.

עס האט ארויסגעשטעלט די ציינער אונ האט אויף אונז זייער בעריהרט א קוק

געטאן, געבענדיג מיט דעם צו פערשטיין, או איצט שמועסט מען וועגען איהם.
 - דער מענש, זאג איך איך, איז געראטען מיט אַלע פיצלאך אין
 אַ שטאָקעלשטויב, גור ער פּעקלירט זיין שטעכניקייט, ווי ער בעריהרט גור די
 קליינע עממי. ער גייט איהר נאך יעדען מריט, גיט איהר נאך אלס, וואס זי ווילל
 אונ אפט פּעקלירט ער דעם חשק פּאָהרען פּאָנגען ראקעס, ווי באלד ער זעהט זיך
 גיט מיט איהר אַ מאַג אַדער צוויי... נו, מיינע העררען, איר וועט זיך גיט
 וואונדערען, אויב איך וועלל איך זאגען, אז עמיליע איז שוין אַ מינדעל וואס
 שטייט שוין אין שדוכים... איר זעהט עס זאגאר אלליין. אונ דערפון איז
 געדוונגען, אז איך ווילל איהר פּערוואַרען מיט אַ מענשען, וועלכער זאלל
 פּעקומען דעם רעכט בעשיצען איהר ווי זיין ווייב. ס'איז קלאַהר, מיינע העררען?
 - מיט אנדערע וואַרטער, ס-ר פּענאַטטי: איר וויללט איער לעבעדיגן
 חתונה מאכען, האט סטירפארס ערקלעהרט.

- אזוי טאקע, מיין איך, איר האט געטראפּען מיין געדאַנק. איך ווייס גיט,
 מיינע העררען, אונ קאן גיט וויסען, ווי לאַנג וועלל איך נאך לעבען, גור אויב,
 וואס איך וועלל זיכער גיט מיינען, ס'וועט זיך אויפהויבען אַ בורע אויפ'ן ברייטען
 ים אַ מאל אין אַ טויבע נאכט, די העלען וועלען רוישען, די שטורמענדע ווינטען
 וועלען ראשען אונ דער תהום וועט אפּגען דאס מויל איינשלינגען איער
 ערנעבענע דיענער - וועלל איך רוהיג זינקען צום גרונד אונ זאגען, פּערהלאַבענדיג
 זיך מיט דער געוואלצע פייכטיקייט: „דאַרט אויפ'ן ברעג געפינט זיך אַ מענש
 מיט איין איינערנע האַנד מיט אַ העלדישען האַרץ, אַ מענש אַ פּרא-אָדס,
 ליעבעסווירדיגע העררען! קיין שלעכטס, קיין צרה וועט גיט טרעפען דער
 קליינער עממי, פּל זפּן דער מענש וועט לעבען. זאל זיי נאט געבען זיין ברכה!“
 ס-ר פּענאַטטי איז געווען בעלעכט פון זיין רעדע, ער האט אַ מאַג געטאן
 מיט דער האַנד, ריכטיג ווי ער זאלל וועלען זענענען זיך מיט'ן לעבען אונ ווייטער
 גענומען ריידען:

- זייער גוט, מיינע העררען! איך באַטה איהם, ער זאלל איער ריידען
 מיט עממי אונ וואס איז געווען דער פּועל-יוצא? ער איז, פּערשטייט איר מיך,
 אויסגעוואכסען אַ גרויסער שומט. אַ באלבאק איז ער אַ גרויסער גור אין די זאכען
 איז ער אַ גרויסער טרום. וואס זאלל איך טהון? איך האב אלליין גענומען ריידען
 פאר איהם. נו, איך זאג איהר, איר קאנט פּערשטיין, ווי איך ריידי. „ס'מיינט!
 ער! - זאגט עמיליע - ער, וועמען איך קאן פון די קינדערשע יארען, אונ וועמען
 איך ליעב, ווי אַ ברודער! אַה, פּאַטערל! איך קאן פאר איהם גיט חתונה האַבען!
 ער איז אזא גוטער!“ - וואס האב איך געזאלט טהון? איך האב איהר אַ קוש
 געטאן אונ געזאגט, אז קיינער חס ושלום צווינגט איהר גיט זי קאן אויסקלייבען,
 וועמען זי ווילל. זי איז פרייה, ווי אַ פיינעלע. דערנאך האב איך איהם געזאגט,

אז איך וואלט זייער וועלען, ס'זאל זיין אזוי, נור ס'מאכט זיך אזוי ניט. דערנױל לעבט, זאג איך איהם, ווי פרייהר. פון יענער צייט האבען מיר נאך צוויי יאר געלעבט, ווי פרייהר אין פערנניגען אונ גוטס.

ביי די לעצטע ווארטער האט זיך ביי מ-ר פּענאטמי אָנגעצונדען דאס געזיכט פאר גרויס שמחה. ער האט אנדערגעלייגט איין האנד ביי מיר אויפן קניע, די צווייטע ביי סטירפארסן אויפן קניע איז אויף אזא אופן האט ער צומהיילט זיין פאלגענדע רעדע צווישען אונז ביידען.

— פּלוזיס, מיינע העררען, אין איין אָבענד... אונ ווער האט זיך געזאלט ריכטען, אז דאס זאל פאסירען היינטיגען אָבענד? איך בעט אויסהערען. עמיליע נאָפן ענדריגען איהר ארבייט אין מאנאזין גייט פון דארטען ארויס אונ ער גייט נאך איהר. דא איז וואס בעזאנדערס גיטא. נור ווארט, הערט, וואס ווייטער וועט זיין. ס'איז ניט איבריג ערקלעהרען איך, אז ער בעגלייט איהר שטענדיג אלע פערנאכט אונ אפילו גיט פערנאכט נור אין דעם אָבענד האט ער איהר געבראכט צופיהרען אונטער דער האנד אונ שרייט צו מיר: „קוק אהער, פעטערל דן! אט איז מין קינפטיגע קליינע ווייב!“ איך בין גשהומט געווארען, ווי איר קאנט זיך פארשטעללען, זי שרעקט זיך, מין טייבעלע, זי שעמט זיך, האלב לאכט זי, האלב ווייגט זי אונ זאגט מיר: „נע, פעטערל, איך שטימס איין זיין פרוי זיין, אויב איך געפאלט.“ אויב מיר געפאלט? גרויסער נאט! האט מ-ר פּענאטמי אויס געשריען, קראצענדיג די האר פון גרויס שמחה. אויב מיר געפאלט? וואס דען איז געווען מין איינציגער וואונדל אין מין לעבען? „איך האב זיך בעדייניקט, פעטערל, זאגט זי, אונ מיר דוכט איצט, אז איך קאן זיין א גוטע ווייב, ווייל ער איז זייער א גוטער.“ דא האט זיך מיסס גנדמידשו אויף דער אלטער א ריהר געטאן אונ גענומען פאטשען מיט די האנד; אונ דא זייט איר אָנגעקוממען, יונגע דשוענטלמענעס. גענוג! איר זייט איצט געווען ערות פון דער סצענע, אט דאס הייסט גוטע נאכט!

חם, ארויסשטעללענדיג די ציינער, האט געקנאמען מיט די פיס, נור פיהלענדיג, אז ער דארף איצט אויך געפעס זאגען האט ער אָנגעהויבען בזה תלשון:

— זי איז געווען, מאסטער דעווי... אזא קלייניקע, ווי איר זייט דאמאלס געווען, מאסטער דעווי... נור איך האב געוואוסט, אז זי וועט אויסוואכסען, מאסטער דעווי... אונ איך האב געזעהן, ווי זי האט געוואכסען, ווי א בלוועל. איך בין גרייט מקריב זיין מין לעבען פאר איהר... מיט פערנניגען מקריב זיין זיך... פון נאנצען הארצען, מאסטער דעווי, זי איז פאר מיר דשוענטלמענעס... אלס איז זי פאר מיר... אונ אפּשער נאך מער פאר אלס. איך... איך ליעב איהר... מיט איין אמת ליעב איך איהר... קיין דשוענטלמען אויף דער יבשה אונ אויפן ים... קאן אזוי גיט ליעבען זיין לעדי, מיינע העררען... ווי איך האב איהר ליעב... האמטשע א דשוענטלמען וואלט אדעלער ארויס געזאגט,

ווי איך. אונג דאריבער איז גאר פראסט - וואס איז דא פאראן צו ריידען, וונגע דשווענטלמענעס?

ס'איז ריהרענד געווען צו זעהן, ווי דער אונגעשיקטער ניגאנט (ריעז) האט געשוידערט ביים ארויס ריידען זיין לעבע צו דער קליינע צויבערין, וואס האט פערקשופט זיין הארץ; נאך ריהרענדער איז געווען צו זעהן אונג הערען, ווי דער גוטער פישער האט אויף געאפנט זיין גאנצע הארץ פאר די אונגרווארטעמע נאסט. אויף מיר האט די סצענע געמאכט א גרויסען איינדרוק אונג ביין פרייד איז געווען גאר אהן א סוף. גור דאך דארף איך זיך מודה זיין, אז די שמוחה איז מיר אנפאנגס געווען געמישט מיט איין אונגערייטענדען טרויער אונג ווען איך זאל דארפען אריין מישען זיך גלייך אין געשפראך, וואלט איך זיך אויסגעליטשט אויףן ערשטען ווארט; גור צום גליק האט סטירפארט אויף זיך גענומען די ראלע אנטפערען עטליכע ווארטער אונג ער האט עס אויסגעפיללט, ווי מען דארף גאר ניט בעסער.

מ-ר פענאמטי, האט ער געזאגט, - איר זייט דער ווערטוהעסטער מענטש אונג איר פערדיענט פון היינטיגע נאכט זיין גליקליך אויףן גאנצען לעבען. אט האט איר מיין האנד. חם, איך גראמוליר אייך, לעבענסווירדיגער פריינד. אט האט איר מיין האנד. דעווי, פערניכט דאס פיער אין אייווען, אונג זאל דאס פיער בעליבטען אונזער אלעמענס גליק. וואו איז אייער שאנע פלימעניצע, מ-ר פענאמטי? זאל זי אריין קומען אונג זעצען זיך אויףן ליידיגען ארט אין ווינקעל, אז ניט וועלל איך איין מינוט ניט פערבלייבען אין אייער הויז. אלע דארפען אין דעם אגענד זיין גליקליך אונג איך ווילל ניט מיט מיין געגענווארט וועמען ס'איז שטערען אונג בפרט נאך א פריילען.

קיינער האט ניט געקאנט ספארען. מ-ר פענאמטי איז אנוועק רופען עמיליען אונג אז זי האט זיך איין געעקשנט איז נאך איהר געזאגטן חם. באד האבען זיי איהר געבראכט אונג געזעצט ביים קאמין. אנפאנגס האט זי זיך געשעמט אונג געשראקען, גור באד איז איהר די שעמערדי אונג שרעקעניש אריבער, ווען זי האט בעמערקט, אז מיין פריינד איז גאר ניט אזא שרעקליכער דשווענטלמען. ער האט זיך מיט איהר בעזאנגען צארט אונג אדעל אונג האט געקליבען די ווארטער אז אין זיי זאל ניט זיין קיין אנצוהערעניש, וואס האט איהר געקאנט פריינגען אין א פערלעגענהייט. ער האט זיך פערנאנדערעשמעסט מיט מ-ר פענאמטי'ן וועגען שיפפען, לאדקעס, עבע אונג פלוטה, פיש-פאנגען. מען האט ארויס געזעהן, אז ער פערשטייט זייער גוט וואס פאר א שווערער אונג געפאהרליכער געשאפט איז מיט פיש, אויך וואס פאר א פערנגיגען פערשיאפט דער ים דעם פישער. מיר וויגען אלע געווען בעצויבערט פון זיין ריידען אונג יעזער האט דער-נאך גערעדט פריי אונג אפפען.

גור עמיליע האט גערעדט ווינציגער פון אללעמען. זי האט זיך צוגעקוקט צום נייעם גאסט און צוגעהערט זיינע רייד זייער אויפמערקזאם. איהר געזיכט האט זיך פערדעקט מיט א העללע רויטקייט און זי איז געווען צויגער-שאן. סטירפארס האט דערצאהלט א מעשה, ווי א שיפף איז פערזונקען, פונקט ווי ער זאלד עס האבען זעהן מיט זיינע אויגען. עמיליעס אויגען זיינען די גאנצע צייט געווען צוגעשמיעדט צו איהם. דערנאך האט ער דערצאהלט א פרייהליכער מעשה און עמיליע האט געלאכט אזוי שמארק, אז דאס גאנצע שיפפעל-שטיבער איז פעהרליכט געווען פון איהר געלאכטער. סטירפארס האט אויך געלאכט, פונקט ווי די מעשה זאלד פאר איהם אויך זיין אנזיעס. דערנאך האט ער געבעטען ס-ר פענאמזין זינגען אים-ליעד און דערנאך האט ער ארליין געזונגען דעם זעלבען ליעד מיט גרויס געפיהל.

ס-ג גורמדישו איז אויך פרייהליך געווארען אזוי פרייהליך, אז צייט דער מאן איז איהר אבגעשמארבען האט זי נאך אזא שמחה גיט געהאט. אויף מארגען האט זי מאקע געזאגט: אז מיין חבר האט איהר געכשופט.

דערנאך האב איך פערצויגען מיט עמיליען א געשפראך וועגען אונזערע קינדערשע זאצען און האב איהר דערמאנט, ווי מיר פלעגען גיין קלייבען שמינדלאך ביים ברעג ים. איך האב איהר געפראגט, אויב זי געדיינקט, ווי איך בין א מאל געווען צוגעבונדען צו איהר, מיר האבען זיך ביידע צולאכט און רויט געווארען. זי איז די גאנצע צייט געוועסען אויף אלמען קאכטען און מיין א מאריגען ארמ געבען איהר האט איצט פערנוממען חס, גור זי האט איהם געהאלטען א ביסעל פון דערווייטענס.

אונזער וויזט האט געדויערט ביז האלבע נאכט. מיר האבען צוגעביססען מיט סווארעס און געמריקענטע פיש און פערטונקען מיט וויין, וואס סטירפארס האט געהאט געבראכט מיט זיך. און מיר, מאנסביל, האבען אין גאנצען אויס-געמרונקען איצט האב איך שוין דאס רעכט רופען זיך מאנסביל. מיר האבען זיך געשיידט זייער פרייהליך. דאס גאנצע געזינדל האט אונז געלויבט דען וועג ביי אונזער ארויסגיין.

— א שאנע מיידעל! האט סטירפארס געזאגט, אונטערמיט מיין האנד. גע, דו האסט רעכט, דעווי, דייע פריינד זיינע אריינאלע מענשען און אין זייער געזעלשאפט פיהרסטו נאר בעזאנדערע געפיהלען.

— ווי גוט איז, וואס אונז האט געלונגען זיין עדות פון זייער נליק! האב איך געאנטפערט. — מיר איז נאך קיין מאל גיט אויסגעקוממען זעהן אזעלכע נליקליכע מענשען. ווי אונגענאהם איז געהמען א חלק אין זייער-שמחה!

— גור איך דייןק גיט, אז דער שוטה זאלל זיין א גוטע פארטיע פאר אונז שאנדייט: גיט אמת? האט סטירפארס געפראגט.

די קאלטע אונג אונגערנווארמעטע פראגע האט מיך אין נאנצען צומישט, ווען איך האב זיך בעדיינקט, ווי האפליך אונג מילד ער האט גערעדט מיטן חתן. איך האב זיך געשווינד א קעהר געמאן צו איהם, גור בעמערקענדיג א לצנות-שמייכעל אין זיינע אויגען, האב איך געאנמפערט שוין אהן פעררום:

— אה, סטירפארס! פאסט עס פאר א גראסמוטהיגען דשענמלמען אזוי שפאסען פון ארימע מענשען? דו קאנסט שפאסען פון מיסס דארטל, פון מיר, פיעל די ווילקט; אבער איך דאס ארטיג לאכען פון די מענשען, וואס האבען איצט אונג ערשט געאפענט פאר אונג זייער גאנצע הארץ? גור איך קאן זיך בעסער, ווי דו זעלבסט זיך. ווען איך זעה, אז דו פערשטייסט אזוי גוט דאס לעבען פון דעם ארדענמליכען פישער, דו אנאליזירסט אזוי ריכטיג די לעבע פון ביין גראנע צו מיר, ווייס איך, אז דו קאנסט ניט זיין גלייכגילטיג צו די קינדער פון דער נאמור, ווען זיי טרויערען אדער פרייהען זיך. אונג דערפאר, סטירפארס, ליעב איך אונג לעמזן זיך צוואנציג טאל מער.

ער האט זיך אבגעשטעללט, א קוק געטאן מיר אין געזיכט אונג געזאגט:

— דעווי, איך דינק, אז דו רעדסט ערנסט, ביין פריינד, אונג איך זעה, אז דו האסט א גוטע הארץ. ס'וואלט געווען זייער גוט, ווען מיר זאלען אדלע זיין געראסען אין דיר.

אונג אין א מינוט ארום האט ער פרייהליך גענומען זינגען א פישערשע ליעדעל.

ענדע פון דריטען טהייל.

